ޤާނޫނު ނަންބަރު 12 /2016
(ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)
އެއްވަނަ ބައި
އިބްތިދާއީ މާއްދާތައް
އެއްވަނަ ބާބު
ތަޢާރުފާއި މަޤްޞަދު
ތަޢާރުފާއި ނަން 1. (ހ) މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޖިނާއީ ކުށްކުށް ތަޙްޤީޤުކުރުމާއި، ޖިނާއީ ކުށްކުށުގެ ދަޢުވާ
އުފުލުމާއި، އެފަދަ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް
ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ، "ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު" އެވެ.
މަޤްޞަދު 2. މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
(ހ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތުގެ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަން ނާންނާނެ ގޮތެއްގެމަތިން ޖިނާއީ
ކުށުގެ ތަޙްޤީޤުތައް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް މަގުފަހިކުރުމާއި، އެފަދަ ތަޙްޤީޤުތައް، ހަރުދަނާ
ގޮތެއްގައި އަދި އެކަށީގެންވާ އަވަސް މިނެއްގައި ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ބޭނުންވާ
އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން؛
(ށ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތުގެ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަން ނާންނާނެ ގޮތެއްގެމަތިން ޖިނާއީ
ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ބާރުއެޅުމާއި، އެފަދަ ދަޢުވާތައް، ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި އަދި
އެކަށީގެންވާ އަވަސް މިނެއްގައި ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ބޭނުންވާ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން؛
(ނ) ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް ވީހާވެސް އިންޞާފުވެރިކޮށް، އަދި އެކަށީގެންވާ
އަވަސް މިނެއްގައި ހިންގުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން.
1

ޤާނޫނު އެމައްޗަށް 3. މި ޤާނޫނު އެކުލެވިގެންވަނީ، އަންނަނިވި ބައިތަކުގެ މައްޗަށެވެ.
އެކުލެވިގެންވާ ބައިތައް
(ހ) އިބްތިދާއީ ބައި: ފެށުމުގެ މާއްދާތަކާއި، ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތަކާއި، ޤާނޫނުގައި އެކުލެވޭ
މަފްހޫމްތަކުގެ ރަދީފު؛
(ށ) ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާ: ޖިނާއީ ކުށްތަކާ ގުޅިގެން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމާއި، ތަންތަނާއި މުދާ
ބަލައި ފާސްކުރުމާއި މުދާ ހިފެހެއްޓުމާއި، މީހުން ހުއްޓުވައި ބަލައި ފާސްކުރުމާއި
ހައްޔަރުކުރުމުގައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި،
ޖިނާއީ ކުށްކުށް ތަޙްޤީޤުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިދޭ
ބާރުތަކާއި، އެފަދަ ކުށްކުށް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި އެ އިދާރާތަކުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ
އެނޫންވެސް އުސޫލުތައް؛
(ނ) ދަޢުވާކުރުމުގެ މަރުޙަލާ: ދަޢުވާކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި، ދަޢުވާ ނުކޮށް
ދޫކޮށްލެވޭނެ ޙާލަތްތަކާއި، އުފުލިފައިވާ ދަޢުވާއެއް އަނބުރާ ގެންދެވޭނެ ޙާލަތްތަކާއި،
އެކަންކަން ކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވީ އުސޫލުތައް ؛
(ރ) ޝަރީޢަތުގެ ކުރީގެ މަރުޙަލާ: ޝަރީޢަތުގެ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި،
ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހެޅުމާބެހޭ އުސޫލުތައް؛
(ބ) ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ: ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، ހެކި
ހުށަހެޅުމާއި ހެކީން ހާޒިރުކުރުމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތަކާއި، ޙުކުމްކުރުމާއި އަދަބު
ކަނޑައެޅުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް؛
(ޅ) ޝަރީޢަތުގެ ފަހުގެ މަރުޙަލާ: ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި،
އިސްތިއުނާފުކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް؛
(ކ) ޢާންމު ބައި: ޢާންމު ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުތަކާއި، ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާގުޅޭ
އުސޫލުތަކާއި، ޤާނޫނުގައި އެކުލެވޭ ލަފްޒުތަކާއި ޢިބާރާތްތަކުގެ މާނަކުރުން.
ޖިނާއީ ކުށުގެ ދަޢުވާ 4. ޖިނާއީ ކޮންމެ މައްސަލައެއްވެސް ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅަންވާނީ ދައުލަތުން ކުރާ ދަޢުވާއެއްގެ
އުފުލުން ގޮތުގައެވެ. ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ދަޢުވާކުރާނީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއެވެ.
2

ޖިނާއީ ކުށް 5. (ހ) ދައުލަތުން ކުރާ ކޮންމެ ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއްގައި އެކުލެވިގެންވާ ކުށުގެ މައްސަލަ،
ތަޙްޤީޤުކުރުން އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ތަޙްޤީޤުކުރެވިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވަނީ، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާތަކަށެވެ.
ޖިނާއީ މައްސަލަ 6. (ހ) ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގައި ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވަނީ
ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް އަންނަނިވި ކޯޓުތަކަށެވެ.
ލިބިގެންވާ ކޯޓުތައް
(1) އަންނަނިވި ސުޕީރިއަރ ކޯޓުތައް:
(i(ކްރިމިނަލް ކޯޓު ؛
(ii(ޖުވެނައިލް ކޯޓު؛
(iii(ޖިނާއީ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ޤާނޫނަކުން ދީ، ސުޕީރިއަރ
ކޯޓުގެ ދަރަޖައިގައި އުފައްދާފައިވާ ޚާއްޞަ ކޯޓުތައް.
(2) މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތައް.
(3) ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގައި ޖިނާއީ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ޤާނޫނަކުން
ދީފައިވާ އެނޫންވެސް ކޯޓުތައް.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކޯޓުތަކަށް ޖިނާއީ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް
ލިބިގެންވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގައި
ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެ ކޯޓުތަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޚްތިޞާޞްގެ ދާއިރާގެ
ތެރޭގައެވެ. އަދި އެއިން އެއްވެސް ކޯޓަކަށް ލިބިދީފައިވާ އިޚްތިޞާޞްގެ ދާއިރާ
ޤާނޫނަކުން ހަނިކޮށްފައިވާނަމަ، އެ ކޯޓަކަށް އެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާނީ، އެ
ޤާނޫނަކުން އެ އިޚްތިޞާޞް ހަނިކޮށްފައިވާ މިންވަރަކަށް ކަމުގައި މި ޤާނޫނުގެ
ބޭނުމަށްޓަކައި ބެލޭނެއެވެ.
(ނ) މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަކުން ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންނުވާ މައްސަލަތަކުގެ ދަޢުވާ
ހުށަހަޅާނީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ސުޕީރިއަރ
ކޯޓުތަކުގެ ތެރެއިން އެ މައްސަލައެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކަށެވެ.
(ރ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، ޖިނާއީ ކުށުގެ ޢަމަލު
ހިނގި ރަށެއްގައިވާ، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގައި، ނުވަތަ ދަޢުވާ ލިބޭ
މީހާ ދިރިއުޅޭ ރަށެއްގައިވާ، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގައި، އެ ކުށުގެ
ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ ޙައްޤު، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
3

(ބ) ޖިނާއީ މައްސަލަތައް އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާގައި ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވަނީ،
ހައި ކޯޓަށާއި ސުޕްރީމް ކޯޓަށެވެ.
ދެވަނަ ބާބު
މަފްހޫމްތަކުގެ ރަދީފު
މަފްހޫމްތަކުގެ އަސާސް 7. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަފްހޫމުތައް މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ، މި
ޤާނޫނުގެ އަސްލު އެގޮތުގައި ދެމެހެއްޓުމަށާއި، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު އެންމެ ފުޅާމިނުގައި
ޙާޞިލުކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުމުގެ ބޭނުމުގައެވެ. މި ޤާނޫނުގެ ހަމަ ކޮންމެ މާއްދާއެއްވެސް ކިޔަންވާނީ،
އެ މަފްހޫމުތަކަށް ހަނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ޙުކުމްކުރުން 8. "ޙުކުމްކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކުން ޖިނާއީ
ދަޢުވާއެއްގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށްފަހު، ނުވަތަ އެފަދަ މައްސަލައެއް އަވަސް ނިޔާއިން ބެލުމަށްފަހު،
އެ ދަޢުވާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށް، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ނުވަތަ ސާބިތުނުވާ
ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ނުވަތަ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް އެ މައްސަލައިގައި ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު
އުފުލަންނުޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި ޤާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރާ ޙުކުމަށެވެ.
ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ 9. "ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިގެން
މީހާ އެމީހަކާ ދެކޮޅަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ ވަގުތަކު ތަޙްޤީޤު ހިންގެމުންދާ، ނުވަތަ ހިންގުމަށްފަހު
އެ ވަގުތަކާ ހަމައަށް އެ ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިނުވާ މީހާއަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް
ތަޙްޤީޤު އިތުރަށް ކުރިއަށް ނުގެންދިއުމަށް ނުވަތަ ދަޢުވާ ނުއުފުލުމަށް ނިންމޭ މީހާއަކީ ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްކަމަށް ބަލައިގެންނުވާނެއެވެ.
ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް 10. "ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް ބެލުމުގެ
ލިބިގެންވާ ކޯޓު އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކޮންމެ ކޯޓަކަށެވެ.
އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން 11. "އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް
ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާ އޭނާއަށް ސާފުވެފައިވޭތޯ ބެލުމަށާއި، ދަޢުވާއަށް އޭނާ ޖަވާބުދާރީވާ ގޮތެއް
ބެލުމަށާއި، ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް އޮތްތޯ ބަލައި، މައްސަލައިގެ ކުރިއަށްހުރި
އަޑުއެހުންތައް ރާވައި ތާވަލުކުރުމަށްޓަކައި، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ ކޮންމެ
މައްސަލައެއްގައި ބާއްވާ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށެވެ.
4

އަވަސްނިޔާއިން 12. "އަވަސްނިޔާއިން މައްސަލަ ބެލުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ އިބްތިދާއީ
މައްސަލަ ބެލުން އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާ ޙާލަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރުމަށްޓަކައި
މި ޤާނޫނުގެ 162 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރުން 13. "އިސްތިއުނާފުކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކުން ޖިނާއީ
ދަޢުވާއެއްގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށްފަހު، އެ ދަޢުވާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށް، ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް
ސާބިތުވާކަމަށް ނުވަތަ ސާބިތުނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ކުރާ ޙުކުމް، މައް ސަލައިގައި ހިމެނޭ
ފަރާތަކުން ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށެވެ. ނުވަތަ ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމުން
ހައިކޯޓުން އެ މައްސަލަ ބަލައި ކަނޑައަޅާ ޙުކުމް، އެއިން ފަރާތަކުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި
އިސްތިއުނާފުކުރުމަށެވެ.
މައްސަލަ ބާޠިލުކުރުން 14. "މައްސަލަ ބާޠިލުކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާ
އޭނާއަށް ސާފުވެފައިވޭތޯ ބެލުމަށާއި، ދަޢުވާއަށް އޭނާ ޖަވާބުދާރީވާ ގޮތެއް ބެލުމަށާއި، ދަޢުވާއައިގެން
ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް އޮތްތޯ ބެލުމަށް ބާއްވާ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށްފަހު، އެ ދަޢުވާއައިގެން
ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް ނެތް ކަމަށް ފެންނަ ޙާލަތުގައި އެ ދަޢުވާ ކުރިއަށްގެންދެވެން ނެތް ކަމަށް
ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ބާޠިލުކުރާ ކުރުމަށެވެ.
ދައުލަތް 15. "ދައުލަތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލާ ޙާލަތުގައި އެ ދަޢުވާއާ
ގުޅޭގޮތުންނަމަ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށެވެ. އެނޫން ޙާލަތެއްގައި، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ
އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ ފަރާތަކަށެވެ.
ދަޢުވާކުރުން 16. "ދަޢުވާކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކު އެ ކުށް
ކުރި ކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާ ޙާލަތުގައި، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ
ކޯޓެއްގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ކުށުގެ ޖިނާއީ ދަޢުވާ އުފުލުމަށެވެ.
ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ 17. "ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގައި ޖިނާއީ
ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އެ މީހަކާމެދު އުފުލިފައިވާ ކޮންމެ މީހަކަށެވެ.
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ 18. "ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ފުލުހުން ހިމެނޭގޮތުން، ޖިނާއީ ކުށް
އިދާރާ ތަޙްޤީޤުކޮށް، ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ބާރު، ޤާނޫނުއަސާސީންނާއި ޤާނޫނުން ލިބިދީފައިވާ ކޮންމެ ތަޙްޤީޤީ
އިދާރާއަކަށެވެ.
5

ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް 19. "ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް
ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގައި ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމަތީގައި ބޭއްވޭ ކޮންމެ އަޑުއެހުމަކަށެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި،
ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ފުރަތަމަ ހާޒިރުކޮށް،
ބޭއްވޭ އަޑުއެހުމާއި، އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމާއި، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކުގެ
އަޑުއެހުންތަކާއި، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތަކާއި، ޙުކުމްކުރުމަށާއި އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށް
ބާއްވާ އަޑުއެހުންތައް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ. އަދި، އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮ ންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް
އެއް މާލަމަށްވުރެ ގިނަ މާލަން ގުޅުވާލައިގެން ބޭއްވޭ ކޮންމެ އަޑުއެހުމަކީވެސް، ފަނޑިޔާރެއްގެ
ކުރިމަތީގައި ބޭއްވޭ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހެކެވެ.
ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން 20. "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ އިބްތިދާއީ
ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރާ ޙާލަތުގައި، އެ ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދާނެ
ތަނެއް އޮތްތޯ ބެލުމަށްފަހު، ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް އޮތްނަމަ، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް
ހިންގުމަށް ފަނޑިޔާރު ނިންމައި، ޝަރީޢަތުގައި މަޢުޟޫޢީގޮތުން ބެލުމަކާ ނުލައި އެއާމެދު ގޮތެއް
ނިންމޭނެ ދިފާޢެއް، ނުވަތަ އިޢުތިރާޟެއް، ނުވަތަ އެނޫންވެސް ހުށަހެޅުމެއް ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން
ހުށަހެޅުމަށްޓަކައި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެ ފަރާތަށް ދެވޭ ފުރުޞަތުގައި ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުންތަކަށެވެ.
ޝަރީޢަތް ހިންގުން 21. "ޝަރީޢަތް ހިންގުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި
ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރާ ޙާލަތުގައި، އެ ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް އޮތްތޯ
ބެލުމަށްފަހު، ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް އޮތްނަމަ، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށް
ފަނޑިޔާރު ނިންމައި، ހިންގާ ޝަރީޢަތަށެވެ.
ޖިނާއީ ބޮޑެތި ކުށް 22. "ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް" ކަމުގައި ބުނެފައި އެވަނީ، އަންނަނިވި ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށަކަށެވެ.
(ހ) މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް؛
(ށ) ރޭޕްކުރުމުގެ ކުށް ؛
(ނ) ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ކުށްތައް ؛
(ރ) ޓެރަރިޒަމްގެ ކުށްތަކާއި ޓެރަރިޒަމަށް ފައިނޭންސްކުރުމުގެ ކުށްތައް؛
(ބ) މަނީ ލޯންޑްރިންގ ކުށްތައް ؛
(ޅ) މީހުން ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ކުށްތައް؛
(ކ) މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ކުށްތައް؛
(އ) އަންނަނިވި ކުށްކުށުގެ ތެރެއިން 100,000/- (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން މަތީގެ
ފައިސާގެ ޢަދަދު ހިމެނޭ ކުށްތައް ؛
6

(1) ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014)ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު(ގެ 210 ވަނަ
ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށްތައް؛
(2) ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2000)ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމާއި މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު(
ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރިޝްވަތުގެ ކުށްކުށާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9 /2014
(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކޮރަޕްޝަންގެ
ކުށްތައް.
(ވ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޓެކްސް ނެގުމާބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
ޓެކްސް ދެއްކުމުން އެއްކިބާވުމުގެ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން، - 500,000/ (ފަސްލައްކަ)
ރުފިޔާއިން ފެށިގެން މަތީގެ ފައިސާގެ ޢަދަދު ހިމެނޭ ކުށްތައް؛
(މ) މީހެއްގެ ގުނަވަނެއް ނެތިދާފަދަ ގޮތަކަށް ތޫނު އެއްޗެއް ނުވަތަ ހަތިޔާރެއް ބޭނުންކޮށްގެން
މާރާމާރީ ހިންގުމުގެ ކުށާއި، މީހަކަށް ނުރައްކާތެރި ހާނިއްކައެއްވާ ގޮތަށް ތޫނު އެއްޗެއް
ނުވަތަ ހަތިޔާރެއް ބޭނުންކޮށްގެން މާރާމާރީ ހިންގުމުގެ ކުށްތައް ؛
(ފ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 610 ވަނަ މާއްދާއާއި
611 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތައް ؛
(ދ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގައި 1 ވަނަ ދަރަޖައިގެ
އަދި 2 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ޖިނާޔަތެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތައް ނުވަތަ އެހެން
ޤާނޫނެއްގައި 10 (ދިހައެއް) އަހަރަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބު
ކަނޑައެޅިފައިވާ ކޮންމެ ކުށެއް.
ދެވަނަ ބައި
ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާ
ތިންވަނަ ބާބު
މައްސަލަ ހުށަހެޅުން
މައްސަލަ ހުށަހަޅަންޖެހޭ 23. (ހ) މީހަކު ކުށެއް ކޮށްފިކަން ނުވަތަ ކުށެއް ކުރާކަމުގެ ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަން އުޅޭކަމުގެ
އިދާރާ މަޢުލޫމާތު ލިބޭ ކޮންމެ ފަރާތަކަށްވެސް، އެ ކުށާގުޅޭ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު
ލިބިފައިވާ އިދާރާއަކަށް އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
7

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ތަޙްޤީޤުކުރާ އިދާރާއަކަށް މައްސަލަ
ހުށަހެޅުމުން، އެ އިދާރާއިން އެ މައްސަލަ ބަލައިނުގެންފިނަމަ ނުވަތަ މައްސަލައިގެ
ތަޙްޤީޤު އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިނުވާކަމަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅި
ފަރާތަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެކަމުގެ ޝަކުވާ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެފަދަ ޝަކުވާއެއް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލްއަށް ހުށަހެޅިއްޖެނަމަ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން މީހަކު ކުށެއް ކޮށްފިކަން
ނުވަތަ ކުށެއް ކުރާ ކަމުގެ ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަން އުޅޭކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލްއަށް ލިބިއްޖެނަމަ، އެކަން ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ތަޙްޤީޤުކުރާ އިދާރާއަށް އަމުރު
ކުރުމުގެ ބާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، މީހަކު ކުށެއް ކޮށްފިކަން ނުވަތަ
ކުށެއް ކުރަމުންދާކަމުގެ ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަން އުޅޭކަމުގެ މަޢުލޫމާތު އެއްވެސް ފަރާތަކުން
ހުށަނޭޅިނަމަވެސް، ޖިނާއީ ކުށެއް ކޮށްފިކަން ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަން ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ
ކަމަށް އެފަދަ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިދީފައިވާ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއަކަށް ތުހުމަތުކުރެވުމުން ނުވަތަ އެނގުމުން، އެ އިދާރާގެ އިސްނެގުމުގެ މަތިން،
އެ މައްސަލައެއް ބެލުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
މައްސަލަ ހުށަހަޅަންވާ 24. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަޙްޤީޤުކުރާ
ގޮތް އިދާރާއަކަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާއިރު، އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް އެނގުނު
މިންވަރަކުން، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު އެ އިދާރާއަކަށް ދޭންވާނެއެވެ.
(1) މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތު؛
(2) މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ މަޢުލޫމާތު؛
(3) ކުށެއް ކުރިކަން ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަމުންދާކަން ނުވަތަ ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަން
އުޅޭކަމަށް ޤަބޫލުކުރާ ސަބަބުތައް ؛
(4) ކުށް ކުރި ކަމަށް ނުވަތަ ކުރަން އުޅޭކަމަށް ބެލެވޭ ތާރީޚް؛
(5) މައްސަލަ ހިނގި ނުވަތަ ހިނގާ ތަން ނުވަތަ ހިނގާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ ތަން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރު އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މީހަކު ކުށެއް ކޮށްފިކަން
ނުވަތަ ކުށެއް ކުރާކަން ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަން އުޅޭކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ތަޙްޤީޤުކުރާ
8

އިދާރާއަށް ދޭ ފަރާތަކީ ކޮން ފަރާތެއްކަން އޭނާ ހާމަކުރަން ބޭނުންނުވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު
ދިނުން ލާޒިމެއް ނޫނެވެ. އަދި އެ ފަރާތެއްގެ މަޢުލޫމާތު ތަޙްޤީޤުކުރާ އިދާރާއަށް
ދިންނަމަވެސް، އެ މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރަން އޭނާ އެދެފިނަމަ އެ އިދާރާއިން އެކަން
ސިއްރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ބާރު ލިބިފައިވާ ކޮންމެ ފަރާތަކުންވެސް
އެ ފަރާތަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅޭނެ އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދެއް، މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދަންވާނެއެވެ.
މައްސަލަ 25. މި ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤުކުރާ އިދާރާއަކަށް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމުން،
ރަޖިސްޓަރީކުރިކަމުގެ އެ މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ދޭ މަޢުލޫމާތު ރެކޯޑުކުރުމަށްފަހު، އެ
ލިޔުން ދޫކުރުން މައްސަލަ އެތަނުގައި ރަޖިސްޓަރީކުރިކަމުގެ ލިޔުމެއް މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ.
މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތް 26. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤުކުރާ އިދާރާއަކަށް ހުށަހެޅޭ
އެންގުން މައްސަލަތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށްފަހު، އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް އެ
މައްސަލައާމެދު ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ކުށް ކުރި ކަމަށް ބުނާ މީހާ އެކަން ކުރި ކަމަށް ބެލުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބު
ހުރި ކަމަށްވާނަމަ، އެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުން؛ ނުވަތަ
(2) ކުށެއް ކުރާ ކަމަށް ނުވަތަ ކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ މީހާ އެކަން ކުރާ ކަމަށް
ނުވަތަ ކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބު ހުރި ކަމަށްވާނަމަ، އެ
މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުން؛ ނުވަތަ
(3) ކުށް ކުރި ކަމަށް ބުނާ މީހާ އެކަން ކުރި ކަމަށް ބެލުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބު
ނެތްނަމަ، އިތުރަށް އެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ކުރިއަށް ނުގެންދިއުން؛ ނުވަތަ
(4) ކުށެއް ކުރާ ކަމަށް ނުވަތަ ކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ މީހާ އެކަން ކުރާ ކަމަށް
ނުވަތަ ކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބު ނެތްނަމަ، އިތުރަށް އެ
މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ކުރިއަށް ނުގެންދިއުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މައްސަލައަކާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްފަހު، އެ
މައްސަލައެއް ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ލިޔުމުން އެކަން އަންގަންވާނެއެވެ.
9

ހަތަރުވަނަ ބާބު
ތަންތަނާއި މުދާ ބަލައި ފާސްކުރުމާއި މުދާ ހިފެހެއްޓުން
ތަންތަނާއި މުދާ ބަލައި 27. (ހ) މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަންތަނާއި މުދާ ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ
ފާސްކުރުމުގެ ބާރު އިޚްތިޔާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ތަންތަނާއި މުދާ ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
ލިބިގެންވަނީ، ޤާނޫނަކުން ކަނޑައެޅިގެން އެ ބާރު ލިބިދޭ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާތަކަށެވެ.
ޢާންމު ތަންތަނަށް 28. އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި ނުވާހާހިނދަކު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
ވަނުން އިދާރާއަކުން ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ ޖިނާއީ ކުށަކާ ގުޅިގެން ޢާންމު ތަނަކަށް ވަންނަންޖެހިއްޖެނަމަ، ކޯޓު
އަމުރަކާ ނުލައި، އެތަނަކަށް ވަނުމުގެ ބާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ ކޮންމެ އިދާރާއަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ޢާންމު ތަންތަން ބަލައި 29. (ހ) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢާންމު ތަންތަން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ
ފާސްކުރުން ބާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ތެރޭގައި،
އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރުވެސް، އެ އިދާރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) އެތަނެއް ބަލައި ފާސްކުރުމަށްޓަކައި، އެތަނުގައި ތިބެންޖެހޭނެކަމަށް އެ
އިދާރާއަކުން ކަނޑައަޅާ ވަގުތެއް ވަންދެން އެތަނެއްގައި ތިބުން؛
(2) ކުށެއްގެ ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެއްޗެއް ފެނޭތޯ
އެތަނެއް ހޯދުން ؛
(3) ކުށެއްގެ ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެއްޗެއް
ފެނިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އެ އިދާރާއެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދިއުން؛
(4) ޢާންމު ތަނެއްގައި ހުރި މީހެއް ކުށެއް ކުރަނިކޮށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި، ނުވަތަ
މީހަކު ކުށެއް ކޮށްފިކަމަށް، ނުވަތަ އެ ވަގުތަކު އެ އުޅެނީ ކުށެއް ކުރަން ކަމަށް
ބުއްދިއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭފަދަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ނުވަތަ ހެކިތަކެއް ހުރެއްޖެ
ހިނދެއްގައި، ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކުން ހުއްދަ ލިބިގެން، އެ މީހާ އަތުގައި
ކުށެއްގެ ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެއްޗެއް
10

އޮތްކަމުގައި އެ އިދާރާއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ މީހެއްގެ އަތުން އެ އެއްޗެއް
އެ އިދާރާއެއްގެ އޮފިސަރުން އަތުލައި، އެ އިދާރާއެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް އެ
އެއްޗެއް ގެންދިއުން؛
(5) އެތަނާއި އެތަނުގައިވާ އެއްޗެހީގެ ފޮޓޯ އަދި/ނުވަތަ ވީޑިއޯ ނެގުން ؛
(6) އެތަނެއްގައި ހުރި ޢިމާރާތެއް ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(7) އެތަނެއް ކޮނެގެން ބެލުން؛
(8) އެތަނެއްގައި ބަންދުކޮށްފައި ހުރި އެއްޗެއް ހުރިނަމަ، އެ އެއްޗެއް ހުޅުވައިގެން
ބެލުން؛
(9) އެތަނެއްގައި ތަޅުލާފައިހުރި އެއްޗެއް ހުރިނަމަ، އެ ތަޅު ހުޅުވައިގެން ނުވަތަ
ހަލާކުކޮށްލައިގެން އެ އެއްޗެއް ބެލުން.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)4(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް
ލިބިދޭ ބާރު ބޭނުންކުރުމުގައި މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހިއްޖެނަމަ، އެކަން ކުރެވޭނީ،
މި ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ގޮތުގެމަތިން، ފުލުހުންނަށާއި، މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ޤާނޫނަކުން
ކަނޑައެޅިގެން ދީފައިވާ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޢާންމު ތަނެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އެތަނެއްގައި ހުރި
ޢިމާރާތެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)6(ވަނަ ނަންބަރުން ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިދެނީ، އެ ޢިމާރާތަކީ އަމިއްލަ ތަނެއްގެ މާނައިގައި ހިމެނޭ
ޢިމާރާތެއް ކަމުގައިނުވާ ޙާލަތުގައި އެކަންޏެވެ. އަމިއްލަ ތަނެއްގެ މާނައިގެ ތެރޭގައި
ހިމެނޭ ޢިމާރާތެއް ބަލައި ފާސްކުރެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
އަމިއްލަ ތަންތަނަށް 30. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު،
ވަނުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ ޖިނާއީ ކުށަކާ ގުޅިގެން އަމިއްލަ
ތަނަކަށް ވަންނަންޖެހިއްޖެނަމަ، މި މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ނ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ
ޙާލަތްތަކުގައި ފިޔަވައި، އެތަނަކަށް، އެތަނެއްގެ ވެރިފަރާތުގެ ރުހުމަކާ ނުލައި ވަދެވޭނީ،
ކޯޓު އަމުރަކާ އެކުގައެވެ.
11

(ށ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމަށްޓަކައި ، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި،
އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަނުމާއި އެކަންކަން ކުރަން އެކަށޭނަ މިންވަރެއްގެ ވަގުތަކަށް
އެތަނެއްގައި މަޑުކުރުމުގެ، ނުވަތަ ތިބުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ހައްޔަރުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިދޭ ޙާލަތުގައި ހުރި މީހަކު
ހައްޔަރުކުރުމަށް؛
(2) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ މީހަކު
ހައްޔަރުކުރުމަށް؛
(3) ކުށެއް ކުރިކަމަށް ބެލެވޭ މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމަށްޓަކައި އޭނާ ފަހާ ދަނިކޮށް
އޭނާ އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަދެއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، އޭނާ ހޯދުމަށް އެތަނަކަށް
ވަނުމަށް.
(ނ) އަމިއްލަ ތަނަކީ، މީހުން ދިރިނޫޅޭ، ފަޅުކޮށް ދޫކޮށްލާފައިވާ ތަނެއް ކަމުގައިވެފައި،
އެތަނުގައި ކުށެއް ކުރަމުންދާ ކަމަށް ނުވަތަ ކުށެއް ކޮށްފައިވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމަށް
އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އެ ކުށް ކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ނުވަތަ އިތުރު
ކުށެއް ކުރިޔަނުދިނުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ކުށް ކުރަމުންދާ ނުވަތަ ކުރި ފަރާތްތައް
ހައްޔަރުކުރުމަށްޓަކައި، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި، އެތަނަކަށް ވަނުމާއި، އެކަންކަން ކުރަން
އެކަށޭނަ މިންވަރެއްގެ ވަގުތަކަށް އެތަނެއްގައި މަޑުކުރުމުގެ، ނުވަތަ ތިބުމުގެ ބާރު،
ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި އަމިއްލަ ތަނަކަށް
ފުލުހުންނަށް ވަދެވޭނީ، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ހައްޔަރުކުރުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިދޭ
ޙާލަތުގައި ހުރި މީހަކު އެތަނެއްގައި ވާކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް،
ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވުމާއެކު، އެ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ
ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ ރޭންކެއްގެ ފުލުހެއްގެ ހުއްދަ ލިބިގެންނެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ)، (ނ) އަދި (ރ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުވަތަ
މީހެއްގެ މުދަލަކަށް ލިބިދާނެ ގެއްލުމަކުން އެ މީހަކު ނުވަތަ އެ މުދަލެއް
ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަނުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބިދޭ
ޙައްޤަކަށް، ނުވަތަ ޤާނޫނީގޮތުން ޙަވާލުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ލިޔުމެއް ނުވަތަ އަމުރެއް
ޙަވާލުކުރުމަށް ނުވަތަ ރައްދުކުރުމަށް އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަނުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއަކަށް ލިބިދޭ ބާރަކަށް އެއްވެސް ހަނިކަމެއް ނާންނާނެއެވެ.
12

(ޅ) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަނުމަށް މި މާއްދާގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއަކަށް ލިބިދޭ ބާރެއްގެ ބޭނުން ހިފުމުގައި، އެތަނަކަށް އެ އިދާރާއެއްގެ އޮފިސަރަކު
ވަނީ ކޮން މަޤްޞަދެއްގައި ކަމާމެދު އެތަނުގެ ވެރިފަރާތުން ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ
މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ ފަރާތަކުން ސުވާލުކޮށްފިނަމަ، އޭނާ އެތަނަށް ވަނީ، މި
މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރާއި ( )3 ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި
ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮން ޙާލަތެއްގައިކަން
ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ކ) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަނުމުން އުފެދޭ މައްސަލައެއްގައި، އެތަނަށް
ވަތް ވަނުން ބިނާކުރި އެކަށީގެންވާ ސަބަބަކީ ކޮބައިކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ، ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ޒިންމާއެކެވެ.
(އ) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަތްނަމަވެސް، އަމިއްލަ ތަނެއް ބަލައި
ފާސްކުރެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ވ) ފުލުހުންގެ މައި މަރުކަޒު ނުވަތަ ސަރަޙައްދީ މަރުކަޒެއް ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ރަށެއް
ފިޔަވައި އެހެން ރަށެއްގައި ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ އޮފިސަރަކު
ނެތްނަމަ، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ހުއްދަ ދޭނީ، އެ ރަށެއްގައި ހުންނަ ޕޮލިސް
ސްޓޭޝަނެއްގެ ސްޓޭޝަން އިންޗާޖެވެ.
އަމިއްލަ ތަންތަން 31. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ކުށަކާގުޅޭ ހެކި
ބަލައި ފާސްކުރުން އަމިއްލަ ތަނެއްގައި ހުރިކަމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކަށް ބެލެވޭނަމަ، އަދި އެއީ
އެ ކުށް ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ހެކީގެ ގޮތުގައި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމަށް ބޭނުންތެރިވެދާނެ
އެއްޗެއް ކަމަށްވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް ހޯދުމަށް އެތަނަކަށް، އެތަނުގެ ވެރިފަރާތުގެ ނުވަތަ
އެތަނެއްގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތެއް ނުވަތަ އެވަގުތަކު އެތަނަކާ ޙަވާލުވެގެން ހުރި ފަރާތުގެ
ރުހުމާ ނުލައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ވަދެވޭނީ، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުންނެވެ.
(ށ) އަމިއްލަ ތަންތަން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން
ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ވަންނަން ބޭނުންވާ ތަނުގެ މަޢުލޫމާތު؛
(2) ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ވަންނަން ބޭނުންވާ ތަނުގެ ވެރިފަރާތާބެހޭ މަޢުލޫމާތު؛
(3) ހޯދަން ބޭނުންވާ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތް އެނގޭނަމަ، އެ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛
13

(4) ބަލައި ފާސްކުރުމަށް އެތަނަކަށް ވަންނަން ބޭނުންވާ ސަބަބު؛
(5) އެތަން ބަލައި ފާސްކުރަން ބޭނުންވަނީ ކޮން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ ކޮން
ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން؛
(6) ހޯދަން ބޭނުންވާ މީހަކު ނުވަތަ އެއްޗެއް އެތަނުގައި ވާކަމަށް ލިބިފައިވާ ހެކި؛
(7) އެ އަމުރުގެ ދަށުން އެއް ފަހަރަށްވުރެ ގިނަ ފަހަރު އެތަނަށް ނުވަތަ ތަންތަނަށް
ވަންނަން އެދޭނަމަ، އެކަން ؛
(8) އެތަނަށް ވަންނަން ބޭނުންވާ ވަގުތު؛
(9) ހޯދަން ބޭނުންވާ އެއްޗެހީގެ މަޢުލޫމާތު؛
(10) އަމުރަށް އެދޭ އިދާރާގެ ވެރިއެއްގެ ނަމާއި، ސޮޔާއި، އެ އިދާރާގެ ތައްގަނޑު؛
(11) އަމުރަށް އެދޭ އޮފިސަރުގެ ނަމާއި، ސަރވިސް ނަންބަރު ނުވަތަ ކާކުކަން
އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރާއި، އޭނާގެ މަޤާމާއި ސޮއި؛
(12) ކޯޓުން އިތުރު މަޢުލޫމާތެއް ހުށަހެޅުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު.
(13) އެތަން ބަލައި ފާސްކުރަން ބޭނުންވަނީ، ކުށް ކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ވަކި
މީހަކާ ގުޅިގެން ކަމަށްވާނަމަ، އެމީހެއްގެ މަޢުލޫމާތު؛
(14) ބަލައި ފާސްކުރަން ބޭނުންވާ ތަނަކީ ކުށްކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ
ބާރުގެ ދަށުގައިވާ ނުވަތަ އޭނާ ދިރިއުޅެމުންގެންދާ ތަނެއް ކަމުގައިވާނަމަ،
އެކަން؛
(15) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިތުރު މަޢުލޫމާތު.
(ނ) ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދި މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅޭގޮތުން
ފަނޑިޔާރު ސާފުކުރަން ބޭނުންވާ ސުވާލުތަކަށް، އެ އަމުރަށް އެދޭ ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރ ޖަވާބުދޭންވާނެއެވެ.
ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ 32. (ހ) އަމިއްލަ ތަނެއް ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަން
ކޯޓު އަމުރު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އަމުރު ނެރެވޭ ބޭނުން؛
(2) އަމުރުގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރެވޭ ތަން، ނުވަތަ ތަންތަން؛
(3) އަމުރުގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރެވޭ ތަނަށް ވަދެވޭނީ އެހެން ތަނަކަށް ވަދެގެން
ނުވަތަ އެހެން ތަނެއް މެދުވެރިކޮށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެބޭނުމަށްޓަކައި އެތަނަކަށް
ވަދެވޭނެކަން؛
14

(4) ބަލައި ފާސްކުރެވޭ ތަނުގެ ވެރިފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު ؛
(5) އެތަނުން ހޯދަން ބޭނުންވާ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތް އެނގޭނަމަ، އެ ފަރާތް؛
(6) އެތަން ބަލައި ފާސްކުރަން ބޭނުންވަނީ ކޮން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ ކޮން
ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން؛
(7) ހޯދަން ބޭނުންވާ އެއްޗެހީގެ މަޢުލޫމާތު؛
(8) އެ އަމުރުން ބާރުދޭ ކަންކަން ކުރުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ބާރުގެ
ބޭނުންކުރެވިދާނެކަން؛
(9) އެ އަމުރުގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރުމަށްޓަކައި އެއްފަހަރަށްވުރެ ގިނަ ފަހަރު
އެތަނަށް ނުވަތަ ތަންތަނަށް ވަދެވޭނަމަ، އެކަން؛
(10) އަމުރު ދެމިއޮންނާނެ މުއްދަތު؛
(11) އެ އަމުރުން ވަނުމަށް ހުއްދަ ދޭ ތަނަކަށް ދުވާލުގެ ނުވަތަ ރޭގަނޑުގެ ކޮންމެ
ވަގުތެއްގައިވެސް ވަނުމަށް ހުއްދަދޭނަމަ އެކަން، ނުވަތަ އެފަދަ ތަނަކަށް
ވަދެވޭނީ ދުވާލުގެ ނުވަތަ ރޭގަނޑުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި ވަގުތުތަކެއްގައި
ކަމަށްވާނަމަ އެކަން.
(12) ހުއްދަ ދޭ ފަނޑިޔާރުގެ ނަމާއި ސޮއި އަދި ކޯޓުގެ ތައްގަނޑު.
(13) އެތަން ބަލައި ފާސްކުރަން ބޭނުންވަނީ، ކުށް ކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ވަކި
މީހަކާ ގުޅިގެން ކަމަށްވާނަމަ، އެމީހެއްގެ މަޢުލޫމާތު؛
(14) ބަލައި ފާސްކުރަން ބޭނުންވާ ތަނަކީ ކުށްކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ
ބާރުގެ ދަށުގައިވާ ނުވަތަ އޭނާ ދިރިއުޅެމުންގެންދާ ތަން ކަމުގައިވާނަމަ، އެކަން؛
(15) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިތުރު މަޢުލޫމާތު.
(ށ) އަމިއްލަ ތަނެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ނެރެންވާނީ، އަންނަނިވި
ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް އޮތްކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހުގައެވެ.
(1) ވަންނަން ބޭނުންވާ ތަނުގައި މީހަކު ކުށެއް ކޮށްފިކަން ނުވަތަ ކުށެއް
ކުރަމުންދާކަން ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަންއުޅޭކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ
ސަބަބެއް އޮތުން ؛ ނުވަތަ
(2) އެތަނަކަށް ވަންނަން ބޭނުންވަނީ ކުށަކާ ގުޅިގެން ހޯދަން ބޭނުންވާ ހެއްކެއް
ހޯދުމަށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް އެތަނުގައި ވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމަށް
އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތުން؛ އަދި
15

(3) އެތަނަކަށް ވަދެގެން މެނުވީ ޙާޞިލުކުރަން ބޭނުންވާ ކަންތައް ފުރިހަމަ
ނުކުރެވޭނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތުން.
(ނ) ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ މަޤްޞަދު ގެއްލިދާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ ޙާލަތެއްގައި މެނުވީ، އަމިއްލަ
ތަނެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ހުއްދަ ފަނޑިޔާރު ދޭންވާނީ އެފަދަ ތަނެއް ބަލައި ފާސްކުރަން
އެކަށީގެންވާ ވަގުތެއްގައެވެ. އެނޫން ވަގުތެއްގައި އެތަނަށް ވަނުމުގެ ހުއްދަ ދޭންވާނީ،
އެ އަމުރުގެ ދަށުން ކުރަ ންއެދޭ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އެއިން ވަގުތެއްގައި އެތަނެއް ބަލައި
ފާސްކުރުމުގެ މަޤްޞަދެއް އޮތް ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމައެވެ.
(ރ) ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު،
އެ އަމުރު ދެމިއޮންނާނީ، އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ ތަން ނުވަތަ ތަންތަން ބަލައި
ފާސްކޮށް ނިމެންދެން ނުވަތަ އެ އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވަންދެން ނުވަތަ އެ އަމުރު
ބާޠިލުކުރަންދެނެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ހޯދާ ހޯދުމެއްގައި، އެ
އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ އެއްޗެއް ނޫން އެހެން އެއްޗެއް ފެނިއްޖެނަމަ، އަދި އެ އެއްޗަކީ،
އެހެން ޖިނާއީ ކުށަކާގުޅޭ ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެއްކަމަށް ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރަށް ބެލެވޭނަމަ، އަދި އެ އެއްޗެއް ފޮރުވުމުގެ ފުރުޞަތު
ނުވަތަ ނައްތާލުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްކަމަށް އެ އޮފިސަރަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ އެއްޗެއް
ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު، އެ އަމުރުން ދޭ ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރޭއިރު، ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހޭ
ތަނާއި ފާސްކުރަންޖެހޭ ސަބަބުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެކަންކޮށް ނިންމުމަށް އެކަށީގެންވާ
މުއްދަތެއް ފަނޑިޔާރު ދޭންވާނެއެވެ.
''އެ ''
(ކ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ކަށީގެންވާ ވަގުތެއްގައި ކަމުގައި ބުނެފައި
އެވަނީ، ހެނދުނު 06:00 އާއި ރޭގަނޑު 09:00 އާ ދެމެދު ހިނގާ ވަގުތަށެވެ.
ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ 33. (ހ) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ހުއްދަދެވޭ ތަނެއް، އެ އަމުރުގައި
އަމުރު ތަންފީޛުކުރުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި ބަލައި ފާސްކޮށް ނިންމަންވާނެއެވެ. އެ އަމުރުގައި
ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެތަނެއް ބަލައި ފާސްކޮށް ނިންމޭނެ ކަމަށް އެ އަމުރަށް
އެދުނު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ބެލެވެން ނެތްނަމަ، އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ
16

މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، އެ އަމުރުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި ކޯޓަށް
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ބާރު، އެ އަމުރަށް އެދޭ ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއެއްގެ ހުއްދަކުރެވިފައިވާ ކޮންމެ އޮފިސަރަކަށްމެ ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި
އެ އަމުރުގެ ދަށުން ކުރުމަށް ބާރުދޭ ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު، އެ އޮފިސަރުންނަށާއި، އެ
އޮފިސަރުންނާއެކު އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށް ދާ އެ އިދާރާގެ ހުއްދަކޮށްފައިވާ އެހެން
އޮފިސަރުންނަށްވެސް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއްގައި ހުއްދަ ދީފައިވަނީ ހަމައެކަނި ތަނެއްގެ ވަކި ބައެއް
ނުވަތަ ސަރަޙައްދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ބައެއް ނުވަތަ ސަރަޙައްދެއް
ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް ތަނެއް ބަލައި ފާސްކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(ރ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ
އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަނުމުގެ ކުރިން، އެތަނުގައި ތިބި
ބަޔަކަށް އެތަނަށް ވަންނަކަން އަންގަންވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އަމިއްލަ ތަނަކަށް
ވަނުމުގެ ކުރިން އެތަނުގައި ތިބި ބަޔަކަށް އަންގާ އެންގުން ދުރާލާ އެންގުން ލާޒިމެއް
ނޫނެވެ. އެތަނަށް ވަނުމުގެ ހިނދުކޮޅެއް ކުރިން އެކަން އެންގުމުން އެ މާއްދާގެ މަޤްޞަދު
ޙާޞިލުވީ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(ބ) ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ ތަނަށް
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރަކު ދާއިރު، އެތަނެއްގެ ވެރިފަރާތް އެތަނުގައި
ހުރިނަމަ، އެތަން ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، އެ ފަރާތުގެ ހާޒިރުގައެވެ. އެތަނުގެ ވެރިފަރާތް
އެ ތާނގައި ހާޒިރުވެ ނެތް ޙާލަތެއްގައި އެތަން ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، އެ ފަރާތުގެ
މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ އެހެން ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައެވެ. އަދި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާގެ އޮފިސަރު އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އެ އޮފިސަރުގެ ތަޢާރުފެއް އެ ފަރާތަށް ދިނުމަށްފަހު އޭނާއަކީ ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރެއްކަން އަންގައިދޭ ރަސްމީ ލިޔުމެއް އޭނާއަށް
ދެއްކުން؛ އަދި
(2) ކޯޓު އަމުރުގެ ކޮޕީއެއް އޭނާއަށް ދިނުން.
17

(ޅ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ބަލައި
ފާސްކުރަންޖެހޭ ތަނުގައި އެތަނުގެ ވެރިފަރާތް ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތު
ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ އެހެން މީހަކު އެތަނުގައި ނެތްނަމަ، އެތަނެއް ބަލައި
ފާސްކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
(ކ) ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރާ އޮފިސަރު، އެ ބަލައި ފާސްކުރުމާގުޅޭ
މަޢުލޫމާތު ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން ރެކޯޑުކުރުމުގައި، ބަލައި ފާސްކުރާ
ތަނުގައި ހާޒިރުވެ ތިބި މީހުންނާއި، އެތަނަށް ވަތް ވަގުތާއި، އަމުރު ތަންފީޛުކުރި
އޮފިސަރުންނާއި، ބަލައި ފާސްކުރެވޭ ތަނުން ނެގޭ ކޮންމެ އެއްޗެއްގެ ތަފްޞީލު، އެ
އެއްޗެއް ނެގުނު ތަން އެނގޭނެ ގޮތަށް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތު ވަގުތުން ވަގުތަށް ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރުމަކީ
ޢަމަލީގޮތުން ދަތިކަމަކަށްވާނަމަ، ބަލައި ފާސްކޮށް ނިމުމަށްފަހު ވީއެންމެ އަވަހަކަށް އެ
ބަލައި ފާސްކުރުމާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު އެ އޮފިސަރު ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ. ބަލައި
ފާސްކުރުމަކާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ރެކޯޑުކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ރ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އަމިއްލަ ތަނަކަށް ވަނުމުގެ ކުރިން އެތަނުގައި
ތިބި ބަޔަކަށް އެތަނަށް ވަންނަކަން އަންގައިފިނަމަ ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ މަޤްޞަދު
ގެއްލިދާނެ ކަމަށް ފެނިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، އެތަނުގައި ތިބި ބަޔަކަށް އެންގުމަކާ ނުލައި
އެތަނަށް ވަނުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ބަލައި ފާސްކުރާ އަމުރު ތަންފީޛުކުރާ އޮފިސަރުންނަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(މ) މި މާއްދާގެ (ރ) އާއި (ވ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް
ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ އޮފިސަރުން އަމިއްލަ
ތަނަކަށް ވަންނައިރު، ތަނުގެ ވެރިފަރާތް ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތު
ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ އެހެން މީހަކު ހުރެފައި، އެ އޮފިސަރުން އެތަން ބަލައި ފާސްކުރަން
ފެށުމުގެ ކުރިން ނުވަތަ އެއަށްފަހު އެއިން ފަރާތަކުން އެތަން ދޫކޮށްފައި ހިނގައްޖެނަމަ،
އެއިން ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައި ބަލައި ފާސްކުރުމަށް މި މާއްދާގެ ދަށުން ލިބިދޭ ޙައްޤު
ދޫކޮށްލީ ކަމުގައި ބަލައި، ބަލައި ފާސްކުރުމައިގެން ކުރިއަށްދެވިދާނެއެވެ.
އެހެންނަމަވެސް، ތަނުގެ ވެރިފަރާތަށް ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ
އެހެން މީހަކަށް ކޮންމެ ވަގުތެއްގައިވެސް އަނބުރާ އައިސް، އޭނާގެ ހާޒިރުގައި ބަލައި
ފާސްކުރުން ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
18

ބަލައި ފާސްކުރުމާ 34. (ހ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އަމިއްލަ ތަނެއް ބަލައި
ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނު ފާސްކުރުމުގައި، އަންނަނިވި ބާރުތައް، އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރާ އޮފިސަރުންނަށް
ތަންފީޛުކުރާ ލިބިގެންވެއެވެ.
އިދާރާތަކަށް ލިބިދޭ
އިތުރު ބާރު
(1) ކޯޓު އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަނަށް ވަދެ، އެތަން ބަލައި ފާސްކުރުމަށް
އެކަށީގެންވާ ވަގުތު އެތަނުގައި ތިބުން؛
(2) އެތަނަށް ވަނުމަށްޓަކައި އެހެން ތަނަކަށް ވަންނަންޖެހޭ ކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ
އެތަނަށް ވަދެވޭނީ އެހެން ތަނެއް މެދުވެރިކޮށް ކަމަށްވާނަމަ، އެތަނަށްވެސް
ވަނުން؛
(3) ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެއް ނުވަތަ ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ
މުދަލެއް އެތަނުގައި ހުރިކަމަށްވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް އެ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް
ގެނައުން؛
(4) އެތަނާއި އެތަނުގައި ހުރި ކަމާބެހޭ އެއްޗެހީގެ ފޮޓޯ އަދި/ނުވަތަ ވީޑިއޯ ނެގުން؛
(5) އެތަނެއްގައި އެވަގުތު ހުރި މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހޭ ކަމަށްވާނަމަ،
އެކަމެއް ކުރުން؛
(6) ތަޅުލާފައި ހުރި ދޮރެއްގެ ތަޅު ހަލާކުކޮށްލައިގެން އެދޮރެއް ހުޅުވުން ؛
(7) ބަންދުކޮށްފައިވާ ކުޑަދޮރެއްގެ ތަޅު ހަލާކުކޮށްލައިގެން ނުވަތަ ކުޑަދޮރު
ހަލާކުކޮށްލައިގެން އެ ކުޑަދޮރެއް ހުޅުވުން؛
(8) ތަޅުންގަނޑުން ބައެއް، ނުވަތަ ފާރުން ބައެއް، ނުވަތަ ފަންގިފިލާއިން ބައެއް
ހަލާކުކޮށްލައިގެން ނުވަތަ ތަނެއް ކޮނެގެން ބަލަންޖެހޭ އެއްޗެއް ނުވަތަ ތަނެއް
ބެލުން؛
(9) ބަންދުކޮށްފައި ހުރި ފޮށްޓެއް ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެއްޗެއް ހުޅުވައިގެން ނުވަތަ
ހަލާކުކޮށްލައިގެން ބަލަންޖެހޭ އެއްޗެއް ބެލުން؛
(10) އެތަނެއްގައި އޮތް އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހޭ ކަމަށްވާނަމަ، އެކަމެއް
ކުރުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)6(ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން)9(ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރުން ކުރަންވާނީ، އެއިން
ކަމެއް، ބާރުގެ ބޭނުން ނުކޮށް ކުރެވެން ނެތް ޙާލަތުގައި އެކަންޏެވެ.
19

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)10(ވަނަ ނަންބަރުގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އުޅަނދެއް ބަލައި
ފާސްކުރެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
އުޅަނދުފަހަރު ބަލައި 35. (ހ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އުޅަނދުފަހަރު ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު
ފާސްކުރުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އުޅަނދުފަހަރު ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ
އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވަނީ، ޤާނޫނަކުން ކަނޑައެޅިގެން އެ ބާރު ލިބިދޭ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާތަކަށެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއްގައި މެނުވީ،
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކަށް އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރެވޭނީ ކޯޓު އަމުރެއްގެ
ދަށުންނެވެ.
(ރ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި ނުވާހާހިނދަކު ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި،
އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރެވޭނީ، އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް
ވުޖޫދުގައިވާކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙާލަތުގައެވެ.
(1) ޤާނޫނަކުން ގެންގުޅުން މަނާކުރާ ތޫނު އެއްޗެއް ނުވަތަ ގޮވާ އެއްޗެއް އެ
އުޅަނދެއްގައި އޮތުން؛
(2) އެ އުޅަނދެއްގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރުން؛
(3) އެ އުޅަނދެއްގައި ވަގަށް ނަގާފައިވާ މުދާ ހުރުން؛
(4) އެ އުޅަނދެއްގައި ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދާ ހުރުން؛
(5) ކުށެއް ކުރުމުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް އެ އުޅަނދެއްގައި އޮތްކަމަށް
ބެލެވުން؛
(6) ކުށެއް ކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރި އެއްޗަކަށް އެ އުޅަނދުވުން؛
(7) އެ އުޅަނދުގައި ކުށެއްގެ ޢަމަލު ހިންގަމުންދާކަމަށް، ނުވަތަ ކުށުގެ ޢަމަލެއް
އެއުޅެނީ ހިނގަންކަން، ނުވަތަ ކުށުގެ ޢަމަލެއް ދާދި ދެންމެ ހިނގައިފިކަމަށް،
އެކަށީގެންވާ ސަބަބުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ޤަބޫލުކުރެވުން.
20

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް ވުޖޫދުގައިވާކަމަށް
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި އެ
އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު، އެ އޮފިސަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ޅ) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމަށް މި މާއްދާގެ ދަށުން ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކަށް ލިބިދޭ ބާރެއްގެ ބޭނުން ހިފުމުގައި، އެ އުޅަނދެއް ބަލައި
ފާސްކުރެވެނީ ކޮން މަޤްޞަދެއްގައި ކަމާމެދު އެ އުޅަނދުގެ ވެރިފަރާތުން
ސުވާލުކޮށްފިނަމަ، އެ އުޅަނދު ބަލައި ފާސްކުރެވެނީ، މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ)1(
ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (7) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި
ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮން ޙާލަތެއްގައިކަން އުޅަނދުގެ ވެރިފަރާތަށް
ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރުގެ ތެރޭގައި، ދުއްވާފައިދާ އުޅަނދެއް ހުއްޓުވައި،
އެ އުޅަނދު ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރާއި، ޕާކްކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ބަނދަރުކޮށްފައިވާ
އުޅަނދުފަހަރު ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(އ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކީ ފުލުހުން ކަމުގައިވާ ޙާލަތުގައި، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި
ބަޔާންކުރާ އުޅަނދެއްގައިވާ މީހުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމުގެ ބާރުވެސް
ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ވ) އުޅަނދެއް އޮތް ތަނެއްގައި ބާއްވައިގެން އެ އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމަކީ ކުރެވޭނެ
ކަމެއްކަމުގައި ނުވާނަމަ، އެ އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމަށްޓަކައި އެކަންކުރެވޭނެ އެހެން
ތަނަކަށް، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން އެ އުޅަނދެއް ގެންދިޔުމުގެ ބާރު، ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(މ) އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން
(5) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ އެއްޗެއް އެ
އުޅަނދުގައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ
މުވައްޒަފުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ފ) މި މާއްދާގެ (މ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އުޅަނދެއްގައިވާ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓުމުގައި
ޢަމަލުކުރާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
21

(ދ) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، ވަކި ޚާއްޞަ ކަންތައްތަކެއް
ކުރުމުގެ ބާރު އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ޙާލަތުގައި، މި މާއްދާގެ (ކ)،
(އ)، (ވ)، އަދި (މ) އިން ބާރު ލިބިދޭ ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު، އެ އަމުރުގެ ދަށުން
އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރާ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރުންނަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(ތ) މި މާއްދާގެ (ދ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އުޅަނދެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ކޯޓު
އަމުރެއް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރުން ތަންފީޛުކުރަންވާނީ، އަމިއްލަ ތަނެއް
ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް ކަމުގައި
މި ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
މުދާ ހިފެހެއްޓުން 36. (ހ) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އަމިއްލަ ތަނެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، ހެކީގެ ގޮތުގައި
ބޭނުންކުރުމަށް އެ އަމުރުން ހިފެހެއްޓުމަށް ހުއްދަކުރާ އެއްޗެއްގެ، ނުވަތަ ކުށްކޮށްގެން
ހޯދާފައިވާ މުދަލެއް ކަމަށް ބެލުމުގައި އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާ އެއްޗެއްގެ ފޮޓޯ
އަދި/ނުވަތަ ވީޑިއޯ ނެގުމުގެ ނުވަތަ އެ އެއްޗަކުން ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ ނުވަތަ އެ
އެއްޗަކުން ބައެއް ނުވަތަ އެ އެއްޗެއް އެކުގައި ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަށް ބަލައި ފާސްކުރެވޭ ތަނަކުން ހޯދަން ބޭނުންވާ އެއްޗަކީ
އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އިލެކްޓްރޯނިކް ވަސީލަތެއްގައި ރައްކާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތެއް
ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު ބެލޭނެ އަދި ކިޔަން އެނގޭނެ ގޮތަކަށް، އަދި އެތަނުން
ގެންދެވޭނެ ގޮތަކަށް ހުށަހެޅުމަށް އެންގުމުގެ ބާރު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ
އޮފިސަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް
ތަންފީޛުކުރުމުގައި، ޑިޕްލޮމެޓިކް އިމްތިޔާޒުގެ ދަށުގައިވާ އެއްޗެއްސާއި، ޤާނޫނީ
އިމްތިޔާޒުގެ ދަށުގައިވާ އެއްޗެއްސާއި، ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އިމްތިޔާޒު ލިބިގެންވާ
އެނޫންވެސް އެއްޗެހި ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެނެއް
ނުވެއެވެ.
22

(ރ) ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ކޯޓު އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމުގައި ހިފަހައްޓާ މުދަލުގެ
އިންވެންޓަރީއެއް، ކޯޓު އަމުރު ތަންފީޛުކުރާ އޮފިސަރު އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ. އެކަން
ކުރަންވާނީ، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އެހެން އޮފިސަރަކާއި، ތަނުގެ ވެރިފަރާތުގެ
ނުވަތަ ތަނުގެ ވެރިފަރާތް ނެތް ޙާލަތެއްގައި ވެރިފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ
ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓޭ މުދަލުގެ އިންވެންޓަރީގެ ކޮޕީއެއް، ތަނުގެ
ވެރިފަރާތަށް، ނުވަތަ އޭނާ ނެތް ޙާލަތެއްގައި ވެރިފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ
ފަރާތަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރު ދޭންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފަހައްޓާ އެއްޗެއްސަކީ، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ
އެއްޗެއްސެވެ. އަދި އެ އެއްޗެއްސަކީ އެކަންކަން ނިމެންދެން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބެހެއްޓިދާނެ އެއްޗެއްސެވެ.
(1) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތަޙްޤީޤެއްގައި އެ އެއްޗެހި ބޭނުންކުރުމަށް؛
(2) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތުގައި ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި އެ އެއްޗެހި ބޭނުންކުރުމަށް؛
(3) އެ އެއްޗަކީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ހޯދާފައިވާ އެއްޗެއް ކަމުގައި ބެލުމުގައި
އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެއްގެ ޙަޤީޤީ ވެރިފަރާތް ހޯދުމަށް.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ހިފެހެއްޓޭ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓި ބޭނުން
ނިމުމަކަށް އައުމާއެކު، އެ އެއްޗަކީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގެނައުން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ގެންގުޅުން މަނާ އެއްޗެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އެ އެއްޗެއް
އެ އެއްޗެއްގެ ވެރިފަރާތާ އަނބުރާ ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ހިފެހެއްޓޭ އެއްޗަކީ،
ހަމައެކަނި އެ އެއްޗެއްގެ ކޮޕީއެއް ނުވަތަ ފޮޓޯއެއް އޮތުމުން ފުދޭނެ އެއްޗެއް ކަމަށްވާނަމަ،
އެކަން ކުރުމަށްފަހު، އެ އެއްޗެއް، އެ އެއްޗެއްގެ ވެރިފަރާތާ ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.
ނުވަތަ އެ އެއްޗަކީ، މަޢުލޫމާތު ރައްކާކުރެވޭ އެއްޗެއް ކަމުގަ އިވެފައި، ތަޙްޤީޤަށް
ބޭނުންވަނީ އެ އެއްޗެއްގައިވާ މަޢުލޫމާތު އެކަނި ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އެ މަޢުލޫމާތަކީ
ނަކަލުކުރެވިދާނެ މަޢުލޫމާތެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތަކަށް ވާސިލުވެ، އެ މަޢުލޫމާތު
ނަކަލުކުރުމަށްފަހު، އެ އެއްޗެއް އެ އެއްޗެއްގެ ވެރިފަރާތާ ޙަވާލު ކުރަންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ހިފެހެއްޓޭ އެއްޗެއް އެ އެއްޗެއްގެ
ވެރިފަރާތަށް އަނބުރާ ރައްދުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެގޮތް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
23

(ވ) މި މާއްދާގެ (ކ) އެހެން އޮތުމަކުން، މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓިފައިވާ އެއްޗެއް،
ވަކި މުއްދަތަކަށް ހިފެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ކޯޓަކަށް ލިބިދޭ އެއްވެސް
ބާރަކަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެއެވެ.
(މ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފަހައްޓާ އެއްޗެހި، އެ އެއްޗެހީގެ ވެރިފަރާތާ އަނބުރާ
ޙަވާލުކުރެވެންދެން ނުވަތަ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް އެ
އެއްޗެއްސާމެދު ޢަމަލުކުރެވެންދެން ހުންނާނީ، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އެންމެ
އިސް ފަރާތުން ކަނޑައަޅާ ތަނެއްގައެވެ.
(ފ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އެއްވެސް އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް ރައްކާތެރިކަންމަތީ
ބެލެހެއްޓުމަކީ، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އެންމެ އިސް ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ.
(ދ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓޭ އެއްޗެހި ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި
ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ތ) މި މާއްދާގެ (ރ) އާއި (ބ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ކޯޓު އަމުރެއް
ތަންފީޛުކުރަމުންދާއިރު ތަނުގެ ނުވަތަ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތް ނުވަތަ އެއިން ފަރާތެއްގެ
މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ ފަރާތެއް ހާޒިރުވެ ހުރުމަށްފަހު، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި
ބަޔާންކުރާ މުދަލުގެ އިންވެންޓަރީ އެކުލަވާލާއިރު ހާޒިރުވެ ހުންނަން ބޭނުންނުވެ، އެތަން
ދޫކޮށްފައި ހިނގައްޖެނަމަ، އެއިން ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައި މުދަލުގެ އިންވެންޓަރީ ނެގުމަށް
މި މާއްދާގެ (ރ) އިން ލިބިދޭ ޙައްޤު ދޫކޮށްލީ ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް،
އެއިން މީހަކަށް، ކޮންމެ ވަގުތެއްގައިވެސް އަނބުރާ އައިސް، އޭނާގެ ހާޒިރުގައި މުދަލުގެ
އިންވެންޓަރީ ނެގުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
(ލ) މި މާއްދާގެ (ތ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި މުދަލުގެ އިންވެންޓަރީ ނެގުމަށްފަހު، އެ
އިންވެންޓަރީގެ ކޮޕީ، އެތަނުގައި ފަސޭހައިން ފެންނާނެ ފަދައިން ހަރުކުރަންވާނެއެވެ.
މުދާ ހޯދުމަށް ކޯޓުގައި 37. (ހ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓި
އެދުން މުދަލެއް ހިފަހައްޓާފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، ނުވަތަ އެ މުދަލުން
ބަރީޢަވުމުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބޭ ކަމަށް ބުނެ އެ މުދާ ހޯދުމަށް އެދި ކޯޓަށް
ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު، އެ މުދަލެއްގެ ވެރިފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
24

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ
އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް ބެލުމަށްފަހު، އެ މުދަލެއް
ހިފަހައްޓާފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ކޯޓުން ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، އަދި އެ މުދަލަކީ
ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގެނައުން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގެންގުޅުން މަނާ އެއްޗެއް
ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެ މުދަލެއް އެ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތާ އަނބުރާ ޙަވާލުކުރުމަށް ކޯޓުން
އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް ބެލުމަށްފަހު، އެ މުދަލެއް
ހިފަހައްޓާފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ކަމަށް ކޯޓުން ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، މި
ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގައި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި އެ
މުދާ، އެ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބެހެއްޓިދާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައަކީ، އެ މުދަލުން ބަރީޢަވުމުގެ
ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބޭ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް ކަމުގައިވެފައި،
މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު އެންމެ އިންޞާފުވެރި
ގޮތަކީ އެ މުދާ އެ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތާ ޙަވާލުކުރުން ކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެނަމަ، ކޯޓުން
ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކަކާއެކު އެ މުދަލެއް، އެ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތާ އަނބުރާ ޙަވާލުކުރުމަށް
ކޯޓަށް އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ހިފެހެއްޓިފައިވާ މުދަލެއް، އެ މުދަލުގެ
ވެރިފަރާތުގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ދޫކޮށްފިނަމަ، އެ މުދާ ހިފަހައްޓަން ބޭނުންވި ތަޙްޤީޤަށް
އޭގެ ސަބަބުން ނޭދެވޭ އަސަރެއް ކޮށްފާނެ ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ބެލެވޭނަމަ، އެ މުދަލެއް
އެ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތާ ޙަވާލުކުރުމަށް އަމުރުކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
ފަސްވަނަ ބާބު
މީހުން ހުއްޓުވައި ބަލައި ފާސްކުރުމާއި ހައްޔަރުކުރުން
މީހުން ހުއްޓުވުމާއި 38. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ، އެއްވެސް މީހަކު ހުއްޓުވައި، އެ
ބަލައި ފާސްކުރުން މީހެއްގެ ގަޔަށް އަތްލައި، އެ މީހަކު ބަލައި ފާސްކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
25

(ށ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި، ޖިނާއީ ކުށްކުށާ ގުޅިގެން މީހުން ހުއްޓުވައި،
މީހުންގެ ހަށިގަނޑާއި ފޭރާން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވަނީ ފުލުހުންނަށެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި އެހެން ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައި،
މީހެއްގެ ނުރުހުމުގައި، އެ މީހަކު ހުއްޓުވައި ބަލައި ފާސްކުރެވޭނީ، ކޯޓު އަމުރެއްގެ
ދަށުންނެވެ.
(ރ) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި މީހަކު ހުއްޓުވައި ބަލައި ފާސްކުރެވޭނީ، ކުށުގެ ވެށިން ފެންނަ
ނުވަތަ ކުށެއް ކުރުމަށްފަހު ކުށުގެ ވެށި ދޫކޮށްދިޔަތާ ގިނައިރުތަކެއް ނުވަނީސް ފުލުހުންނާ
ދިމާވާ މީހުންގެ ތެރެއިން އެކަށީގެންވާ ސަބަބުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އަންނަނިވި ކަންކަމަށް
ޝައްކުކުރުމުގެ ހައިސިއްޔަތު އުފެދޭ ޙާލަތެއްގައި އެކަންޏެވެ.
(1) އަނިޔާވެރި ޢަމަލެއް ހިންގުމަށް ގެންގުޅޭ އެއްޗެއްކަމަށް ބެލެވޭ ވަޅިއެއް ނުވަތަ
ޚަންޖަރެއް ނުވަތަ ތޫނު އެއްޗެއް ނުވަތަ ހަތިޔާރެއް ކަމުގައި ބެލެވިދާނެ
އެނޫންވެސް އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތްކަމަށް ބެލެވުން؛
(2) އޭނާގެ އަތުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ނުވަތަ ބަނގުރާ ހުރިކަމަށް ބެލެވުން؛
(3) އޭނާގެ އަތުގައި ވަގަށް ނަގާފައިވާ އެއްޗެއް ނުވަތަ މިލްކުވެރިކަން
ސާބިތުކޮށްނުދެވޭ އެއްޗެއް ހުރިކަމަށް ބެލެވުން؛
(4) އޭނާގެ އަތުގައި ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ އެއްޗެއް ހުރިކަމަށް ބެލެވުން؛
(5) ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި
ހުރިކަމަށް ބެލެވުން.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށް
ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ މީހަކު، މި ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ފުލުހުންނަށް ލިބިދޭ އެއްވެސް ބާރެއް މި މާއްދާއިން
ހަންޏެއް ނުކުރެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއްގައިވާ މީހަކު، ކޯޓު
އަމުރަކާ ނުލައި ހުއްޓުވައި، އެ މީހަކާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު،
ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
26

(1) އެ މީހަކީ ކާކުކަން ބުނެދިނުމަށް އެދުން؛
(2) އެ މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމަށް ނުވާގޮތުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެދަށަށް ގެނައުން ؛
(3) އެ މީހެއްގެ ޖިންސީ ގުނަވަނެއް ފިޔަވައި، އެހެން ތަންތަން، ލައިގެންހުރި
ހެދުން މަތިން އަތްލައިގެން ނުވަތަ ޑިޓެކްޓަރެއް ޖައްސައިގެން ބަލައި
ފާސްކުރުން؛
(4) އެ މީހެއްގެ އަތުގައި އޮތް އެއްޗެއް ނުވަތަ އެ މީހަކު ހިފައިގެން ހުރި އެއްޗެއް
ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(5) އެ މީހަކު ލައިގެންހުރި ހެދުމެއްގެ ޖީބު ނުވަތަ އެއްޗެއް ރައްކާކުރެވޭގޮތަށް އެ
ހެދުމެއްގައިވާ އެހެން ތަންތަން ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(6) މޫނު ނިވާކޮށްގެން ހުރިނަމަ، މޫނު ހާމަކުރުން ؛
(7) ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުގައި ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނެ އެއްޗެއް އޭނާގެ
އަތުގައި އޮތްނަމަ ، އެ އެއްޗެއް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެދަށަށް ގެންދިއުން؛
(8) އެހެން މީހަކަށް ގެއްލުމެއް ދެވިދާނެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތްނަމަ ،
އެވަގުތަކަށް، ވަގުތީގޮތުން، އެ އެއްޗެއް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެދަށަށް ގެންދިއުން.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން މީހެއްގެ ހަށިގަނޑު ފުލުހުން ބަލައި
ފާސްކުރުމުގައި، ބަލައި ފާސްކުރެވޭ މީހާގެ ގައިގައި އަތްލަންވާނީ، އަދި އޭނާ ބަލައި
ފާސްކުރެވޭއިރު އެތާނގައި ތިބެންވާނީ، ބަލައި ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ
މީހުން އެކަންޏެވެ.
(އ) ޤާނޫނު ނަންބަރު: 21/2020 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނު(އަށް 3 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު(އިން 38 ވަނަ މާއްދާގެ)އ(
އުވާލާފައިވާއިރު، އެ ޤާނޫނުން އުވާލާ މާއްދާ ނުވަތަ އަކުރާ ގުޅިގެން ނަންބަރު
ތަރުތީބުކުރަން ބުނާ މާއްދާ ހިމެނިފައިނުވާތީ، މި އިޞްލާޙާއި ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގެ
މާއްދާތަކާއި އަކުރުތަކުގެ ނަންބަރު ތަރުތީބުކުރެވިފައިނުވާނެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރުމުގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއާ އެއް
ޖިންސުގެ އޮފިސަރަކު އެތަނުގައި ނެތްނަމަ، އޭނާއާ އެއް ޖިންސުގެ މީހަކު އެތަނަށް
ހާޒިރުކުރުވައި، އެމީހަކު މެދުވެރިކޮށް ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ބަލައި
ފާސްކުރެވިދާނެއެވެ. އެ ޙާލަތުގައި މީހަކު ބަ ލައި ފާސްކުރެވޭއިރުވެސް އެތާނގައި
ތިބެންވާނީ، ބަލައި ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހުން އެކަންޏެވެ.
(މ) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، އެ އަމުރުގައި ވަކި ޚާއްޞަ
ކަންތައްތަކެއް ކުރުމުގެ ބާރު ދީފައިނުވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ބ)، (ޅ)، (ކ)، (އ)،
27

އަދި (ވ) ގެ ދަށުން ކުރުމަށް ފުލުހުންނަށް ބާރުލިބިދޭ ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު، އެ
އަމުރުގެ ދަށުން މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރާ ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ނަމާއި ޢުމުރު ބުނުމަށް 39. (ހ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއްގައިވާ މީހެއްގެ ނަމާއި ޢުމުރާއި އެޑްރެސް
އެންގޭނެ ޙާލަތްތައް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށާއި، އެކަމުގެ ހެކި ދެއްކުމަށް އެންގުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ކުށެއް ކުރަމުންދަނިކޮށް ފެންނަ މީހާ؛
(2) ކުށެއް ކޮށްފައިވާ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ތުހުމަތުކުރެވޭ
މީހާ؛
(3) ކޯޓު އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި އެ އަމުރު ރައްދުވާ މީހާ؛
(4) ފުލުހުން ހިންގަމުންގެންދާ ތަޙްޤީޤެއްގައި އެހީތެރިވެވިދާނެ ފަރާތެއް ކަމަށް
ފުލުހުންނަށް ފެންނަ މީހާ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދޭ ބާރެއްގެ ބޭނުން ހިފުމުގައި، މީހެއްގެ
ނަމާއި ޢުމުރާއި އެޑްރެސް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް އެންގެނީ ކޮން މަޤްޞަދެއްގައި ކަމާމެދު
އެ މީހާ ސުވާލުކޮށްފިނަމަ، އެކަން ކުރަން އަންގަނީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ( )1 ވަނަ
ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ
ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮން ޙާލަތެއްގައިކަން އޭނާއަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި، މި މާއްދާގެ
(ހ) ގައިވާ ޙާލަތްތަކުގައާއި، މި ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާއާއި، 40 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ޙާލަތްތަކުގައި މެނުވީ، މީހެއްގެ ނަމާއި ޢުމުރާއި އެޑްރެސް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށާއި، އެކަމުގެ
ހެކި ދެއްކުމަށް އެންގުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެނެއްނުވެއެވެ.
ހައްޔަރުކުރުން 40. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި،
ޖިނާއީ ކުށަކާ ގުޅިގެން މީހުން ހައްޔަރުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވަނީ ފުލުހުންނަށެވެ.
(ށ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، މި މާއްދާގެ (ނ)
ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި މެނުވީ، ފުލުހުންނަށް މީހަކު ހައްޔަރުކުރެވޭނީ ކޯޓު
އަމުރެއްގެ ދަށުން، އެ އަމުރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
28

(ނ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް ވުޖޫދުގައިވާކަމަށް ފުލުހުންނަށް އެކަށީގެންވާ
ސަބަބުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ކަމަށްވާނަމަ، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި އެ
ޙާލަތުގައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކުރުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) މީހަކު ކުށެއް ކޮށްފިކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާ ޙާލަތުގައި؛
(2) މީހަކު ކުރަމުންދާ ކުށެއް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ އެވަގުތު އެ ކުށުގެ ޢަމަލު
ތަކުރާރުކުރިޔަ ނުދިނުމަށްޓަކައި ، ނުވަތަ ހިންގަމުންދިޔަ ޢަމަލުން އެހެން ކުށެއް
ކުރިޔަނުދިނުމަށްޓަކައި؛
(3) މީހަކު އެވަގުތު އެއުޅެނީ ކުށެއް ކުރަން ކަމަށް ބުއްދިއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭފަދަ
އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ނުވަތަ ހެކި ލިބިފައިވާ ޙާލަތުގައި، އެ ކުށް
ކުރިޔަނުދިނުމަށްޓަކައި؛
(4) މީހާގެ ނަމާއި ޢުމުރު ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ)ޅ(
ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި ފުލުހަކު ކުރާ އަމުރަށް
އިންކާރުކުރުމުން، އެ މަޢުލޫމާތު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި؛
(5) ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ މީހަކު އެ އަމުރަށް ތަބާނުވުމުން،
އޭނާ ކޯޓަށް ހާޒިރުކޮށްދިނުމަށް ކޯޓުން ކުރާ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި؛
(6) ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ހެކި ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ ނައްތާލުމަށް
މަސައްކަތްކޮށްފާނެކަމަށްޓަކައި؛
(7) ޤާނޫނީގޮތުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭނެ ޙާލަތެއްގައި ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު
ފިލައިގެން ދިޔަނުދިނުމަށްޓަކައި؛
(8) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި މީހުން ހައްޔަރުކުރުމަށް ޤާނޫނުން ކަނޑައެޅިގެން
ފުލުހުންނަށް ބާރު ލިބިދޭ ޙާލަތުގައި.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ހައްޔަރުކުރަންވާނީ، ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕޮލިސްގެ
ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ ރޭންކެއްގެ އޮފިސަރެއްގެ ހުއްދައާއެކު، ފުލުހުންގެ އޮފިސަރެކެވެ.
މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކު މީހަކު ހައްޔަރުކުރާއިރު އޭނާ ހުރީ ފުލުހުންގެ
ޔުނީފޯމުގައި ކަމުގައިނުވާނަމަ، އޭނާއަކީ ކާކުކަން ބަޔާންކޮށްދިނުމަށްފަހު އޭނާއަކީ
ފުލުހެއްކަން އަންގައިދޭ ރަސްމީ ލިޔުމެއް، ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާއަށް ދައްކަންވާނެއެވެ.
(ބ) ފުލުހުންގެ މައި މަރުކަޒު ނުވަތަ ސަރަޙައްދީ މަރުކަޒެއް ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ރަށެއް
ފިޔަވައި އެހެން ރަށެއްގައި ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ އޮފިސަރަކު
ނެތްނަމަ، މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމަށްޓަކައި މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ހުއްދަ
ހޯދާނީ، ފުލުހުންގެ މައި މަރުކަޒަށް ނުވަތަ އެންމެ ކައިރީގައިވާ ސަރަޙައްދީ މަރުކަޒަކަށް
29

ގުޅައި، އެތަނުގައި ހުރި ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ އޮފިސަރެއްގެ
ހުއްދަ ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރާ ކޮންމެ ފަހަރަކު، ހުއްދަދޭ ފުލުހުންގެ
އޮފިސަރުގެ ނަމާއި ސޮޔާއި، ހުއްދަ ދިން ތާރީޚާއި ވަގުތު އެނގޭނެ ފަދައިން ލިޔުމުން
ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ)5(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ހައްޔަރުކުރެވޭ
ފަރާތްތަކުގެ ހައްޔަރާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާ ފަދައިން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރާކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ)5(
ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށް ހައްޔަރުކުރެވޭ ފަރާތެއް ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް
ހާޟިރުނުކޮށް ބެހެއްޓޭނީ ގިނަވެގެން 72 (ހަތްދިހަ ދޭއް) ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތަކަށެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ރ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރާއި
(2) ވަނަ ނަންބަރާއި (3) ވަނަ ނަންބަރާއި (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މީހަކު
ހައްޔަރުކުރުމުގައި، އެމީހާ ހައްޔަރުކުރުމުގެ ކުރިން، ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕޮލިސްގެ
ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ ރޭންކެއްގެ އޮފިސަރެއްގެ ހުއްދަ ހޯދުން ލާޒިމެއް ނޫނެވެ.
އެހެންނަމަވެސް، އެއިން އެއްވެސް ނަންބަރެއްގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި ފުލުހުންގެ
އޮފިސަރަކު މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފިނަމަ، އެކަން ކުރުމަށްފަހު، ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް، އެ
ރޭންކުގެ އޮފިސަރަކަށް އެކަން އަންގަންވާނެއެވެ.
ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރު 41. (ހ) މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމަށްޓަކައި ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހަޅާއިރު ފުލުހުން އަންނަނިވި
މަޢުލޫމާތު ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(1) ކޯޓު އަމުރަށް އެދެނީ ކޮން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ ކޮން ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން؛
(2) ހައްޔަރުކުރަން ބޭނުންވާ މީހާގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ؛
(3) އޭނާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ލިބިފައިވާ ހެކި؛ އަދި
(4) މައްސަލައާގުޅޭ އިތުރު ތަފްޞީލު.
(ށ) މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމަށް ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަން
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
30

(1) އަމުރު ނެރެވޭ ބޭނުން؛
(2) އަމުރުގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރަން ބޭނުންވާ މީހާގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ؛
(3) އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވެނީ ކޮން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ ކޮން ކުށެއްގެ
ތުހުމަތުގައިކަން؛
(4) އެ އަމުރުން ބާރުދޭ ކަންކަން ކުރުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ބާރުގެ
ބޭނުންކުރުމަށް ހުއްދަކުރާކަން؛
(5) އަމުރު ދެމިއޮންނާނެ މުއްދަތު؛
(6) ހުއްދަ ދޭ ފަނޑިޔާރުގެ ނަމާއި ސޮއި، އަދި ކޯޓުގެ ތައްގަނޑު.
(ނ) ހައްޔަރުކުރުމުގެ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، އެ
އަމުރު ދެމިއޮންނާނީ، އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ މީހާ ހައްޔަރުކުރެވެންދެން ނުވަތަ އެ
އަމުރު ކޯޓުން ބާޠިލުކުރަންދެނެވެ.
(ރ) ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރާ ފުލުހަކު، އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާއަށް އޭނާގެ ތަޢާރުފެއް ދިނުމަށްފަހު އޭނާއަކީ ފުލުހުންގެ
އޮފިސަރެއްކަން އަންގައިދޭ ރަސްމީ ލިޔުމެއް އޭނާއަށް ދެއްކުން؛ އަދި
(2) ކޯޓު އަމުރުގެ ކޮޕީއެއް ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާއަށް ދިނުން.
ހައްޔަރުކުރާއިރު 42. (ހ) ފުލުހުން، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ނަމަވެސް، މީހަކު
ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތް ހައްޔަރުކުރާ ޙާލަތުގައި އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާއަށް ދޭންޖެހޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދިނުން؛
(2) ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާ ހައްޔަރަށް ދެކޮޅުނުހަދާ ކަމަށްވާނަމަ، ބާރުގެ
ބޭނުންނުކުރުން؛
(3) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު،
ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާގެ ގައިގައި ބިޑިއެޅުވުން؛
(4) ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާ ހައްޔަރަށް ދެކޮޅުހަދާ ޙާލަތުގައި، އޭނާ ހައްޔަރުކުރުމަށް
ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ބާރުގެ ބޭނުންކުރުން.
31

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމުގައި ފުލުހުން ޢަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުތައް، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، މި މާއްދާގެ (ށ)
ގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނޭގޮތުން، މީހުން
ހައްޔަރުކުރުމުގައި ފުލުހުން ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ކުޑަކުދިންނާއި މާބަނޑު މީހުންނާއި ނަފްސާނީ ނުވަތަ ޖިސްމާނީ
ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުންނާއި އެނޫންވެސް ޚާއްޞަ ރައްކާތެރިކަން
ބޭނުންވާ މީހުން ހައްޔަރުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވީ އިޖުރާއަތު ؛
(2) ބިޑި އަޅުވައި ނެއްޓުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތާއި، ބިޑިއަޅުވާފައި ބެހެއްޓޭނެ
ގޮތާއި، ބިޑި އަޅުވާފައި ބެހެއްޓޭނެ އެންމެ ގިނަ ވަގުތު؛
(3) ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާ ހައްޔަރަށް ދެކޮޅުހަދާ ޙާލަތުގައި، ބާރުގެ ބޭނުންކުރެވޭނެ
މިންވަރާއި ގޮތް.
ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ 43. (ހ) ފުލުހުން، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ނަމަވެސް، މީހަކު
ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ހައްޔަރުކޮށްފި ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ހައްޔަރުކުރާކަމާއި، އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވޭ ސަބަބު
ދިނުން ވަގުތުން އަނގަބަހުން އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) މީހަކު ހައްޔަރުކުރެވޭ ހިނދު، އެ މީހަކު ހައްޔަރުކުރެވޭކަން ފާޅުގައި، ޢަމަލުން ދޭހަވި
ނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފުލުހުން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ވީއެންމެ އަވަސް ފުރުޞަތެއްގެ ތެރޭގައި، އަދި ގިނަވެގެން 12 (ބާރަ) ގަޑިއިރުގެ
ތެރޭގައި، ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ކަމާއި، އޭނާ ހައްޔަރުކުރި ސަބަބާއި،
އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ މަޢުލޫމާތު އޭނާއަށް ލިޔުމުން ދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހަކު ހައްޔަރުން ދޫކޮށްލުމުގެ ކުރީގައި، އޭނާ ހައްޔަރުކުރި ފުލުހުންގެ
އޮފިސަރުގެ ނަމާއި ރޭންކާއި އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްފައި ބަހައްޓާފައިހުރި ތަނަކާ ޙަވާލުވެހުރި
އެންމެ އިސް މީހެއްގެ ނަން، އޭނާއަށް ލިޔުމުން ދޭންވާނެއެވެ.
(ބ) ހައްޔަރުކުރެވުނީ ކުޑަކުއްޖެއްނަމަ، އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވާކަން އޭނާގެ ބެލެނިވެރިއަކަށް
ނުވަތަ އޭނާގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ އެހެން ފަރާތަކަށް ވީއެންމެ އަވަސް
32

ފުރުޞަތެއްގެ ތެރޭގައި އަދި ގިނަވެގެން 4 (ހަތަރެއް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި
އަންގަންވާނެއެވެ.
ޤާނޫނީ އިންޒާރުދިނުން 44. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ފުލުހުން މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފިކަން އޭނާއަށް އަންގާހިނދު، އޭނާއަށް
ދޭންޖެހޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި ހިމެނިގެންވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަން
އޭނާއަށް އެންގުމެވެ.
(1) އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވޭ ކަމާއި، ހައްޔަރުކުރެވެނީ ކޮން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ
ކޮން ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން؛ އަދި
(2) އޭނާއަކީ ކާކުކަން އަންގައިދިނުން ފިޔަވައި އިތުރު މަޢުލޫމާތެއް ނުދީ
ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަން؛ އަދި
(3) ސުވާލަށް ޖަވާބު ނުދިނުމަކީ އޭނާއަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެއްކަން، އެހެންނަމަވެސް
ސުވާލަށް ޖަވާބުދިނުން އެދެވިގެންވާކަން؛ އަދި
(4) ސުވާލަށް ދޭ ޖަވާބަކީ އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ކޯޓެއްގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ
އެއްޗެއްކަން؛ އަދި
(5) އޭނާއަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން؛ އަދި
(6) އޭނާއަކީ ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ހަމަޖެއްސޭވަރުގެ މާލީ ތަނަވަސްކަމެއް ނެތް މީހެއް
ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް
ކަމުގައިވާނަމަ، ދައުލަތުން ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް އެދުމުގެ
ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަން.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އަންގާ ޤާނޫނީ އިންޒާރެއްގެ ޤާނޫނީ ޙައްޞިއްޔަތު ފުރިހަމަވާނީ، މި
މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންމެހައި ކަންކަން އެފަދަ އެންގުމެއްގައި
ހިމެނިގެންވާނަމައެވެ.
ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު 45. (ހ) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ނަމަވެސް، މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފި
ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ކަމުގައިވާނަމަ، ލަސްނުކޮށް، ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކަށް އޭނާ ގެންދަންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ
އިޖުރާއަތުތައް އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ކޯޓުން ނިންމައިފިނަމަ، ލަސްނުކޮށް ކަސްޓޯޑިއަލް
ފެސިލިޓީއަކަށް އޭނާ ގެންދަންވާނެއެވެ.
33

(ށ) ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާ ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަށް ގެނައުމާއެކު، އޭނާގެ މަޢުލޫމާތު
ރެކޯޑުކުރުމަށްފަހު، އެ ވަގުތު އެ މަރުކަޒުގައި ހުރި އިސް އޮފިސަރު އޭނާގެ ހައްޔަރާމެދު
ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަށް ގެނެވޭ މީހާ އިތުރަށް ހައްޔަރުގައި
ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތް ކަމުގައި އެ މަރުކަޒުގައި އެ ވަގުތު ހުރި އިސް އޮފިސަރަށް
ފެނިއްޖެނަމަ، ވަގުތުން އޭނާ ހައްޔަރުން ދޫކޮށްލަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަށް ގެނެވޭ މީހަކީ، އޭނާ ހައްޔަރުކުރަންޖެހޭ ކުށާ
ގުޅޭގޮތުން އިތުރަށް ސުވާލުކުރަންޖެހޭ މީހެއް ކަމަށް އެ މަރުކަޒުގައި އެ ވަގުތު
ހުރި އިސް އޮފިސަރަށް ފެނިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 52 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
އޭނާ ބަންދުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ބ) ފުލުހުންގެ މަރުކަޒުތަކުގައި އެ ވަގުތު ހުރި އިސް އޮފިސަރަކީ، ފުލުހުންގެ ސަރޖަންޓް
ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ ރޭންކެއްގެ މީހެއް ކަމުގައިވާންވާނެއެވެ.
ހައްޔަރުގައި 46. (ހ) ހައްޔަރުގައި ބަހައްޓައިގެން ފުލުހުން މީހަކާ ސުވާލުކުރާ ޙާލަތުގައި، އޭނާއާ ސުވާލުކުރަން
ބަހައްޓައިގެން ފެށުމުގެކުރިން، މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި
ސުވާލުކުރުން ހިމެނިގެންވާ ބައިތައް އޭނާއަށް ރަނގަޅަށް ފަހުމްވެއްޖެކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި
ފަހުމްނުވާނަމަ، އޭނާއަށް އެކަންކަން ފަހުމްވާނެ ގޮތަކަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) ހައްޔަރުގައި ބަހައްޓައިގެން ފުލުހުން މީހަކާ ސުވާލުކުރާ ޙާލަތުގައި، އޭނާއާ ސުވާލުކުރަން
ފެށުމުގެކުރިން، އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލަށް ނުވަތަ އޭނާގެ ތިމާގެ މީހަކަށް ނުވަތަ އޭނާގެ
މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ އެހެން މީހަކަށް ފޯނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީ، އޭނާ
ހުރިތަނެއް ބަޔާންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) ފުލުހުންގެ ހައްޔަރުގައި ހުރި މީހާ ބޭނުންކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާއާ ސުވާލުކުރެވޭ ވަގުތު
އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލު އޭނާއާ އެކުގައި ހުރުމަށް އެދުމުގެ ޙައްޤު، އޭނާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އަދި، އޭނާ އެކަމަށް އެދެފިނަމަ، ފުލުހުން އޭނާއަށް އެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
34

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ހައްޔަރުކުރެވޭއިރު ފުލުހުން ދޭ
ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދިނުމަށްފަހުގައި، އަދި އެ އިންޒާރުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން އޭނާއަށް
ފަހުމްވެއްޖެކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހުގައިވެސް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ފުރުޞަތު ބޭނުންނުވާ
ކަމަށް ބުނެ، އެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލައިފި މީހަކާ ފުލުހުންނަށް ސުވާލުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ބ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، މި މާއްދާގެ (ނ)
ގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ހަމަޖައްސަން ދޭ ފުރުޞަތުގައި، 48 (ސާޅީސް އަށެއް)
ގަޑިއިރު ފާއިތުވާއިރުވެސް އެކަށީގެންވާ ސަބަބަކާ ނުލައި ޤާނޫނީ ވަކީލު
ހާޒިރުވެފައިނުވާނަމަ، ފުލުހުންނަށް އޭނާއާ ސުވާލުކުރުމައިގެން ކުރިއަށްދެވިދާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ހައްޔަރުގައި ހުރި މީހާއަށް ޤާނޫނީ ވަކީލަކު
ހަމަޖައްސަން ދެވޭ ފުރުޞަތުގައި، އޭނާ ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމަށްފަހުގައިވެސް
އޭނާގެ ވަކީލު ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ، އަދި ވަކީލު ހާޒިރުވެފައިނުވަނީ، ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ
ފަރާތަށް އެންގުމަކާ ނުލައި ކަމުގައިވާނަމަ، އެހެން ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމަށް،
12 (ބާރަ) ގަޑިއިރުގެ އިތުރު ފުރުޞަތެއް، އޭނާއަށް ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެ 12 (ބާރަ)
ގަޑިއިރު ފާއިތުވާއިރުވެސް، އެކަށީގެންވާ ސަބަބަކާ ނުލައި ޤާނޫނީ ވަކީލު
ހާޒިރުވެފައިނުވާނަމަ، ފުލުހުންނަށް އޭނާއާ ސުވާލުކުރުމައިގެން ކުރިއަށްދެވިދާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ޤާނޫނީ
ވަކީލުގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައި އޭނާއާ ސުވާލުކުރުމައިގެން ކުރިއަށްދިޔަ ނަމަވެސް، އޭގެ
ފަހުން އޭނާގެ ވަކީލު ހާޒިރުވެއްޖެނަމަ، ވަކީލު ހާޒިރުވާ ހިސާބުން ފެށިގެން އޭނާއާ
ސުވާލުކުރަންވާނީ ވަކީލުގެ ހާޒިރުގައެވެ.
(އ) މި މައްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއާ
ސުވާލުކުރަމުންދަނިކޮށް، އޭނާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ފުރުޞަތު ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެފިނަމަ،
އޭނާއާ ސުވާލުކުރުން ވަގުތުން ހުއްޓާލަންވާނެއެވެ. އަދި ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު، މި މާއްދާގެ (ނ)، (ބ) އަދި (ޅ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާއަށް
ދޭންވާނެއެވެ.
(ވ) ފުލުހުން ސުވާލުކުރާ މީހާ ޢާންމުކޮށް ވާހަކަދައްކާ އުޅޭ ބަހުން ނުވަތަ އޭނާއަށް އެނގޭ
އެނޫންވެސް ބަހަކުން ފުލުހުންނަށް އޭނާއާ ސުވާލުކުރަން ނޭނގޭނަމަ، ފުލުހުން ކުރާ
ސުވާލުތައް އޭނާއަށް ތަރުޖަމާކޮށްދެވޭނެ މީހަކު ހޯދައި، އެ ތަރުޖަމާނުގެ ޚިދުމަތް
ފުލުހުން ބޭނުންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި، އޭނާ ވާހަކަދައްކަނީ އިޝާރާތުން ކަމުގައިވާނަމަ،
35

އެކަން އޭނާއަށް ކޮށްދިނުން އެކަށީގެންވާ މީހަކު އޭނާއާ އެއް ހާޒިރުގައި ބަހައްޓައި،
އެފަދަ މީހެއްގެ ބޭނުން ފުލުހުން ހިފަންވާނެއެވެ.
(މ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވަނީ ކުޑަކުއްޖެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ކުއްޖަކާ ސުވާލުކުރަންވާނީ، އެ
ކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިއެއް، ނުވަތަ ބެލެނިވެރިއަކަށް ހާޒިރުވެވެން ނެތް ޙާލަތެއްގައި، އެ
ކުއްޖެއްގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ އެހެން ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައެވެ.
(ފ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކާ ފުލުހުން ސުވާލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން ދޭ ޤާނޫނީ
އިންޒާރާއި އެއަށް އޭނާ ދޭ ޖަވާބާއި، ފުލުހުން ކުރާ ސުވާލާއި، އެ ސުވާލުތަކަށް އޭނާ
ދޭ ޖަވާބަކީ، އޯޑިއޯ ނުވަތަ ވީޑިއޯ ރެކޯޑުކުރެވެންވާނެ ސުވާލާއި ޖަވާބެވެ. އަދި އޯޑިއޯ
ނުވަތަ ވީޑިއޯ ރެކޯޑު ނުކުރެވޭގޮތަށް މީހަކާ ސުވާލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(ދ) ތަޙްޤީޤުގައި އޯޑިއޯ ނުވަތަ ވީޑިއޯ ރެކޯޑުކުރެވޭ އެއްޗެއްސަކީ އެ މީހަކު ތަޙްޤީޤުގައި
އެގޮތަށް ދައްކާފައިވާ ވާހަކަ ކަމަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ހެކީގެ ގޮތުގައި ކޯޓަށް
ހުށަހެޅޭނެ އަދި ކޯޓުން ބަލައިގަންނާނެ ހެއްކެވެ.
ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤު 47. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ސުވާލުކުރެވޭ މީހާއަށް، ތިމާއަކީ ކާކުކަން އަންގައިދިނުން
ފިޔަވައި އިތުރު އެހެން އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ނުދީ ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤުގެ ބޭނުން
ހިފުމަށް ކޮންމެ ވަގުތެއްގައިވެސް އިޚްތިޔާރުކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި އެ ޙައްޤުގެ
ބޭނުންހިފާނަމަ، އެ ޙައްޤު އޭނާ އިޚްތިޔާރުކޮށްފިކަން ފާޅުގައި ބުނަންވާނެއެވެ. އަދި
އެކަން، ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤު އިޚްތިޔާރުކޮށްފިކަމަށް މި މާއްދާގެ (ހ)
ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބުނެފި ހިނދެއްގައި، އޭނާއާމެދު ކުރެވިފައިވާ ތުހުމަތާ ގުޅޭގޮތުން
އޭނާއާ ދެން އިތުރަށް އެއްވެސް ސުވާލެއް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި، އޭނާ އެ ޙައްޤު
އިޚްތިޔާރުކުރީ، ސުވާލުކުރެވެމުން ދަނިކޮށް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާއާ ސުވާލުކުރަމުން
ދިޔަދިއުން އެހިނދުން ފެށިގެން ހުއްޓާލަންވާނެއެވެ.
(ނ) ތިމާއަކީ ކާކުކަން އަންގައިދިނުން ފިޔަވައި އިތުރު އެހެން އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ނުދީ
ހަނުހުރުމަކީ އެމީހަކަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެއްކަން އެމީހަކަށް އަންގައި، އެ ޙައްޤު
ލިބިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު އެމީހަކަށް ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން އޭނާއަށް އެންގުމަށްފަހު
އޭނާ ދައްކާ ކޮންމެ ވާހަކައެއްވެސް އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި
ބޭނުންކުރެވިދާނެކަމަށް އޭނާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
36

(ރ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފާނެ މަޢުލޫމާތަކީ، ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއާ ދެކޮޅަށް ކުށެއް ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ މަޢުލޫމާތެއް
ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތެއް އެ އިދާރާއަށް ނުދީ، އެ ޙާލަތުގައި ، ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤު،
އޭނާއަށް ލިބިދެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި އެހެންއޮތްނަމަވެސް، އޭނާގެ ފަރާތުން ދެވޭ މަޢުލޫމާތަކީ އޭނާއާ
ދެކޮޅަށް ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭނެ މަޢުލޫމާތެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތެއް
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ހާމަކުރަންވާނެއެވެ. އެ ޙާލަތުގައި ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤުގެ
ބޭނުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
(ޅ) ޤައުމީ ސަލާމަތާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު(ގައި ނުވަތަ ކަމާބެހޭ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖިނާއީ
ކުށްތަކާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 110
ވަނަ މާއްދާއާއި 610 ވަނަ މާއްދާއާއި 611 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތަކުގެ
ތެރެއިން ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކާ ސުވާލުކުރެވޭ ހިނދު، އޭނާ ހަނުހުރުން
އެއީ އޭގެ ޒާތުގައި އޭނާ އެ ކުށެއް ކުރީ ކަމުގައި ޤަބޫލުކުރެވޭނެ ސަބަބެއް
ކަމުގައިނުވިނަމަވެސް، އެ މައްސަލައިގައި ހޯދިފައިވާ ހެކި ހުރީ އެ ކުށުގެ ޢަމަލާ އޭނާއާ
ގުޅުންހުރި ކަމަށް ބެލުމަށް ބުރަވެވޭ ގޮތަށް ކަމުގައިވާނަމަ، ޖަވާބުދާރީވުމަށް އޭނާއަށް
ލިބިދޭ ފުރުޞަތުގައި އެކަން އެހެންގޮތަކަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަކާ
ނުލައި އޭނާ ހަނުހުރެއްޖެނަމަ، އޭނާ ހަނުހުންނަ ހުރުމަކީ އެ ކުށަކާ އޭނާއާ ގުޅުންހުރި
ކަމަށް ބެލުމަށް ބުރަވެވޭ ސަބަބެއް ކަމުގައި ފަނޑިޔާރަށް ބެލިދާނެއެވެ.
އަމިއްލަ ނަފްސާ 48. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ ކޮންމެ މީހަކަށްމެ، އެ މީހެއްގެ އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް
ދެކޮޅަށް ބަޔާނެއް ބަޔާނެއް ނުދިނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
ނުދިނުމުގެ ޙައްޤު
(ށ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، މާއްދީ ހެއްކެއްގެ
ގޮތުގައި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ އެއްޗެއް ހުށަހެޅެން އޮތް ހަމައެކަނި ގޮތަކީ، އެ
އެއްޗެއް، ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއާ ގުޅުވުމަށްޓަކައި، އޭނާގެ އަތުލިޔުމުގެ ސާމްޕަލެއް
ނުވަތަ އިނގިލީގެ ނިޝާން ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ނެގޭ ސާމްޕަލެއް ނުވަތަ
ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން ނެގޭ ސާމްޕަލެއް ހޯދުން ކަމުގައިވެފައި، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ
އަތުން ހޯދަން އެދޭ ޙާލަތުގައި، އެއިން ސާމްޕަލެއް ނުދިނުމަކީ، އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް
ބަޔާނެއް ނުދިނުމުގެ މާނައިގައި ހިމެނިގެންވާ ކަމެކެވެ.
37

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ، އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް
ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤެއް ފަށާފައިވާ މީހެއްގެ އަތުލިޔުމުގެ ސާމްޕަލެއް ނުވަތަ އަޑުގެ ސާމްޕަލެއް
ނުވަތަ އިނގިލީގެ ނިޝާނެއް ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ނެގޭ ސާމްޕަލެއް ނުވަތަ
ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން ނެގޭ ސާމްޕަލެއް ނެގުމަށް އޭނާ އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގައި
ހުއްދަކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އެ އެއްޗެއް ހޯދައި، އޭނާއާ ދެކޮޅަށް
ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކޯޓު އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށް އެއްބާރުލުން ނުދޭ
ޙާލަތްތަކުގައި، އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށް ބޭނުންވާ އެންމެ ކުޑަ މިންވަރުގެ ބާރު
ބޭނުންކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ޙާލަތުގައި، އެ އަކުރުގައި ބަޔާންވެގެންވާ
ސާމްޕަލެއް ދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ޙާލަތްތަކުގައި އަދި މި
ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއަށް
ލާޒިމުކުރުވުމަކީ އޭނާގެ ބަޔާން މަޖުބޫރުން ހޯދުންކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52
ވަނަ މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ބެލޭނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން ހޯދާ ބަޔާން، ޝަރީޢަތުގެ
މަޖިލީހުގައި ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައެއް ނުގަނެވޭނެއެވެ. އަދި، އެފަދަ ބަޔާނެއް
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތެއްވެސް ނޯންނާނެއެވެ.
ހަނުހުރުމާއި އަމިއްލަ 49. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހިންގާ ތަޙްޤީޤެއްގައި ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތުގައި،
ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ބަޔާން ވަކި ސުވާލެއްގެ ޖަވާބުދިނުމަކީ އޭގެ ސަބަބުން ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް އުފުލުމަށް ނުވަތަ
ދިނުން ކަމުގައިނުވާ ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުކުރުމަށް މަގުފަހިކުރާ ކަމަކަށް ނުވާ ޙާލަތުގައި، އެހެންނަމަވެސް
ކަންކަން އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބުދިނުމަކީ، އޭނާ ލަދުގަންނަންޖެހިދާނެ، ނުވަތަ އޭނާއަށް ދިރިއުޅުމުގައި
ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެދާނެ، ނުވަތަ އޭނާއާމެދު މީހުން ދެކޭގޮ ތަށް ބަދަލެއް އަތުވެދާނެ
ކަމެއްކަމުގައިވީނަމަވެސް، އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބުދިނުން އޭނާގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވެގެންވެއެވެ.
އަދި، އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުނުދިނުން އެއީ، ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤުގެ ތެރޭގައި ހިމެނިގެންވާ
ކަމެއް ނޫނެވެ.
(ށ) މީހަކު ކުރިކަމަށް ކުރިން ސާބިތުވެފައިވާ ކުށެއްގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އޭނާއާ
ސުވާލުކުރެވޭހިނދު، އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބުދިނުމުގައި ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤުގެ ބޭނުމެއް
ނުކުރެވޭނެއެވެ. އެއީ، އެ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވެ ނިމިފައިވާކަމަށްޓަކައި، އެ
38

ކުށަށް ދެވަނަ ފަހަރަށް އަދަބެއް ދިނުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 60 ވަނަ މާއްދާއިން
މަނާކުރާތީއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތް ފިޔަވައި އެނޫން
ޙާލަތެއްގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ އަތުލިޔުމުގެ ސާމްޕަލެއް ނުވަތަ އިނގިލީގެ
ނިޝާން ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ނެގޭ ސާމްޕަލެއް ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން
ނެގޭ ސާމްޕަލެއް ދޭންޖެހުމަކީ، އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ބަޔާން ނުދިނުމުގެ ޙައްޤުގެ
ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެއް ނޫނެވެ.
(ރ) ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤުގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި، ނުވަތަ އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ބަޔާން
ނުދިނުމުގެ ޙައްޤުގެ ތެރޭގައި، މި ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ޙާލަތުގެ ދާއިރާއިން ބޭރުގައި، ވަކި އެއްޗެއް އޮތްތަނެއް ނުވަތަ ވަކި ތަނެއް ހުޅުވޭނެގޮތް
ނުވަތަ ތަޅުދަނޑިއެއް ނުވަތަ ޕާސްވާރޑެއް ނުވަތަ ތަޅެއް ހުޅުވޭނެ ނަންބަރުތަކެއް ނުވަތަ
ވަކި އެކައުންޓެއް އެއީ ކޮން އެކައުންޓެއްކަން ބުނެދޭން ޖެހުމެއް ނުހިމެނެއެވެ.
(ބ) ވަކި އެއްޗެއް އެއީ ކާކުގެ އެއްޗެއްކަން ދެނެގަތުމުގެ ބޭނުމުގައި އެކަނި، އަދި ހެއްކެއްގެ
ގޮތުގައި ހުށަހެޅުމަށް ނުވާގޮތުން، މީހެއްގެ އިނގިލީގެ ނިޝާނެއް ނުވަތަ އަޑުގެ
ރެކޯޑިންގއެއް ނުވަތަ އިސްތަށީގެ ނުވަތަ ޑީ.އެން.އޭ ސާމްޕަލެއް ނުވަތަ އަތުލިޔުމުގެ
ސާމްޕަލެއް ނުވަތަ ސޮއި ސާމްޕަލެއް ނުވަތަ ފޮޓޯއެއް ނުވަތަ އެކްސްރޭއެއް ނުވަތަ
މިނެއް ދިނުމަށް އެންގުމުން އެކަން ކުރަން ޖެހުމަކީ، ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤުގެ ދާއިރާގެ
ތެރޭގައި، ނުވަތަ އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ބަޔާން ނުދިނުމުގެ ޙައްޤުގެ ތެރޭގައި، ހިމެނޭ
ކަމެއް ނޫނެވެ.
ހައްޔަރުކުރުމަށް 50. (ހ) ހައްޔަރުކުރުމަށް ނުވާގޮތުން، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކާ ސުވާލުކުރުމަށްޓަކައި
ނުވާގޮތަށް ފުލުހުންގެ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް މީހަކު ގެންދެވިދާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ
ބެލުމުގެ ދަށަށް ދަށަށް ގެންދެވޭ މީހުންނަށް މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނީ އިންޒާރު
ގެނައުން ދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި ހިމެނިގެންވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަން
އޭނާއަށް އެންގުމެވެ.
(1) އޭނާ ހައްޔަރުކުރުމަށް ނުވާގޮތުން، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ސުވާލުކުރުމަށްޓަކައި
ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވިއްޖެކަން؛ އަދި
39

(2) އޭނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބެހެއްޓޭނީ ގިނަވެގެން 4 (ހަތަރެއް)
ގަޑިއިރުކަން؛ އަދި
(3) އޭނާއަކީ ކާކުކަން އަންގައިދިނުން ފިޔަވައި އިތުރު މަޢުލޫމާތެއް ނުދީ
ހަނުހުރުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަން؛ އަދި
(4) އޭނާއަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ލިބިގެންވާކަން.
(5) އޭނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވުނީ ކޮން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ ކޮން
ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އަންގާ ޤާނޫނީ އިންޒާރެއްގެ ޤާނޫނީ ޙައްޞިއްޔަތު ފުރިހަމަވާނީ، މި
މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންމެހައި ކަންކަން އެފަދަ އެންގުމެއްގައި
ހިމެނިގެންވާނަމައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވިފައިވާ މީހަކު ފުލުހުންގެ
ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބެހެއްޓޭނީ ގިނަވެގެން 4 (ހަތަރެއް) ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތަށެވެ.
(ބ) ހައްޔަރުކުރުމަށް ނުވާގޮތުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ މީހަކަށް، އޭނާއާ
ސުވާލުކުރެވޭ ސަބަބު ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ވަގުތުގެ ތެރެއިން ގިނަވެގެން 2 (ދޭއް) ގަޑިއިރަށްވުރެ
އިތުރުނުވާގޮތަށް އެ މީހަކާ ފުލުހުންނަށް ސުވާލުކުރެވިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް،
ސުވާލުކުރާ ވަގުތު، އެއްވެސް ސަބަބަކާ ހެދި 2 (ދޭއް) ގަޑިއިރަށްވުރެ
އިތުރުވެގެންނުވާނެއެވެ.
(ކ) ހައްޔަރުކުރުމަށް ނުވާގޮތުން، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަހައްޓައިގެން ފުލުހުން މީހަކާ
ސުވާލުކުރާ ޙާލަތުގައި، އޭނާއާ ސުވާލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން، އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލަށް
ނުވަތަ އޭނާގެ ތިމާގެ މީހަކަށް ނުވަތަ އޭނާގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ އެނޫންވެސް
ފަރާތަކަށް ގުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ ހުރިތަނެއް ބަޔާންކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
40

(އ) ހައްޔަރުކުރުމަށް ނުވާގޮތުން، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި މީހާ
ބޭނުންކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާއާ ސުވާލުކުރެވޭ ވަގުތު އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލު އޭނާއާ އެކުގައި
ހުރުމަށް އެދުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި، އޭނާ އެކަމަށް އެދެފިނަމަ،
އެކަން އެގޮތަށް ކޮށްދިނުން ފުލުހުންގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވެގެންވެއެވެ.
(ވ) ހައްޔަރުކުރުމަށް ނުވާގޮތުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވިފައިވާ މީހަކު
ހައްޔަރުކުރަން އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްނުވާނަމަ، އޭނާއާ ސުވާލުކޮށް ނިމުމުން، އޭނާ
އިތުރަށް ހިފަހައްޓައިގެންނުވާނެއެވެ. އަދި ސުވާލުކޮށް ނުނިމުނު ނަމަވެސް، އޭނާ
ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވުނުތާ 4 (ހަތަރެއް) ގަޑިއިރު ހަމަވުމުން، އޭނާ އިތުރަށް
ހިފަހައްޓައިގެންނުވާނެއެވެ.
ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ 51. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު،
ލިބިގަތުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހަކު، ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމަށް ނުވާ ގޮތަށް
ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ މީހަކު ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދުމަށް އެދެފިނަމަ،
އޭނާގެ ވަކީލުގެ ހާޒިރުގައި މެނުވީ އޭނާއާ ފުލުހުން ސުވާލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(ށ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކުރެވޭއިރު ފުލުހުން އޭނާއަށް ދޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރު
ދިނުމަށްފަހުގައި އަދި އެ އިންޒާރުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން އޭނާއަށް ފުލުހުން
ސާފުކޮށްދިނުމަށްފަހުގައި، ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމަށް އޭނާ ބޭނުންނުވާކަމަށް ބުނެ،
އެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 46 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ފުލުހުންނަށް އޭނާއާ ސުވާލުކުރެވިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ ފަހުން އެއްވެސް
އިރެއްގައި އޭނާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ފުރުޞަތު ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެފިނަމަ، ޤާނޫނީ ވަކީލެއް
ޢައްޔަންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު، މި ޤާނޫނުގެ 46 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފުލުހުން
އޭނާއަށް ދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި
ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހަކު، އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލާއެކު އެކަހެރިކޮށް ބައްދަލުކުރުމުގެ
ފުރުޞަތަކަށް އެދިއްޖެނަމަ، ފުލުހުން އެ މީހަކަށް އެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ. އެގޮތުން،
އެއް ފުރުޞަތަށްވުރެ ގިނަ ފުރުޞަތަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެ ފުރުޞަތުތައްވެސް އޭނާއަށް
ދޭންވާނެއެވެ.
41

(ރ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހަކު، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ
ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް އެދެފިނަމަ، ދައުލަތުން ވަކީލަކު ހަމަޖައްސައިދެވޭ ޙާލަތްތައް އެ
މީހަކަށް ފުލުހުން ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވޭ
ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އޭނާއަކީ ޤާނޫނީ ވަކީލެއް ހޯދޭފަދަ މާލީ
ތަނަވަސްކަމެއް ނެތް މީހެއްނަމަ، ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުން އޭނާއަށް ދައުލަތުން ޤާނޫނީ
ވަކީލަކު ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.
(ބ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިނުވާހާ ހިނދަކު، ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ
އެހީތެރިކަން ހޯދޭފަދަ މާލީ ތަނަވަސްކަން ނެތް މީހުންނަކީ ކޮބައިކަން ކަނޑައަޅައި،
އެފަދަ މީހުންނަށް ދައުލަތުން ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭނީ މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އެ ގަވާއިދުގައި، ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށަކާ
ގުޅިގެން ހައްޔަރުކޮށްފައި ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ މީހުންގެ ތެރެއިން ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ
އެހީއަށް އެދޭ މީހުންނަށް ދައުލަތުން އެ އެހީ ފޯރުކޮށްދޭނެ އުސޫލުތައް
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ޅ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކާއި އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލާ ދެމެދު ކުރެވޭ މުޢާމަލާތްތަކަކީ
ޤާނޫނީ ޙިމާޔަތް ލިބިގެންވާ މުޢާމަލާތްތަކެކެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދިފާޢީ ވަކީލުން ޢައްޔަންކޮށްދޭ ޙާލަތުގައި
ފިޔަވައި، މައްސަލައެއްގައި ސުވާލުކުރެވޭ ފަރާތެއްގެ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ގޮތުގައި
ޢައްޔަންކުރެވިފައިވާ ފަރާތެއް، ހަމަ އެ މައްސަލައިގައި ސުވާލުކުރެވޭ އެހެން ފަރާތެއްގެ
ވަކީލެއްގެ ގޮތުގައި ޢައްޔަނެއްނުކުރެވޭނެއެވެ. ހަމަ އެފަދައިން، މައްސަލައެއްގައި
ސުވާލުކުރެވޭ އެއް ފަރާތުގެ ވަކީލަކަށް ޢައްޔަންވުމަށްފަހު، އޭނާގެ ވަކީލުކަމުން
ތަނާޒުލުވެ، ހަމަ އެ މައްސަލައިގައި ސުވާލުކުރެވޭ އެހެން ފަރާތެއްގެ ވަކީލެއްގެ
ގޮތުގައިވެސް ޢައްޔަނެއްނުވެވޭނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ކ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އަންނަނިވި ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ފުލުހުން
ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ވަކީލުންގެ ގޮތުގައި ހާޒިރުވެވޭނެ މީހުންގެ ޢަދަދު
ކަނޑައެޅުން؛
(2) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއާއި އޭނާގެ ވަކީލާ އެކަހެރިކޮށް ބައްދަލުކުރެވޭނެ
ވަގުތުތައް ކަނޑައެޅުން.
42

(ވ) މި މާއްދާގެ (އ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅަންވާނީ، ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދުމަށް ލިބިދޭ ޙައްޤުގެ ބޭނުން އޭނާއަށް
ހިފޭނެ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އަދި އެއްވެސް ޙާލެއްގައި، އެފަދަ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމުގައި،
އެ ޙައްޤުގެ ބޭނުން ހެޔޮގޮތުގައި ނުހިފޭ މިންވަރަށް ކަންކަން ހަނިކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
ބަންދުކުރުން 52. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ ޙާލަތެއްގައި މެނުވީ، ޖިނާއީ
ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުން ބަންދުކޮށްފައި ބައިތިއްބަންވާނީ، ޤާނޫނު
ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާފަދަ ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލެއްގައެވެ.
(ށ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ޖިނާއީ ކުށެއްގެ
ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހާ ހައްޔަރުކުރެވޭއިރު ފުލުހުން ދޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތައް، އޭނާ ބަންދުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައިވެސް ލިބިދެވޭނެއެވެ.
ބަންދުގައި ހުންނަ މީހާ 53. (ހ) ފުލުހުން ހައްޔަރުކޮށް ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި ހުންނަ މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު،
ބަލައި ފާސްކުރުން މި ބާބުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، އަންނަނިވި ފަދައިން އޭނާ
ބަލައި ފާސްކުރެވިދާނެއެވެ.
(1) އޭނާ ލައިގެން ހުރި އަންނައުނުގެ ބޭރުން ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(2) ފުލުހުންގެ ކަސްޓޯޑިއަލް ފެސިލިޓީއެއްގައި ބަންދުކޮށްފައި ހުރި މީހެއްގެ
ސްޓްރިޕް ސަރޗެއް ހެދުން.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ސްޓްރިޕް ސަރޗް ކަމަށް
ބުނެފައި އެވަނީ، މީހަކު ލައިގެން ހުންނަ އަންނައުނު ހިއްލައިގެން ނުވަތަ ބާލުވައިގެން،
އޭނާގެ ހަށިގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރުމަށެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ސްޓްރިޕް ސަރޗެއް
ހަދަންވާނީ، ހަތިޔާރެއް ނުވަތަ ޤާނޫނާ ޚިލާފު މުދަލެއް ނުވަތަ އެއްޗެއް، އޭނާގެ
ހަށިގަނޑުގައި ފޮރުވާފައިވާ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮވެގެންނެވެ.
43

(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ސްޓްރިޕް ސަރޗެއް ހެދުމަށް، ސަބް
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕޮލިސްގެ ރޭންކަށްވުރެ މަތީ ރޭންކެއްގެ އޮފިސަރެއްގެ ހުއްދަ
ހޯދުމަށްފަހު، ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އެކަން ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، ބަލައި ފާސްކުރެވޭ މީހާގެ ގައިގައި
އަތްލާންވާނީ، އަދި، އޭނާ ބަލައި ފާސްކުރެވޭހިނދު އެތާނގައި ތިބެންވާނީ، ބަލައި
ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ މީހުން އެކަންޏެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމަށްޓަކައި ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއާ އެއް ޖިންސުގެ އޮފިސަރަކު އެތަނުގައި ނެތްނަމަ، ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ އޭނާއާ އެއް ޖިންސުގެ އޮފިސަރަކު އެތަނަށް
ހާޒިރުކުރުވައިގެން، އެ އޮފިސަރަކު މެދުވެރިކޮށެވެ. އެ ޙާލަތުގައި މީހަކު ބަލައި
ފާސްކުރެވޭއިރުވެސް އެތާނގައި ތިބެންވާނީ، ބަލައި ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ
މީހުން އެކަންޏެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހެއްގެ ސްޓްރިޕް ސަރޗެއް ހަދާނަމަ، ހާމަ ތަނެއްގައި، ނުވަތަ
ގިނަ ބައެއްގެ ކުރިމަތީގައި އެކަން ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ. ސްޓްރިޕް ސަރޗެއް ހަދާއިރު،
އެތާނގައި ތިބެންވާނީ، ބަލައި ފާސްކުރެވޭ މީހާއާ އެއް ޖިންސުގެ އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން
ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ބޭނުންވާ އެންމެ މަދު މިންވަރެއްގެ އޮފިސަރުންނެވެ. އަދި ބަލައި
ފާސްކުރެވޭ މީހާ އަމިއްލައަށް އެކަންކުރަން ދެކޮޅުހަދާ ޙާލަތުގައި މެނުވީ އޭނާގެ ގައިގައި
އެއްވެސް މީހަކު އަތްލައިގެންނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން މީހެއްގެ ގައިގައި
އަތްލަންޖެހިއްޖެ ޙާލަތެއްގައިވެސް އެކަން ކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި، އެ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ސްޓްރިޕް ސަރޗެއް ހެދުމުގައި،
އެއްވެސް ޖިންސީ ގުނަވަނެއްގެ އިންވޭސިވް ސަރޗެއް ހަދަންޖެހިއްޖެނަމަ، އެކަން
ކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކޯޓު
އަމުރަކާ އެކުގައެވެ. އެފަދަ ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، އެ އަމުރުގައި
ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތެއްގެމަތިން ޢަމަލުކުރުމުގެ އިތުރުން، މި ޤާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިތުރު
އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
44

ބަލައި ފާސްކުރާއިރު 54. (ހ) ފުލުހުން ހައްޔަރުކޮށް، ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި ހުންނަ މީހާ ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި،
ބައެއް ތަކެތި އޭނާގެ އަތުން ނުވަތަ ހަށިގަނޑުން ނުވަތަ ފޭރާމުން ފެންނަ ތަކެތީގެ ތެރެއިން އޭނާއާމެދު
ހިފެހެއްޓުން ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށާ ގުޅުންހުރި އެއްޗެހި، ހެކީގެ ގޮތުގައި ނަގައި، ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު،
ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) ފުލުހުން ހައްޔަރުކޮށް ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި ހުންނަ މީހާ ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، އޭނާގެ
އަތުން ނުވަތަ ހަށިގަނޑުން ނުވަތަ ފޭރާމުން ފެންނަ އަންނަނިވި ތަކެތި ފުލުހުން ނަގައި،
ފުލުހުންގެ އަތުގައި ވަގުތީގޮތުން ބެހެއްޓިދާނެއެވެ.
(1) އޭނާގެ އަތުގައި އޮތް އެއްޗަކީ އޭނާގެ ފުރާނައަށް ނުރައްކާވެދާނެ ނުވަތަ
ހަށިގަނޑަށް މާއްދީ ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެ އެއްޗެއް ކަމުގައިވުން؛
(2) އެހެން މީހަކަށް ނުރައްކާވެދާނެ ނުވަތަ މާއްދީ ގެއްލުމެއް ކުރިމަތިކުރުވަފާނެ
އެއްޗެއް ކަމުގައިވުން؛
(3) ފިލައިގެންދިޔުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެއް ކަމުގައިވުން؛
(4) އޭނާގެ އަތުގައި އޮތް އެއްޗަކީ، އޭނާ ބަންދުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި، ފުލުހުން
ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބަލަހައްޓައިދޭންޖެހޭ އެއްޗެއް ކަމުގައި ފެނުން.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ހިފަހައްޓާ އެއްޗެހި، އެ މީހަކު ބަންދުން ދޫކޮށްލާއިރު އެ
މީހަކާ އަނބުރާ ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، އޭނާގެ އަތުން ނުވަތަ ހަށިގަނޑުން
ނުވަތަ ފޭރާމުން ފެންނަ އެއްޗަކީ ޤާނޫނާ ޚިލާފު އެއްޗެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް
ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެ ޙާލަތުގައި ހިފެހެއްޓޭ އެއްޗެއް
އެ މީހަކަށް އަނބުރާ ޙަވާލެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)4(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، ފުލުހުން ރައްކާތެރިކަމާއެކު
ބަލަހައްޓަންޖެހޭ އެއްޗެހި ކަނޑައަޅައި، އެތަކެތި ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެލެއްޓުމާބެހޭ
އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން
ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
ބަންދުގައި ހުންނަ 55. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ފުލުހުން ހައްޔަރުކޮށް
މީހާގެ ސާމްޕަލް ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި ހުންނަ މީހާއާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު،
ނެގުން ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
45

(1) އޭނާއަކީ ކާކުކަން ދެނެގަނެވޭނެ މާއްދީ ނިޝާންތައް ފާހަގަކޮށް އޭނާގެ ފޮޓޯ
ނެގުން؛
(2) އޭނާގެ އިނގިލީގެ ނިޝާން ނެގުން؛
(3) އޭނާއަކީ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކޮށްގެން ހުރި މީހެއް ކަމުގައި، އެކަށީގެންވާ
ސަބަބުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙާލަތުގައި، އޭނާގެ ކުޑަކަމުދާ ތަކެތީގެ
ސާމްޕަލް ނެގުން؛
(4) އޭނާގެ ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ސާމްޕަލް ނެގުން.
(5) އެމީހެއްގެ އިސްކޮޅާއި ބަރުދަން ބަލައި ރެކޯޑުކުރުން؛
(6) ހައްޔަރުކުރެވުނުއިރު، ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަށް
ގެނެވުނުއިރު އެއްވެސް އަނިޔާއެއް ލިބިފައިވޭތޯ ބެލުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤެއްގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އަންނަނިވި
ކަންކަން ކުރެވޭނީ، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން، އެ އަމުރެއްގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(1) މީހެއްގެ ޖިންސީ ގުނަވަނެއް ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(2) މީހެއްގެ ޖިންސީ ގުނަވަނެއްގެ ފޮޓޯ ނެގުން ؛
(3) މީހެއްގެ ހަޑިގަނޑުގެ ތެރެއިން ސާމްޕަލް ނެގުން.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކަމެއް ކުރުމަށް ކޯޓު އަމުރަކަށް
އެދެވޭނީ، އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި އެކަންޏެވެ.
(1) ރޭޕްކުރުމުގެ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހެއް ބަލައި
ފާސްކުރަންޖެހިއްޖެ ހިނދެއްގައި؛ ނުވަތަ
(2) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށާގުޅޭ އެއްޗެއް އޭނާގެ
ހަށިގަނޑުގައި ފޮރުވާފައިވާ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބު
އޮވެގެން ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހިއްޖެ ހިނދެއްގައި.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރުމަށްޓަކައި ކޯޓު
އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހަޅާއިރު، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(1) ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ މަޢުލޫމާތު؛
46

(2) ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ މީހާ ކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށަކީ ނުވަތަ
ޖިންސީ ކުށަކީ ކޮން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ ކޮން ކުށެއްކަން؛
(3) ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ މީހާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް
އެހާތަނަށް ލިބިފައިވާ ހެކި؛
(4) ކޯޓު އަމުރަށް އެދެނީ މި މާއްދާގެ)ށ(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ
ތެރެއިން ކޮން ކަމަކަށްޓަކައި ކަމާއި، އެކަން ކުރަން ބޭނުންވާ ސަބަބު؛
(5) ކޯޓު އަމުރުން ކުރުމަށް ހުއްދަދޭ ކަންކަން ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތެއްގެ ނަމާއި
މަޤާމު.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރާއި،)3(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ
ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރަންވާނީ، ބޭސްކުރުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ޑޮކްޓަރެއް
ނުވަތަ ހުއްދަލިބިފައިވާ ޞިއްޙީ އެހީތެރިއެއްގެ އެހީގައެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރާއި،)3(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ޢަމަލުކުރުމުގެ
ކުރިން، އޭގެ ސަބަބުން އެ މީހާގެ ފުރާނައަށް ނުވަތަ ހަށިގަނޑަށް އެއްވެސް
ނުރައްކަލެއްނުވާނެކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)3(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މީހެއްގެ ސާމްޕަލެއް ނެގުމުގެ
ކުރިން، ނަގަން ބޭނުންވާ ސާމްޕަލަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެ ސާމްޕަލް ނެގެނީ ކޮން
ސަބަބަކަށްޓަކައިކަން ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއަށް ފުލުހުން ބަޔާންކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
އަދި ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ނުވަތަ ޖިންސީ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ނުވަތަ އެފަދަ ކުށެއްގައި
ބައިވެރިވިތޯ ބެލުމަށްޓަކައި އެހެން ސާމްޕަލަކާ ނުވަތަ ސާމްޕަލްތަކަކާ އަޅައިކިޔުމަށް
އޭނާގެ ކިބައިން ހޯދޭ ސާމްޕަލް ބޭނުންކުރެވިދާނެކަންވެސް ބަޔާންކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)3(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މީހެއްގެ ސާމްޕަލެއް
ނަގައިފިކަމަށްވާނަމަ، އެކަން ލިޔުމުން ފެންނަން އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި އެ
ސާމްޕަލް ނެގީ އޭނާގެ ރުހުމުގައިކަން ނުވަތަ ނޫންކަން، އަދި އެ ސާމްޕަލް ނެގީ ކާކުކަން
އެ ލިޔުމުގައި އެނގެން އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)3(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މީހެއްގެ ސާމްޕަލެއް
ނަގައިފިކަމަށްވާނަމަ، އެ ސާމްޕަލް ފޮނުވާނީ، ތަޙްލީލު ރިޕޯޓެއް ހޯދުމަށްޓަކައި، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ހުއްދަކުރާ ލެބޯރަޓަރީއަކަށެވެ.
47

(މ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ނެގޭ ސާމްޕަލެއް" ކަމަށް ބުނެފައި
އެވަނީ، ހަށިގަނޑުގެ ޕިއުބިކް ސަރަޙައްދު ނޫން އެހެން ހިސާބުތަކުން ނެގޭ އިސްތަށްޓާއި؛
ނިޔަފައްޗާއި ނިޔަފަތީގެ ދަށުން ނެގޭ ސްވަބް ސާމްޕަލާއި؛ ޖިންސީ ގުނަވަނާއި އެ
ގުނަވަނުގެ ވަށައިގެންވާ ސަރަޙައްދު ނޫން ހަށިގަނޑުގެ އެހެނިހެން ހިސާބުތަކުން ނެގޭ
ސްވަބް ސާމްޕަލާއި؛ އަނގައިން ނެގޭ ސްވަބް ސާމްޕަލާއި؛ ކުޅުގެ ސާމްޕަލާއި؛ ކުޑަކަމުދާ
ތަކެތީގެ ސާމްޕަލާއި؛ ހަށިގަނޑުގެ ހަމުގައި ފެންނަން ހުންނަ ތަފާތު ނިޝާންތަކުގެ
ސާމްޕަލަށެވެ. މި މާނައިގެ ތެރޭގައި އިނގިލީގެ ނިޝާނާއި އަނގަ ފިޔަވައި ހުޅުވިފައި
ހުންނަ ގުނަވަންތަކުން ނެގޭ ސާމްޕަލެއް ނުހިމެނެއެވެ.
(ފ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކަމެއް ކުރުމަށް ކޯޓު އަމުރަކަށް
އެދެވޭނީ، ޖިންސީ ކުށްކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންނާ ގުޅޭގޮތުން އެކަންޏެވެ.
(ދ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)3(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކަމެއް ކުރުމަށް ކޯޓު އަމުރަކަށް
އެދެވޭނީ، ޖިނާއީ ބޮޑެތި ކުށްކުށުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންނާ ގުޅޭގޮތުން އެކަންޏެވެ.
(ތ))1(ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ އިނގިލީގެ ނިޝާން ނެގުމަށް އޭނާ ރުހުން
ނުދީފިނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، އަދި މި
މާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (5) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި
ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފުލުހުންނަށް އޭނާގެ އިނގިލީގެ
ނިޝާން ނެގިދާނެއެވެ.
(2) މި މާއްދާގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކު މީހެއްގެ
އިނގިލީގެ ނިޝާން ނަގަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ޤާނޫނީ އިންޒާރު އިއްވުމަށްފަހުގައެވެ. އަދި އިނގިލީގެ ނިޝާން ނަގާ ބޭނުމާއި،
އެކަން ކުރުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާކަމާއި އެކަން ކުރުމުގެ ބާރު ލިބިދޭ ގޮތާއި،
އެފަދައިން ނެގޭ އިނގިލީގެ ނިޝާން މި ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)
ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި
ބޭނުންކުރެވިދާނެކަމުގެ އިންޒާރު ދިނުމަށްފަހުގައެވެ.
(3) މި މާއްދާގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މީހެއްގެ އިނގިލީގެ ނިޝާން
ނަގަންވާނީ، ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕޮލިސްގެ ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ
ރޭންކެއްގެ އޮފިސަރެއްގެ ހުއްދަ ލިބިގެންނެވެ. އެ ހުއްދަ އެ އޮފިސަރު
ދޭންވާނީ، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ އިނގިލީގެ ނިޝާން ނެގުމަކީ އޭނާ
48

ހައްޔަރުކުރެވުނު ކުށުގެ ތަޙްޤީޤަށް އެހީތެރިވެދޭނެ ކަމެއް ކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭނަމައެވެ.
(4) މި މާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން
ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު، ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.
(5) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެގޭ އެއްވެސް އިނގިލީގެ ނިޝާނެއް، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ
މީހާއާ ދެކޮޅަށް ބޭނުންކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި
ބަޔާންކުރާ އުސޫލާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(6) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ އިނގިލީގެ ނިޝާން ދިނުމަށް އޭނާ ރުހުން ދޭ
ޙާލަތުގައި، އެ ރުހުން ދީފައި އޮންނަންވާނީ ލިޔުމުންނެވެ. އަދި ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ރުހުމާއެކު އިނގިލީގެ ނިޝާން ނަގާ ޙާލަތުގައިވެސް މި
މާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.
ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން 56. (ހ) ފުލުހުން ހައްޔަރުކޮށް، ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން ސާމްޕަލެއް
ސާމްޕަލް ނެގުން ނަގަންވާނީ، އޭނާ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް، ނުވަތަ ޖިންސީ ކުށެއް ކޮށްފައިވާކަން ނުވަތަ
އެފަދަ ކުށެއް ކުރުމުގައި ބައިވެރިވެފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން އެ ސާމްޕަލުން
ދައްކުވައިދޭނެކަމަށް ފުލުހުންގެ އިންސްޕެކްޓަރުން ފެށިގެން މަތީ ރޭންކެއްގެ އޮފިސަރަކަށް
އެކަށީގެންވާ ސަބަބުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙާލަތުގައި، އޭނާގެ ހަށިގަނޑުން
އެ ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ ހުއްދަ އެ އޮފިސަރު ލިޔުމުން ދީފައިއޮތުމާއެކު، ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ އެކަމަށް ލިޔުމުން ރުހުން ދީފައިވާނަމައެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ލިޔުމުން
ރުހުން ދީފައިނުވާހާ ހިނދަކު، އޭނާގެ ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން ސާމްޕަލެއް، ކޯޓު
އަމުރަކާއެކު މެނުވީ ނަގައިގެންނުވާނެއެވެ.
(ނ) ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން ސާމްޕަލެއް ނެގުމަށްޓަކައި ކޯޓު އަމުރަށް އެދުމުގައި އަދި އެ
އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނީ މި ޤާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
49

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހެއްގެ ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން ސާމްޕަލެއް ނަގައިފިކަމަށްވާނަމަ، އެ
ސާމްޕަލް ފޮނުވާނީ، ތަޙްލީލު ރިޕޯޓެއް ހޯދުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ހުއްދަކުރާ ލެބޯރަޓަރީއަކަށެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިން ނެގޭ ސާމްޕަލް" ކަމަށް ބުނެފައި
އެވަނީ، ދަތްޕިލައިގެ ނިޝާން، ލޭ، މަނި، މައިދާގެ ތެރެއިން ނެގޭ ސާމްޕަލް، ޖިންސީ
ގުނަވަނާއި އެގުނަވަނުގެ ވަށައިގެންވާ ސަރަޙައްދުން ނެގޭ އިސްތަށި، ހަށިގަނޑުގެ
ހުޅުވިފައި ހުންނަ ގުނަވަންތަކުން ނެގޭ ސާމްޕަލް، ޑީ.އެން.އޭ ހެދުމަށްޓަކައި ނެގޭ ކަށީގެ
މަދު އަދި ސޮފްޓް ޓިޝޫ އަދި ހަށިގަނޑުގެ އެތެރެއަށް އެއްޗެއް ބާނައިގެން ނަގާ
ކުޑަކަމުދާ ތަކެއްޗަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި ސްވަބް މެދުވެރިކޮށް އަނގައިން ނެގޭ ކުޅުގެ
ސާމްޕަލެއް ނުހިމެނެއެވެ.
ސާމްޕަލް ނެގުމާބެހޭ 57. މި ޤާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާއާއި 56 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މީހެއްގެ ހަށިގަނޑުން ސާމްޕަލް
ގަވާއިދު ނަގާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތާއި، އެ ސާމްޕަލް ނެގުމަށްފަހު، ރައްކާތެރިކަމާއެކު އެ ބެލެހެއްޓޭނެ
ގޮތާއި، އެ ޓެސްޓުކުރެވޭނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި މޯލްޑިވްސް
ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ހަވަނަ ބާބު
ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުން
ބަންދާމެދު ގޮތެއް 58. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ މަތިންތޯ
ކަނޑައެޅުމަށް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި، ވީއެންމެ އަވަހަކަށް، އަދި އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވޭތާ ލަސްވެގެން 24
ފަނޑިޔާރެއްގެ (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް އޭނާ
ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރަންވާނެއެވެ.
ހާޒިރުކުރުން
(ށ) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހަކުވެސް، ބަންދުގައި ބަހައްޓާނަމަ، މި
މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް
ހާޒިރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި ފިޔަވައި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހާ
ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމަށްޗަށް ހާޒިރުނުކޮށް، 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރަށްވުރެ
އިތުރުވެގެންނުވާނެއެވެ.
50

(1) ފަނޑިޔާރު ހުރީ އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވުނު ރަށް ނޫން އެހެން ރަށެއްގައި
ކަމަށްވެފައި، ދަތުރުފަތުރު ކުރުމުގެ އެކަށީގެންވާ ވަސީލަތެއް ނެތުން، ނުވަތަ
ދަތުރުކުރުމަށް މޫސުން ތަން ނުދިނުން؛
(2) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަނޑުގެ ސަރަޙައްދުން ބޭރުން ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހެއްނަމަ،
ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތަށް އޭނާ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރެވޭ
ވަރަށްވުރެ ދަތުރަށް ހޭދަވާ ވަގުތު ދިގުވުން؛
(3) އޭނާގެ ޞިއްޙީ ޙާލަތު ހުރިގޮތުން އޭނާއަށް ފަރުވާ ދޭންޖެހުން ނުވަތަ ޞިއްޙީ
ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒެއްގައި އެޑްމިޓްކޮށްފައި އޮތުން.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބެއް މެދުވެރިވާ ޙާލަތުގައި، އެ ސަބަބެއް
ފިލައިދިޔަހާ އަވަހަކަށް އެ މީހަކު ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި
މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބެއް މެދުވެރިވިކަން ދަލީލުކޮށްދޭ ރަސްމީ ލިޔުމެއް
ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ބ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ފަނޑިޔާރަށް ހުށަހަޅާނީ
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިންނެވެ.
(ޅ) ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހެއްގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ބާއްވާ ޝަރީޢަތަކަށް އެ
މީހާގެ ބަންދާގުޅޭ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު، އޭނާ ބަންދުކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(1) ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛
(2) ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާގެ މަޢުލޫމާތު؛
(3) އޭނާ ހައްޔަރުކުރި ތާރީޚާއި ގަޑި ؛
(4) އޭނާ ހައްޔަރުކުރި ސަބަބު؛
(5) އޭނާ ހައްޔަރުކުރީ ކޮން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ ކޮން ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން؛
(6) ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށާއި އޭނާއާ ގުޅުވައިދޭ ހެކި ލިބިފައިވާ މިންވަރު؛
(7) އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ބޭނުންވާ ސަބަބު؛
(8) އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ބޭނުންވާ މުއްދަތު؛
(9) އޭނާގެ ކުށުގެ ރެކޯޑް؛
(10) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ތައްގަނޑާއި، މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރާ
މުވައްޒަފުގެ ނަމާއި، ސޮއި.
51

(ކ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް މެދުވެރިވެގެން،
ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކޮށްފައިވަނީ
އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވުނުތާ 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރު ފާއިތުވި ފަހުން ކަމުގައިވާނަމަ، އެ
ސަބަބެއް މެދުވެރިވިކަން ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނެ މިންވަރަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއިން މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(އ) މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން
ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ބާއްވާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވެ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ވާހަކަ
ދެއްކުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(ވ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ
ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކޮށް ބާއްވާ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމަކީ، މި ޤާނޫނުގެ
ބޭނުމަށްޓަކައި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހެއް ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ. އަދި އެ މަޖިލީހުގައި އޭނާ
ދޭ ބަޔާންތަކާއި ދައްކާ ވާހަކަތަކަކީ، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ފަހުން އުފުލިއްޖެ
ޙާލަތެއްގައި ބޭއްވޭ ޝަރީޢަތުގައި އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ބޭނުންކުރެވޭނެ ހެކި ކަމުގައި
ބެލޭނެއެވެ.
ބަންދާމެދު ގޮތެއް 59. ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން
ނިންމާއިރު ފަނޑިޔާރު ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ބާއްވާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ
ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކޯޓުން ކަނޑައެޅުމުގައި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ
ކަންކަން ދެފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންތައްތަކަށް ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. އޭގެ އިތުރުން، އަންނަނިވި
ކަންކަމަށްވެސް ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
(ހ) ކުށުގެ ބާވަތާއި، ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި، ކުށް ކޮށްފައިވާ ޙާލަތާއި، ކުށް ކުރުމުގައި
އަނިޔާވެރިކަން ހިމެނޭނަމަ އެކަން؛
(ށ) އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ހެކީގެ ބުރަދަން؛
(ނ) އޭނާގެ ކުށުގެ ރެކޯޑް؛
(ރ) ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގައި ވޭތުވެދިޔަ ތާނގައި ޢަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތް.
ބަންދާމެދު ގޮތެއް 60. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ކަނޑައެޅުން ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ބާއްވާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި،
52

އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެމަތިންތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ކަނޑައެޅުމާއެކު،
އަންނަނިވި އަމުރުތަކުގެ ތެރެއިން އަމުރެއް ފަނޑިޔާރު ނެރެންވާނެއެވެ.
(1) މި މާއްދާގެ)ށ(ނުވަތަ)ބ(ގެ ދަށުން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ
އަމުރެއް؛
(2) މި މާއްދާގެ)ނ(ގެ ދަށުން އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ނެތި އޭނާ ބަންދުން
ދޫކުރުމުގެ އަމުރެއް؛
(3) މި މާއްދާގެ)ރ(ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާ ކަފާލާތުގެ
އުސޫލުން ދޫކުރުމުގެ އަމުރެއް؛
(4) މި މާއްދާގެ)ރ(ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އޭނާ ޝަރުޠަކާއެކު
ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ އަމުރެއް.
(ށ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން
ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކޮށްފައިވާ
މީހާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި
ހުރެއްޖެނަމަ، އަދި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން
ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެދާނެ ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، އޭނާގެ
ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ހެކި ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ އެ
މައްސަލައިގައި ހެކިބަސް ދޭން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒެއް ފޯރުވުމަށް އޭނާ
މަސައްކަތްކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ
(2) އޭނާ ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެދާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ
(3) އޭނާ ފިލައިފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ
(4) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް
ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް ބެލެވުން.
(ނ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމުގައި، އޭނާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް
ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައި ނެތްނަމަ، އަދި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(
ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި
ބަޔާންކުރާ ސަބަބެއް ނެތްނަމަ، އެއްވެސް ޝަރުޠަކާ ނުލައި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް
އަންގަންވާނެއެވެ.
53

(ރ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމުގައި، މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(
ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި
ބަޔާންކުރާ ސަބަބެއް ނެތް ކަމުގައިވީނަމަވެސް، އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އޭނާ
ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރެއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން
ގޮތަކަށް އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ކަފާލާތުގެ އުސޫލުން އޭނާ ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ؛ ނުވަތަ
(2) ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކަކާއެކު އޭނާ ބަންދުން ދޫކުރުމަށް.
(ބ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމުގައި، އޭނާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް
ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި އެވަގުތު ނެތްކަމުގައިވިޔަސް، މި
މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން)4(ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި
ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް އޮވެފައި، އޭނާގެ މައްޗަށް
އެ މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ހެކި ހުރެއްޖެނަމަ، މި
ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކޮށް، 15
(ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތުގެމަތިން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް
އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭ މީހާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ
ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވެފައި، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި
ބެހެއްޓުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ބޭނުންނަމަ، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން
އޭނާ ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމުން، އިތުރު މުއްދަތަކަށް އޭނާ ބަންދުގައި
ބެހެއްޓުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް،
އޭނާއާ އެކުށާ ގުޅުވައިދޭ އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ ހެއްކެއް އެހާތަނަށްވެސް
ލިބިފައިނުވާނަމަ، އެފަދައިން އިތުރުކޮށްދޭ މުއްދަތު، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ
އިތުރުވެގެންނުވާނެއެވެ.
54

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވަނިކޮށް، އޭނާ އެ ކުށް
ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ، އޭނާ 15 (ފަނަރަ)
ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް
އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރަކު އަމުރެއް ކުރުމުގައި، ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން މީހަކު
ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު ނިންމާނަމަ އެގޮތަށް ފެންނަ ސަބަބު، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް
ނިމެންދެން މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރަށް ނުފެންނަނަމަ ނުފެންނަ ސަބަބު،
ނުވަތަ މީހަކު ބަންދުން ދޫކޮށްލަން ނިންމައިފިނަމަ އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލަން ނިންމި
ސަބަބު، ނުވަތަ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ނުވަތަ ޝަރުޠަކާއެކު ދޫކޮށްލަށް ނިންމައިފިނަމަ،
އެފަދައިން ނިންމި ސަބަބު، އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ށ) ނުވަތަ (ކ) ގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން މީހަކު ބަންދުގައި
ބަހައްޓަން ފަނޑިޔާރު ނިންމައިފިނަމަ، އެ ނިންމުން، ކޮންމެ 30 (ތިރީސް) ދުވަހަކުން
މުރާޖަޢާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި، އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތްތޯ
ބެލުމަށްޓަކައި، އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ފަރާތުން، އޭނާ ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރަންވާނެއެވެ.
(މ) މި މާއްދާގެ (ވ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ކުރިންވެސް،
މި މާއްދާގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު، އޭނާގެ ޝަރީޢަތް
ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް
ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެ އަމުރު ބާޠިލުކުރުމަށް އެދި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމަކަށް މި މާއްދާ
ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(ފ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާނެ
އުސޫލުތަކާއި، އެފަދަ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ކޯޓުން ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކާއި،
ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވާ މީހުންގެ ބަންދުގެ އަމުރު
މުރާޖަޢާކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
55

ހަތްވަނަ ބާބު
ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުން
ކަފާލާތުގެ ޙައްގު 61. (ހ) ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ އަދަބެއް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި
ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކީ، ކަފާލާތުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކޮށްދިނުމަށް ކޯޓުގައި އެދުމުގެ
ޙައްޤު ލިބިގެންވާ މީހެކެވެ. އަދި ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމަށް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ
މީހަކު އެއްވެސް ޙާލެއްގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެންނުވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫނުކުރެވޭނެ ކަމަށް މި
ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހަކަށް، ކަފާލާތުގައި
ދޫކޮށްދިނުމަށް އެދުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެނެއްނުވެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ވަކި ފަރާތަކީ ޝަރުޠަކާ ނުލައި ބަންދުން
ދޫކުރަންޖެހޭ ފަރާތެއް ކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
ފަރާތެއްނަމަ، އެ ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް ހިނގާނީ ކަފާލާތުގެ އުސޫލުގެ ބަދަލުގައި،
އެކަމާބެހޭ ޚާއްޞަ އުސޫލެކެވެ.
(ރ) ކަފާލާތުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކުރެވުމުގެ ޙައްޤު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބިދެނީ، އޭނާ
ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ ކުރިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަމާއި، ކަފާލާތުގެ ދަށުން
ދޫކުރުމަށްފަހު ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ހިމެނޭހެން، ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގައި
ފުރިހަމަކުރުމަށް ޝަރުޠުކުރެވޭ އެންމެހައި ކަންކަން ފުރިހަމަކުރާ ޙާލަތުގައި އެކަންޏެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހަކީ
އެއް ކުށަށްވުރެ ގިނަ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވެފައި،
ކަފާލާތުގެ ދަށުން އޭނާ ދޫކުރުމަށް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ހަމައެކަނި އޭގެ ތެރެއިން
އެންމެ ކުށަކާ ގުޅޭގޮތުން ކަމުގައިވާނަމަ، ބަންދުން ދޫކުރެވުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް
ލިބިގެނެއްނުވެއެވެ.
ކަފާލާތުގެ ދަށުން 61-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި
ދޫކުރާއިރު ފަނޑިޔާރު ބަންދުކުރެވޭ މީހަކު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި
ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، އަންނަނިވި
ކަންކަން
56

ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމާއެކު، އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތް
ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމައެވެ.
(1) އޭނާއަކީ އޭގެ ކުރިން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށް، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ
ޝަރުޠަކާ ނުވަތަ ކޯޓުގެ އަމުރަކާ ޚިލާފުވެފައިވާ ފަރާތެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން؛
(2) މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ފެށުމަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށްވުރެ ގިނަ ވަގުތު
ހޭދަވެދާނެކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ؛
(3) އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ، ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް
އޮވެދާނެ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވެފައި، އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، ކުށުގެ
ޝިކާރައަކަށްވީ ފަރާތަށް އިތުރު ގެއްލުމެއް ލިބުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް މިންވަރު ؛
(4) އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓައިފިނަމަ، އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ
ކުށުގެ ދަޢުވާއަށް ދިފާޢު ތައްޔާރުކުރުމަށް ނޭދެވޭ އަސަރުކޮށްފާނެ މިންވަރު؛
އަދި
(5) އޭނާ ކުރި ކުށުގެ ބާވަތަށް ބަލާއިރު، އަދި ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި އޭނާ
ޢަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އޭނާ
ފިލައިފާނެ ކަމުގެ އިޙްތިމާލު ބޮޑުކަމަށް ބެލެވޭނެ ޙާލަތްތަކެއް ވާކަން ނުވަތަ
ނުވާކަން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ވަކިވަކިން ރިޢާޔަތްކުރުމާއެކު،
ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލަން ފަނޑިޔާރު ނިންމަންވާނީ، އޭނާ
ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އޮތް މަޞްލަޙަތާއި، ކުށުގެ ޝިކާރައަކަށްވީ ފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތާ،
އަދި/ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ޢާންމު މަޞްލަޙަތާ އަޅައިބަލާއިރު، އޭނާ ބަންދުން
ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އޭގެ ސަބަބުން ކުށުގެ ޝިކާރައަކަށްވީ ފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތަށް
އަދި/ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ޢާންމު މަޞްލަޙަތަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ކަމަށް ބުރަވެވޭ
ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމައެވެ.
ބަންދުގައި 61-2. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 61 -1 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި
ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް ބަންދުކުރެވޭ މީހަކީ، ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮވެދާނެ ބޮޑު ކުށެއްގެ
އޮވެދާނެ ބޮޑު ކުށެއް ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލަންޖެހޭ
ސަބަބެއް އޮތްކަން އޭނާއަށް ސާބިތުކޮށްދެވިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި މެނުވީ، އެފަދަ ކުށެއްގެ
ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހަކު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮވެދާނެ ބޮޑު ކުށެއް
ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އަންނަނިވި ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށަކަށެވެ.
(1) ޖިނާޔަތުގެ 1 ވަނަ އަދި 2 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށެއް؛
57

(2) އުމުރަށް ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް؛
(3) ގެވެށި އަނިޔާގެ ބޮޑު ޢަމަލެއް އެކުލެވޭ ކުށެއް؛
(4) އަނިޔާވެރި ޢަމަލެއް އެކުލެވޭ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް .
ކަފާލާތުގެ ދަށުން 62. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު މި ޤާނޫނުގެ 61 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ދޫކުރެވިދާނެ ގޮތްތައް ގޮތުގެމަތިން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގައި އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް އެ
މީހަކު ދޫކުރެވިދާނެއެވެ.
(1) ފައިސާ ބެހެއްޓުމަށްފަހު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުން؛
(2) މީހަކު ޖާމިނުވުމުން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް މީހަކު ކަފާލާތުގެ ދަށުން
ދޫކުރާއިރު، ޝަރުޠަކާ ނުލައިވެސް، ޝަރުޠަކާއެކުވެސް އެ މީހަކު ދޫކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) ބަންދުގައިވާ މީހަކު، ވަކި ޝަރުޠުތަކަކާއެކު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމަށް މި މާއްދާގެ
(ށ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ނިންމާ ޙާލަތުގައި، އެފަދައިން ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތައް ވާންވާނީ،
ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލެވޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅޭ، އެކަށީގެންވާ، އަދި އޭނާ
ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމާ ސަބަބާ ސީދާގުޅޭ، ޢަމަލީގޮތުން ފުރިހަމަކުރެވޭނެ
ޝަރުޠުތަކެއް ކަމުގައެވެ.
ކަފާލާތުގެ ދަށުން 63. އަންނަނިވި ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ކަފާލާތުގެ އުސޫލުން
ދޫނުކުރެވޭނެ ދުލެއްނުކުރެވޭނެއެވެ.
މައްސަލަތައް
(ހ) ޤަޞްދުގައި މީހަކު މެރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލަތައް؛
(ށ) މީހަކު މަރާލެވިދާފަދަ ހަތިޔާރަކުން މީހަކަށް ޙަމަލާދީ، އެ މީހަކަށް ނުރައްކާތެރި
ހާނިއްކައެއް ކޮށްފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލަތައް؛
(ނ) ޓެރަރިޒަމްގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލަތައް؛
(ރ) ދައުލަތުގެ މިނިވަންކަމާއި އިސްތިޤްލާލަށް ގެއްލުންވާފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް
ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލަތައް؛
(ބ) މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ކުށުގެ މައްސަލަތައް؛
(ޅ) ކުޑަކުއްޖަކަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ކުށްކުށުގެ މައްސަލަތައް؛
(ކ) ކަފާލާތުގައި ދޫނުކުރެވޭނެކަމަށް އެހެން ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް.
މީހަކު ޖާމިނުވުމުން 64. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައި ހުރި މީހަކު ބަންދުން ދޫކުރުމަށްޓަކައި، މި
ބަންދުން ދޫކުރުން މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ މީހަކު ޔަޤީންކަންދީ
58

ޖާމިނުވެއްޖެނަމަ، އޭނާ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ފަނޑިޔާރަށް
އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) ބަންދުގައިހުރި މީހަކަށް ޖާމިނުވާ މީހެއްގެ ކިބައިގައި އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް
ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.
(1) ޢުމުރުން 21)އެކާވީސް(އަހަރު ވެފައިވާ މީހަކު ކަމުގައިވުން؛
(2) އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމުގައި ޒިންމާ ނެގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިފައިވާ މީހަކު
ކަމުގައިވުން؛
(3) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލު ކަމުގައިނުވުން؛
(4) ކޯޓެއްގައި އެއްވެސް ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް ހިނގަމުންދާ މީހެއްކަމުގައި ނުވުން ؛
(5) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގައި
ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތެއް ކަމުގައިނުވުން؛
(6) އިފްލާސްކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ އަދާކުރަންޖެހޭ ސާބިތު ދަރަންޏެއް އޮތް މީހެއް
ކަމުގައިނުވުން؛
(7) ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވެގެން ޝަރުޢީ ޙުކުމެއް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ނުވަތަ
ތަންފީޛުކުރަންޖެހޭ މީހެއް ކަމުގައި ނުވުން ؛
(8) އޭނާ ޖާމިނުވެގެން، ކަފާލާތުގައި ދޫކޮށްފައިވާ އެއްވެސް މީހަކު ފިލާފައިނުވުން ؛
(9) ކަފާލާތުގެ އިޤުރާރާ ޚިލާފުވެފައިވާ މީހަކު ކަމުގައިނުވުން.
(ނ) ޢުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރުނުވާ ކުއްޖަކު ނުވަތަ އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމުގައި ޒިންމާ
ނެގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިފައިނުވާ މީހަކު ކަފާލާތުގައި ދޫކުރެވޭނީ، އެ ކުއްޖެއްގެ ނުވަތަ
އެ މީހެއްގެ މަންމަ ނުވަތަ ބައްޕަ ނުވަތަ ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިޔަކު ނުވަތަ އެނޫންވެސް
އެފަދަ ކުއްޖަކު ނުވަތަ މީހަކު ބެލެހެއްޓުމާ ޙަވާލުވެހުރި ފަރާތުން ދޭ ޔަޤީންކަމެއްގެ
މައްޗަށް ބިނާކޮށެވެ.
(ރ) ބަންދުގައިހުރި މީހަކަށް ޖާމިނުވާ މީހަކީ އެކަން ކުރެވިދާނެ މީހެއް ކަމުގައި މި
މާއްދާގެ (ށ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ފަނޑިޔާރު ކަނޑައެޅުމުން، އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނޭ
އިޤްރާރެއްގައި އޭނާ ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ބަންދުގައިހުރި މީހާ ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައި ހުންނައިރު އޭނާ ކުށެއް ކުރިޔަނުދީ
ބަލަހައްޓާނެކަން؛ އަދި
59

(2) އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ތަޙްޤީޤަށްޓަކައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއިން އަންގާ ތަންތަނަށް އޭނާ ހާޒިރުކުރާނެކަން؛ އަދި
(3) ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭ ގަޑިއަށް އޭނާ ކޯޓަށް
ހާޒިރުކުރާނެކަން.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތަކުގެ އިތުރުން، އަންނަނިވި ޝަރުޠުތަކުގެ
ތެރެއިން ޝަރުޠެއް ނުވަތަ ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރުވެސް ފަނޑިޔާރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ވަޒީފާގައި ދެމިހުރުމަށް ނުވަތަ ވަޒީފާއެއް ނެތްނަމަ ވަޒީފާއެއް ހޯދުމަށް
ޢަމަލީގޮތުން މަސައްކަތްކުރުން ؛
(2) ތަޢުލީމީ ޕްރޮގްރާމެއްގައި ބައިވެރިވުމަށް ނުވަތަ ބައިވެރިވެފައިވާ ޕްރޮގްރާމެއް
ފުރިހަމަކުރުމަށް؛
(3) ދަތުރުފަތުރުކުރުމާއި، އުޅޭނޫޅޭ ތަންތަނާއި، މީހުންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި
ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް ޢަމަލުކުރުން؛
(4) ކުރި ކުށުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބުނު މީހާއާއި ނުވަތަ މީހުންނާއި، އެ
މައްސަލައިގައި ހެކިބަސްދޭނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ މީހުންނާ މުޢާމަލާތްނުކުރުމާއި
ބައްދަލުނުކުރުން؛
(5) ކަނޑައަޅާފައިވާ އިދާރާއަކަށް ގަވާއިދުން ރިޕޯޓުކުރުން؛
(6) ގޭގައި ހުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަގުތުގައި އެގޮތަށް ޢަމަލުކުރުން؛
(7) ޞިއްޙީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތިން ދުރުހެލިވުމުގެ ފަރުވާ
ލިބިގަތުމަށާއި، އަދި ކޯޓުން ކަނޑައަޅައިފިނަމަ އެ ކަނޑައަޅާ ޞިއްޙީ ނުވަތަ
ނަފްސާނީ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގައި ހުރެ އެ މަރުކަޒުން
ފަރުވާ ލިބިގަތުމަށް؛
(8) ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުމަށް ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރުމަށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެހެން
ބޭނުމެއްގައި ބަންދުން ދޫކޮށްފައިވާނަމަ، ކަނޑައަޅާ ވަގުތެއްގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަނަށް ބަންދުގައި ހުރުމަށް އެނބުރި އައުން.
(ޅ) ބަންދުގައިހުރި މީހަކު ކަފާލާތުގެ އުސޫލުން ބަންދުން ދޫކުރުމަށްޓަކައި، ބަންދުގައި
ހުރިމީހާއަށް ޖާމިނުވާ މީހާ، އޭނާގެ އިޤްރާރާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ އޭނާ އެކުރަނީ ކުށެކެވެ.
ބަންދުން ދޫކޮށްލެވުނު މީހާ ފިލައިފިނަމަ ނުވަތަ ޖާމިނުވާ މީހާ އޭނާގެ އިޤްރާރާ
ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، އެ ޚިލާފުވި ޚިލާފުވުމުގެ ކުޑަ ބޮޑު މިނަށް ބަލައި، ޖާމިނުވި މީހާއަށް
އަންނަނިވި އަދަބުތަކުގެ ތެރެއިން އަދަބެއް ދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
60

1 (1))އެކެއް(އަހަރު ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުން ؛
2 (2))ދޭއް(އަހަރު ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް ގޭގައި ބަންދުކުރުން؛
15,000/- (3))ފަނަރަހާސް(ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން؛
(4) ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު ކަފާލާތުގެ އުސޫލުން ދޫކުރުމުގައި، ވަކި މުއްދަތެއް
ވަންދެން ޖާމިނު ނުވެވޭނެކަމަށް ކަނޑައެޅުން.
(ކ) ބަންދުގައިހުރި މީހަކު ކަފާލާތުގެ އުސޫލުން ބަންދުން ދޫކޮށްފައިވަނިކޮށް، އޭނާއަށް
ޖާމިނުވި މީހާ އޭނާގެ އިޤްރާރާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކުރެވިފައިވާ މީހާ
ފިލައިފިނަމަ، ބަންދުން ދޫކުރެވިފައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން
ނެރެންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވުމުން ، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ
މައްސަލަ ވަކިގޮތަކަށް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ރ) އާއި (ބ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިން ބަންދުން ދޫކޮށްލާ މީހާ ޢަމަލުކުރަމުންދާކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި އޭނާއަށް
ޖާމިނުވާ ފަރާތުން ކުރެވެން ހުރި އެންމެހައި މަސައްކަތެއް ކުރަންވާނެއެވެ.
ފައިސާ ބެހެއްޓުމަށްފަހު 65. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު މި ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ
ކަފާލާތުގެ ދަށުން (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމަށް ކަނޑައަޅާނަމަ، ކުށުގެ
ދޫކުރުން ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ނުވަތަ އޭނާގެ ފަރާތުން އެހެން މީހަކު، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޢަދަދެއްގެ
ފައިސާ ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި ބަހައްޓައިފިނަމަ، އޭނާ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ބަންދުން
ދޫކޮށްލުމަށް ފަނޑިޔާރަށް އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތައް ޤަބޫލުކުރާކަމަށާއި،
ކޯޓުން އިތުރު ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައަޅާނަމަ އެ ޝަރުޠުތައްވެސް ޤަބޫލުކުރާކަމަށާއި،
އެއިން ޝަރުޠަކާ އެ މީހަކު ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި އެ މީހަކު
ބަހައްޓާފައިވާ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގޭނެކަން ކަފާލާތު ލިބިދޭ މީހާއަށް ނުވަތަ އޭނާގެ
ފަރާތުން ފައިސާ ބެހެއްޓި މީހާއަށް ކޯޓުން އަންގަ އި، ކަފާލާތު ލިބިދޭ މީހާ ނުވަތަ އޭނާގެ
ފަރާތުން ފައިސާ ބެހެއްޓި މީހާ ސޮއިކުރާ އިޤްރާރުގައި އެކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
61

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކުރެވޭ މީހާ ފިލައިފިނަމަ، ނުވަތަ ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި
ފައިސާ ބެހެއްޓި މީހާ އޭނާގެ އިޤްރާރާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، ބަންދުން ދޫކުރެވިފައިވާ މީހާ
ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ނެރެންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވުމުން ، އޭނާގެ
މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލަ ވަކިގޮތަކަށް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި
ބެހެއްޓުމަށް އަމުރު ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި ފައިސާ ބަހައްޓާ މީހަކު މައްސަލަ ނިމޭއިރު
ކަފާލާތުގެ އިޤްރާރާ ޚިލާފުވެފައިނުވާނަމަ، އެ ފައިސާ ވީއެންމެ އަވަހަކަށް ކޯޓުން އޭނާއަށް
ރައްދުކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވާކަމަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވާ މީހަކު މި ޤާނޫނުގެ 201-1 ވަނަ މާއްދާގެ
ދަށުން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ޙާލަތުގައި ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި
ފައިސާ ބެހެއްޓުމަށްފަހު އޭނާ ދޫކޮށްލުމަށް ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅާނަމަ، ކުށެއް
ސާބިތުވުމުގެ ކުރިން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި
ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފައިސާގެ ޢަދަދަށްވުރެ މަތީ ޢަދަދެއް ފަނޑިޔާރަށް
ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(1) ކުށުގެ ބާވަތާއި، ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި، ކުށް ކޮށްފައިވާ ޙާލަތާއި، ކުށް
ކުރުމުގައި އަނިޔާވެރިކަން ހިމެނޭނަމަ އެކަން؛
(2) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް އޮތް ނުރައްކާ؛
(3) އޭނާގެ ކުށުގެ ރެކޯޑު؛
(4) އޭނާ ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފަކީ އެކަށީގެންވާ އަސާސެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
ހުށަހަޅައި، ކާމިޔާބުކުރެވޭނެ ކަމުގެ އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތެއް އޮތް
އިސްތިއުނާފެއްކަން؛
(5) އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބުގެ ކުޑަބޮޑުމިން؛
(6) އޭނާ ފިލައިފާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ މިންވަރު.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި ފައިސާ ބަހައްޓާނެ ޢަދަދުތައް
ކަނޑައަޅާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކާއި، އިޖުރާއަތު، މި ޤާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާ ކަފާލާތާގުޅޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ 66. (ހ) ބަންދުގައި ހުރި މީހާ ދޫކޮށްލާފައި ހުންނައިރު އޭނާ އިތުރު ކުށެއް ނުކުރާނެ ކަމަށާއި،
އިތުރު ޝަރުޠަކާއެކު ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ހާޒިރުވާން އަންގާ ތަންތަނަށް
ބަންދުން ދޫކުރުން އޭނާ ހާޒިރުވާނެ ކަމަށާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭ ގަޑިއަށް އޭނާ
62

ހާޒިރުވާނެ ކަމަށާއި، ކޯޓުން އިތުރު ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައަޅާނަމަ އެ ޝަރުޠުތައްވެސް
ޤަބޫލުކުރާކަމަށް ބަންދުގައި ހުރި މީހާ އިޤްރާރުވެ ސޮއިކުރުމުން، އޭނާ ބަންދުން
ދޫކޮށްލުމަށް ފަނޑިޔާރަށް އަމުރު ނެރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކުރެވޭ މީހަކު ބަންދުން ދޫކުރާއިރު ކަނޑައެޅިފައިވާ
ޝަރުޠަކާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ އަލުން ބަންދުކުރެވޭނެކަން ބަންދުގައި ހުރި މީހާ ސޮއިކުރާ
އިޤްރާރުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠުތަކުގެ
ތެރެއިން ޝަރުޠެއް ނުވަތަ ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައި ހުންނައިރު އެއްވެސް ޤާނޫނަކާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް ނުވަތަ
އިތުރު ކުށެއް ނުކުރުމަށް؛
(2) ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ތަޙްޤީޤުކުރާ ފަރާތުން ހާޒިރުވާން އަންގާ ތަންތަނަށް
ހާޒިރުވުމަށް؛
(3) ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭ ގަޑިއަށް ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް؛
(4) ވަޒީފާގައި ދެމިހުރުމަށް ނުވަތަ ވަޒީފާއެއް ނެތްނަމަ ވަޒީފާއެއް ހޯދުމަށް
ޢަމަލީގޮތުން މަސައްކަތް ކުރުމަށް؛
(5) ތަޢުލީމީ ޕްރޮގްރާމެއްގައި ބައިވެރިވުމަށް ނުވަތަ ބައިވެރިވެފައިވާ ޕްރޮގްރާމެއް
ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް؛
(6) ދަތުރު ފަތުރުކުރުމާއި، އުޅޭނޫޅޭ ތަންތަނާއި، މީހުންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމާމެދު
ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް؛
(7) އޭނާ ކުރި ކުށުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބުނު މީހާއާއި، އަދި އެ މައްސަލައިގައި
ހެކިބަސް ދޭނެ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެންމެހައި މީހުންނާ މުޢާމަލާތްނުކުރުމާއި
ބައްދަލުނުކުރުމަށް؛
(8) ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ އެހެންވެސް
އިދާރާއަކަށް ގަވާއިދުން ރިޕޯޓު ކުރުމަށް؛
(9) ގޭގައި ހުރުމަށް ކަނޑައަޅައި އަންގާފައިވާ ވަގުތުގައި އެގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް؛
(10) ލިބެންހުރި ޞިއްޙީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ފަރުވާ ލިބިގަތުމަށާއި، އަދި ކޯޓުން
ކަނޑައަޅައިފިނަމަ އެ ކަނޑައަޅާ ޞިއްޙީ، ނުވަތަ ނަފްސާނީ ފަރުވާދޭ
މަރުކަޒެއްގައި ހުރެ އެ މަރުކަޒަކުން ފަރުވާ ލިބިގަތުމަށް؛
(11) ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުމަށް ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ އެނޫންވެސް
އެހެން ބޭނުމެއްގައި ދޫކުރުމަށްފަހު، ކަނޑައަޅާ ވަކި ވަގުތެއްގައި،
ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަކި ތަނަކަށް ބަންދުގައި ހުރުމަށް އެނބުރި އައުމަށް.
63

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކުރާ މީހާ ފިލައިފިނަމަ ނުވަތަ އޭނާ ވެފައިވާ އިޤްރާރާ
ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، އޭނާ ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ނެރެވިދާނެއެވެ. އަދި އޭނާ
ހައްޔަރުކުރެވުމުން، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލަ ޝަރީޢަތުން
ވަކިގޮތަކަށް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އަދަބު ކަނޑައަޅަންދެން 66-1. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހެއްގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށްފަހު އޭނާގެ
ކަފާލާތުގެ ދަށުން މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކޯޓުން ޙުކުމްކޮށްފިނަމަ، ނުވަތަ ކުށަށް އިޢުތިރާފުވުމުގެ
ދޫކުރުން ސަބަބުން އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކޯޓުން ޙުކުމްކޮށްފިނަމަ، މި މާއްދާގެ
(ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި މެނުވީ، އޭނާ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
(ށ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހެއްގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކޯޓުން
ޙުކުމްކުރި ނަމަވެސް އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާ އަދަބު ކަނޑައަޅަނީ، މި ޤާނޫނުގެ
160 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޝަރީޢަތުގެ ވަކި މަޖިލީހެއްގައި ކަމަށްވާނަމަ،
އޭނާ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމަކީ ޢަދުލު އިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށް މުހިންމު ކަމެއް
ކަމުގައި މަދަނީ މިންގަނޑުން އޭނާ ކޯޓަށް ސާބިތުކޮށްދީފިނަމަ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ގޮތުގެމަތިން އޭނާ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރެވިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތެއް ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމަކީ ޢަދުލު
އިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށް މުހިންމު ކަމެއްކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ޒިންމާ އޮންނާނީ
ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްދިނުމަށް އެދޭ މީހާއަށެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތެއް ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމަކީ ޢަދުލު
އިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި، ކޯޓުން
ރިޢާޔަތްކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 61-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ
އިތުރުން، އެ ފަރާތް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަކީ އެކަށީގެންނުވާ ބުރައެއް އެ ފަރާތުން
އުފުލަން މެދުވެރިވާނެ ޙާލަތެއްކަން އެ ފަރާތުން ކޯޓަށް ސާބިތުކޮށް ދީފައިވާކަމުގެ
މައްޗަށެވެ.
64

(ބ) ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލަން އެދޭ މީހާގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރާއިރު އޭނާގެ މައްޗަށް
ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ އަދަބެއް ކަނޑައެޅެންނެތްނަމަ، އެ ޙާލަތުގައި ކޯޓުން ބަލަންވާނީ
އޭނާގެ މައްޗަށް އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށް ވަކިން މަޖިލީހެއް ބާއްވަންދެން އޭނާ ބަންދުގައި
ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތް ކަމުގައެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި
އަންނަނިވި ޝަރުޠުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުޠެއް ނުވަތަ ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައެޅުމުގެ
އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށް ބާއްވާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭ ގަޑިއަށް
ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް ލާޒިމުކޮށް އޭނާ ދޫކޮށްލުން؛
(2) އޭނާ ކުރި ކުށުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބުނު މީހާއާއި، އަދި އެ މައްސަލައިގައި
ހެކިބަސް ދިން މީހުންނާ މުޢާމަލާތްނުކުރުމާއި ބައްދަލުނުކުރުމަށް ލާޒިމުކޮށް
އޭނާ ދޫކޮށްލުން ؛
(3) ދަތުރުފަތުރުކުރުމާއި، އުޅޭނޫޅޭ ތަންތަނާއި، މީހުންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމާމެދު
ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް ލާޒިމުކޮށް އޭނާ ދޫކޮށްލުން؛
(4) ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކަށް ގަވާއިދުން ރިޕޯޓު ކުރުމަށް
ލާޒިމުކޮށް އޭނާ ދޫކޮށްލުން؛
(5) ގޭގައި ހުރުމަށް ކަނޑައަޅައި އަންގާފައިވާ ވަގުތުގައި އެގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް
ލާޒިމުކޮށް އޭނާ ދޫކޮށްލުން؛
(6) ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައި ހުންނައިރު އެއްވެސް ޤާނޫނަކާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް ނުވަތަ
އިތުރު ކުށެއް ނުކުރުމަށް ޝަރުޠުކުރުން؛
(7) އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގައި އޭނާ
އެއްބާރުލުން ދޭނެކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި
ކޮންމެހެން ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ޝަރުޠެއް ކަމުގައި ކޯޓަށް ފެންނަ އެނޫންވެސް
ޝަރުޠެއް ފުރިހަމަކުރުމަށް ލާޒިމުކޮށް އޭނާ ދޫކޮށްލުން.
(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރާއިރު އޭނާ ނުވަތަ އޭނާގެ ބަދަލުގައި
އެހެން ފަރާތަކުންވެސް ފައިސާ ބެހެއްޓުމަށްފަހު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމަށް
ޝަރުޠުކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމަކީ ޢަދުލު އިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށް
މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިކަމުގައި އޭނާއަށް
65

ކޯޓަށް ސާބިތުކޮށްދެވުނު ނަމަވެސް، އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް
ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގައި އޭނާގެ އެއްބާރުލުން ނުލިބޭނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ
ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އަދި އެފަދައިން ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް އެނޫން އެހެން
ގޮތެއް ނެތް ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް
ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
މަޢުލޫމާތު ރެކޯޑުކުރުން 67. ކަފާލަތުގެ ދަށުން މީހަކު ބަންދުން ދޫކުރާއިރު އޭނާއާގުޅޭ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ކޯޓުން
ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.
(ހ) ބަންދުން ދޫކުރެވޭ މީހާގެ ނަން؛
(ށ) އޭނާގެ އުފަން ތާރީޚް؛
(ނ) އޭނާގެ ޤައުމީ ނިސްބަތް؛
(ރ) އޭނާގެ ދިވެހިރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު ނުވަތަ ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރު ؛
(ބ) އޭނާގެ ދާއިމީ އެޑްރެސް؛
(ޅ) އޭނާ ދިރިއުޅެމުންދާ އެޑްރެސް؛
(ކ) އޭނާ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ތަން؛
(އ) ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރެވޭ މުއްދަތުގައި އޭނާ ދިރިއުޅޭނެ ތަނާއި، އޭނާއާ އެކުގައި
ދިރިއުޅޭނެ ފަރާތެއްގެ ނަމާއި، އެޑްރެސް، އަދި ގުޅޭނެ ފޯނު ނަންބަރެއް؛
(ވ) އޭނާއަށް ޖާމިނުވާ މީހާގެ އިތުރުން އޭނާއާ ގުޅޭނެ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ދެވޭނެ
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ މީހެއްގެ ނަމާއި އެޑްރެސް، އަދި ގުޅޭނެ ފޯނު ނަންބަރެއް؛
(މ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެނޫންވެސް މަޢުލޫމާތެއް.
ކަފާލާތުގެ ދަށުން 68. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމަށް ނިންމައި، މި ޤާނޫނުގެ 64
ދޫކުރަން ނިންމާ ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 65 ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 66 ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 66-1 ވަނަ
ޙާލަތުގައި ފުރުން މާއްދާގެ ދަށުން އަމުރެއް ކުރުމާ އެކުއެކީގައި، އެ މީހެއްގެ ޕާސްޕޯޓް ހިފެހެއްޓުމަށް
މަނާކުރުން އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް އޭނާ ދިވެހިރާއްޖެއިން
ބޭރަށްދިޔުން މަނާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ނުވަތަ އޭނާ އެ ވަގުތަކު ހުރި ރަށް ނޫން އެހެން
ރަށަކަށް ފުރައިގެންދިޔުން މަނާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ޕާސްޕޯޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކަމާބެހޭ ރަސްމީ
އިދާރާއަކުން ވަކި ފަރާތަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ ޕާސްޕޯޓާއި ދަތުރުކުރުމަށް ޞައްޙަވާ
އެނޫންވެސް ރަސްމީ ކޮންމެ ލިޔުމެއް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.
66

ކަފާލާތާގުޅޭ ގަވާއިދު 69. ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި ފައިސާ ބަހައްޓަންޖެހޭ ޢަދަދުތަކާއި، އެ ފައިސާ ކޯޓަށް ބަލައިގަންނާނެ ގޮތާއި،
ހެދުން އެ ފައިސާ ރައްކާކުރެވޭނެ ގޮތާއި، އެ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނަގަންޖެހޭ ޙާލަތުގައި ކަންކުރާނެ ގޮތާއި،
ކަފާލާތުގެ ގޮތުގައި ފައިސާ ބަހައްޓާ މީހަކު މައްސަލަ ނިމޭއިރު ކަފާލާތުގެ އިޤްރާރާ
ޚިލާފްވެފައިނުވާނަމަ އެ ފައިސާ އެ މީހަކަށް ރައްދުކުރާނެގޮތާއި، މިނޫންވެސް ކަމާގުޅޭ އެހެނިހެން
އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
އަށްވަނަ ބާބު
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިދޭ އިތުރު ބާރު
ޤާނޫނުން ދޭ ބާރުގެ 70. ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ތަންތަނާއި މުދާ ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ އިތުރުން،
ބޭނުން ހިފުމުގެ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިދޭ އެހެނިހެން ބާރުތައް، މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
އިޚްތިޔާރު މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި އެނޫން ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައި،
މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެއިން ކޮންމެ ބާރެއްގެ ބޭނުންހިފުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ ކޮންމެ އިދާރާއަކަށްމެ ލިބިގެންވެއެވެ.
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ 71. (ހ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ޖިނާއީ
އިދާރާއަށް ހާޒިރުވާން ކުށެއްގެ ތަޙްޤީޤަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކު ނުވަތަ އެ ތަޙްޤީޤަށް
އެންގުން މަޢުލޫމާތު ދެވިދާނެ މީހަކު ނުވަތަ ހެކިބަސް ދެވިދާނެ މީހަކު، އެ އިދާރާއަށް ހާޒިރުވުމަށް،
އެ އިދާރާއެއްގެ ހުއްދަކުރެވިފައިވާ އޮފިސަރަކު ސޮއިކޮށް ދޫކުރާ ލިޔުމަކުން އެންގުމުގެ
ބާރު، އެ އިދާރާއަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކީ ފުލުހުން ކަމުގައިވާ ޙާލަތުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކުރާ އޮފިސަރަކީ، ފުލުހުންގެ ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓްގައި ނުވަތަ ޔުނިޓްގައި ނުވަތަ
ސްޓޭޝަންގައި އިސްކޮށް ހުންނަ ފަރާތެއް ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ. އެނޫން އިދާރާއެއްނަމަ،
އެ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ވެރިއެއް ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަންގާ އެންގުމެއްގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު
ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) ހާޒިރުކުރެވޭ ހައިސިއްޔަތު؛
(2) ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތެއްނަމަ، އޭނާއާމެދު ކުރެވޭ ތުހުމަތުގެ ޚުލާޞާ؛
(3) ތަޙްޤީޤަކަށް މަޢުލޫމާތު ދެވިދާނެ މީހަކު ނުވަތަ ހެކިބަސް ދެވިދާނެ މީހަކުނަމަ،
ކުރަމުންދާ ތަޙްޤީޤުގެ ޚުލާޞާ؛
67

(4) ހާޒިރުވާން އަންގާ ތަނާއި ގަޑި؛
(5) އެ އިދާރާގައި ހޭދަވާނެކަމަށް އަންދާޒާކުރާ ވަގުތު؛
(6) ހުއްދަދޭ އޮފިސަރުގެ ސޮއި.
(ރ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ހާޒިރުވުމަށް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަންގާ
އެންގުމަކަށް ހާޒިރުވާ މީހަކު، އެކަމަށް އޭނާ ހާޒިރުވެ ހުންނަ ހުރުމުގައި ހައްޔަރެއް
ނުކުރެވޭނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް މީހަކު ހާޒިރުކުރަންވާނީ، 24
(ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ނޯޓިހެއް ދިނުމަށްފަހުގައެވެ.
(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހާޒިރުވުމަށް ލިޔުން
ޙަވާލުކުރެވޭ މީހާ، ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ލިޔުމާ ޙަވާލުވުމަށްފަހު، މަޤްބޫލު ޢުޛުރެއް
މެދުވެރިވެގެން، ހާޒިރުނުވެވޭނަމަ، ހާޒިރުވުމަށް އަންގާފައިވާ ގަޑި ޖެހުމުގެ ލަސްވެގެން
2 (ދޭއް) ގަޑިއިރުގެ ކުރިން ހާޒިރުނުވެވޭ ސަބަބު އަންގަންވާނެއެވެ.
ހާޒިރުވުމަށް 71-1. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއް ހިނގަމުންދާ ވަގުތު، ފަހުގެ ތާރީޚެއްގައި ނުވަތަ ވަގުތެއްގައި ފުލުހުންގެ
ޝަރުތުކޮށް ދޫކުރުން ވަކި މަރުކަޒަކަށް ހާޒިރުވުމަށް އަންގާ ޝަރުޠުކުރުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ފުލުހަކު އަންގާއިރު، އަންނަނިވި
ކަންކަމަށް ބަލަންވާނެއެވެ.
(1) ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި، ނުރައްކާތެރިކަން؛
(2) ހެއްކާއި ޤަރީނާ ހޯދުމަށް ކުރިމަތިވެދާނެ ދަތިތައް ؛
(3) އެމީހާގެ ނުވަތަ އެހެން މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުވަތަ މީހެއްގެ މުދަލަކަށް ލިބިދާނެ
ގެއްލުން؛ އަދި
(4) އެމީހަކު، އެހެން ކުށަކަށް އަރައިގެންފާނެކަމަށް ބެލެވޭ މިންވަރު.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މީހަކު ހާޒިރުވުމަށް އަންގަންވާނީ
ލިޔުމަކުންނެވެ.
68

ބޭންކް އެކައުންޓް 72. (ހ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައިވާ މީހުންގެ ބޭންކް އެކައުންޓާއި އެ އެކައުންޓުން ކުރާ މުޢާމަލާތް
މޮނިޓަރކުރުން މޮނިޓަރކުރުމުގެ ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދުމުގެ ބާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ކުށްކޮށްގެން ހޯދާ މުދާ ދައުލަތަށް ނެގުން ލާޒިމުކުރާ ކުށެއް ކޮށްފައިވާ
މީހާއާއި، އެފަދަ ކުށެއް ކުރުމުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ މީހާއާއި، އެފަދަ ކުށެއް
ކުރަންއުޅޭކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާ މީހާ؛
(2) ކުށްކޮށްގެން ހޯދާ މުދާ ދައުލަތަށް ނެގުން ލާޒިމުކުރާ ކުށެއްގެ ޢަމަލުން
ސީދާގޮތުގައި ނުވަތަ ނުސީދާގޮތުގައި މަންފާ ލިބިފައިވާ މީހާ؛
(3) ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ޢަމަލުން މަންފާއެއް ލިބިގަތުމުގެ މަގުމަތީގައިވާ މީހާ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދޭއިރު، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(1) އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ ނަމާއި އެޑްރެހާއި ދިވެހިރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ
ކާޑު ނަންބަރު ނުވަތަ ބިދޭސީއެއްނަމަ، އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ ނަމާއި،
އެޑްރެހާއި، ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރާއި، ޤައުމު؛
(2) ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް؛
(3) ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހާ އެ ކުށް ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާ
ކަމަށް ލިބިފައިވާ ހެކި؛
(4) ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން މޮނިޓަރކުރެވޭ ބޭންކް އެކައުންޓް ނުވަތަ އެކައުންޓްތަކުގެ
މަޢުލޫމާތު؛
(5) ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން މޮނިޓަރކުރަން ބޭނުންވާ މުޢާމަލާތުގެ ބާވަތް؛
(6) އެކައުންޓް މޮނިޓަރކުރަން ބޭނުންވަނީ އެކައުންޓްގެ ވެރިފަރާތަށް ނޭނގޭ
ގޮތަށްކަން ނުވަތަ އެނގޭ ގޮތަށްކަން؛
(7) އެކައުންޓް މޮނިޓަރކުރަން ބޭނުންވަނީ އެކައުންޓްގެ ވެރިފަރާތަށް ނޭނގޭ
ގޮތަށްކަން ކަމަށްވާނަމަ، އެކަން އެގޮތަށް ކުރަންޖެހޭ ސަބަބު؛
(8) އެ އަމުރުގެ ދަށުން މޮނިޓަރކުރުމަށް ހުއްދަކުރެވޭ އެކައުންޓް މޮނިޓަރކުރެވޭ
ތާރީޚު ނުވަތަ ތާރީޚުތައް، ނުވަތަ މުއްދަތު؛
(9) ކޯޓު އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާގޮތް ފިޔަވައި އެހެން ގޮތަކަށް ނުވަތަ މަޤްޞަދަކަށް
ހުއްދައިގެ ބޭނުން ނުކުރެވޭނެކަން.
(10) މޮނިޓަރކުރުމުގެ ހުއްދަ ދެވޭ ބޭންކް ނުވަތަ މާލީ އިދާރާ؛
(11) އަމުރަށް އެދޭ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއާއި، އެ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ
މުވައްޒަފުގެ ނަމާއި، ސޮއި އަދި އިދާރާގެ ތައްގަނޑު.
69

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ އަމުރެއް ނެރުނުކަން، އެ އެކައުންޓްގެ
ވެރިފަރާތަށް ނޭނގޭ ގޮތަށް ނުވަތަ އަންގަންނުޖެހޭގޮތަށް އެ އަމުރު ނެރެވިދާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ އަމުރެއްގެ ބޭނުމަކީ، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކަށް ދިނުމަށް، ބޭންކަކަށް ނުވަތަ މާލީ އިދާރާއަކަށް
އަމުރުކުރުމެވެ.
(1) އެކައުންޓްގެ ވެރިފަރާތުގެ ނަން؛
(2) އެކައުންޓަކުން ހިންގާފައިވާ މުޢާމަލާތްތަކުގެ ތަފްޞީލު؛
(3) އެ ބޭންކަކުން ނުވަތަ މާލީ މަރުކަޒަކުން ދޭންވީ މަޢުލޫމާތު ނިސްބަތްވާ
މުއްދަތު؛
(4) އެ މަޢުލޫމާތު ދޭންވީ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ވަކި އޮފިސަރެއްގެ ނަން.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/2010
(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޭންކިންގއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 41 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން،
ޖިނާއީ ކުށްތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ބާރު ލިބިފައިވާ ފަރާތަކުން ނުވަތަ
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ލިޔުމަކުން އެދިގެން، ބޭންކުގެ ކަސްޓަމަރުންގެ
އެކައުންޓްތަކާއި، ޑިޕޮސިޓްތަކާއި، ޓްރަސްޓްތަކާއި، ސޭފް ޑިޕޮސިޓް ބޮކްސްތަކުގެ
މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާ 72-1. (ހ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާއަކީ ކުށް ކޮށްގެން
އަވަސް ގޮތެއްގައި ހޯދާފައިވާ ފައިސާކަމަށް ބެލެވޭނަމަ ނުވަތަ އެފަދަ މައްސަލައެއް އެ އިދާރާއަށް
ހިފެހެއްޓުމާއި ހުށަހެޅިއްޖެނަމަ، ކުށް ކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ ފައިސާ ޖަމާކޮށްފައިވާ އެކައުންޓާއި، އެ
މުޢާމަލާތްކުރުން އެކައުންޓް މެދުވެރިކޮށް ހިންގާފައިވާ ޝައްކުކުރެވޭ މުޢާމަލާތްތައް ނިސްބަތްވާ
ހުއްޓުވުން އެނޫންވެސް އެކައުންޓްތަކުގައިވާ ފައިސާ އަވަސް ގޮތެއްގައި ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ އެ
ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން އަވަސް ގޮތެއްގައި ހުއްޓުވުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ 2-72ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރެވޭ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން މާލީ އިދާރާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާ މި މާއްދާގެ ދަށުން އަވަސް ގޮތެއްގައި ހިފެހެއްޓޭނީ
ނުވަތަ އެ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން އަވަސް ގޮތެއްގައި ހުއްޓުވޭނީ ގިނަވެގެން 48
(ސާޅީސްއަށެއް) ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތަކަށެވެ.
70

(ނ) ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާ މި މާއްދާގެ ދަށުން އަވަސް ގޮތެއްގައި ހިފެހެއްޓުމަށް
ނުވަތަ އެ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން އަވަސް ގޮތެއްގައި ހުއްޓުވުމަށް ހުއްދަ ދެވޭނެ
އޮފިސަރުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން
ކަނޑައަޅާ އޮފިސަރުން ވާންވާނީ ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕޮލިސް ރޭންކުން ފެށިގެން
މަތީ ރޭންކެއްގެ އޮފިސަރެއް ކަމުގައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަންގާ އެންގުމެއް މާލީ އިދާރާއަކަށް ލިބުމުން، އެ އިދާރާއިން
އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އެންގުން ނިސްބަތްވާ ބޭންކް އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާ ވަގުތުން ހިފެހެއްޓުން
ނުވަތަ އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން ވަގުތުން ހުއްޓުވައި،
އެކަން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ވަގުތުން އެންގުން؛
(2) އެންގުން ނިސްބަތްވާ އެކައުންޓްތަކުގައިވާ ފައިސާއިން ހިންގާފައިވާ
ޝައްކުކުރެވޭ މުޢާމަލާތާގުޅޭ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއަށް ވަގުތުން އެންގުން؛
(i(ޝައްކުކުރެވޭ މުޢާމަލާތުގެ ސަބަބުން ގެއްލުންވި ފަރާތުގެ ކާކުކަން
އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރާއި ގުޅޭނެ މަޢުލޫމާތު؛
(ii(ފައިސާ ދައުރުވި އެކައުންޓްތަކުގެ ނަންބަރާއި އެކައުންޓްތަކުގެ
ވެރިފަރާތުގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރާއި ގުޅޭނެ މަޢުލޫމާތު؛
(iii(ޝައްކުކުރެވޭ މުޢާމަލާތުގައި ޖަމާވި ފައިސާގެ ޢަދަދާއި އޭގެ ތެރެއިން
އެއްވެސް ޢަދަދެއްގެ ފައިސާއެއް ވިތްޑްރޯކޮށްފައިވާނަމަ، ފައިސާ ނެގި
ތަނުގެ ނުވަތަ މެޝިނުގެ މަޢުލޫމާތާއި، އޮޓޮމެޓިކް ޓެލަރއެއް
މެދުވެރިކޮށް ނެގި ފައިސާއެއްނަމަ ފައިސާ ނެގި ވަގުތުގެ ސްނެޕްޝޮޓް
އަދި އެ ފައިސާ އެހެން ބޭންކެއްގެ އެކައުންޓަކަށް
ޓްރާންސްފަރކޮށްފައިވާނަމަ،އެފަދައިން ޓްރާންސްފަރކޮށްފައިވާ
ބޭންކާއި އެ ބޭންކްގެ އެކައުންޓް ނަންބަރު.
(3) އެންގުމުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، އެ އެންގުމާ
ގުޅިގެން މި މާއްދާގެ ދަށުން އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތުގެ ސިއްރު
ހިފެހެއްޓުން.
71

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން މާލީ އިދާރާއިން ވަގުތުން ފޯރުކޮށްދޭ މަޢުލޫމާތުގެ
އިތުރުންވެސް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ އެފަދަ ޝައްކުކުރެވޭ
މުޢާމަލާތަކާގުޅޭ ތަޙްޤީޤަކަށް މުހިންމު މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ލިޔުމެއްވާނަމަ، އެ
މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ލިޔުމަކަށް އެ އިދާރާއަކުން އެދުމުން، މާލީ އިދާރާއިން އެ މަޢުލޫމާތެއް
ނުވަތަ ލިޔުމެއް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އެފަދައިން ފޯރުކޮށްދޭ މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ ލިޔުމުގެ
ތެރޭގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމެނެއެވެ.
(1) ފައިސާ ދައުރުވެފައިވާ އެކައުންޓްތަކުގެ ކޭ.ވައި.ސީ މަޢުލޫމާތު؛
(2) އެ އެކައުންޓްތަކުގެ އެކައުންޓް ސްޓޭޓްމަންޓް ؛
(3) އެ އެކައުންޓްތަކުން އޮޓޮމެޓިކް ޓެލަރ މެޝިން މެދުވެރިކޮށް ފައިސާ ނަގާފައިވާ
ކްލޯޒްޑް- ސަރކިޓް ޓެލެވިޜަން ފުޓޭޖް އަދި އެ އެކައުންޓްތަކުގެ އޮޓޮމެޓިކް
ޓެލަރ މެޝިން ޖަރނަލް؛
(4) އެ އެކައުންޓްތަކުން އިންޓަރނެޓް ބޭންކިންގ މެދުވެރިކޮށް ހިންގާފައިވާ
މުޢާމަލާތްތަކުގެ ތަފްޞީލާއި އިންޓަރނެޓް ބޭންކިންގއަށް އެކްސެސްވުމަށް
ބޭނުންކޮށްފައިވާ ޑިވައިސްތަކުގެ މަޢުލޫމާތާއި އައި.ޕީ އެޑްރެސް.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަންގާ އެންގުމަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މާލީ އިދާރާއަކުން
އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ބޭންކް އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާ ހިފަހައްޓައިފިނަމަ ނުވަތަ
އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވައިފިނަމަ، އެފަދައިން އެ
އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާ ހިފެހެއްޓުނުކަން ނުވަތަ އެ އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާއިން
މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވުނުކަން ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އެކައުންޓްގެ ވެރިފަރާތަށް
އަންގަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އަންނަނިވި ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް
އޮތްކަމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙާލަތުގައި، އެކައުންޓްގެ
ވެރިފަރާތަށް މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން މަޢުލޫމާތު ދޭންވާނީ، 12 (ބާރަ) ގަޑިއިރު
ފަހުންނެވެ.
(1) އެ އެކައުންޓަކީ ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަށް ނިސްބަތްވާ
އެކައުންޓަކަށްވެފައި، އެ އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާ ނައްތާލުމަށް ނުވަތަ އެހެން
އެކައުންޓަކަށް އެ ފައިސާ ބަދަލުކުރުމަށް ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ
މަސައްކަތްކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛
72

(2) އެ އެކައުންޓަކީ ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަށް ނިސްބަތްވާ
އެކައުންޓަކަށްވެފައި، އެ މަޢުލޫމާތު ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަށް
އަންގައިފިނަމަ ތަޙްޤީޤަށް ހުރަސްއެޅޭފަދަ ކަމެއް މެދުވެރިވެދާނެ ކަމަށް
ބެލެވުން؛
(3) ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ފިލައިފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން.
ރިއަލްޓައިމްގައި 72-2. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 72 -1 ވަނަ މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކާއި
މަޢުލޫމާތު މާލީ އިދާރާތަކާ ދެމެދު ރައްކާތެރިކަމާއެކު ރިއަލް-ޓައިމްގައި މަޢުލޫމާތު ބަދަލުކުރެވޭނެ
ބަދަލުކުރެވޭނެ ނިޒާމު ނިޒާމެއް މާލީ އިދާރާތަކުން ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.
ޤާއިމުކުރުން
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރާނީ، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި
ބަޔާންކުރާ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުވާނެ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް މަނިޓަރީ އޮތޯރިޓީން
ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރެވޭ ނިޒާމަކީ އަންނަނިވި ކަންކަން ޙާޞިލުކުރުމަށް
މަގުފަހިކުރެވޭނެ ނިޒާމެއްކަން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކާއި މާލީ އިދާރާތަކުން
ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާއަކީ ކުށް ކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ ފައިސާކަމަށް
ނުވަތަ އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާއިން ޝައްކުކުރެވޭ މުޢާމަލާތެއް ހިންގާކަމަށް
މާލީ އިދާރާއަކަށް ބެލެވޭނަމަ، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ވަގުތުން
އެންގުން؛
(2) އެކައުންޓްތަކުގައިވާ ފައިސާ އަވަސް ގޮތެއްގައި ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ އެ
ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން އަވަސް ގޮތެއްގައި ހުއްޓުވުން؛
(3) ކަމާގުޅޭ ތަޙްޤީޤުތަކާއި އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ޙާލަތު ރިއަލް-ޓައިމްގައި
ދެނެގަނެވުން.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރެވޭ ނިޒާމު މެދުވެރިކޮށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކާއި
މާލީ އިދާރާތަކާ ދެމެދު ބަދަލުކުރެވޭ މަޢުލޫމާތާއި، އެ މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
އެޅޭ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ރެކޯޑުތައް، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
73

މާލީ އިދާރާއިން 72-3. (ހ) މާލީ އިދާރާއަކަށް، ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާއަކީ ކުށް ކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ
އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާ ފައިސާކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، ނުވަތަ އެ އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާއިން ޝައްކުކުރެވޭ
ހިފެހެއްޓުމާއި މުޢާމަލާތެއް ހިންގާކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ މައްސަލައެއް ވަކި ފަރާތަކުން
މުޢާމަލާތްކުރުން ހުށަހެޅިއްޖެނަމަ، އެ ފައިސާ ޖަމާކޮށްފައިވާ އެކައުންޓާއި، އެ އެކައުންޓް މެދުވެރިކޮށް
ހުއްޓުވުން ހިންގާފައިވާ ޝައްކުކުރެވޭ މުޢާމަލާތްތައް ނިސްބަތްވާ އެކައުންޓްތަކުގައިވާ ފައިސާ
އަވަސް ގޮތެއްގައި ހިފަހައްޓައި ނުވަތަ އެ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން އަވަސް
ގޮތެއްގައި ހުއްޓުވަންވާނެއެވެ.
(ށ) ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާ މި މާއްދާގެ ދަށުން އަވަސް ގޮތެއްގައި ހިފެހެއްޓޭނީ
ނުވަތަ އެ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން އަވަސް ގޮތެއްގައި ހުއްޓުވޭނީ ގިނަވެގެން 48
(ސާޅީސްއަށެއް) ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތަކަށެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މާލީ އިދާރާއަކުން އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާ އަވަސް ގޮތެއްގައި
ހިފަހައްޓައިފިނަމަ ނުވަތަ އެ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން އަވަސް ގޮތެއްގައި
ހުއްޓުވައިފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 72-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރެވޭ ނިޒާމުގެ
ތެރެއިން އެކަން ވަގުތުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި އެ
ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހުނު ސަބަބާއި، އެ މުޢާމަލާތާގުޅޭ މި ޤާނޫނުގެ 72-1 ވަނަ މާއްދާގެ
(ރ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް
ވަގުތުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން މާލީ އިދާރާއަކުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކަށް ދޭ
ނޯޓިހަކާ ގުޅިގެން މާލީ އިދާރާއިން ވަގުތުން ފޯރުކޮށްދޭ މަޢުލޫމާތުގެ އިތުރުންވެސް ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ އެފަދަ ޝައްކުކުރެވޭ މުޢާމަލާތަކާގުޅޭ
ތަޙްޤީޤަކަށް މުހިންމު، މި ޤާނޫނުގެ 72-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ
މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ލިޔުމެއްވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ލިޔުމަކަށް އެ އިދާރާއަކުން
އެދުމުން، މާލީ އިދާރާއިން އެ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ލިޔުމެއް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާ 72-4. މި ޤާނޫނުގެ 72 -1 ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 72-3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ
ހިފެހެއްޓުމާއި ފައިސާ ހިފަހައްޓައިފިނަމަ ނުވަތަ ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން
މުޢާމަލާތްކުރުން ދިގު ހުއްޓުވައިފިނަމަ، އަދި އެފަދައިން ހިފެހެއްޓި ނުވަތަ މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވި ފައިސާ 48
މުއްދަތަކަށް (ސާޅީސްއަށެއް) ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތަށްވުރެ އިތުރަށް ހިފެހެއްޓޭނީ ނުވަތަ ހުއްޓުވޭނީ، ކޯޓު އަމުރެއްގެ
ހުއްޓުވުމަށް ކޯޓު ދަށުންނެވެ.
އަމުރު ހޯދުން
74

އެކައުންޓްގައިވާ ފައިސާ 73. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަލާ ބެލުންތަކުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން
ހިފެހެއްޓުމާއި އެ ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤެއްގެ ތެރެއިން ލިބޭ މަޢުލޫމާތަކުން، ބޭންކް އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާއަކީ
ފައިސާއިން ޖިނާއީ ކުށަކާ ގުޅުންހުރި ފައިސާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާ،
މުޢާމަލާތްކުރުން ވަކި މުއްދަތަކަށް ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ އެ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވުމަށް
ހުއްޓުވުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެކައުންޓެއްގައިވާ ފައިސާ ހިފަހައްޓަންވާނީ ނުވަތަ އެއިން
މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވަންވާނީ، ހެޔޮ ނިޔަތުގައި ޢަމަލުކުރާ ތިންވަނަ ފަރާތްތަކުގެ
ޙައްޤުތަކަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވާ ފައިސާ ބަލަހައްޓަމުންގެންދާނީ، އެ
ފައިސާއެއް ހުރި މާލީ އިދާރާއަކުން، ނުވަތަ އެ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން
ހުއްޓުވުނުއިރު އެ އެއްޗެހި ބެލެހެއްޓުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަރާތަކުންނެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓޭ ފައިސާ ބަލަހައްޓަމުންގެންދާނީ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށުންނެވެ.
(ބ) ކޯޓު އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ކޯޓު އަމުރު ހޯދި ބޭނުން ފިލައިގޮސްފިނަމަ،
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އެ އަމުރު ބާޠިލުކުރަން އެދެންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފަހައްޓާފައިވާ ފައިސާއެއް ހިފެހެއްޓި ހިފެހެއްޓުން ނިމުމަކަށް
ގެނައުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވާފައިވާ ފައިސާއަކުން މުޢާމަލާތްކުރުން
ހުއްޓުވި ހުއްޓުވުން ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށްޓަކައި، ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަށް ނުވަތަ
މަޞްލަޙަތު އޮތް ތިންވަނަ ފަރާތަކަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓޭ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނަގަންޖެހޭނަމަ އެ ފައިސާ ދައުލަތަށް
ނަގަންދެން ނުވަތަ މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓި ހިފެހެއްޓުން ނިމުމަކަށް ގެންނަންދެން،
އެ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެލެހެއްޓުމަކީ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ
ޒިންމާއެކެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދޭއިރު، ކުށުގެ ޢަމަލެއް ހިންގުމުގައި އެއް
އެކައުންޓަށްވުރެ ގިނަ އެކައުންޓް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި، އެ އެންމެހައި
75

އެކައުންޓްތަކުގައިވާ ފައިސާ ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ އެ ފައިސާއިން މުޢާމަލާތްކުރުން
ހުއްޓުވުމުގެ ކޯޓު އަމުރަކަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް އެދެވިދާނެއެވެ.
ޒާތީ މުޢާމަލާތް 74. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، މީހަކު ހިންގާ، މި
އިންޓަރސެޕްޓްކުރުން މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބާވަތުގެ ޒާތީ މުޢާމަލާތަކީ، އަންނަނިވި ކުށްތަކުގެ
ތެރެއިން ކުށަކަށް މަގުފަހިވާ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ހިމެނޭ މުޢާމަލާތެއް ކަމަށް ބެލުމުގައި
އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އެ މުޢާމަލާތެއް
އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ .
(1) މީހުން މެރުމުގެ ކުށް؛
(2) އިންތިޒާމުވެގެން ހިންގާ ބޮޑެތި ޖިނާއީ ކުށް؛
(3) ޓެރަރިޒަމްގެ ކުށް ؛
(4) މަނީ ލޯންޑަރިންގ އަދި ޓެރަރިޒަމަށް ފައިނޭންސްކުރުމުގެ ކުށް ؛
(5) މީހުން ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ކުށް ؛
(6) މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ކުށް؛
(7) ޤައުމީ ސަލާމަތާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 2014/9 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު(ގައި ނުވަތަ ކަމާބެހޭ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
ޖިނާއީ ކުށް؛
(8) ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ކުށް
(9) ޤާނޫނު ނަންބަރު 2014/9 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 246 ވަނަ
މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށްތައް.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި، އަންނަނިވި ބާވަތުގެ ޒާތީ މުޢާމަލާތް،
މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ޕޯސްޓް މެދުވެރިކޮށް ހިންގާ ޒާތީ މުޢާމަލާތްތައް؛
(2) އިލެކްޓްރޯނިކް ނުވަތަ އެނޫން އެހެން ބާވަތެއްގެ މުވާސަލާތީ ވަސީލަތެއް
މެދުވެރިކޮށް ހިންގާ ޒާތީ މުޢާމަލާތްތައް.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޒާތީ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް
އެދި ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭނީ، ހަމައެކަނި އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވެފައިވާ ޙާލަތުގައެވެ.
76

(1) އިންޓަރސެޕްޓްކުރަން ބޭނުންވާ މުޢާމަލާތް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން
ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް
ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ
ކަމަށް ބެލުމުގައި އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވުން ؛
(2) އެ ފަރާތުގެ އެ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކޮށްގެން މެނުވީ، މި މާއްދާގެ (ހ)
ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ހެކި ލިބެންނެތް ކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރުން ؛
(3) އެފަރާތުގެ އެ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދުމަށް ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އިސްވެރިޔާ ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކުން ހުއްދަ
ދީފައިވުން.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޒާތީ މުޢާމަލާތް
އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު އެ ހުށަހެޅުމާއެކު އަންނަނިވި
މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(1) އިންޓަރސެޕްޓްކުރެވޭ މުޢާމަލާތް ނިސްބަތްވާ މީހާގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ؛
(2) އޭނާ ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް
ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް؛
(3) އޭނާ އެ ކުށް ކުރިކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތައް؛
(4) އެ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް ބޭނުންވާ މުއްދަތު؛
(5) އެ އަމުރުގެ ދަށުން ހުއްދަކުރާ އިންޓަރސެޕްޝަން ހިންގުމުގައި ޒިންމާއުފުލާނެ
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އިސް އޮފިސަރުގެ ނަމާއި މަޤާމާއި ސަރވިސް
ނަންބަރު؛ އަދި
(6) އެ އަމުރުގެ ދަށުން އިންޓަރސެޕްޓްކުރަން ބޭނުންވާ މުޢާމަލާތުގެ ބާވަތް.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޒާތީ މުޢާމަލާތް
އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި
ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތުގެ އިތުރުން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(1) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތު
އެނގެންނެތްނަމަ، އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް ޤަޞްދުކުރާ މުޢާމަލާތް ހިންގާ
ވަސީލަތުގެ ޔުނީކް އައިޑެންޓިފަޔަރ (ޔޫ.އައި.ޑީ) ؛
(2) އެ އަމުރުގެ ދަށުން މުޢާމަލާތެއް އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާނެ
ޑިވައިސްގެ ބާވަތް؛
77

(3) އެ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކޮށްގެން އެ ކުށާގުޅޭ ހެކި ލިބޭނެކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ ސަބަބު؛
(4) އެ އަމުރުގެ ދަށުން އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް ބޭނުންވާ މުވާސަލާތީ ވަސީލަތުގެ
ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތް އެނގޭނަމަ، އެ ފަރާތް؛
(5) އެއަމުރުގެ ދަށުން އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް ބޭނުންވާ މުވާސަލާތީ ވަސީލަތަކީ
ވަކި ތަނެއްގައި ހުރި މުވާސަލާތީ ވަސީލަތެއްނަމަ، ނުވަތަ ވަކި ތަނަކަށް
ވަދެގެން މެނުވީ ވާސިލުނުވެވޭނެ ވަސީލަތެއްނަމަ، އެތަނެއް.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ފަނޑިޔާރު
ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ނުވަތަ
ކުރަމުންދާ ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ އެ
އިދާރާއަކުން ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިފައިވާ ކުށެއްކަން ޔަޤީންކުރުން؛
(2) އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ނުވަތަ
ކުރަމުންދާ ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ މި މާއްދާގެ
(ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކަމުގައިވުން؛
(3) އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ
ކުރަމުންދާ ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް
ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއްގެ
މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭކަން ؛
(4) އެ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކޮށްގެން މެނުވީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކުރާ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ހެކި ލިބެންނެތް ކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ ސަބަބުތަކެއް ވާކަން ؛
(5) އެ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދުމަށް އެ އިދާރާގެ
އިސްވެރިޔާ ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކުން ހުއްދަ ދީފައިވާކަން ؛
(6) އެ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް އެދޭ މުއްދަތަކީ އެކަށީގެންވާ
މުއްދަތެއްކަން؛ އަދި
(7) އަމުރަށް އެދޭ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ކަމާގުޅޭގޮތުން އެހާތަނަށް
ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތާއި، އެ އަމުރު ނެރެދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތްތޯ
ބެލުމަށް ފަނޑިޔާރަށް ބޭނުންވާނެ އެނޫންވެސް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާކަން.
78

(ކ) ޒާތީ މުޢާމަލާތެއް އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމުގެ އަމުރެއް، އެކަމަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ
މުއްދަތަކަށް ކޯޓަށް ނެރެދެވިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެފަދައިން ނެރޭ ފުރަތަމަ
އަމުރެއްގެ މުއްދަތު، 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުވެގެންނުވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެފަދަ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް ބާރުދޭ
ޙާލަތްތައް ދެމިއޮތްކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ
ކަންކަން އަލުން ބެލުމަށްފަހު، އެ އަމުރުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދެވިދާނެއެވެ. އެފަދައިން
ކޯޓު އަމުރެއްގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދޭ ކޮންމެ ފަހަރަކު، 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހަށްވުރެ
ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް އެ އަމުރު އިތުރުކޮށްދެވިދާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަން
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ ނަމާއި އެޑްރެހާއި ދިވެހިރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ
ކާޑު ނަންބަރު ނުވަތަ ބިދޭސީއެއްނަމަ، އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ ނަމާއި،
އެޑްރެހާއި، ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރާއި، ޤައުމު؛
(2) އިންޓަރސެޕްޓްކުރަނީ މި މާއްދާގެ)ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކުރާފަދަ މުޢާމަލާތެއްނަމަ، މި މާއްދާގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތުގެ އިތުރުން، އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް ޤަޞްދުކުރާ
މުޢާމަލާތް ހިންގާ ވަސީލަތުގެ ޔުނީކް އައިޑެންޓިފަޔަރ (ޔޫ.އައި.ޑީ) ؛
(3) އޭނާ ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް؛
(4) އެ އަމުރުގެ ދަށުން އިންޓަރސެޕްޓްކުރަން ބޭނުންވާ މުޢާމަލާތުގެ ބާވަތާއި،
މުވާސަލާތީ ވަސީލަތާއި އަދި އެޑްރެސްތައް ؛
(5) އެ މުޢާމަލާތް އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް ހުއްދަކޮށްފައިވާ ތާރީޚު ނުވަތަ
ތާރީޚުތައް، ނުވަތަ މުއްދަތު؛
(6) އެ އަމުރުގެ ދަށުން ހުއްދަކުރާ އިންޓަރސެޕްޝަން ހިންގުމުގައި ޒިންމާއުފުލާނެ
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އިސް އޮފިސަރުގެ ނަމާއި މަޤާމާއި ސަރވިސް
ނަންބަރު؛
(7) ކޯޓު އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާގޮތް ފިޔަވައި އެހެން ގޮތަކަށް ނުވަތަ މަޤްޞަދަކަށް
އެ އަމުރު ތަންފީޛުނުކުރެވޭނެކަން ؛
(8) އަމުރު ނެރޭ ތާރީޚާއި، ހުއްދަ ދޭ ފަނޑިޔާރުގެ ނަމާއި ސޮއި، އަދި ކޯޓުގެ
ތައްގަނޑު؛ އަދި
79

(9) އެ އަމުރުގެ ދަށުން އިންޓަރސެޕްޓްކުރުމަށް ބޭނުންވާ މުޢާމަލާތް ނިސްބަތްވާ
މުވާސަލާތީ ވަސީލަތަކީ ވަކި ތަނެއްގައި ހުރި މުވާސަލާތީ ވަސީލަތެއްނަމަ،
ނުވަތަ ވަކި ތަނަކަށް ވަދެގެން މެނުވީ ވާސިލުނުވެވޭނެ ވަސީލަތެއްނަމަ،
އެތަނެއް.
(މ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ
ބޭނުންކުރެވޭނީ، މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ފ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންޓަރސެޕްޓްކުރެވޭ މަޢުލޫމާތަކާ ގުޅިގެން ހޯދޭ އެއްވެސް
މަޢުލޫމާތެއް، އެ އިންޓަރސެޕްޝަން ނިސްބަތްވާ ކުށަކާ ގުޅިގެން ހިންގާ ތަޙްޤީޤެއްގެ
ނުވަތަ ޝަރީޢަތެއްގެ ބޭނުމަށް މެނުވީ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އެއްވެސް ގޮތަކުން
ހާމަކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
ސަބްސްކްރައިބަރ 74-1. (ހ) އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެމުންދާ އިންޓަރނެޓް
އިންފޮމޭޝަން އަދި ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރުން އަދި ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރުން
ކޮމިއުނިކޭޝަންސް ރިޓެއިންކުރުން ލާޒިމު މަޢުލޫމާތެވެ.
ޑޭޓާ ރިޓެއިންކުރުން
(1) އެ ޚިދުމަތަކަށް ސަބްސްކްރައިބްކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ސަބްސްކްރައިބަރ
އިންފޮމޭޝަން؛
(2) އެ ޚިދުމަތަކާ ގުޅުންހުރި ކޮމިއުނިކޭޝަންސް ޑޭޓާ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ކޮމިއުނިކޭޝަންސް ޑޭޓާ"
ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ދެނެގަތުމަށް މަގުފަހިކޮށްދޭ ޑޭޓާއަށެވެ.
(1) މުޢާމަލާތެއް ފޮނުވާ ނުވަތަ ރައްދުވާ ފަރާތް؛
(2) މުޢާމަލާތް ހިންގި ވަގުތު އަދި/ނުވަތަ އެ މުޢާމަލާތުގެ ދިގުމިން؛
(3) މުޢާމަލާތުގެ ބާވަތް ނުވަތަ މެތަޑް ނުވަތަ ޕެޓަރން ނުވަތަ އެ މުޢާމަލާތެއް
ކުރިކަމުގެ މަޢުލޫމާތު؛
(4) އެ މުޢާމަލާތް ފޮނުވޭ ނުވަތަ މެދުވެރިކުރެވޭ ނުވަތަ ރައްދުކުރެވޭ ސިސްޓަމް
ނުވަތަ ވަސީލަތް ހިމެނޭގޮތުން، އެ މުޢާމަލާތެއް ޓްރާންސްމިޓްކުރެވޭ
ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން ސިސްޓަމް ނުވަތަ އޭގެ ބައެއް ؛
(5) މި އަކުރުގެ)4(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ސިސްޓަމެއްގެ ލޮކޭޝަން.
80

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު،
މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ބެލެހެއްޓުން ލާޒިމުވާ ޑޭޓާގެ ތެރޭގައި، ސަރވިސް
ޕްރޮވައިޑަރެއްގެ ޚިދުމަތް ހޯދާ ފަރާތުން އެކްސެސްކުރާ ނުވަތަ ޓްރާންސްމިޓްކުރާ
އެއްވެސް ކޮންޓެންޓެއް ނުހިމެނޭނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތު ބެލެހެއްޓުން
ލާޒިމުވާނީ، މަދުވެގެން 12 (ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށެވެ .
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތަކީ، ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި، އަދި މި ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އަންގާ ޙާލަތުގައި، ސަރވިސް
ޕްރޮވައިޑަރުން އެ އިދާރާއަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުން ލާޒިމުވާނެ މަޢުލޫމާތެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރިޓެއިންކުރާ
ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަންގެ ތެރެއިން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު، ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އަންގާ ގޮތެއްގެމަތިން އެ އިދާރާއަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަކަށް މި
މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(1) ސަބްސްކްރައިބަރއަކީ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތު؛
(2) ސަބްސްކްރައިބަރގެ ޕޯސްޓަލް ނުވަތަ ޖިއޮގްރަފިކް އެޑްރެސް ؛
(3) ސަބްސްކްރައިބަރގެ ފޯނު ނަންބަރު އަދި އެނޫންވެސް (ޕާސްވަރޑަށްނުވާ)
އެކްސެސް ނަންބަރުތައް.
ރައްކާކޮށްފައިވާ 74-2. (ހ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް އަންނަނިވި ޙާލަތްތައް ވުޖޫދުގައިވާކަމަށް އެކަށީގެންވާ
ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، ވަކި މީހެއްގެ ނުވަތަ
އަވަސް ގޮތެއްގައި ފަރާތެއްގެ އަތުގައި ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ، ވަގުތުން
ޕްރިޒަރވްކުރުމާއި ޕްރިޒަރވްކުރުމަށް އެ މީހެއްގެ ނުވަތަ އެ ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ވަކި
މިންވަރަކަށް ހާމަކުރުން
(1) ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ސްޓޯރޭޖް މީޑިއަމެއްގައި
ހިމެނޭ ވަކި ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާއެއް، ވަކި ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤެއް ހިންގުމަށްޓަކައި
ބޭނުންވުން؛ އަދި
81

(2) ޤަޞްދުގައި ނުވަތަ އޮޅުމަކުން އެ ޑޭޓާ ފޮހެލުމުގެ ނުވަތަ ފޮހެވުމުގެ، ނުވަތަ
ގެއްލިގެންދިޔުމުގެ، ނުވަތަ މޮޑިފައިވުމުގެ ނުވަތަ އެ ޑޭޓާއަށް
އެކްސެސްނުވެވޭގޮތްވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް އޮންނަންވާނީ ލިޔުމުންނެވެ. އަދި އެ އަމުރު
ނިސްބަތްވާ ފަރާތަކީ، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރެއް ކަމުގައިވާނަމަ،
އެ އަމުރު އިނގިރޭސި ބަހުން ނެރެވިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ މީހަކަށް ނުވަތަ ފަރާތަކަށް،
އިލެކްޓްރޯނިކް ވަސީލަތެއް މެދުވެރިކޮށް އެ އަމުރު ރައްދުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ މީހާއަށް ނުވަތަ ފަރާތަކަށް އެ
އަމުރު ލިބުމުން، އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޑޭޓާ ފޮހެވިފައިނުވާކަން، ނުވަތަ
ގެއްލިފައިނުވާކަން، ނުވަތަ އެއަށް އެކްސެސް ކުރެވޭކަން ނުވަތަ ޑޭޓާއަށް
ބަދަލެއް އައިސްފައިނުވާކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ވަގުތުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް
އެޅުން؛
(2) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އަންގާ ޓެކްނިކަލް ރިކްވަޔަރމަންޓްތަކާ
އެއްގޮތަށް، ޑޭޓާ ޕްރިޒަރވްކުރުން ؛
(3) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް އެއްބާރުލުން ދިނުމާއި، އެ އަމުރާ އެއްގޮތަށް
ޢަމަލުކުރެވިފައިވާނަމަ، އަދި އެ ޑޭޓާ ޕްރިޒަރވްކުރުމާ ގުޅުންހުރި އެހެން
ޙާލަތްތަކެއްވާނަމަ، އެކަންކަން އެ އިދާރާއަށް އެންގުން؛ އަދި
(4) އެ އަމުރާއި އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމާބެހޭ މަޢުލޫމާތުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަމުރަކީ ޓްރެފިކް ޑޭޓާއާ ގުޅިގެން ނެރެފައިވާ
އަމުރެއްނަމަ، އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ކަންކަމުގެ އިތުރުން، ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރުގެ މަޢުލޫމާތާއި، އެ މުޢާމަލާތް
ޓްރާންސްމިޓްވެގެން އައި މަގު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ދެނެގަތުމަށް
މަގުފަހިކޮށްދޭން ބޭނުންވާ އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ ޓްރެފިކް ޑޭޓާ އެ އިދާރާއަށް ވަގުތުން
ހާމަކުރަންވާނެއެވެ.
82

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ބަޔާންކުރާ
މުއްދަތަކަށް ދެމިއޮންނާނެއެވެ. އެ މުއްދަތު، ފުރަތަމަ ޙާލަތުގައި 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ
މުއްދަތަށްވުރެ އިތުރުވެގެންނުވާނެއެވެ .އެހެންނަމަވެސް، ބޭނުންޖެހިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި، އެ
އަމުރުގެ މުއްދަތު 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް
އިތުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
ޕްރޮޑަކްޝަން އަމުރު 74-3. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ކޯޓަށް
ހުށަހެޅުމުން، ކޯޓަށް އެފަދަ އަމުރެއް ނެރެވިދާނެއެވެ.
(1) ދިވެހިރާއްޖޭގައިވާ މީހެއް، ނުވަތަ ފަރާތެއް، ނުވަތަ ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރެއްގެ
އަތުގައި، ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ނުވަތަ
ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަން، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް
ހުށަހެޅުމަށް؛ ނުވަތަ
(2) ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވީ ނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެމުންދާ ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރެއްގެ އަތުގައި، ނުވަތަ
ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި އެ ޚިދުމަތްތަކާ ގުޅުންހުރި ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ނުވަތަ
ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަން، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް
ހުށަހެޅުމަށް.
(ށ) ޕްރޮޑަކްޝަން އަމުރަކަށް އެދި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު
އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ، ނުވަތަ ފަރާތުގެ، ނުވަތަ ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރުގެ
މަޢުލޫމާތު؛
(2) ހޯދަން ބޭނުންވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ނުވަތަ ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަން
ދެނެގަނެވޭނެ މަޢުލޫމާތު؛
(3) ހޯދަން ބޭނުންވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ނުވަތަ ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަންއާ
ގުޅުންހުރި ފަރާތެއްވާނަމަ، އެ ފަރާތަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތު؛
(4) ހޯދަން ބޭނުންވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ނުވަތަ ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަން،
އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތެއްގެ އަތުގައި، ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ނުވަތަ
ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި ހުރިކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތައް؛
(5) ހޯދަން ބޭނުންވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ނުވަތަ ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަނާއި،
ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤެއް ހިންގުމާ ގުޅުންހުރި ގޮތާއި ސަބަބު؛ އަދި
(6) އެ ޑޭޓާ ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު އަވަސް ގޮތެއްގައި ބޭނުންވާނަމަ، އެކަން.
83

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަމުރު ކޯޓުން ނެރެދޭންވާނީ، ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤެއް
ހިންގުމުގެ މަޤްޞަދަށްޓަކައި، ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ނުވަތަ ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަން
ބޭނުންވާކަމަށް، އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ
ޙާލަތުގައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް، ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް
ނެރެގެން ނުވާނެއެވެ.
(ބ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ޕްރޮޑަކްޝަން އަމުރަކަށް އެދެނީ، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު
އެކުލެވޭ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ހޯދުމަށް ކަމަށްވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން
އަމުރެއް ނެރެންވާނީ، އެ މަޢުލޫމާތަށް އެކްސެސްވުމަށް ޤާނޫނަކުން ހުއްދަކުރާ ޙާލަތުގައި،
އެ ޤާނޫނަކުން ހުއްދަކުރާ މިންވަރަކަށެވެ.
(1) ޤާނޫނީ، ނުވަތަ ޞިއްޙީ، ނުވަތަ ދީނީ، ނުވަތަ ނޫސްވެރިކަމާގުޅޭ، ނުވަތަ
ބޭންކިންގއާގުޅޭ، ނުވަތަ އެނޫންވެސް ރެގިއުލޭޓްކުރެވިފައިވާ ޕްރޮފެޝަނެއްގެ
ޙަރަކާތްތަކާ ގުޅިގެން ރައްކާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު؛ އަދި
(2) ޕްރޮފެޝަނަލް ސީކްރެސީ އެ މައްޗަށް ހިނގާ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން
ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ޤާނޫނީ އިމްތިޔާޒު ލިބިގެންވާ މަޢުލޫމާތު.
(ޅ) ޕްރޮޑަކްޝަން އަމުރަކަށް އެދި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ
ހުށަހެޅުމެއްގައި، އެ ޑޭޓާ ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު އަވަސް ގޮތެއްގައި ބޭނުންވާކަމަށް
ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، އެ ހުށަހެޅުމާމެދު ކޯޓުން
ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއް ރައްދުވާ މީހަކަށް ނުވަތަ ފަރާތަކަށް
ނުވަތަ ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރަކަށް އެ އަމުރެއް ލިބުމުން، އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ނުވަތަ ސަބްސްކްރައިބަރ
އިންފޮމޭޝަން އަވަސް ގޮތެއްގައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ހުށަހެޅުން؛
(2) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އަންގާ ގޮތެއްގެމަތިން، އަދި އެ ފަރާތުން
ބަޔާންކުރާ ޓެކްނިކަލް ރިކްވަޔަރމަންޓްތަކާ އެއްގޮތަށް، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއަށް ޑޭޓާ ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ހުށަހެޅުން؛
(3) އެ އަމުރާއި އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމާބެހޭ މަޢުލޫމާތުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން.
84

ރަަަ އްކާކޮށްފައިވާ 74-4. (ހ) ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ސްޓޯރޭޖް މީޑިއަމެއްގައި ހިމެނޭ ވަކި
ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާއަކީ، ޖިނާއީ ވަކި ތަޙްޤީޤަކަށް ބޭނުންވާ ޑޭޓާއެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމުގައި
ބަލައި ފާސްކުރުމާއި އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި
ޑޭޓާ ހިފެހެއްޓުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، ކޯޓަށް އެފަދަ އަމުރެއް
ނެރެވިދާނެއެވެ.
(1) އަންނަނިވި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ނުވަތަ އެ ތަކެއްޗަށް އެކްސެސްވުމަށް:
(i(ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމެއްގެ ބައެއް
އަދި އޭގައި ރައްކާކޮށްފައިވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ؛
(ii(ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ރައްކާކޮށްފައިވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ސްޓޯރޭޖް
މީޑިއަމެއް.
(2) އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ގޮތަށް، ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ
ހިފެހެއްޓުމަށް:
(i(ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމްގެ ބައެއް
ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ސްޓޯރޭޖް މީޑިއަމެއް ހިފެހެއްޓުން؛
(ii(ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާގެ ކޮޕީ ހެދުމާއި، އެ ކޮޕީ ބެހެއްޓުން؛
(iii(ރައްކާކޮށްފައިވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާގެ އިންޓެގްރިޓީ ދެމެހެއްޓުން؛
(iv(އެކްސެސްކޮށްފައިވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމްގައި ހުރި ޑޭޓާއަށް
އެކްސެސްނުވެވޭ ގޮތަށް އެ ޑޭޓާ އެ ސިސްޓަމުން ނެގުން.
(ށ) ރައްކާކޮށްފައިވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ބަލައި ފާސްކުރުމަށާއި އެ ޑޭޓާ ހިފެހެއްޓުމުގެ
އަމުރަކަށް އެދި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު އަންނަނިވި
މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމް، ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ
ޑޭޓާ ސްޓޯރޭޖް މީޑިއަމްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު؛
(2) ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމް، ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ
ޑޭޓާ ސްޓޯރޭޖް މީޑިއަމްތަކުގެ ވެރިފަރާތެއްވާނަމަ، އެ ފަރާތާބެހޭ މަޢުލޫމާތު؛
(3) ތަޙްޤީޤަށް ބޭނުންވާ ހެކި، ބަލައި ފާސްކުރެވޭ ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމްގައި
ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ސްޓޯރޭޖް މީޑިއަމްތަކުގައި ހުރިކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ
އެކަށީގެންވާ ސަބަބު؛ އަދި
(4) އެ ޑޭޓާ ބަލައި ފާސްކުރުމަށްވުރެ ނުވަތަ ހިފެހެއްޓުމަށްވުރެ ލުއި ފިޔަވަޅެއް
އަޅައިގެން ތަޙްޤީޤަށް ބޭނުންވާ ހެކި ހޯދެން ނެތް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ
އެކަށީގެންވާ ސަބަބު.
85

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަމުރު ކޯޓުން ނެރެންވާނީ ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤެއް
ހިންގުމުގެ މަޤްޞަދަށްޓަކައި، ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމެއްގައި ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ
ސިސްޓަމްގެ ބައެއްގައި ނުވަތަ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ސްޓޯރޭޖް މީޑިއަމެއްގައި ހުރި
ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ބޭނުންވާކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކޯޓަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭނަމައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރުމުގައި، ކުށުގެ ބާވަތަށާއި،
ކުޑަބޮޑުމިނަށާއި، އެ ޑޭޓާ ބަލައި ފާސްކުރުމަށްވުރެ ނުވަތަ ހިފެހެއްޓުމަށްވުރެ ލުއި
ފިޔަވަޅެއް އަޅައިގެން ތަޙްޤީޤަށް ބޭނުންވާ ހެކި ހޯދުމަށް ފުރުޞަތު އޮތް މިންވަރަށް
ރިޢާޔަތްކޮށް، އެފަދަ އަމުރެއް ނެރުމަކީ ޙާލަތާ ބައްދަލު، އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅެއްތޯ ކޯޓުން
ބަލަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެދެނީ، ޤާނޫނީ، ޞިއްޙީ، ދީނީ،
ނޫސްވެރިކަމާގުޅޭ، ބޭންކިންގއާގުޅޭ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ޤާނޫނަކުން
ރެގިއުލޭޓްކުރެވިފައިވާ ޕްރޮފެޝަނެއްގެ ޙަރަކާތްތައް އެކުލެވިގެންވާ މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭ
ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާއަކާ ގުޅިގެން ކަމަށްވާނަމަ، އަދި އެ ޑޭޓާގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތަކީ
ޤާނޫނުން ރައްކާތެރިކަން ލިބިދީފައިވާ މަޢުލޫމާތެއް ކަމަށްވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، އެ މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް ހިނގާނެ ޤާނޫނީ
އިމްތިޔާޒުތަކުގެ ބާވަތާއި އެ އިމްތިޔާޒުތަކުގެ މިންވަރަށް، އަދި އެ ޑޭޓާ ގެންގުޅޭ ފަރާތަކީ
ކުށް ކުރި ފަރާތަށް ނުވަތަ ކުށް ކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުވި ފަރާތަށް ވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް
މިންވަރަށް ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ .އަދި، އެކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، މި
މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން އަމުރެއް ނެރުމަށް ނިންމައިފިނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން
ކުރުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ބަލައި ފާސްކުރެވޭ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތު ނިސްބަތްވާ
ޕްރޮފެޝަނަލް އޮގަނައިޒޭޝަން ތަމްސީލުކުރުމަށް ކަނޑައެޅޭ ފަރާތެއްގެ
ހާޒިރުގައި ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(2) އެކްސެސްވެވެނީ ނުވަތަ ހިފެހެއްޓެނީ ހަމައެކަނި ތަޙްޤީޤުގެ މަޤްޞަދަށް
ބޭނުންވާ ޑޭޓާ ކަމުގައި ކަށަވަރުކުރުމަށް އެޅެން ހުރި އެންމެހައި އެކަށީގެންވާ
ފިޔަވަޅެއް އެޅުން.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމުގައި،
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް އަންނަނިވި ބާރުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.
86

(1) އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށް ހޯދަންޖެހޭ އެހީތެރިކަމެއް ހޯދުމާއެކު އެ އަމުރު
ތަންފީޛުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު؛
(2) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ތަންފީޛުކުރުމަށް ބޭނުންވާ
މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށާއި އެއްބާރުލުން ދިނުމަށް، ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމްގެ
ފަންކްޝަނިންގ އެނގޭ ނުވަތަ އޭގައި ރައްކާކޮށްފައިވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ
ރައްކާތެރިކުރުމަށް އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް އެނގޭ ކޮންމެ ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް
އަމުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު؛
(3) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ކޮމްޕިއުޓަރ
ސިސްޓަމެއް މެދުވެރިކޮށް ވާސިލުވެވޭ ނުވަތަ އެ ސިސްޓަމުން އެކްސެސްކުރެވޭ
ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ސިސްޓަމްތަކެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ޙައްޤު.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އެ އަކުރުގެ ދަށުން ކުރާ އަމުރެއް، ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތުގެ މައްޗަކަށް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރުމުގައި
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ)i)ގައި
ބަޔާންކުރާ ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެހެން ފިޔަވަޅުތައް ބޭނުންކޮށްގެން އެ ތަޙްޤީޤުގެ މަޤްޞަދު
ޙާޞިލުކުރެވެން އޮތްތޯ ބަލައި، އެފަދައިން އެކަން ޙާޞިލުކުރެވެން ނެތް ޙާލަތުގައި
އެކަންޏެވެ.
ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް - 74-5. (ހ) ޖިނާއީ ވަކި ތަޙްޤީޤެއްގެ ބޭނުމަށް، ވަކި މުޢާމަލާތަކާގުޅޭ ޓްރެފިކް ޑޭޓާއެއް ބޭނުންވާކަމަށް
ޓައިމްގައި ނެގުން ޤަބޫލުކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އެ ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް-ޓައިމްގައި
ނެގުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، ކޯޓަށް
އެފަދަ އަމުރެއް ނެރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން އަމުރެއް ނެރުމުގައި، އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ވަކި މުޢާމަލާތަކާގުޅޭ ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް- ޓައިމްގައި ނެގުމުގެ ނުވަތަ
ރެކޯޑުކުރުމުގެ ބާރު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ދިނުން ؛
87

(2) ވަކި މުޢާމަލާތަކާގުޅޭ ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް- ޓައިމްގައި ނެގުމަށް ނުވަތަ
ރެކޯޑުކުރުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް އެހީތެރިވެދިނުމަށް ސަރވިސް
ޕްރޮވައިޑަރަށް އަމުރުކުރުން ؛ އަދި
(3) ވަކި މުޢާމަލާތަކާގުޅޭ ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް- ޓައިމްގައި ނެގުމަށް ނުވަތަ
ރެކޯޑުކުރުމަށް ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރަށް އަމުރުކުރުމާއެކު، ކޯޓުން ނެރޭ
އަމުރުގެ ޞައްޙަކަން ދެމިއޮތްހާ ހިނދަކު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން
އެދުމުން އެ ޑޭޓާ އެ ފަރާތަށް ދިނުމަށް އަމުރުކުރުން.
(ނ) ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް-ޓައިމްގައި ނެގުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން
ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) ނަގަން ބޭނުންވާ ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ނިސްބަތްވާ މުޢާމަލާތް އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތު؛
(2) އެ މުޢާމަލާތުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ އެންމެހައި ޑިވައިސްތަކުގެ ވެރިފަރާތް ނުވަތަ
ވެރިފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު؛
(3) އެފަދައިން ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް- ޓައިމްގައި ނެގުމުން ޖިނާއީ ވަކި ތަޙްޤީޤަކަށް
ހޯދަން ބޭނުންވާ ހެކި ލިބޭނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބު ؛
(4) ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް-ޓައިމްގައި ނެގުމަށްވުރެ ލުއި ފިޔަވަޅެއް އަޅައިގެން
ތަޙްޤީޤަށް ބޭނުންވާ ހެކި ހޯދެން ނެތް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބު
؛ އަދި
(5) ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް-ޓައިމްގައި ނެގުމަށް އެދޭ މުއްދަތު.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް- ޓައިމްގައި ނެގުމުގެ އަމުރެއް
ނެރުމުގައި، ކުށުގެ ބާވަތަށާއި، ކުޑަބޮޑުމިނަށާއި، ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް-ޓައިމްގައި
ނެގުމަށްވުރެ ލުއި ފިޔަވަޅެއް އަޅައިގެން ތަޙްޤީޤަށް ބޭނުންވާ ހެކި ހޯދުމަށް ފުރުޞަތު
އޮތް މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެފަދަ އަމުރެއް ނެރުމަކީ ޙާލަތާ ބައްދަލު، އެކަށީގެންވާ
ފިޔަވަޅެއްތޯ ކޯޓުން ބަލަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ރިއަލް-ޓައިމްގައި ނެގުމުގެ އަމުރެއްގެ މުއްދަތު 90
(ނުވަދިހަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން، އެކަށީގެންވާ މުއްދަތަކަށް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު
ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެފަދައިން ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެ އަމުރު ނެރުމުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ
ޝަރުޠުތައް އެގޮތުގައި ދެމިއޮތްކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، ކޯޓަށް
ހުށަހެޅިފައިވާ ކަންކަމަށް އަލުން ބެލުމަށްފަހު، އެ އަމުރުގެ މުއްދަތު
88

އިތުރުކޮށްދެވިދާނެއެވެ. މިގޮތުން އިތުރުކޮށްދޭ މުއްދަތު އިތުރުކުރާ ކޮންމެ ފަހަރަކު، 90
(ނުވަދިހަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް އެ އަމުރު އިތުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
މާނަކުރުން 74-6. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 74 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 74-5 ވަނަ މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި،
"އެކްސެސް" ނުވަތަ "ޑޭޓާއަށް އެކްސެސްވުން" އަށް ދީފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު
9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތު) ގައި އެ ޢިބާރާތްތަކަށް ދީފައިވާ
މާނަކުރުމެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 74 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 74-5 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި
މާއްދާތަކުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމް" އަދި "ޑިވައިސް "އަށް ދީފައި
އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތު) ގައި އެ
ޢިބާރާތްތަކަށް ދީފައިވާ މާނަކުރުމެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 74 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 74-5 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި
މާއްދާތަކުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ޑޭޓާ" ނުވަތަ "ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ" ނުވަތަ "ކޮންޓެންޓް
ޑޭޓާ" އަށް ދީފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތު)
ގައި އެ ޢިބާރާތްތަކަށް ދީފައިވާ މާނަކުރުމެވެ.
(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 74 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 74-5 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި
މާއްދާތަކުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ،
ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމެއް މެދުވެރިކޮށް ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަ ފަރާތްތަކަށް
ކޮމިއުނިކޭޝަންގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ޕަބްލިކް ނުވަތަ ޕްރައިވެޓް ކޮންމެ ފަރާތަކާއި،
އެފަދަ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަ ފަރާތްތަކަށް
ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާ ރައްކާކޮށްދޭ ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކޮށްދޭ އެހެން ކޮންމެ ފަރާތަކަށެވެ.
(ބ) މި ޤާނޫނުގެ 74 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 74-5 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި
މާއްދާތަކުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ޓްރެފިކް ޑޭޓާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޮމްޕިއުޓަރ
ސިސްޓަމެއް ބޭނުންކޮށްގެން ކޮށްފައިވާ ކޮމިއުނިކޭޝަނެއްގައި، އެ ކޮމިއުނިކޭޝަން
ޖެނެރޭޓްކޮށްފައިވަނީ ކޮމްޕިއުޓަރ ސިސްޓަމަކުން ކަމުގައިވެފައި، އަދި އެ ސިސްޓަމަކީ
އެ ކޮމިއުނިކޭޝަންގެ ޗެއިންގެ ބައެއް ކަމުގައިވެފައި، އެ ސިސްޓަމް ބޭނުންކޮށްގެން
ކޮށްފައިއެވާ ކޮމިއުނިކޭޝަނާގުޅޭ، އެ ކޮމިއުނިކޭޝަނެއް ފެށުނު ތަނާއި، އެ
ކޮމިއުނިކޭޝަނެއްގެ ޑެސްޓިނޭޝަންއާއި، ރޫޓާއި، ވަގުތާއި، ތާރީޚާއި، ކުޑަބޮޑުމިނާއި،
89

ކުރުދިގުމިން ނުވަތަ އެ ކޮމިއުނިކޭޝަން ހިންގުމަށް ބޭނުންކުރި ޚިދުމަތް އަންގައިދޭ
ކޮންމެ ކޮމްޕިއުޓަރ ޑޭޓާއަކަށެވެ.
(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 74 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 74-5 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި
މާއްދާތަކުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ސަބްސްކްރައިބަރ އިންފޮމޭޝަން" ކަމަށް ބުނެފައި
އެވަނީ، ޓްރެފިކް ޑޭޓާ ނުވަތަ ކޮންޓެންޓް ޑޭޓާ ފިޔަވައި، ޑޭޓާގެ ގޮތުގައި ނުވަތަ
އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރ ބަލަހައްޓާ، އެ ފަރާތުގެ ޚިދުމަތަށް
ސަބްސްކްރައިބްކޮށްފައިވާ ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަ ފަރާތާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން
ދެނެގަނެވޭނެފަދަ އެންމެހައި މަޢުލޫމާތަށެވެ.
(1) ބޭނުންކުރި މުވާސަލާތީ ވަސީލަތުގެ ބާވަތާއި އެއާގުޅޭ ޓެކްނިކަލް
ޕްރޮވިޝަންތައް އަދި ޚިދުމަތުގެ މުއްދަތު؛
(2) ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ނުވަތަ އެނޫންވެސް ހަމަޖެހިފައިވާ އިންތިޒާމެއްގެ ދަށުން،
ސަބްސްކްރައިބަރއަކީ ކޮން ފަރާތެއްކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތާއި، އެ ފަރާތުގެ
ޕޯސްޓަލް އެޑްރެސް ނުވަތަ ޖިއޮގްރަފިކަލް އެޑްރެހާއި، ފޯނު ނަންބަރާއި
އެނޫންވެސް އެކްސެސް ނަންބަރުތަކާއި، ބިލިންގ އަދި ޕޭމަންޓް
އިންފޮމޭޝަން؛
(3) ޚިދުމަތް ހޯދުމުގެ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނުވަތަ
އެނޫންވެސް ހަމަޖެހިފައިވާ އިންތިޒާމެއްގެ ދަށުން މުވާސަލާތީ ޚިދުމަތް
ފޯރުކޮށްދޭ އާލާތް ހަރުކޮށްފައިވާ ސައިޓުން ލިބެން ހުރި އެހެނިހެން މަޢުލޫމާތު.
ފުރުން މަނާކުރުން 75. (ހ) މީހަކު ކުށެއް ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުށެއް ކޮށްފިކަމަށް ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަން އުޅޭކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، އަދި އޭނާ ފިލައިގެން ދާންއުޅޭ ކަމަށް
ބެލުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އޭނާ ފުރުން
މަނާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ބަލައިގަނެ ފައިވާ މައްސަލައެއްނަމަ، އެ އަމުރަށް
އެދެންވާނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި:
(1) "ޕާސްޕޯޓް" އަށް ދީފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ)ށ(ގައި
އެ ލަފްޒަށް ދީފައިވާ މާނަކުރުމެވެ.
90

(2) "ފުރުން މަނާކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ޙާލަތްތަކުގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރަށް
ފުރައިގެންދިއުން ހުއްޓުވުމަށެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މީހަކު ފުރުން މަނާކުރުމަށް އެދި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު،
އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(1) ފުރުން މަނާކުރަން ބޭނުންވާ މީހާގެ ނަމާއި އެޑްރެހާއި، ޕާސްޕޯޓެއް އޮތްނަމަ،
ޕާސްޕޯޓުގެ މަޢުލޫމާތު؛
(2) އޭނާ ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް
ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް؛
(3) އޭނާއާ އެ ކުށާ ގުޅުވައިދޭ ހެކީގެ މަޢުލޫމާތު؛
(4) އޭނާ ދިވެހިރާއްޖެ ދޫކޮށް ފިލައިގެން ދާންއުޅޭ ކަމަށް ބެލެވޭ ސަބަބު، އަދި
ލިބިފައިވާ އިންޓެލިޖެންސްގެ މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ ހެކި؛
(5) އޭނާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަޑުކުރުވަންޖެހޭ ސަބަބު؛
(6) އެ އަމުރުގެ ދަށުން އޭނާ ފުރުން މަނާކުރަން ބޭނުންވާ މުއްދަތު.
(ރ) މީހަކު ފުރުން މަނާކުރުމަށް މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އަންނަނިވި
ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ ނަމާއި އެޑްރެހާއި، ޕާސްޕޯޓެއް އޮތްނަމަ، ޕާސްޕޯޓުގެ
މަޢުލޫމާތު؛
(2) އޭނާ ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމަށް
ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް؛
(3) އޭނާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަޑުކުރުވަން ބޭނުންވާ ސަބަބު؛
(4) އަމުރު ދެމިއޮންނާނެ މުއްދަތު؛
(5) އެ އަމުރުގެ ދަށުން އޭނާގެ ޕާސްޕޯޓު ހިފެހެއްޓޭ ކަމާއި، އެ މުއްދަތުގައި އޭނާ
ދިވެހިރާއްޖެއިން ފުރައިގެންދިއުން މަނާކުރެވޭކަން؛
(6) އަމުރު ނެރޭ ތާރީޚާއި ގަޑިއާއި، ހުއްދަ ދޭ ފަނޑިޔާރުގެ ނަމާއި ސޮއި، އަދި
ކޯޓުގެ ތައްގަނޑު.
91

(ބ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް
އެދިއްޖެނަމަ، އެ އަމުރު ފަނޑިޔާރު ނެރެދޭންވާނީ، އަންނަނިވި ކަންކަން އެ މީހަކާ
ގުޅޭގޮތުން ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.
(1) އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ކުރިކަމަށް ބުނާ ކުށާ އޭނާއާ ގުޅުވައިދޭ ހެކި
ލިބިފައިވުން؛ ނުވަތަ
(2) އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތަކީ ކުށެއް ކުރަންއުޅޭ ފަރާތެއް ކަމަށް ބެލެވޭ
ފަރާތެއްނަމަ، ކަމާ ގުޅޭގޮތުން އިންޓެލިޖެންސްގެ މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވުން؛ އަދި
(3) އޭނާ ދިވެހިރާއްޖެ ދޫކޮށް ފިލައިގެން ދާންއުޅޭ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ
ސަބަބެއް އޮތުން ؛ އަދި
(4) އޭނާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަޑުކުރުވަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތުން.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާމެދު، 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ
ތެރޭގައި ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުން އަމުރެއް ނެރޭ ވަގުތު، އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި،
މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ އަމުރަށް އެދުނު އިދާރާއާ ކޯޓުން އެ އަމުރު
ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ އިދާރާއަށް އެ އަމުރު ލިބުމާއެކު ލަސްކުރުމެއްނެތި، އެ
އަމުރުގެ ކޮޕީއެއް މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ފުރުން މަނާކުރުމަށް ނެރޭ އަމުރެއްގެ މަޢުލޫމާތު، ވީއެންމެ
އަވަހަކަށް އެ މީހަކަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ. އަދި އެ އަމުރުގެ ކޮޕީއެއް އެންމެ ލަސްވެގެން
24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި އެ މީހަކަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ހަމަނުވަނީސް މި މާއްދާގެ
ދަށުން މީހަކު ފުރުން މަނާކުރުމުގެ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުވެއްޖެނަމަ، އެ އަމުރަށް އެދުނު
އިދާރާއިން، ލަސްނުކޮށް އޭނާގެ ޕާސްޕޯޓު ހިފެހެއްޓި ހިފެހެއްޓުން ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް
މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި އެ އަމުރަށް އެދުނު އިދާރާއިން، އެ
އަމުރު ރައްދުވާ މީހާއަށްވެސް ލަސްނުކޮށް އެކަން އަންގަންވާނެއެވެ.
75-1. (ހ) ޖިނާއީ ކުށަކާ ގުޅިގެން މަރުވެފައިވާ މީހަކު މަރުވި ސަބަބު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި އަދި
ގޮތްނޭނގޭ މަރުތަކުގެ ޙަޤީގަތް ދެނެގަތުމަށްޓަކައި މަރުވެފައިވާ މީހާގެ ހަށިގަނޑުގެ
ޕޯސްޓް-މޯޓަމްއެއް ހެދުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
92

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ބާރު ލިބިގެން ހަދާ ޕޯސްޓް-މޯޓަމްއެއް ހަދަންވާނީ، މެޑިކަލް
ޑޮކްޓަރެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ފޮރެންސިކް ޕެތޮލޮޖިސްޓެއްގެ އެހީތެރިކަމާ އެކުގައެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ މަރުގެ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ހަދާ ޕޯސްޓް-މޯޓަމް ރިޕޯޓު،
އެ މައްސަލައިގެ ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ކޯޓުން ޤަބޫލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޕޯސްޓް-މޯޓަމް ހެދުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުތައް
ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދެއް މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު އެކުލަވާލައި،
ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
ނުވަވަނަ ބާބު
ތަޙްޤީޤުކުރުމާގުޅޭ ބައެއް ޢާންމު އުސޫލު
ގުޅިގެން ހިންގާ 76. (ހ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އެއް އިދާރާއިން ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ ކުށަކީ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
ތަޙްޤީޤު އެހެން އިދާރާއަކުން ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބޭ ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ކުށުގެ
ތަޙްޤީޤު ހިންގަންވާނީ މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ށ) ފުލުހުން ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގައި ވަކި ޚާއްޞަ ބާވަތެއްގެ ޖިނާއީ
ތަޙްޤީޤު ހިންގުމުގެ ބާރު ޤާނޫނަކުން ލިބިދީފައިވާ އިދާރާއެއްގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާނަމަ،
އަންނަނިވި ދެގޮތުންކުރެ ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އެ ކުށުގެ އެ ބައިގެ ތަޙްޤީޤު އެ އިދާރާއަކުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށްޓަކައި އެ
އިދާރާއަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުން ؛ ނުވަތަ
(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖޮއިންޓް
އިންވެސްޓިގޭޝަނެއް ހިންގިދާނެއެވެ.
ދަޢުވާ ކުރުމަށް 77. ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން ތަޙްޤީޤުކުރާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކޮށް ނިމުމާއެކު،
ޕްރޮސިކިއުޓަރ އެ ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލުމަށްޓަކައި ފޮނުވާނީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށެވެ.
ޖެނެރަލްއަށް ހުށަހެޅުން
93

އިލެކްޓްރޯނިކްކޮށް 78. ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކުން ތަޙްޤީޤުކުރާ މައްސަލަތަކުގެ ތަޙްޤީޤު ނިމުމުން، ޕްރޮސިކިއުޓަރ
މައްސަލަ ހުށަހެޅުން ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވަންޖެހޭ ލިޔެކިޔުންތައް އިލެކްޓްރޯނިކްކޮށް ފޮނުވުމަށްޓަކައި، އިލެކްޓްރޯނިކް
ފައިލިން ސިސްޓަމެއް ޤާއިމުކޮށް، އެކަމަށްޓަކައި ގަވާއިދެއް ހަދައި، އެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން އެކަން
ކުރުމަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
ބައެއް މަޢުލޫމާތު 79. ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގައި ހެކިބަސްދޭންހުރި މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުވަތަ މުދަލަށް ނުވަތަ ޢާއިލާއަށް
ސިއްރު މަޢުލޫމާތުގެ ގެއްލުންދީފާނެކަމުގެ އިންޒާރު ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާނަމަ، ހެކިބަސްދޭންހުރި މީހަކީ ކާކުކަން
ގޮތުގައި ފޮނުވުން ހާމަނުކޮށް، އޭނާއާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ސިއްރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި
ދަޢުވާ އުފުލުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެފަދަ މައްސަލަތައް ފޮނުވާއިރު،
ހެކިބަސްދޭންހުރި މީހާގެ މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭ ލިޔުންތައް ފޮނުވަންވާނީ ސިއްރު ލިޔުންތަކެއްގެ
ގޮތުގައެވެ.
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ 79-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއެއްގެ އޮފިސަރެއް ނުވަތަ ފުލުހުންގެ
އިދާރާތަކުން ދޭ ހުއްދަ އޮފިސަރެއް، ވަކި ކަމެއް ކުރުމުގައި، އޭނާއަށްވުރެ މަތީ ރޭންކެއްގެ އޮފިސަރެއްގެ ހުއްދަ
ލިޔުމުން އޮތުމާއި ބޭނުންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި، އެ ހުއްދަ ހޯދަންވާނީ ލިޔުމުންނެވެ.
ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރުން ލިޔުމުން ނޫން ގޮތަކަށް އެ ހުއްދަ ދިނުމަށް މި ޤާނޫނު ހުއްދަކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި،
އެ ހުއްދަ ހޯދުމަށްފަހު، އެކަމެއް ކޮށް ނިންމައި، ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އެކަން ލިޔުމުން
ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ހުއްދަ ލިޔުމުން ދޭއިރު، ނުވަތަ ލިޔުމުން ނޫން
ގޮތަކަށް ދޭ ހުއްދަ ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރާއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން އެ ލިޔުމުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ކުރުމަށް ހުއްދަ ދިން ޢަމަލުގެ ތަފްޞީލު؛
(2) ހުއްދަ ދިން އޮފިސަރުގެ ނަމާއި ރޭންކާއި ޕޯސްޓް ؛
(3) ހުއްދަ ދިން ތާރީޚާއި ވަގުތު؛
(4) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިތުރު މަޢުލޫމާތު.
94

ތިންވަނަ ބައި
ދަޢުވާކުރުމުގެ މަރުޙަލާ
ދިހަވަނަ ބާބު
ދަޢުވާކުރުން
ދަޢުވާއެއް އުފުލޭއިރު 80. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާއެއް މީހެއްގެ މައްޗަށް އުފުލަން ނިންމައި، އެފަދަ މައްސަލަތައް
ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގައި އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް އެ ދަޢުވާއެއް
ކަންކަން އުފުލަންވާނީ، އެ ކުށާ ގުޅޭގޮތުން ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ކަމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ
ފުރިހަމަވެފައިވުން އެންމެހައި ކަންކަން ފުރިހަމަވެގެ ންނެވެ.
(ށ) މީހެއްގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް ކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި
ކަންކަން ފުރިހަމަވެފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުމަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޒިންމާއެކެވެ.
ދަޢުވާ ހުށަހެޅުން 81. ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ދަޢުވާ، އެފަދަ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކަށް
ހުށަހަޅަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ތައްޔާރުކުރާ ފޯމު
މެދުވެރިކޮށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއެވެ. އެ ފޯމުގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ނުވަތަ އޭނާ
ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއްގެ ނަމާއި ސޮއި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ފިޔަވައި
އެހެން މީހަކު އެ ފޯމުގައި ސޮއިކުރާނަމަ، އެ މީހަކު އެކަން ކުރަނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
ހުއްދަދީގެންކަން ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާ އޮންނަންވީ ގޮތް 82. (ހ) ޖިނާއީ ކޮންމެ ދަޢުވާއެއްގައި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވޭ ކުށް
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މީހެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލޭ ކުށް، ދަޢުވާއެއްގައި ބަޔާންކުރަންވާނީ، ޤާނޫނުގައި އެ
ކުށް ކަނޑައަޅާ މާއްދާއާ ޙަވާލާދީއެވެ. ކުށް ކަނޑައަޅާ މާއްދާއަށް ޙަވާލާދިނުމަކާ ނުލައި
އެނޫން ޢާންމު މާއްދާއެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނީ އިފްތިރާޟެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ
އެނޫންވެސް އެހެން މާއްދާއަކާ ޙަވާލާދީ ޖިނާއީ ކުށަކަށް ދަޢުވާ އުފުލައިގެންނުވާނެއެވެ.
95

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކުށް ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނެއްގައި ވަކި ކަމެއް ވަކި
ގޮތަކަށް ހުރުމަކީ، އެހެން ގޮތަކަށް ސާބިތުނުވާހާ ހިނދަކު މީހަކު ވަކި ކުށެއް ކުރީ
ކަމުގައި ބެލެވޭނެ ޙާލަތެއް ކަމުގައި ޤަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކުރާނަމަ، އެ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާ ޙާލަތުގައި، މީހެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލަންޖެހިއްޖެނަމަ
އެ ދަޢުވާ އުފުލާނީ، އެ ޤާނޫނީ އިފްތިރާޟް ބަޔާންކުރާ މާއްދާއަށް ޙަވާލާދިނުމާއެކު، އެ
އިފްތިރާޟްގައި ޙަވާލާދޭ ކުށް ކަނޑައަޅާ މާއްދާގެ ދަށުންނެވެ.
(ރ) ޖިނާއީ ވަކި ކުށަކަށް ޤާނޫނެއްގައި ވަކި ޚާއްޞަ ނަމެއް ދީފައިވާނަމަ، ނުވަތަ އެ
ކުށް ކަނޑައެޅުމުގައި ޤާނޫނެއްގައި ވަކި ޚާއްޞަ ޢިބާރާތެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާނަމަ،
ދަޢުވާގައި އެ ކުށް ބަޔާންކުރަންވާނީ، އެ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތަށެވެ.
(ބ) ދަޢުވާއެއްގައި ކުށް ބަޔާންކުރުމުގެ އިތުރުން، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ހިންގި ކަމަށް
ބުނާ ޢަމަލާއި، އޭނާ ކުށް ކުރި ކަމަށް ބުނާ ވަގުތާއި ތަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި
އެ ކުށަކީ، މީހަކާ ދެކޮޅަށް ހިންގުނު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ ވަކި އެއްޗެއް ހިމެނޭ
ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މީހެއް ނުވަތަ އެ އެއްޗެއްގެ ތަފްޞީލުވެސް
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް 83. (ހ) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ދަޢުވާ، އެފަދަ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ
ހެކި ހުށަހެޅުން ކޯޓަކަށް ހުށަހަޅަންވާނީ، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ހެއްކާ އެކުގައެވެ. އެގޮތުން،
ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާ އެންމެހައި ބަޔާންތަކާއި، ލިޔެކިޔުމާއި،
އެކްޒިބިޓްތައް ދަޢުވާ ފޯމާއެކު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(ށ) ދަޢުވާ ސާބިތުކުރަން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ހެކީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މާއްދީ ހެއްކަކީ، ދަޢުވާ
ފޯމާއެކު ހުށަހެޅެން ނެތް ހެކި ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ހެކީގެ ތަފްޞީލުތައް ދަޢުވާ ފޯމާއެކު
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) ދައުލަތުން ދަޢުވާއެއް ސާބިތުކުރަން ހުށަހަޅާ ހެކީގެ ތެރޭގައި ޝަފަހީ ހެކި ހިމެނޭނަމަ،
ހެކިބަސް ދޭ މީހާއަށް ޙިމާޔަތްދިނުމަށް އެދޭ ޙާލަތުގައި މެނުވީ، އެ ހެކިބަސް ދޭ މީހާ
ނުވަތަ މީހުންގެ ތަފްޞީލު ދަޢުވާ ފޯމުގައި ހިމަނަންވާނެއެވެ.
96

ދަޢުވާގެ ލިޔެކިޔުން 84. ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަށް ބަލައިގެންފިނަމަ، އެ ތާރީޚުން
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ފެށިގެން ލަސްވެގެން 5 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް އެކަން އަންގައި، އެ
ދިނުން ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާއާގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުމުގެ ކޮޕީ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ކޯޓުން ފޮނުވަންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާގައިވާ އޮޅުމެއްގެ 85. ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތާމެދު ތުހުމަކުރެވޭ ކުށް ދަޢުވާ ފޯމުގައި ބަޔާންކުރުމުގައި ނުވަތަ ދަޢުވާއާގުޅޭ
ސަބަބުން ދަޢުވާއަށް އެނޫންވެސް ތަފްޞީލެއް ބަޔާންކުރުމުގައި ކުށެއް އޮތުމަކީ، ނުވަތަ ކުށް ބަޔާންކުރުމުގައި ނުވަތަ
އަސަރުނުކުރުން ދަޢުވާއާގުޅޭ އެނޫންވެސް ތަފްޞީލެއް ބަޔާންކުރުމުގައި ހިމަނަންޖެހޭ އެއްޗެއް ނުހިމެނި އޮތުމަކީ،
އޭގެ ސަބަބުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް އޮޅިދާނެ
ޙާލަތެއްގައި މެނުވީ، އެ ދަޢުވާއަށް އަސަރުކުރާނެ ކަމެއް ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ.
ވަކި ކުށްކުށަށް ވަކި 86. (ހ) މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކޮންމެ ޖިނާއީ ކުށަކަށް ވަކި ދަޢުވާއެއް ކުރަންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާކުރުން އަދި މި މާއްދާގެ (ށ)، (ނ), އަދި (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައާއި، މި ޤާނޫނުގެ
88 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި، އެއިން ކޮންމެ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ،
ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގައި އުފުލަންވާނީ، ވަކި ދަޢުވާތަކެއްގެ ގޮތުގައެވެ.
(ށ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށްތަކަށް އިޢުތިރާފުވާ
ޙާލަތުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލެއް ނުހިނގާނެއެވެ.
(ނ) މީހަކު ކުރާ ކުށެއްގެ ޢަމަލުގެ ތެރޭގައި އެއް ކުށަށްވުރެ ގިނަ ކުށުގެ ރުކުން ފުރިހަމަވާ
ޙާލަތުގައި، އެ ހުރިހާ ކުށްތަކެއްގެ ދަޢުވާ ހިމެނޭ ގޮތުން، އޭނާގެ މައްޗަށް އެއް
ދަޢުވާކުރުމަކަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
(ރ) މީހަކު ކުރާ ކުށުގެ ޢަމަލަކީ، ތަފާތު ދެ ޤާނޫނު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ކުށެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށުގެ ޢަމަލެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ހުރިހާ ޤާނޫނެއްގައި
ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ދަޢުވާ އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް އުފުލިދާނެއެވެ. އަދި އެ ޙާލަތުގައި، އެ
ހުރިހާ ކުށްތަކެއްގެ ދަޢުވާ ހިމެނޭ ގޮތުން، އޭނާގެ މައްޗަށް އެއް ދަޢުވާކުރެވިދާނެއެވެ.
97

ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ 87. (ހ) މީހެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށުގެ ޝަރީޢަތުގައި ހާމަވާ ހެކީގެ ސަބަބުން އޭނާ
ކުށުގެ ޢަމަލުން އެހެން ކުށެއްގެ ޢަމަލު ހިންގިކަން ސާބިތުވާ ޙާލަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ދެވަނަ
ފުރިހަމަވާ އެހެން ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިނުވި ނަމަވެސް، އެ ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
ކުށެއް ސާބިތުވުން އެހެންނަމަވެސް، އެފަދައިން ކަނޑައެޅޭނީ، އެއީ އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ
ފުރަތަމަ ކުށުގެ ޢަމަލުން ފުރިހަމަވާ ކުށެއް ކަމުގައިވާ ޙާލަތުގައި އެކަންޏެވެ.
(ށ) މީހެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހެކި
ލިބިފައިނުވިނަމަވެސް، އެ ކުށް ކުރަން އޭނާ އުޅުނުކަން ނުވަތަ އެ ކުށް
ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިންކަން ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، އެ ކުށް ކުރަން
އުޅުމުގެ ނުވަތަ އެހީތެރިވުމުގެ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(ނ) މީހެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށުގެ ޢަމަލުގެ ތެރޭގައި، އެއް ކުށަށްވުރެ ގިނަ
ކުށުގެ ޢަމަލު ހިމެނޭ ޙާލަތުގައި، އަދި އޭގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ
ކުށަށްވުރެ ކުޑަ ކުށެއް ހިމެނޭ ޙާލަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް
އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުނުވިނަމަވެސް، އެ ކުށުގެ ޢަމަލުން ފުރިހަމަވާ އަނެއް ކުށް އޭނާ
ކުރިކަމަށް ސާބިތުވާނަމަ، އެ ދެވަނަ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް
ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
އެކަކަށްވުރެ ގިނަ 88. އަންނަނިވި މީހުންގެ މައްޗަށް، އެކުގައި ދަޢުވާ އުފުލުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
މީހުންގެ މައްޗަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އެކުގައި ދަޢުވާކުރުން
(ހ) އެއް މުޢާމަލާތަކުން ފުރިހަމަވާ އެއް ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުން؛
(ށ) އެއް މުޢާމަލާތަކުން ފުރިހަމަވާ ތަފާތު ކުށްތަކަކަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުން؛
(ނ) ކުށުގެ ޢަމަލުން ފުރިހަމަވާ އެއް ބާވަތެއްގެ ކުށްތަކަކަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުން؛
(ރ) އެއް ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަފާތު ދެ ކުށް ފުރިހަމަވެފައިވަނީ، އެއް މުޢާމަލާތަކުން
ކަމުގައިނުވިނަމަވެސް، އެ ދެ ކުށް ފުރިހަމަވެފައިވަނީ އެއް ކުށުގެ ޢަމަލުތަކަކުން
ކަމުގައިވާ ޙާލަތުގައި، އެ ދެ ކުށް ކުރި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުން.
އެކަކަށްވުރެ ގިނަ 89. މި ޤާނޫނުގެ 88 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާކުރުމުން މީހެއްގެ މަޞްލަޙަތަށް އުނިކަމެއް
މީހުންގެ މައްޗަށް އެއް އަތުވެދާނެކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެނަމަ ނުވަތަ އެފަދަ އުނިކަމެއް އަންނަ ކަމަށް މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ
ދަޢުވާ ކުރުމުން ފަރާތަކުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އަދި އެއީ އިންޞާފުވެރިގޮތް ކަމަށް ކޯޓަށް ފެންނަނަމަ، އެ
98

މަޞްލަޙަތަށް އުނިކަން ދަޢުވާތައް ވަކިވަކި ދަޢުވާތަކެއްގެ ގޮތުގައި ކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް އެންގުމުގެ
އައުން އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އެއް ދަޢުވާ 90. (ހ) މީހެއްގެ މައްޗަށް އެއް ދަޢުވާއަށްވުރެ ގިނަ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ޙާލަތެއްގައި، އޭނާގެ
ސާބިތުވުމުން ދެން މައްޗަށް ދަޢުވާ ކުރެވިފައިވާ އެއް ކުށް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ ކުށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ،
ހުރި ދަޢުވާ ދޫކޮށްލުން އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ދެން ހުރި ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއްގެ، ނުވަތަ އެ
ހުރިހާ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އަނބުރާ
ގެންދެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާއެއް އަނބުރާ ގެންގޮސްފިނަމަ، މި މާއްދާގެ (ނ)
ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި މެނުވީ އޭނާގެ މައްޗަށް އަލުން އެ ދަޢުވާ
އުފުލައިގެންނުވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އޭނާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް
ކަނޑައަޅައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް، މަތީ މަރުޙަލާއެއްގެ ކޯޓުން ބާޠިލުކޮށްފިނަމަ، މި
މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަނބުރާ ގެންދެވުނު ދަޢުވާ އޭނާގެ މައްޗަށް އަލުން
އުފުލިދާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދިއުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ
އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާއަށް ބަދަލު 91. (ހ) އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގެ ކުރިން، އަދި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް އެކަށީގެންވާ ނޯޓިސް
ގެނައުން ލިބޭގޮތަށް، ދަޢުވާގައި ހިމެނޭ ތަފްޞީލުތައް ބަދަލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ދަޢުވާގައި އިތުރު
ކުށް ހިމެނުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް،
އެފަދައިން އިތުރުކުރެވޭ ކަންކަން ބިނާވެފައި އޮންނަންވާނީ، ދަޢުވާގައި ފުރަތަމަ ހިމެނުނު
ކުށް ނުވަތަ ކުށްތައް ބިނާވެފައިވާ ޢަމަލުގެ މައްޗަށެވެ.
(ށ) އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން ފެށުމަށް ފަހުގައި، ދަޢުވާގައި އިތުރު ކުށް ހިމަނައިގެންނުވާނެއެވެ.
އެހެންނަމަވެސް ކޯޓުގެ ހުއްދައާއެކު ދަޢުވާ އެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ ކަންކަން، އިބްތިދާއީ
އަޑުއެހުމުގެ މަރުޙަލާގައި ބަދަލު ކުރެވިދާނެއެވެ.
99

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާގައި ހިމެނޭ ތަފްޞީލުތައް ބަދަލުކުރުމަށް ނުވަތަ
ދަޢުވާގައި އިތުރު ކުށް ހިމެނުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، ދަޢުވާއަށް
ޖަވާބުދާރީވުމަށްޓަކައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް އެކަށީގެންވާ ނޯޓިސް ދޭންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާ އަނބުރާ 92. (ހ) މީހެއްގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ދަޢުވާއެއްގެ ޝަރީޢަތުގެ ފުރަތަމަ އަޑުއެހުން ފެށުމުގެ
ގެނައުން ކުރިން، އެ ދަޢުވާއެއް އަނބުރާ ގެންދިޔުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ. އެފަދައިން ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދާއިރު، ފަހުން އެ ދަޢުވާކުރުމުގެ
ޙައްޤު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބޭ ގޮތަށްވެސް ނުވަތަ ނުލިބޭ ގޮތަށްވެސް ދަޢުވާ
އަނބުރާ ގެންދެވިދާނެއެވެ.
(ށ) ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދިއުމުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ޢަމަލުކުރާނެ
އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާއެއް އަނބުރާ ގެންގޮސްފިނަމަ،
އެފަދައިން އެ ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދިޔަ ސަބަބު ލިޔުމުން ކޯޓުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާ ބާޠިލުވުން 93. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، އަންނަނިވި
ޙާލަތްތަކުގައި މީހެއްގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ ބާޠިލުވާނެއެވެ.
(1) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ މަރުވުން؛
(2) ދަޢުވާ އުފުލުމަށްފަހު، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ އިހުމާލެއްނެތި، ކޯޓުގައި މައްސަލަ
ކުރިއަށްނުގެންގޮސް އެކަށީގެންވާ ދިގު މުއްދަތެއް ފާއިތުވެފައިވުމުގެ ސަބަބުން،
ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެންދިއުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އެދުމުން؛
(3) އަލުން ދަޢުވާކުރެވޭ ގޮތަށް ދަޢުވާއެއް އަނބުރާ ގެންދިއުމަށްފަހު އަލުން ދަޢުވާ
ނުކޮށް ވަނިކޮށް، ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު
ހަމަވުން؛
(4) ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް ބާޠިލުވާނެ ޙާލަތެއް ކަމަށް އެހެން ޤާނޫނެއްގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް މެދުވެރިވުމުގެ ސަބަބުން
ދަޢުވާއެއް ބާޠިލުވެއްޖެނަމަ ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކޯޓުތަކުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
100

ބަންދުގައިވާ މީހުންގެ 94. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)، ނުވަތަ
މައްޗަށް ދަޢުވާކުރުމުގެ (ކ) ގެ ދަށުން ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހެއްނަމަ، އޭނާ މި ޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގެ
މުއްދަތު ދަށުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ފުރަތަމަ ހާޒިރުކުރެވޭތާ 30(ތިރީސް) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ އުފުލާނަމަ،
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅޭތާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އެ ދަޢުވާއެއް އުފުލަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޤާނޫނު ނަންބަރު: 34/2024 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނު(އަށް 5 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު(އިން 94 ވަނަ މާއްދާގެ)ށ(
އުނިކުރެވިފައިވީނަމަވެސް، އެ ޤާނޫނުން އުވާލާ މާއްދާ ނުވަތަ އަކުރާ ގުޅިގެން ނަންބަރު
ތަރުތީބުކުރަން ބުނާ މާއްދާ ހިމެނިފައިނުވާތީ، މި މާއްދާގެ އަކުރުތަކުގެ ނަންބަރު
ތަރުތީބުކުރެވިފައިނުވާނެ.
(ނ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމަށްފަހު މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)
ނުވަތަ (ރ) ގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހެއްނަމަ، ނުވަތަ އެ މާއްދާގެ (ބ)
ގެ ދަށުން ބަންދުކުރުމަށްފަހު ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހެއްނަމަ، އޭނާ ފަނޑިޔާރެއްގެ
ކުރިމައްޗަށް ފުރަތަމަ ހާޒިރުކުރެވޭތާ 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ
މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ .އަދި އޭނާގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ އުފުލާނަމަ،
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅޭތާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އެ ދަޢުވާއެއް އުފުލަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުތައް އެފަދައިން ކަނޑައަޅާފައި
ވީނަމަވެސް، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިންވެސް، ވީއެންމެ އަވަހަކަށް އެފަދަ
މައްސަލަތަކުގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ފޮނުވަން
މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މައްސަލައެއްގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ
އުފުލުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިންވެސް، ވީއެންމެ އަވަހަކަށް އެ
މައްސަލައިގައި ދަޢުވާ އުފުލުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.
101

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ނ) ގައި
ބަޔާންކުރާ މީހަކު ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވެފައި،
އެ މައްސަލައިގެ ބާވަތުން އެ އަކުރުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައިގެ
ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކުރެވިދާނެ މައްސަލައެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު
ފުރިހަމަކުރުމަށްޓަކައި މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އެދި ސަބަބު ބަޔާންކޮށް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެފަދައިން
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އިތުރުކޮށްދޭ މުއްދަތު، 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހަށްވުރެ
އިތުރުވެ ގެންނުވާނެއެވެ. އަދި މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދޭއިރު، އިތުރުކޮށްދެވޭނީ ފަހަރަކު 15
(ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނުވާނެ ގޮތަށެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލްއަށް ހުށަހަޅާނީ، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިންނެވެ. އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލް އެކަމާމެދު ނިންމާ ގޮތެއް، ސަބަބާއެކު، ލިޔުމުން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގައި ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު
ދަޢުވާކުރުމަށްޓަކައި ހުށަނޭޅިއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ދަޢުވާކުރާ މިންވަރަށް ހެކި
ލިބިފައިނުވާނަމަ، ތަޙްޤީޤީ އިދާރާއިން އެ މީހަކު ބަންދުން ދޫކޮށްލަންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގެ ދަށުން މީހަކު ބަންދުން ދޫކޮށްލާއިރު، މި ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން އެ މީހަކު ފުރުން މަނާކުރަންޖެހޭ ޙާލަތެއްވާނަމަ، އެކަމަށް އެދި ތަޙްޤީޤީ
އިދާރާއިން ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް
ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ބޭނުންވާ ހެކި ލިބިފައިނެތުމުގެ ސަބަބުން ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަނުކުރެވޭ
ޙާލަތުގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ބަންދުން ދޫކޮށްލި ނަމަވެސް، އެ މައްސަލައެއްގައި
ފަހުން އާ ހެކި ލިބިއްޖެނަމަ، އެފަދަ އާ ހެއްކާއެކު އެ މައްސަލައެއްގައި އެ މީހެއްގެ
މައްޗަށް ދަޢުވާކުރުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(މ) މި މާއްދާގެ (ވ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "އާ ހެކި" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެ
މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ހިންގިއިރު، ތަޙްޤީޤީ އިދާރާއިން އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް
މަސައްކަތްކޮށްގެންވެސް ލިބިފައިނުވާ ހެއްކާއި، އެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ހިންގިއިރު
އެ ހެކި ވުޖޫދުގައިވީ ނަމަވެސް، އެ ހެއްކަށް ވާސިލުވެވިފައިނުވުމުގެ ސަބަބުން
ހާމަވެފައިނުވާ ހެއްކަށެވެ.
102

(ފ) އާ ހެކި ލިބުމާ ގުޅިގެން މި މާއްދާގެ (ވ) ގެ ދަށުން މީހެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލާނަމަ،
އެ ޙާލަތުގައިވެސް އެފަދަ ދަޢުވާއެއް ކުރެވޭނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2014/9
(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 61 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ޖިނާޔަތުގެ
ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކުށްކުށުގައި، ކުށް ކުރި ވަގުތުން ފެށިގެން 8 (އަށެއް) އަހަރު ދުވަސް
ނުވަތަ ޖުނަޙުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކުށްކުށުގައި، އެ ކުށް ކުރި ވަގުތުން ފެށިގެން 3
(ތިނެއް) އަހަރު ދުވަސް ފާއިތުވެފައިނުވާނަމައެވެ.
(ދ) މި މާއްދާގެ (ފ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި ޙައްދު
ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތަކާއި، މީހެއްގެ މަރާ ގުޅިގެން ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލަތަކުގައި،
އާ ހެކި ލިބިގެން ދަޢުވާކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުން އިސްތިސްނާވެގެންވެއެވެ.
(ތ) މި މާއްދާގެ (ވ) ގެ ދަށުން ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރާ ޙާލަތުގައި،
މި ޤާނޫނުގައި މީހަކު ބަންދުކުރަން ހުއްދަކުރާ ސަބަބެއް އޮތްކަމުގައިވާނަމަ، އެ މީހަކު
ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ތަޙްޤީޤީ އިދާރާއަށް އެދެވިދާނެއެވެ.
(ލ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށާއި ދަޢުވާކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ
މުއްދަތު ގުނުމުގައި، ދަޢުވާކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާ ކަމަށް
ބެލެވޭނީ، ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ލިބިދޭ މުއްދަތާއި
ދަޢުވާކުރުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބޭ މުއްދަތާއި މި ދެ
މުއްދަތު ޖުމްލަކޮށް ހަމަވެފައިވާނަމައެވެ.
މި ޤާނޫނަށް 95. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކުން ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ
ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު މައްސަލަތަކުގެ މައްޗަކަށް މި ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުތައް އެގޮތަކަށް
ހުރި މައްސަލަތައް ނުހިނގާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ތަޙްޤީޤުގައި ބަންދުކޮށްފައި
ތިބި މީހުންގެ މައްސަލަތައް ނިންމައި، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އެ މީހުންގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލަންވާނެއެވެ. އަދި ހައްޔަރުކުރެވި، އެހެންނަމަވެސް
ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތައް ނިންމައި، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 45
(ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މީހުންގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލަންވާނެއެވެ.
103

96.
ޤާނޫނު ނަންބަރު: 21/2022 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އަށް
4 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު(އިން 96 ވަނަ މާއްދާ އުވާލާފައިވީނަމަވެސް، އެ ޤާނޫނުން
އުވާލާ މާއްދާ ނުވަތަ އަކުރާ ގުޅިގެން ނަންބަރު ތަރުތީބުކުރަން ބުނާ މާއްދާ ހިމެނިފައިނުވާތީ، މި
އިޞްލާޙާއި ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގެ މާއްދާތަކާއި އަކުރުތަކުގެ ނަންބަރު ތަރުތީބުކުރެވިފައިނުވާނެ.
އެގާރަވަނަ ބާބު
ނަސޭހަތް ދިނުން
ދަޢުވާކުރުމުގެ 97. (ހ) ތަޙްޤީޤުގައި ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާ މީހުންގެ ތެރެއިން ކުދިކުދި ކުށް ކުރާ މީހުން އެފަދަ
ބަދަލުގައި ނަސޭހަތްދީ ޢަމަލުތަކުން ދުރުހެލިވުމަށް ބާރު އެޅުމުގެ ގޮތުން، އަދި އެ މީހުންނަށް އިތުރު ފުރުޞަތު
މައްސަލަ ނިންމުން ދީ، މުޖުތަމަޢަށް ރުޖޫޢަވެ، މުޖުތަމަޢުގައި ކުށުން ދުރުހެލިވެގެންވާ ރަނގަޅު ދިރިއުޅުމެއް
އުޅުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމަށްޓަކައި، އެ މީހުންގެ މައްޗަށް ކުށުގެ ދަޢުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި
ނަސޭހަތްދީ، މައްސަލަ ނިންމުމުގެ ބާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) ދަޢުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ނަސޭހަތްދީ މައްސަލަ ނިންމަންވާނީ ޢާންމު މަޞްލަޙަތަށް
އެންމެ ފައާިދުހރި ގޮތަކީ އެގޮތަށް އެ މައްސަލަ ނިންމުން ކަމުގައިވާނަމައެވެ. އެގޮތުން،
މި ޤާނޫނުގެ 99 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
ނަސޭހަތް ދެވޭނެ 98. ދަޢުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ނަސޭހަތް ދީ، މައްސަލަ ނިންމޭނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން
މައްސަލަތައް ފުރިހަމަވާ މައްސަލަތަކުގައެވެ.
(ހ) ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެފައިވުން؛ އަދި
(ށ) ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ޤަބޫލުވުން؛ އަދި
(ނ) އޭނާ ކުރިކަމަށް އިޢުތިރާފުވާ ކުށަކީ 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް
ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ އަދަބެއް ހިމެނޭ ކުށެއް ކަމުގައި ނުވުން.
104

ޢާންމު މަޞްލަޙަތަށް 99. ދަޢުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ނަސޭހަތް ދިނުމަކީ ޢާންމު މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ފައާިދުހރި ގޮތްކަން
އެންމެ ފައިދާހުރިގޮތް ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމުގައި މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކަށް
ކަނޑައެޅުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
(ހ) ޢާންމު މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ފައާިދުހރި ގޮތަކީ ނަސޭހަތް ދިނުން ކަމުގައި ނިންމުމަށް
ބާރުއަޅާ ކަންތައްތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
(1) ކުށުގެ އަދަބަކީ ކުޑަ އަދަބެއް ކަމުގައިވުން؛
(2) ކުށުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމަކީ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ކަމުގައިނުވުން؛
(3) ކުށް ކުރި މީހަކީ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ކުށް ކުރި މީހެއް ކަމުގައިވުން ؛
(4) ކުށް ކުރި މީހަކީ އެހެން ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހެއް
ކަމުގައިނުވުން؛
(5) ކުށް ކުރި މީހަކީ ޢުމުރުން ދުވަސްވެފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން ؛
(6) ކުށް ކުރީ ކުޑަ ކުއްޖެއް ކަމުގައިވުން؛
(7) ކުށް ކުރީ ޒިންމާދާރުކަމާއެކު ޢާއިލާއެއް ބަލަމުންދާ މީހަކު ކަމުގައިވުން؛
(8) ކުށުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމަށް ބަދަލު ދީފައިވުން.
(ށ) ޢާންމު މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ފައާިދުހރި ގޮތަކީ ދަޢުވާކުރުން ކަމުގައި ނިންމުމަށް ބާރުއަޅާ
ކަންތައްތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
(1) ކުށުގެ އަދަބަކީ ބޮޑު އަދަބެއް ކަމުގައިވުން؛
(2) ކުށް ކުރުމުގައި ހަތިޔާރެއް ނުވަތަ ހަތިޔާރެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ
އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްފައިވުން؛
(3) ކުށް ކުރުމުގައި މީހަކަށް ހަމަލާ ދީފައިވުން ނުވަތަ ހަމަލާ ދީފާނެކަމުގެ
ބިރުދައްކާފައިވުން؛
(4) ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފެއްގެ ރަސްމީ މަސައްކަތާ ގުޅޭގޮތުން ހިންގި
ޢަމަލަކަށްވުން؛
(5) ކުށް ކުރި މީހަކީ މުޖުތަމަޢުގައި ޒިންމާދާރު މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހެއް
ކަމުގައިވުން؛
(6) ކުށް ކުރީ ޖަމާޢަތެއް ހަދައިގެން ކަމަށްވާނަމަ، އޭނާއަކީ އެކަން ރޭވި މީހާ
ކަމުގައިވުން؛
(7) ކުށުގެ ޢަމަލު ހިންގީ ކުޑަކުއްޖަކާ ދެކޮޅަށް ކަމުގައިވުން؛
(8) ކުށުގެ ޢަމަލު ހިންގީ ކުޑަކުއްޖެއް ބައިވެރިކޮށްގެން ކަމުގައިވުން؛
105

(9) ކުޑަކުއްޖެއްގެ ކުރިމަތީގައި ކުރި ކަމަކަށްވުން؛
(10) މީހެއްގެ ނަސްލު ނުވަތަ ޖިންސު ނުވަތަ ޤައުމީ ނިސްބަތް ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ
ކިބައިގައިހުރި ނަފްސާނީ ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުމެއްގެ ސަބަބުން އެ
މީހަކާމެދު ހިންގުނު ޢަމަލެއް ކަމުގައިވުން؛
(11) ކުށް ކުރުމުގައި ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލެއް އެކުލެވިގެންވުން؛
(12) އެ ކުށަކީ އޭގެ ޒާތުގައި ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައި ނުވިނަމަވެސް އެ ކުށް ކުރުން
ޢާންމުވެފައިވުން؛
(13) ކުށުގެ ސަބަބުން މީހަކަށް ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާނަމަ، ދަޢުވާ ނުކުރުމާމެދު އޭނާ
ކަނޑައެޅިގެން އިޢުތިރާޟުކުރުން.
ނަސޭހަތް ދީ 100. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 97 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު ނަސޭހަތްދީ
ދޫކޮށްލުމުގެ ދޫކޮށްލާނަމަ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާއާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާ
އެއްބަސްވުން ދެމެދު އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅާ
ޝަރުޠުތަކަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް އެއްބަސްވާކަމަށް އިޤުރާރުވެ، ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
އޭނާ ޢަމަލުކުރަ މުންދާހާ ހިނދަކު، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ނުއުފުލާނެކަން
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަށަވަރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ވެވޭ އެއްބަސްވުމުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅާ
ޝަރުޠުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
އިތުރު ކުށެއް ކުރުން 101. މި ޤާނޫނުގެ މި ބައިގެ ދަށުން ދަޢުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ނަސޭހަތްދީ ނިންމާ މައްސަލައެއް، އެ
މައްސަލައެއްގެ ބާވަތުން، އެ މައްސަލަ ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން، ނަސޭހަތުގެ އެއްބަސްވުމުގައި
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅާ، 6 (ހައެއް) މަހާއި 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހާ ދެމެދުގެ
މުއްދަތެއްގައި، ނަސޭހަތް ދެވުނު މީހާ އިތުރު ކުށެއް ކޮށްފިނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ކުށުގެ
ދަޢުވާއާއެކު، އެ ކުށާ ގުޅިގެން ނަސޭހަތް ދެވުނު ކުށުގެ ދަޢުވާވެސް ކުރަންވާނެއެވެ.
106

ނަސޭހަތްދީ 102. ދަޢުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ނަސޭހަތް ދީ މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން
ދޫކޮށްލުމާގުޅޭ ގަވާއިދު ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ހެދުން
ބާރަވަނަ ބާބު
އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމަށް އެދުން
އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމަށް 103. ތަޙްޤީޤުގައި ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާ މީހަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 97 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން
ހުށަހެޅުން ނަސޭހަތް ދިނުމަށްފަހު ދަޢުވާ ނުކޮށް ދޫކޮށްލުމަށް ޝަރުޠު ހަމަވާ މީހެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، ނުވަތަ
އޭނާގެ މައްޗަށް އޭނާ ކޮށްފައިވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަށް ދަޢުވާކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލްއަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އޭނާގެ އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމަށް ހުށަހެޅުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ 104
ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
ވެވިދާނެއެވެ.
ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި، ނުވަތަ އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ
އިޢުތިރާފުގެ 104. (ހ)
އުފުލޭ ޙާލަތުގައި އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން ނިމުމުގެ ކުރިން ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެއްޖެނަމަ،
އެއްބަސްވުން
މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާއާއެކު އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވުމުގެ
އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމެއް ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއާއެކު ވުމަށް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. ނުވަތަ ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއަށްވެސް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާ ޙާލަތުގައި،
އޭނާއާއެކު އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވާންވާނީ، އަންނަނިވި ކަންކަން
ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.
(1) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ވާ އިޢުތިރާފަކީ، ކުށުގެ ހުރިހާ ރުކުންތަކާއި
ޢުންޞުރުތަކަށް، ތަފްޞީލީ ގޮތެއްގައިވާ އިޢުތިރާފެއްކަމަށްވުން؛ އަދި
(2) އޭނާގެ އެ އިޢުތިރާފުގައި ހިމެނޭ ކަންކަމާއި، އެހާތަނަށް ތަޙްޤީޤަށް ހޯދިފައިވާ
ހޯދުންތަކާއި ތަޙްޤީޤަށް ލިބިފައިވާ ހެއްކާ އެކަށީގެންވާ ނިސްބަތަކަށް ދިމާވުން ؛
އަދި
107

(3) ތަޙްޤީޤަށް އެހާތަނަށް ހޯދިފައިވާ ހެކި އޭނާ އިޢުތިރާފުވާ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް
ސާބިތުކުރުމަށް ވާގިވެރިވުން؛ އަދި
(4) އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދައުލަތުން ދިނުމަށް ހުށަހަޅާ ލުއިތަކަކީ،
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ފޯރުކޮށްދޭ މަޢުލޫމާތުން އުފައްދައިދޭ ނަތީޖާއާ
ވަޒަންހަމަވާ ލުއިތަކަކަށްވުން.
(ރ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހަކު ތަޙްޤީޤުގައި ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެއްޖެނަމަ، އެކަން، ވީއެންމެ
އަވަހަކަށް، އަދި ގިނަވެގެން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމެއް ވުމަށް ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެ ހުށަހެޅުން، އެ އިދާރާއިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
އަންގަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލްއަށް އެންގުމުން، ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާ
ދެމެދު މަޝްވަރާކުރެވި، މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް
ބިނާކޮށް، އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވެވިދާނެއެވެ. އަދި އެ އެއްބަސްވުމުގައި ދެ
ފަރާތުން ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުރާ މަޝްވަރާގައި، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
އެއްބަސްވުމުގައި ހިމެނުމަށްޓަކައި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ކުށުގެ
ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަށް ހުށަހެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ
ކުށުގެ ޢަމަލުގައި ހިމެނޭ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ވަކިވަކި ދަޢުވާ އުފުލިދާނެ އެހެން
ޢަމަލުތަކާ ގުޅިގެން ދަޢުވާއެއް ނުކުރުމަށް ނުވަތަ އެހެން ކުށެއްގެ ދަޢުވާއެއް
ނުކުރުމަށް ނުވަތަ އޭނާގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ އެހެން ދަޢުވާއެއް އަނބުރާ
ގެނައުމަށް؛
(i(ކުށުގެ ބާވަތުން އެ ކުށަކީ ކުޑަ ކުށަކަށްވެފައި، އެ ކުށުގެ ދަޢުވާ
އޭނާގެ މައްޗަށް އުފުލުމުގައި ޙާޞިލުވާނެ ޢާންމު މަޞްލަޙަތެއް
ނެތުން؛ ނުވަތަ
108

(ii(އެ ކުށުގެ އަދަބަކީ ނުވަތަ އެ ކުށުގެ ނަތީޖާއަކީ، އިޢުތިރާފުގެ
އެއްބަސްވުން ނިސްބަތްވާ ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް އިތުރު ވަރުގަދަކަމެއް
ގެނެސްދޭ ކަމަކަށްނުވުން؛ ނުވަތަ
(iii(އެ ކުށުގެ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި
ނިމުމުގެ ފުރުޞަތު ކުޑަވުމާއެކު، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތާއެކު ވާ
އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ނަތީޖާގެ ބޭރުން، އޭނާއަށް އިތުރު
ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލައި އަދަބު ލިބުމަކީ، އޭނާ ޖަވާބުދާރީކުރުވުމަށް
ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަން ދެމެހެއްޓުމަށް ކޮންމެހެން މުހިންމު
ކަމަކަށްނުވުން.
(2) ކުށުގެ އަދަބު ލުއިކޮށްދޭން އެދޭނަމަ، އަދަބު ލުއިކޮށްދެވިދާނެ ގޮތްތައް.
(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ވެވޭ އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން އަދަބު ލުއިކުރެވޭނީ
އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(1) އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއްވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014)ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު(ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެންނަމަ، އެ ކުށަށް އެއްބަސްވެވޭ
އަދަބު، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 1002 ވަނަ މާއްދާގައި ހިމެނޭ، ކަނޑައެޅޭނެ
އަދަބުގެ މިންވަރު ބަޔާންކޮށްދޭ ތާވަލުގައި އެ ދަރަޖައިގެ ކުށަކަށް
ކަނޑައެޅިފައިވާ އެންމެ ކުޑަ އަދަބަށްވުރެ ކުޑަވެގެންނުވާނެއެވެ.
(2) އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއްވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014)ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު(ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެންނަމަ، އެ ކުށަށް އެއްބަސްވެވޭ
އަދަބު، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 1005 ވަނަ މާއްދާގައި ހިމެނޭ، އަދަބުތަކުގެ
މިންވަރު ދައްކުވައިދޭ ތާވަލުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ބަދަލުކޮށް، އެގޮތުގެމަތިން
އެއްބަސްވުމުގައި ހިމެނިދާނެއެވެ.
(3) އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއްވަނީ ޖިނާއީ ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ ޚާއްޞަ
ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެންނަމަ، އެ ކުށަކަށް ޤާނޫނުގައި
ކަނޑައެޅިފައިވާ އެންމެ ކުޑަ އަދަބުގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބަޔަށްވުރެ އަދަބު ކުޑައެއް
ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ޤާނޫނުގައި އެ ކުށަށް ކުޑަ އަދަބެއް
ކަނޑައެޅިފައިނުވާނަމަ، އެ ކުށަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބުގެ ދެބައިކުޅަ
އެއްބަޔަށްވުރެ ކުޑަނުވާނެ އަދަބަކަށް އެއްބަސްވެވިދާނެއެވެ.
109

(އ) އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވުމަށްޓަކައި، މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މަޝްވަރާތައް ފެށޭއިރު، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއް
ޢައްޔަންކޮށްފައިނުވާނަމަ، ޤާނޫނީ ވަކީލެއް ޢައްޔަންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޭނާއަށް އޮތްކަން
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އޭނާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ
މީހާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއް ޢައްޔަންކުރުމަށް ބޭނުންކަމަށް ބުނެފިނަމަ، ޤާނޫނީ ވަކީލެއް
ޢައްޔަންކުރުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތެއް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އޭނާއަށް
ދޭންވާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (އ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް
ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމަށް ލިބޭ ފުރުޞަތު ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަމާ ނުލައި އިޢުތިރާފުގެ
އެއްބަސްވުމެއް ހެދުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(މ) މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާ
ދެމެދު އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވުމަށް ނިންމައިފިނަމަ، އެ މީހަކު ކުށަށް
އިޢުތިރާފުވާތާ 5 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާ އުފުލުމަށްޓަކައި މައްސަލައިގައި
އެހާތަނަށް ލިބިފައިވާ އެންމެހައި ހެއްކާއެކު މައްސަލައިގެ ލިޔުންތައް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާއިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ. ނަމަވެސް، ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއަކީ މި ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ
މުއްދަތު އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް ހިނގާ މީހެއް ކަމުގައިވެފައި، އޭނާ ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާތާ
5 (ފަހެއް) ދުވަސް ހަމަވުމުގެ ކުރިން މި ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
މުއްދަތު ހަމަވާނެނަމަ، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ދަޢުވާކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އެ މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް
ފޮނުވަންވާނެއެވެ.
(ފ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ހެދުމާގުޅޭ ތަފްޞީލީ
އިޖުރާއަތުތައް، މި ޤާނޫނު ތަޞްދީޤުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ
ތެރޭގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
110

ހަތަރުވަނަ ބައި
ޝަރީޢަތުގެ ކުރީގެ މަރުޙަލާ
ތޭރަވަނަ ބާބު
އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން
އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން 105. ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާ އޭނާއަށް ސާފުވެފައިވޭތޯ ބެލުމަށާއި،
ބޭއްވުން ދަޢުވާއަށް އޭނާ ޖަވާބުދާރީވާ ގޮތެއް ބެލުމަށާއި، ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް އޮތްތޯ
ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި، ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ ކޮންމެ މައްސަލައެއްގެ
އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމެއް، އެ ކޯޓަކުން ބާއްވަންވާނެއެވެ.
އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުން 106. އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން ބޭއްވުމުގެ މަޤްޞަދަކީ، އަންނަނިވި ކަންކަން ޙާޞިލުކުރުމެވެ.
ޙާޞިލުކުރަންޖެހޭ
ކަންތައްތައް
(ހ) ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާއާގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުމުގެ ކޮޕީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިފައިވާކަން
ކަށަވަރުކުރުން؛
(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުރެވޭ ދަޢުވާއަކީ ކޮބައިކަން އޭނާއަށް ސާފުކޮށްދިނުން؛
(ނ) ދިފާޢީ ވަކީލަކު ނުވަތަ ތަރުޖަމާނަކު ހޯދާފައިނުވާނަމަ، އެކަން ކުރަން ފުރުޞަތުދިނުން؛
(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތަކުންކުރެ ގޮތަކަށް ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ
ފުރުޞަތު ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ދިނުން؛
(ބ) ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތާއި ލިޔުންތައް ހާމަކޮށް، ދަޢުވާއައިގެން
ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް އޮތްތޯ ކަނޑައެޅުން؛
(ޅ) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހެޅުމަށް ދެވޭނެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅުން؛
(ކ) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުންތަކާގުޅޭ އަޑުއެހުންތައް ބޭއްވުމަށާއި، ޝަރީޢަތުގެ
އަޑުއެހުންތައް ބާއްވާނެ ތާރީޚުތަކާއި ގަޑި ކަނޑައަޅައި ތާވަލުކުރުން.
ދަޢުވާއަށް 107. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި އަންނަނިވި ގޮތްތަކުންކުރެ ގޮތަކަށް
ޖަވާބުދާރީވުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވާންވާނެއެވެ.
(1) ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާކަން؛ ނުވަތަ
111

(2) ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރާކަން.
(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތެއް
އިޚްތިޔާރު ނުކޮށްފިނަމަ، ނުވަތަ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ، އޭނާ
ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރީ ކަމަށް ކޯޓުން ބަލަންވާނެއެވެ. އެ ޙާލަތުގައި، އިބްތިދާއީ
އަޑުއެހުން ނިމުމަކަށް ގެނެސް، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް
ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގެ މަސައްކަތް ފަށަންވާނެއެވެ.
(ނ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް
އެންގުމުގެ ކުރިން، އަންނަނިވި ކަންކަން ފަނޑިޔާރު ކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާއާގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުމުގެ ކޮޕީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް
ލިބިފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުން؛
(2) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުރެވޭ ދަޢުވާއަކީ ކޮބައިކަން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް
އެނގޭތޯ ސުވާލުކޮށް، އޭނާއަށް ދަޢުވާ ސާފުވެފައިނުވާނަމަ ދަޢުވާ
ސާފުކޮށްދިނުން؛
(3) ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަން އެންގުން؛
(4) ދަޢުވާއިން ބަރީޢަވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން
ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި އެކަށީގެންވާ ވަގުތާއި
ވަސީލަތްތައް ލިބުމުގެ ޙައްޤު، އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަން އެންގުން؛
(5) އޭނާ އިޚްތިޔާރުކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީގައި ކުށުން ބަރީޢަވުމަށް
މަސައްކަތްކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަމާއި، އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ
ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާ ޙާލަތުގައި، އޭނާ އަމިއްލައަށް ޤާނޫނީ
ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމުގެ މާލީ ތަނަވަސްކަމެއް އޭނާގެ ކިބައިގައި ނެތްނަމަ،
ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލުން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އޭނާއަށް ވަކީލަކު
ޢައްޔަންކޮށްދެވޭނެކަން އެންގުން ؛
(6) އޭނާގެ ހާޒިރުގައި ޝަރީޢަތްކުރެވުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން އެންގުން؛
(7) އޭނާއަކީ ދިވެހި ބަސް ނޭނގޭ މީހެއްނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 167 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ތަރުޖަމާނެއްގެ އެހީގައި ޝަރީޢަތް ކުރެވުމުގެ ޙައްޤު
ލިބިގެންވާކަން އެންގުން؛
112

(8) އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ބަޔާނެއް ނުދިނުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް
ލިބިގެންވާކަމާއި، އޭނާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދޭ ބަޔާނަކީ، އޭނާއާ ދެކޮޅަށް
ބޭނުންކުރެވިދާނެ ބަޔާނެއްކަމާއި، އޭނާ ދޮގުހެކި ދީފިނަމަ، ދޮގުހެކި ދިނުމުގެ
ދަޢުވާ އޭނާގެ މައްޗަށް ކުރެވިދާނެކަން އެންގުން ؛
(9) ދައުލަތުން ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކުރާ ހެކީންނާ ސުވާލުކުރުމާއި، އެ މީހަކު ބޭނުން
ހެކީން ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކޮށްދިނުމަށް ކޯޓުގައި އެދުމާއި، އެ ހެކީންނާ
ޝަރީޢަތުގައި ސުވާލުކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން އެންގުން؛
(10) އޭނާ މި މާއްދާގެ)ހ(ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކުށަށް
އިޢުތިރާފުވެއްޖެނަމަ، އޭނާގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނުގެ 162 ވަނަ މާއްދާގެ
ދަށުން އަވަސްނިޔާއިން ބެލޭނެކަން ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ
(ރ) ގެ ދަށުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ނިންމޭނެކަން އެންގުން.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރުމުގައި، ދަޢުވާ
ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެ ކުށް ކުރާ މީހަކަށް
ނުވަތަ ކުށް ކުރަން އުޅުނު މީހަކަށް ނުވަތަ ކުށް ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިން މީހަކަށް
ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބަކީ ކޮބައިކަން އޭނާއަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި
އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުނުވިނަމަވެސް، އެ ކުށް
ކުރަން އޭނާ އުޅުނުކަން ނުވަތަ އެ ކުށް ކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިންކަން ސާބިތުވާ
މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، އެ ކުށް ކުރަން އުޅުމުގެ ނުވަތަ އެހީތެރިވުމުގެ ކުށް
އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެކަން އޭނާއަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
އިބްތިދާއީ 108. (ހ) އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެއްޖެނަމަ، އެ އިޢުތިރާފު
އަޑުއެހުމުގައި ކުށަށް ޝަރީޢަތަށް ބަލައިގަތުމުގެ ކުރިން އެ އިޢުތިރާފަކީ، އެއްވެސް މަޖުބޫރުކުރުމެއް ނުވަތަ
އިޢުތިރާފުވުން ނުފޫޒެއް ނުވަތަ ބިރުދެއްކުމަކާ ނުލައި، ބުއްދި ސަލާމަތުން ހުރެ އޭނާގެ އަމިއްލަ
އިޚްތިޔާރުގައިވާ އިޢުތިރާފެއްތޯ ބެލުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރު އެ މަޖިލީހުގައި އޭނާއާ
ސުވާލުކޮށް، އެއީ އެފަދައިންވާ އިޢުތިރާފެއްކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ
އިޢުތިރާފަކީ ހަޤީޤަތެއްގެ މައްޗަށް ބިނާވެގެންވާ އިޢުތިރާފެއްކަންވެސް ކޯޓުން
ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
113

(ށ) އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެއްޖެނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް
ކޮށްފައިވާ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ ބާބުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ހިންގުމަކާ ނުލައި ، މި ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ ބާބުގެ ދަށުން އެ މައްސަލަ އަވަސްނިޔާއިން
ނިންމުމަށްޓަކައި ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމެއް ބޭއްވޭނެ ކަމުގައި ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ރ)
ގެ ދަށުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި މައްސަލަ ބަލައި ނިންމޭނެކަން ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާއަށް
ފަނޑިޔާރު އަންގަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 104 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގައި
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާ ދެމެދު އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް
ވެފައިވާނަމަ، އެ އެއްބަސްވުމާމެދު އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ކޯޓުން ގޮތެއް
ނިންމަންވާނެއެވެ. އަދި އެގޮތުން ނިންމާ ނިންމުން ބިނާކުރާ ސަބަބުތައް، ދައުލަތަށާއި
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިޔުމުން ފަނޑިޔާރު ދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ އެއްބަސްވުމަކީ، އެހާތަނަށް މައްސަލައިގައި ލިބިފައިވާ
ހެއްކަށް ބަލާއިރު، ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު،
މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ މުހިންމު ކަންކަމަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް
ރިޢާޔަތްކުރުމެއްނެތި ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްނަމަ، އެ އެއްބަސްވުމާމެދު އަލުން
ވިސްނުމަށް އެންގުމުގެ ބާރު، ނުވަތަ އެއްބަސްވުން ބަލައިނުގަތުމަށް ނިންމުމުގެ ބާރު،
މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން
ނިންމާ ނިންމުމަކީ އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުން ކޯޓަށް ބަލައިގަތުންނަމަ، އިތުރު
އަޑުއެހުމެއް ބޭއްވުމަކާ ނުލައި، އެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އޭނާގެ މައްޗަށް
އެއްބަސްވުމުގައި އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަނޑިޔާރު އަދަބު ކަނޑައަޅައި،
ޙުކުމްކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ނިންމާ ނިންމުމަކީ އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުން
ކޯޓަށް ބަލައިނުގަތުން ކަމުގައިވާނަމަ، އެކަން ކޯޓުން ހާމަކުރަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ބަލައިނުގަތުމަށް ފަނޑިޔާރު
ނިންމައިފިނަމަ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަށް އޭނާ ވެފައިވާ
އިޢުތިރާފުން އޭނާއަށް ރުޖޫޢަވުމަށް ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން ދޭ ފުރުޞަތުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އިޢުތިރާފުން
ރުޖޫޢަނުވެއްޖެނަމަ، އޭނާގެ އިޢުތިރާފު ފަނޑިޔާރު ބަލައިގަންނަންވާނެއެވެ.
114

އެހެންނަމަވެސް، އެޙާލަތުގައި ފަނޑިޔާރު ބަލައިގަންނަނީ ހަމައެކަނި އެ އިޢުތިރާފުކަމާއި،
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާއެކު ވެފައިވާ އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުން
ބަލައިނުގަންނަކަން ފަނޑިޔާރު ހާމަކުރަންވާނެއެވެ.
(އ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާ ޙާލަތުގައި، އެ އިޢުތިރާފާއި މި ޤާނޫނުގެ 107
ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު ސާފުކޮށްދޭ ކަންކަން، ލިޔުމުން ނުވަތަ ވީޑިއޯ ނުވަތަ
އޯޑިއޯ މެދުވެރިކޮށް، ރެކޯޑުކުރެވިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ވ) ޤާނޫނު ނަންބަރު: 21/2022 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނު(އަށް 4 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު(އިން 108 ވަނަ މާއްދާގެ)ވ(
އުވާލާފައިވީނަމަވެސް، އެ ޤާނޫނުން އުވާލާ މާއްދާ ނުވަތަ އަކުރާ ގުޅިގެން ނަންބަރު
ތަރުތީބުކުރަން ބުނާ މާއްދާ ހިމެނިފައިނުވާތީ، މި އިޞްލާޙާއި ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގެ
މާއްދާތަކާއި އަކުރުތަކުގެ ނަންބަރު ތަރުތީބުކުރެވިފައިނުވާނެ.
(މ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ވާ އިޢުތިރާފަކީ، އެއްވެސް މަޖުބޫރުކުރުމެއް
ނުވަތަ ނުފޫޒެއް ނުވަތަ ބިރުދެއްކުމަކާ ނުލައި، ބުއްދި ސަލާމަތުން ހުރެ އޭނާގެ އަމިއްލަ
އިޚްތިޔާރުގައިވާ އިޢުތިރާފެއް ނޫން ކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެނަމަ ނުވަތަ އެ އިޢުތިރާފަކީ
ޙަޤީޤަތެއްގެ މައްޗަށް ބިނާވެގެންވާ އިޢުތިރާފެއްކަން، ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއާއި ހެއްކަށް
ރިޢާޔަތްކުރާއިރު ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުނުކުރެވިއްޖެނަމަ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ އިޢުތިރާފު
ކޯޓުން ބަލައިގަނެގެންނުވާނެއެވެ.
(ފ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ވާ އިޢުތިރާފު ބަލައިނުގަތުމަށް މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން
ނިންމައިފިނަމަ، އެ މައްސަލައިގައި ދެން ޢަމަލުކުރާނީ، ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރާ މީހުންގެ
މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލުކުރާ އުސޫލުންނެވެ.
އިޢުތިރާފުގެ 109. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 104 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެފައިވާ މީހަކަށް
އެއްބަސްވުމެއް މި ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދެވޭ ފުރުޞަތުގައި،
ވެފައިވާ މީހަކު އޭނާ ވެފައިވާ އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވެ، ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވުން
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް
އިންކާރުކުރާ، ނުވަތަ އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވާ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެދާނެކަމަށް ބަލައި،
އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ހިމެނޭ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު، އޭނާއާމެދު
115

ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ތަޙްޤީޤު އިތުރަށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދައުލަތުން
ބޭނުންވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ބަޔާންކޮށް ލިޔުމުން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. މި މާއްދާގެ (ހ)
ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އަދި
މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދައުލަތުން އެފަދައިން ލިޔުމުން އެދިފައިވާނަމަ، ތަޙްޤީޤު
އިތުރަށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ފަނޑިޔާރު ދައުލަތަށް ދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދޭ ފުރުޞަތުގައި ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށް ފަނޑިޔާރު
ފުރުޞަތު ދިނުމާއެކު، އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން އިތުރަށް ކުރިއަށްގެންދެވެން ނެތް ކަމަށް
ކަނޑައަޅައި، އެ މައްސަލަ ބާޠިލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ބާޠިލުކުރާ މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު،
އަލުން އެ ދަޢުވާ އޭނާގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
ދަޢުވާއަށް 110. (ހ) ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ދެވޭ
އިންކާރުކުރުން ފުރުޞަތުގައި އޭނާ ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އޭނާ ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވިގޮތް
ފަނޑިޔާރު ރެކޯޑުކުރުމަށްފަހު، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ހުށަހެޅުމެއް އެއްވެސް
ފަރާތަކުން ހުށަހަޅަން ބޭނުންނަމަ، އެ ފުރުޞަތު ފަނޑިޔާރު ދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދެވޭ ފުރުޞަތުގައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ
ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހަޅާ ނިމި، އެހުށަހެޅުންތަކާމެދު ފަނޑިޔާރު ގޮތެއް ނިންމުމުން، ދަޢުވާ
ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުރާ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ދައުލަތުން ޝަރީޢަތަށް
ހުށަހަޅަން ޤަޞްދުކުރާ އެންމެހައި ހެކި، އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ދައުލަތުން
ހާމަކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމެއްގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރުމާއެކު، އޭނާގެ
މައްޗަށް އެ ދަޢުވާނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ބުނެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014)ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު(ގެ 60 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ދިފާޢުތަކުގެ ތެރެއިން ދިފާޢެއް
ނަގައިފިނަމަ، އެ ދިފާޢު ސާބިތުވޭތޯ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ބަލައި، ގޮތެއް
ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ރ) ދައުލަތުން ހެކި ހުށަހެޅުމުން، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދިފާޢުގައި ހުށަހަޅާނެ ހެކި ހުރިނަމަ،
އެ ހެކި ހުށަހަޅަން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
116

(ބ) އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އަދި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހެކި ހުށަހަޅައި،
ހާމަކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
އިޢުތިރާފުން 111. މި ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ދެވޭ
ރުޖޫޢަވުމުން ކުރިން ފުރުޞަތުގައި، އޭނާ ވެފައިވާ އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވެ، ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އޭނާ ކުރިން
ވެފައިވާ އިޢުތިރާފު ވި އިޢުތިރާފު އޭނާއާ ދެކޮޅަކަށް ބޭނުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އޭނާ އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވިއިރު
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތާ އޭނާއަކީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާއެކު އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވާ ފަރާތެއްނަމަ، އޭނާ
ދެކޮޅަށް ވި އިޢުތިރާފުން ރުޖޫޢަވެ، ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްބަސްވުމުގައި އޭނާ އެއްބަސްވެފައިވާ
ބޭނުންނުކުރެވުން ކަންކަން އޭނާއާ ދެކޮޅަކަށް ބޭނުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް 112. ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތީގައި ހާޒިރުވެ ހުރެގެން މެނުވީ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން
ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ބާއްވައިގެންނުވާނެއެވެ. ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ
ހާޒިރުވުން 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަނޑިޔާރު ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް 113. (ހ) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ބާއްވާ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް ދައުލަތުން ހާޒިރުވުމަށް ކޯޓުން
ދައުލަތުން ހާޒިރުވުން އަންގަންވާނެއެވެ. އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް ދައުލަތުން ސީދާ ހާޒިރުވުމުގެ ބަދަލުގައި ވީޑިއޯ
ކޮންފަރެންސް މެދުވެރިކޮށް މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބުނެފައިވާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިން އެމަޖިލީހުގައި ބައިވެރިވުމަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
(ށ) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ބާއްވާ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުންތަކުގައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތަށް ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސް މެދުވެރިކޮށް ދައުލަތުން ބައިވެރިވުމުގެ
ކަންތައް ކުރިއަށްގެންދާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ޤާނޫނީ ވަކީލަކު 114. (ހ) މައްސަލައިގެ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް ދައުލަތުން ހާޒިރުވާއިރު ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން
ޢައްޔަންކުރުން ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކޮށްފައިނުވާނަމަ، ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމަށް އޭނާއަށް ފުރުޞަތު
ދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި، އިބްތިދާއީ
އަޑުއެހުމުގައި ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރަން ބޭނުންކަމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން
ބުނެފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާ ދަޢުވާއަށް
117

ޖަވާބުދާރީވާން އަންގަންވާނީ، އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލު ޢައްޔަންކުރެވުމުން، އެ ވަކީލުގެ
ހާޒިރުގައެވެ.
(ނ) އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ހަމަޖައްސަން ބޭނުންކަމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުން ބުނެފިނަމަ، އެ މީހަކަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއް ހަމަޖެއްސުމަށް ގިނަވެގެން 10
(ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ފުރުޞަތެއް ކޯޓުން ދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ މުއްދަތު ހަމަވާއިރު އެ މީހަކު ވަކީލެއް ހަމަޖައްސާފައިނުވާނަމަ
އެ މީހަކު ވަކީލެއް ހަމަޖައްސަން ބޭނުންނުވަނީ ކަމުގައި ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(ބ) ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދައި ލިބިގަންނަން ބޭނުންވާ މީހަކީ ބަންދުގައި ހުރި މީހެއްނަމަ،
އޭނާ ވަކީލެއް ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި އޭނާއަށް ވަކީލެއް ހަމަޖެއްސެންދެން ނުވަތަ ކޯޓުން
ދޭ މުއްދަތު ފާއިތުވަންދެން ފޯނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޭނާއަށް ދިނުމަށް އޭނާ
ބަންދުކޮށްފައިހުރި ތަނުގެ އިދާރާއަށް ކޯޓުން އަންގަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުންވެސް ވަކީލެއް ހަމަޖެއްސުމަށް ދެވޭ މުއްދަތަކީ ގިނަވެގެން
10 (ދިހައެއް) ދުވަހެވެ. އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އޭނާ ވަކީލަކު ހަމަނުޖައްސައިފިނަމަ
އޭނާ ވަކީލެއް ހަމަޖައްސަން ބޭނުންނުވަނީ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(ކ) ވަކީލެއް ހަމަޖެއްސުމަށް ދެވޭ މުއްދަތު ހަމަވާއިރު ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބަކާ
ނުލައި ވަކީލަކު ހަމަޖައްސާފައިނުވާނަމަ، މައްސަލައިގައި ކޯޓުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން
ކުރިއަށް ގެންދަންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ ފަހުން ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރި ކަމުގައިވިޔަސް،
ޝަރީޢަތުގައި ނިމިފައިހުރި ކަންކަން އަލުން ކުރާކަށް ލާޒިމެއްނުވާނެއެވެ.
(އ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށަކީ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި
އޭނާއަކީ ޤާނޫނީ ވަކީލެއް ހޯދޭފަދަ މާލީ ތަނަވަސްކަމެއް ނެތް މީހެއްނަމަ،
ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުން އޭނާއަށް ދައުލަތުން ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި،
ކޯޓުން ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
118

(ވ) މި މާއްދާގެ (އ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ދޭ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކަމާބެހޭ ދައުލަތުގެ އިދާރާއަށް
ހުށަހަޅައިގެން ވަކީލެއް ހަމަޖެއްސުމުގެ ކަންތައް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި
ކޮށްފައިނުވާކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ މީހަކު ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރަން
ބޭނުންނުވަނީ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(މ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ހުރީ ބަންދެއްގައި ކަމުގައިވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (އ) ގެ ދަށުން ޤާނޫނީ
ވަކީލަކު ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި ކަމާބެހޭ ދައުލަތުގެ އިދާރާއަށް ހުށަހަޅައިގެން އެކަން
ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް އެ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވާ ތަނުގެ އިދާރާއަށް ކޯޓުން
އަންގަންވާނެއެވެ.
(ފ) މި މާއްދާގެ (މ) ގައިވާ ޙާލަތުގައި އެ މީހެއްގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތާއި
ހުށަހަޅަންޖެހޭ އެހެނިހެން މަޢުލޫމާތު، ކަމާބެހޭ ދައުލަތުގެ އިދާރާއަށް ހުށަހަޅައިގެން އެ
މީހަކަށް ވަކީލެއް ހަމަޖެއްސުމުގެ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރުމަށް އެ މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި
ހުރި ތަނުގެ އިދާރާއިން މަގުފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާއައިގެން 115. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދަޢުވާ
ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް ލިބޭ ފަރާތަށް ދެވޭ ފުރުޞަތުގައި ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، ހުށަހެޅިފައިވާ
އޮތްތޯ ބެލުން ދަޢުވާއަށާއި، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހެއްކަށް
ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އެ ދަޢުވާ ކުރެވޭނެ ތަނެއް ނެތްކަމަށް،
މަދަނީ މިންގަނޑުން ބަލާއިރު ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެ
ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދެވޭނެ ތަނެއް ނެތް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެއީ ބާޠިލު ދަޢުވާއެއް
ކަމުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް ނެތް ކަމަށް ފަނޑިޔާރު
ކަނޑައަޅާ ޙާލަތުގައި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ހުރީ ބަންދުގައި ކަމަށްވާނަމަ، އޭނާ
ދޫކޮށްލުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާއެއް ބާޠިލު ކަމަށް ކޯޓުން ކަނޑައެޅުމަކީ، އިތުރު
ހެއްކާއެކު، ނުވަތަ ދަޢުވާގެ ލިޔުމަށް ބަދަލުގެނެސް، ހަމަ އެ ދަޢުވާ އަލުން އުފުލުމަށް
ހުރަހަކަށްވާނެ ކަމެއް ނޫނެވެ.
119

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރަކު ނިންމުމެއް ނިންމައިފިނަމަ، އެ ނިންމުން
ނިންމި ސަބަބުތައް، އެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ނިންމުން
ދައުލަތަށާއި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ފަނޑިޔާރު ދޭންވާނެއެވެ.
(ބ) މި ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދަޢުވާ
ލިބޭ ފަރާތަށް ދެވޭ ފުރުޞަތުގައި ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، ހުށަހެޅިފައިވާ
ދަޢުވާއަށާއި އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހެއްކަށް
ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އެ ދަޢުވާ ކުރެވޭނެ ތަނެއް އޮތްކަމަށް،
މަދަނީ މިންގަނޑުން ބަލާއިރު ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެ
ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދެވޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން 116. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއައިގެން ކުރިއަށްދާނެ ތަނެއް އޮތް
ބާއްވާނެ ދުވަހެއް ކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު ނިންމައިފިނަމަ،
ކަނޑައެޅުން މި ޤާނޫނުގެ ސާދަވަނަ ބާބުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަން
ބޭނުންވާ ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހެޅުމަށް މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅައި، އެ މުއްދަތުން އުނިނުވާ
ގޮތަށް، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ބާއްވާނެ ދުވަސްތައް، ދައުލަތާއި ދަޢުވާ
ލިބޭ ފަރާތާ މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހު، ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި ތާވަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާ
ހުށަހެޅުމެއް ނެތްކަމަށް ބުނެ، މި ޤާނޫނުގެ ސާދަވަނަ ބާބުގެ ދަށުން އެފަދަ ހުށަހެޅުންތައް
ހުށަހަޅަން ދެވޭ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ބާއްވާނެ ދުވަސްތައް
ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި ތާވަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ތާވަލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 142
ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ސާދަވަނަ ބާބު
ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން
ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން 117. ޝަރީޢަތުގައި މަޢުޟޫޢީގޮތުން ބެލުމަކާ ނުލައި އެއާމެދު ގޮތެއް ނިންމޭނެ ދިފާޢެއް، ނުވަތަ
ހުށަހެޅިދާނެ ހުށަހެޅުން އިޢުތިރާޟެއް، ނުވަތަ ހުށަހެޅުމެއް، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކަށް ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން
ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
120

ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން 118. (ހ) ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ އެންމެހައި ހުށަހެޅުމެއް، ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ 30
ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ އަޑުއެހުންތައް
ހުށަހެޅުމާއި، އެ ބާއްވާނެ ގޮތެއް، މި ޤާނޫނުގެ 116 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތާވަލުކުރާއިރު ފަނޑިޔާރު
ހުށަހެޅުންތަކާގުޅޭ ނިންމަންވާ ނެއެވެ.
އަޑުއެހުންތައް ބޭއްވުން
(ށ) މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކުން މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ
ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެ ހުށަހެޅުމަކާމެދު ގޮތެއް
ނިންމުމަށް ވީއެންމެ އަވަހަކަށް ކޯޓުން އަޑުއެހުމެއް ބާއްވަންވާނެއެވެ.
(ނ) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތައް ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާ ކަމާގުޅޭ
ފޯމު މެދުވެރިކޮށެވެ.
(ރ) ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ކޮންމެ ހުށަހެޅުމަކާއެކު، އެ ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރާ
ލިޔެކިޔުންތައް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމާއެކު، އެ ހުށަހެޅުމުގެ ކޮޕީއެއް،
އެ ހުށަހެޅުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާތާ 2 (ދޭއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ
އަނެއް ފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަށް ރައްދުދިނުމުގެ ގޮތުން އަނެއް ފަރާތުން ހުށަހަޅާ
ލިޔެކިޔުންތައް، އަޑުއެހުން ބޭއްވުމުގެ 2 (ދޭއް) ދުވަސް ކުރިން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ކ) ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅިގެން ބާއްވާ އަޑުއެހުން ބޭއްވުމުގެ
5 (ފަހެއް) ދުވަސް ކުރިން އެކަން، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެފަރާތަށް ފަނޑިޔާރު
އަންގަންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ލިބޭ ފުރުޞަތުގައި، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ
ހުށަހެޅުމުގެ ގޮތުގައި އެއް ހުށަހެޅުމަށްވުރެ ގިނަ ހުށަހެޅުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިއްޖެ
ޙާލަތެއްގައި، އެ އެންމެހައި ހުށަހެޅުމަކާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި އެއް އަޑުއެހުން
ބޭއްވުމަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
121

ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން 119. (ހ) އަންނަނިވި ހުށަހެޅުންތަކަކީ ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ހުށަހެޅުންތަކެކެވެ.
ހުށަހަޅަންޖެހޭ މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން
ހުށަހެޅުން އެއިން ހުށަހެޅުމެއް ހުށަނާޅައިފިނަމަ، އެކަންކަން ހުށަހެޅުމަށް އޮތް ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލީ
ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.
(1) ދަޢުވާ އުފުލުމުގައި އަދި/ނުވަތަ ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމުގައި އުނިކަމެއް ވާނަމަ
އެކަން؛
(2) ދަޢުވާކުރުމަށް ހުރަހަކަށްވެދާނެ ދިފާޢެއް؛
(3) ވަކި ހެއްކަކީ ޝަރީޢަތަށް ޤަބޫލުނުކުރެވޭނެ ހެކި ކަމުގައި ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް
އެދި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން؛
(4) އެކަކަށްވުރެ ގިނަ މީހުންގެ މައްޗަށް އެކުގައި ކުރާ ދަޢުވާއެއް ވަކިކޮށްދިނުމަށް
އެދުން؛
(5) ހެކިބަސްދޭ މީހާ ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދުން؛
(6) މި ޤާނޫނުގެ 129 އަދި 132 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހެކި ހާމަކުރުމަށް
އެންގުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)3(ވަނަ ނަންބަރު އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ވަކި ހެއްކެއް ހާމަވީ،
ޝަރީޢަތް ފެށުމަށް ފަހުގައި ކަމަށްވާނަމަ، އެ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ހުށަހެޅުމެއް،
ޝަރީޢަތް ފެށުމަށް ފަހުގައިވެސް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
ދަޢުވާކުރުމަށް 120. (ހ) ދަޢުވާކުރުމަށް ހުރަހަކަށް ވެދާނެ ދިފާޢެއް ކަމަށް ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންވެގެންވާ ދިފާޢެއް
ހުރަހަކަށް ވެދާނެ އޮވެގެން، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އެ ދިފާޢު ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާނަމަ، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން
ދިފާޢު ހުށަހެޅުން އެ ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ފަނޑިޔާރު ދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ދިފާޢެއް ވާންވާނީ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތާ ދެކޮޅަށް
ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާ މަޢުޟޫޢީގޮތުން ބެލުމަކާ ނުލައި، އެ ދިފާޢާމެދު ގޮތެއް ނިންމޭނެ
ދިފާޢަކަށެވެ.
(ނ) ދަޢުވާކުރުމަށް ހުރަހަކަށް ވެދާނެ ދިފާޢެއް ކަމަށް ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންވެގެންވާ ދިފާޢެއް
އޮވެގެން، މި މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އެ ދިފާޢު ހުށަހަޅައި މަދަނީ
މިންގަނޑުން އެ ދިފާޢު ސާބިތުކޮށްދީފިނަމަ، އެ ދަޢުވާ ބެލޭނެ ތަނެއް ނެތްކަމަށް އެ
ހިސާބުން ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި، މައްސަލަ ނިންމަންވާނެއެވެ.
122

ދަޢުވާ ލިބިގަތުމަށް 121. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާ ލިބިގަތުމަށާއި، ކުރެވޭ ޙުކުމް ބަލައިގަތުމަށް
ނުކުޅެދިގެންވާކަމުގެ ނުކުޅެދިގެންވުމުގެ ދިފާޢުގެ ދަށުން ދިފާޢެއް ޝަރީޢަތުގެ އެއްވެސް މަރުޙަލާއެއްގައި
ދިފާޢު ހުށަހަޅައިފިނަމަ ކޯޓުގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި ނުވަތަ ދައުލަތުގެ އެދުމުގެމަތިން އޭނާއަކީ
ޞިއްޙީގޮތުން އެ ދަޢުވާ ބަލައިގަނެވޭނެ މީހެއްކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި ކޯޓުން
ކަނޑައަޅާ ތަނަކުން މެޑިކަލް އެގްޒެމިނޭޝަނެއް ހެދުމަށް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ކޯޓުން
އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ކޯޓުގެ އަމުރާ އެއްގޮތަށް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ޢަމަލުނުކޮށްފިނަމަ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ
ޞިއްޙީގޮތުން އެ ދަޢުވާ ބަލައިގަނެވޭނެ މީހެއް ނޫންކަން ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި އެ
ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ޚަބީރުންގެ ހެކިބަސް ޤަބޫލުނުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ މެޑިކަލް އެގްޒެމިނޭޝަން ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއެއް ހޯދުމަށް
ދައުލަތުން އެދިއްޖެނަމަ، އެ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއެއް ކޯޓުން ދައުލަތަށް ދޭންވާނެއެވެ.
ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގި 122. (ހ) ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގި ތަނުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ނެތްކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އޭނާ އެކަން،
ތަނުގައި ނެތް ކަމުގެ ދިފާޢެއްގެ ގޮތުގައި ނަގަން ބޭނުންވާނަމަ، އެކަން ދުރާލާ ހާމަކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
ދިފާޢު އެގޮތުން ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް
ދީފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(1) ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގިއިރު ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ހުރި ކަމަށް ބުނާ ކޮންމެ ތަނެއް
ވަކިވަކިން ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްދިނުން؛
(2) ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގި ތަނުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ނެތްކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ
ގޮތުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހަޅަން ޤަޞްދުކުރާ ހެކީންގެ ނަމާއި އެޑްރެހާއި
ގުޅޭނެ ނަންބަރު.
(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު ތަޙްޤީޤުގައި
ދީފިނަމަ، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން އެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކޮށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވާއިރު، އެ މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގި ތަނުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތް ނެތްކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހެކި ހުރިކަން
އޭނާއަށް އެނގިފައިވަނީ ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގެ ފަހުން އެހެންނަމަވެސް ޝަރީޢަތުގެ
123

މަރުޙަލާގެ ކުރިން ކަމުގައިވާނަމަ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ
ކުރިން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ މަޢުލޫމާތު ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ލިޔުމަކުން ހުށަހެޅުމުންވެސް، އެ މަޢުލޫމާތު ދުރާލާ ހާމަކުރެވުނީ
ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ނުވަތަ (ނ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މަޢުލޫމާތު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
ލިބުމުން، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކަންތައްތަކާއި، މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤުން
ފެންނަންހުރި ކަންތައްތަކަށް ބެލުމަށްފަހު، ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
ނިންމައިފިނަމަ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް އެ ދިފާޢު ދުރާލާ ހާމަކުރިކަން ދަޢުވާގެ ލިޔުންތަކުން
އެނގެން އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތަށް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާނަމަ، ކުށުގެ
ޢަމަލު ހިނގި ތަނުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ނެތްކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުން ހާމަކުރާ ހެކީން ދިފާޢީ ހެކީންގެ ގޮތުގައި ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ޢަމަލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، މި
މާއްދާގެ (އ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި މެނުވީ، ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގި ތަނުގައި
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ނެތްކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ދުރާލާ ހާމަނުކުރާ ހެކީންގެ
ހެކިބަސް ކޯޓުން ޤަބޫލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ އަމިއްލަ ހެކިބަސް
ޝަރީޢަތުގައި ދިނުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(އ) ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގި ތަނުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ނެތްކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާ
ލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހެކި ހުރިކަން އެނގިފައިވަނީ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި
ކަމަށްވެފައި، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އެ ހެކި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެހާތަނަށް
ޝަރީޢަތަށް ހުށަ ހެޅިފައިހުރި ހުރިހާ ހެކިތަކަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު ޢަދުލުއިންޞާފު
ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި އެ ހެކި ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ ހެކި
ޤަބޫލުކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުގެ 136 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ލާޒިމުކުރާ ކަންކަމަކީ
ޢަދުލުއިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި އެއްކިބާކުރެވިދާނެ ކަމެއްކަމަށް ކޯޓަށް ފެންނަނަމަ،
ކަންހިނގާފައި އޮތްގޮތް ރަނގަޅަށް ބެލުމަށްފަހު، އެކަންކަން އެއްކިބާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
124

ފަނަރަވަނަ ބާބު
ހެކިބަހުގެ ގޮތުގައި ފަހުން ބޭނުންކުރުމަށް ބަޔާން ނެގުން
ކޯޓުގެ އަމުރަށް 123. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތުގައި ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅަން ޤަޞްދުކުރާ މީހެއްގެ
ހެކިބަސް ނެގުން ހެކިބަސް ދުރާލައި ނަގައި ، ޝަރީޢަތުގައި ފަހުން ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި
ރައްކާތެރިކޮށްދިނުމަށް އެދި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން
ފުރިހަމަވާނަމަ، ހެކިބަހުގެ ގޮތުގައި ފަހުން ބޭނުންކުރުމަށް ބަޔާންނެގުމުގެ ހުއްދަ ކޯޓަށް
ދެވިދާނެއެވެ.
(1) މި ޤާނޫނުގެ 128 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން
ސަބަބަކާ ހުރެ ހެކިބަސްދޭ މީހާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހެކިބަސް ދިނުމަށް
ހާޒިރުވެވެން ނެތުން؛ އަދި
(2) އޭނާގެ ހެކިބަހަކީ އެ ޝަރީޢަތަށް މުހިންމު ހެކިބަހެއް ކަމަށްވުން؛ އަދި
(3) ޢަދުލުއިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި އޭނާގެ ހެކިބަސް ނަގައި
ރައްކާތެރިކުރެވިފައި އޮތުން މުހިންމުކަމަށްވުން.
(ނ) ކޯޓުގެ ހުއްދައާއެކު، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެފަރާތުން އެއްބަސްވާ ގޮތެއްގެމަތިން ، މި
މާއްދާގެ ދަށުން ހެކިބަސްދޭ މީހާގެ ހެކިބަސް ނަގައި ރައްކާތެރިކުރެވިދާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހެކިބަސް ނަގައި ރައްކާތެރިކުރުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރާނަމަ،
އެ ހެކިބަސްނަގާއިރު ހެކިބަސްދޭ މީހާގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ ކަމާގުޅޭ ފޮތްތަކާއި
ލިޔެކިޔުމާއި ރެކޯޑާއި ރެކޯޑިންގތަކާއި، ޑޭޓާތަކާއި އެނޫންވެސް މާއްދީ ތަކެތި ހުށަހެޅުމަށް
ކޯޓަށް އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްކަމުގައިވީ ނަމަވެސް ، ޤާނޫނީ ޙިމާޔަތް ލިބިފައިވާ އެއްޗެއް
އެ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅުން ލާޒިމުވެގެނެއްނުވެއެވެ.
125

ނޯޓިސްދިނުން 124. (ހ) ހެކިބަސް ނަގައި ރައްކާތެރިކުރަން އެދޭ ފަރާތުން އެ ހެކިބަސް ނަގާނެ ދުވަހަކާއި
ހެކިބަސް ނެގުން އޮންނާނެ ތަނުގެ މަޢުލޫމާތު، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެހެން ފަރާތްތަކަށް
އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެންގުމެއް އަންގާއިރު، ހެކިބަސް ނަގައި ރައްކާތެރިކުރަން
ޤަޞްދުކުރާ އެންމެންގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ހިމަނަންވާނެއެވެ. ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ
ބަންދުގައި ހުރި ފަރާތެއްނަމަ، މި މާއްދާގެ ދަށުން ހެކިބަސް ނެގުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ
ދުވަހާއި ތަން އެ މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި ހުރި އިދާރާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ނ) ހެކިބަސް ނަގައި ރައްކާތެރިކުރުމަށްޓަކައި ހެކިބަސް ނަގަން ހަމަޖެހިފައިވާ ތަން
ބަދަލުކުރަން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކުން އެދިއްޖެނަމަ، އެކަން އެގޮތަށް
ބަދަލުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެކަން ކުރުމަށް
ހުއްދަދެވިދާނެއެވެ.
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް 125. (ހ) ހެކިބަސް ނަގައި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށްދާއިރު އެތަނަށް ހާޒިރުވެ،
ހާޒިރުވުން ހެކިބަސްދޭ މީހާގެ ހާޒިރުގައި ހުރުމުގެ ޙައްޤު ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާއަށާއި އޭނާގެ ވަކީލަށް
ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން ހާޒިރުވުމުގެ އެންމެހައި ޚަރަދެއް އުފުލަންޖެހޭނީ ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުންނެވެ.
(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހަކީ ބަންދުގައިވާ މީހެއްނަމަ، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި
ފިޔަވައި އެނޫން ޙާލަތްތަކުގައި، އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިހުރި ފަރާތުން ހެކިބަސް
ނެގުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ތަނަށް އޭނާ ހާޒިރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް އެތަނުގައި ހާޒިރުވެހުރުމަށް ލިބިފައިވާ ޙައްޤު ލިޔުމުން
ދޫކޮށްލާފައިވާނަމަ، ނުވަތަ ހެކިބަސް ނެގުމަށް ހުރަސް އެޅޭގޮތަކަށް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ
ޢަމަލުތައް ހުރުމުގެ ސަބަބުން ހެކިބަސް ނަގާ ތަނުން އޭނާ ނެރެންޖެހިދާނެކަމަށް
އިންޒާރުކުރުމުންވެސް އޭނާގެ ޢަމަލުތައް ހެކިބަސް ނެގުމަށް ހުރަސްއެޅޭ ގޮތަކަށް
ހުރިނަމަ، ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައި ހެކިބަސް ނެގިދާނެއެވެ.
(ރ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ ބަންދުގައިވާ މީހެއް ކަމަށް ނުވާނަމަ، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ
ގޮތެއްގެމަތިން ހެކިބަސް ނަގާ ތަނުގައި ހާޒިރުވެ ހުރުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
126

އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް އެތަނަށް ހާޒިރުވެފައި ނުވާނަމަ،
އަންނަނިވި ޙައްޤުތައް އޭނާ ދޫކޮށްލީ ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.
(1) އެތަނަށް ހާޒިރުވެ ހުރުމަށް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިދޭ ޙައްޤު؛
(2) ހެކިބަސް ނެގުމަށާއި، އެ ހެކިބަސް ބޭނުންކުރުމަށް އިޢުތިރާޟުކުރުމަށް ދަޢުވާ
ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިފައިވާ ޙައްޤު.
ހެކިބަސް ނަގާ ގޮތް 126. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓުގެ އަމުރަކުން އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑަނާޅާހައި ހިނދަކު، މި މާއްދާގެ
ދަށުން ނަގާ ހެކިބަސް ނަގަންވާނީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހެކިބަސް ނެގުމުގައި ޢަމަލުކުރުމަށް މި
ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ހެކީންނާ ސުވާލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު،
މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އިޢުތިރާޟުކުރުން 127. ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފަހުން ހެކިބަހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ހެކިބަސް ނަގާއިރު ، އެ
ހެކިބަސް އެގޮތަށް ނެގުމަށް ދެފަރާތުންކުރެ ފަރާތަކުން އިޢުތިރާޟުކުރާނަމަ އެކަން އެ ހެކިބަސް
ނެގޭ މަރުޙަލާގައި ސަބަބާއެކު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ހެކީގެ ގޮތުގައި 128. ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފަހުން ހެކިބަހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ނަގާ ހެކިބަސް ނުވަތަ އެ
ބޭނުންކުރުން ހެކިބަހުގެ ބައެއް، ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އަންނަނިވި ޙާލަތުތަކުންކުރެ
ޙާލަތެއްގައި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައި، ޝަރީޢަތުގައި ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ.
(ހ) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފަހުން ހެކިބަހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަށް ނަގާފައިވާ ހެކިބަހުން
ބައެއް، ޝަރީޢަތުގައި ހިމެނޭ އަނެއް ފަރާތުން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވުން؛
(ށ) ހެކިބަސްދޭ މީހާ އަންނަނިވި ސަބަބުތަކުންކުރެ ސަބަބަކާހުރެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް
ހާޒިރުކުރެވެން ނެތުން:
(1) މަރުވުމުގެ ސަބަބުން، ނުވަތަ ހަށިގަނޑަށް ނުވަތަ ސިކުނޑިއަށް ޖެހިފައިވާ
ބައްޔެއްގެ ސަބަބުން، ނުވަތަ މުސްކުޅިވުމުގެ ސަބަބުން އޭނާ ހާޒިރުކުރެވެން
ނެތުން؛
(2) ހެކިބަސްދޭ މީހާ ޤައުމުން ބޭރުގައިވުމުގެ ސަބަބުން ހާޒިރުކުރެވެން ނެތުން؛
127

(3) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފަހުން ހެކިބަހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި
ނަގާފައިވާ ހެކިބަސް ދިން މީހާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވުމަށް
އަންގާފައިވާ އެންގުމާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކޮށްފައިނުވުން.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތަށް ހެކިބަސްދޭ މީހާ
ޤައުމުން ބޭރުގައި ހުރި ހުރުމަކީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފަހުން ހެކިބަހުގެ ގޮތުގައި
ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ނަގާފައިވާ ހެކިބަސް، ހެކީގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅަން ޤަޞްދުކުރާ
ފަރާތުން ޤަޞްދުގައި ކުރުވާފައިވާ ކަމެއް ކަމުގައި ވެގެންނުވާނެއެވެ.
ސޯޅަވަނަ ބާބު
ހެކި ހާމަކުރުން
ދައުލަތުން ހެކި 129. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 130 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި މެނުވީ ދައުލަތުން އަންނަނިވި
ހާމަކުރުން މަޢުލޫމާތު، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ހާމަކުރަންވާނެއެވެ. ނުވަތަ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް އެ
މަޢުލޫމާތު ބެލޭނޭ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.
(1) ދައުލަތުގެ ބާރުގެ ދަށުގައިވާ ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ މަޢުލޫމާތު؛
(2) އެ މަޢުލޫމާތަކީ ދައުލަތަށް އެނގޭ ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި އެނގެންޖެހޭ
މަޢުލޫމާތު ކަމަށްވުން.
(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ އަންނަނިވި ތަކެތި ބަލައި، ކޮޕީ ނަގައި،
ފޮޓޯ ނެގުމުގެ ފުރުޞަތު ދައުލަތުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ.
(1) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދީފައިވާ އެ މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ބަޔާންތައް؛
(2) ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތުން އަނގަބަހުން، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ނުވަތަ ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ މުވައްޒަފަކަށް ދީފައިވާ ބަޔާނެއްގައި ހިމެނޭ މައިގަނޑު ކަންކަން؛
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރާއި)2(ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ދައުލަތުން މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރަންޖެހޭނީ އެ މަޢުލޫމާތަކީ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއެއްގެ
އޮފިސަރަކު ކުރި ތަޙްޤީޤެއްގައި ނުވަތަ ކުރި ސުވާލެއްގެ ޖަވާބުގެ ގޮތުން ލިބިފައިވާ
މަޢުލޫމާތެއްކަމަށް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމައެވެ.
128

(ރ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ އެ ފަރާތުގެ ކުށުގެ ރެކޯޑު ދައުލަތުން
ދޭންވާނެއެވެ.
(ބ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ޙާލަތުގައި ލިޔެކިޔުމާއި،
ފޮޓޯއާއި، ވީޑިއޯއާއި، ޑޭޓާއާއި، ޢިމާރާތްތަކާއި، ތަންތަން ބަލައި، ފޮޓޯ ނަގައި، ކޮޕީ
ހެއްދުމުގެ ފުރުޞަތު، ދައުލަތުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ.
(1) އެ އެއްޗެއްސަކީ، ދިފާޢު ތައްޔާރުކުރުމުގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް މުހިންމު
އެއްޗެހި ކަމަށްވުން؛ ނުވަތަ
(2) އެ އެއްޗެއްސަކީ، ދައުލަތުގެ މައިގަނޑު ދަޢުވާގައި ޝަރީއަތުގައި
ބޭނުންކުރުމަށް ގަސްދުކުރާ ތަކެތި ކަމަށްވުން؛ ނުވަތަ
(3) އެ އެއްޗެއްސަކީ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ އަމިއްލަ އެއްޗެއް ނުވަތަ އޭނާ
ހޯދާފައިވާ އެއްޗެއް ކަމަށްވުން.
(ޅ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުރެވިފައިވާ
އެންމެހައި ޖިސްމާނީ ނުވަތަ ސިކުނޑީގެ ނުވަތަ ސައިންޓިފިކް ޓެސްޓްތަކުގެ ނަތީޖާތަކަކީ
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ ދިފާޢު ތައްޔާރުކުރުމުގައި، ނުވަތަ ދައުލަތުން ކުރާ ދަޢުވާގައި
ޝަރީއަތުގައި ބޭނުންކުރުމަށް ގަސްދުކުރާ ޓެސްޓުތަކެއްކަމަށް ވާނަމަ އެތަކެތި ދައުލަތުން
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ.
(ކ) ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން، ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ، އެ ފަރާތާ
އެއްކޮޅު އެންމެހައި ހެކި ދައުލަތުން ހާމަކުރަންވާނެއެވެ.
(އ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ، ދައުލަތުން ހުށަހަޅަން ގަސްދުކުރާ
އެންމެހައި ހެކީންގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ހިމެނޭ ލިސްޓެއް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ދައުލަތުން
ދޭންވާނެއެވެ.
ހާމަކުރަންނުޖެހޭ 130. (ހ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި މި ޤާނޫނުގެ 129 ވަނަ މާއްދާގައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ
މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރަންޖެހޭ ނުވަތަ ބެލުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތެއް ނޫނެވެ.
129

(1) މި ޤާނޫނުގެ 129 ވަނަ މާއްދާގެ)ހ(،)ރ(،)ޅ(އަދި)ކ(ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ އެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤަކާ ގުޅިގެން
ނުވަތަ ދަޢުވާކުރާ ކުރުމާ ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ ވަކީލަކު ނުވަތަ އެޖެންޓަކު އެ
އޮފީހެއް ނުވަތަ އެ އިދާރާއެއްގެ އެކަނި ބޭނުމަށްޓަކައި ތައްޔާރުކުރާ ރިޕޯޓާއި
ލިޔެކިޔުންތައް؛
(2) މި ޤާނޫނުގެ 129 ވަނަ މާއްދާގެ)ހ(އާއި)ޅ(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފަކަށް ނުވަތަ ވަކީލަކަށް، ހެކިވެރިއަކު
ނުވަތަ ހެކިވެރިއަކަށް ވެދާނެ މީހަކު ދީފައިވާ ބަޔާން.
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ 131. (ހ) ދައުލަތުން މި ޤާނޫނުގެ 129 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހާމަކުރަންޖެހޭ ހެކި ހާމަ ނުކުރުމަށް
އަމުރު ނުވަތަ ވަކި މިންވަރަކަށް އެކަނި ހާމަކުރުމަށް، ނުވަތަ ހެކި ހާމަކުރުން ފަސްކުރުމަށް
އެދި ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދައުލަތުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެ އަމުރާމެދު
ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމަންދެން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް އެފަދަ މަޢުލޫމާތު ލިބުން މަނާކުރުމުގެ
ވަގުތީ އަމުރު ނެރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) އަންނަނިވި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ހެކި ހާމަކުރުމަކީ އިންޞާފުވެރިގޮތް ކަމަށް ނުފެންނަނަމަ،
ހެކި ހާމަ ނުކުރުމަށް، ނުވަތަ ހާމަކުރުން ފަސްކުރުމަށް، ނުވަތަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި
ޝަރުޠުތަކެއްގެ މަތިން ހާމަކުރުމަށް އެންގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) އެއްވެސް މީހަކަށް ޖިސްމާނީ، ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ބޮޑު އިޤްތިޞާދީ ގެއްލުމެއް
ލިބުން ނުވަތަ ކަމަކަށް މަޖުބޫރު ކުރުން؛ ނުވަތަ
(2) ތަޙްޤީޤަށް ހުރަސް އެޅުން؛ ނުވަތަ
(3) ހެއްކެއްގެ އަސްލު އޮޅުވާލުން ނުވަތަ ހެކި ނައްތާލުން، ނުވަތަ ހަލާކުކޮށްލުން،
ނުވަތަ ގެއްލުވާލުން.
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން 132. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 133 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޙާލަތުގައި މެނުވީ، އަންނަނިވި ރުކުންތަކަށް ފެތޭ
ހެކި ހާމަކުރުން ތަކެތި، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހާމަކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އެ ތަކެއްޗަކީ ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތުގެ އަތުގައި ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ނުވަތަ
ބާރުގެ ދަށުގައިވާ ތަކެތި ކަމަށްވުން؛
130

(2) އެ ތަކެއްޗަކީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައިގަނޑު ދިފާޢުގައި ބޭނުންކުރަން
ގަސްދުކުރާ ތަކެއްޗަށްވުން.
(ށ) ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިފައިވާ ހޯދުންތަކާއި
ފޮޓޯތަކާއި، ވީޑިއޯތަކާއި، ފޮތްތަކާއި، ކަރުދާހާއި، ޑޭޓާއާއި، އެނޫންވެސް އެފަދަ އެއްޗެހި،
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ހާމަކޮށް، އެ އެއްޗެއް ނަކަލު ކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ
މަންދޫބަކު، ވަކި މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން، ޞިއްޙީ ގޮތުން ބެލި ބެލުމަކަށް
ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓެއް، ސައިންޓިފިކް ޓެސްޓެއް ނުވަތަ ތަހުލީލެއް، ނުވަތަ
އެނޫންވެސް އެފަދަ އެއްޗެހި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ހާމަކޮށް، އެ އެއްޗެއް ނަކަލު ކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެދިއްޖެނަމަ، ދަޢުވާ ލިބޭފަރާތުން ޝަރީއަތަށް ހުށަހަޅަން
ގަސްދުކުރާ އެންމެހައި ހެކީންގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ހާމަކޮށް، އެ މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭ
ލިސްޓެއް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ދޭންވާނެއެވެ.
ހާމަކުރަންނުޖެހޭ 133. އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތަކީ، އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 132 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރަންޖެހޭ ނުވަތަ ބެލުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތެއް ނޫނެވެ.
(ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ ވަކީލަކު، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ނުވަތަ
ޝަރީޢަތުގެ ކުރީގެ މަރުޙަލާގައި ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ރިޕޯޓެއް، މެމޯއެއް، ނުވަތަ
އެ ފަރާތުގެ ބޭނުމަށް ތައްޔާރުކުރާ އެއްވެސް ލިޔުމެއް؛
(ށ) ހެއްކަކު ނުވަތަ ހެއްކަކަށް ވެދާނެ މީހަކު ދީފައިވާ ބަޔާން.
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ 134. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން މި ޤާނޫނުގެ 132 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހާމަކުރަންޖެހޭ
އަމުރު ހެކި ހާމަ ނުކުރުމަށް ނުވަތަ ވަކި މިންވަރަކަށް އެކަނި ހާމަކުރުމަށް، ނުވަތަ ހެކި
ހާމަކުރުން ފަސްކުރުމަށް އެދި ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދިއްޖެނަމަ،
އެ އަމުރާމެދު ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންދެން ދައުލަތަށް އެފަދަ މަޢުލޫމާތު ލިބުން
މަނާކުރުމުގެ ވަގުތީ އަމުރު ނެރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
131

(ނ) އަންނަނިވި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ހެކި ހާމަކުރުމަކީ އިންޞާފުވެރިގޮތް ކަމަށް ނުފެންނަނަމަ،
ހެކި ހާމަ ނުކުރުމަށް، ނުވަތަ ހާމަކުރުން ފަސްކުރުމަށް، ނުވަތަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި
ޝަރުޠުތަކެއްގެ މަތިން ހާމަކުރުމަށް އެންގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) އެއްވެސް މީހަކަށް ޖިސްމާނީ، ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ބޮޑު އިޤްތިޞާދީ ގެއްލުމެއް
ލިބުން ނުވަތަ ކަމަކަށް މަޖުބޫރު ކުރުން؛ ނުވަތަ
(2) ހެކީގެ ބާރު ކަނޑުވާލުން ނުވަތަ ގެއްލުންދިނުން ނުވަތަ ނައްތާލުން.
ހެކި ހާމަކުރުމަށް އޮތް 135. އަންނަނިވި ޙާލަތުތަކުގައި މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް
މަސްއޫލިއްޔަތު ދަނިކޮށް، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކަށް އިތުރު ހެއްކެއް ލިބިއްޖެނަމަ، އެކަމުގެ މަޢުލޫމާތު
ދެމިއޮތުން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އަނެއް ފަރާތަށް އަދި ކޯޓަށް ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.
(ހ) އެ ހެއްކަކީ މި ބާބުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހާމަކުރަންޖެހޭ ހެއްކެއް ކަމުގައިވުން؛
(ށ) އެ ހެއްކަކީ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކުން ހާމަކުރަން އެދިފައިވާ ބާވަތުގެ
ހެއްކަކަށްވުން ނުވަތަ ކޯޓުން ހާމަކުރަން އެދިފައިވާ ބާވަތުގެ ހެއްކަކަށްވުން.
ހެކި ހާމަކުރުމާގުޅޭ 136. (ހ) މި ބާބުގެ ދަށުން ހާމަކުރަންޖެހޭ ހެކި، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި
ކަންކަން ހާމަކުރަންވާނެއެވެ. ހެކި ހާމަކުރަން އެދޭފަރާތަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތުގެމަތިން އަދި
ތަންފީޛުކުރުން ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ހާމަކުރަންޖެހޭ ހެކި ހާމަކޮށް ނިންމުމަށްޓަކައި، ހެކި
ހާމަކުރަންޖެހޭ މުއްދަތުތައް، ދުރާލައި ކޯޓުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކުން މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލަކާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ
އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ޢަމަލު ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ހެކި ހާމަކުރުމަށް ނުވަތަ ބެލުމަށް އަމުރުކުރުން.)އެގޮތުން އަމުރުކުރުމުގައި
ހެކި ހާމަކުރަންޖެހޭ މުއްދަތާއި، ތަނާއި، ޙާލަތާއި އަދި އެނޫންވެސް ކޯޓަށް
ފެންނަ އިންޞާފުވެރި ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.(
(2) ހެކި ހާމަކުރުމަށް އިތުރު ފުރުޞަތު ދިނުން ؛
(3) ހާމަނުކުރި ހެކި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުން މަނާކުރުން؛
(4) އެ ޙާލަތާ ގުޅޭގޮތުން އެންމެ އިންޞާފުވެރި އެނޫންވެސް އަމުރެއް ނެރުން.
132

ހުއްދަކުރެވިގެންނުވާ 137. ހާމަކުރަން އެދޭ ހެއްކަކީ ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތުގައި ޤަބޫލުނުކުރެވޭ ހެއްކަކަށްވުން
ހެކި ހާމަކުރުމުން އެއީ މި ބާބުގެ ދަށުން ހެކި ހާމަކުރުމަށް އޮންނަ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމަށް އޮތް ޢުޛުރެއްނޫނެވެ.
އިސްތިސްނާނުވުން އެހެންނަމަވެސް އެފަދަ ހެކި ހާމަކުރެވުނު ކަމުގައިވީނަމަވެސް، އެފަދަ ހެކި ޝަރީޢަތަށް
ޤަބޫލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނީ ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ފަސްވަނަ ބައި
ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ
ސަތާރަވަނަ ބާބު
ޝަރީޢަތް ހިންގުން
ޝަރީޢަތް ހިންގޭނެ 138. އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން ބޭއްވުމަށްފަހު، ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅޭނީ، އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާއަށް
މައްސަލަތައް އިންކާރުކުރާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކާއި، އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް ހާޒިރުނުވާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކެވެ.
ކުށަށް 139. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާ
އިޢުތިރާފުވެފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތައް ބެލޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 162 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
މީހުންގެ މައްސަލަތައް އަވަސް ނިޔާއިންނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ކުށަށް
އިޢުތިރާފުވެފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގައި، އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން ބާއްވާ ވަގުތުން
ފެށިގެން ގިނަވެގެން ރަސްމީ ބަންދުނޫން 5 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ
މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ބާއްވަންވާނެއެވެ.
ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކުރާ 140. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ 109 ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 110 ވަނަ މާއްދާގެ
މީހުންގެ މައްސަލަތައް ދަށުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފައިވާ މީހަކުނަމަ، އަދި އޭނާއަކީ،
މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހަކުނަމަ، މި
ޤާނޫނުގެ 84 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އޭނާއަށް ދަޢުވާއާގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތައް ލިބޭތާ
ގިނަވެގެން 70 (ހަތްދިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން
ބާއްވަންވާނެއެވެ.
133

(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރެއްގެ
ކުރިމައްޗަށް ފުރަތަމަ ހާޒިރުކުރުމަށްފަހު ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހެއްނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 84
ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އޭނާއަށް ދަޢުވާއާގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތައް ލިބޭތާ ގިނަވެގެން 90
(ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ބާއްވަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ
ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި، މައްސަލައިގެ އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން ބާއްވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ނުވަތަ
ދަޢުވާއާގުޅޭ ލިޔެކިޔުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް)
ދުވަސް ހަމަވުމުގެ ކުރިން، އެ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން
ބާއްވައިގެންނުވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން އެއަށްވުރެ
ކުރިން ބޭއްވުމަށް ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ އަމިއްލައަށް އެދިއްޖެ ހިނދެއްގައި، މައްސަލައިގެ
ޝަރީޢަތް އެއަށްވުރެ އަވަހަށް ފެށުމަކަށް ހުރަހެއްނެތެވެ.
އިސްތިސްނާ ޙާލަތްތައް 141. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 140 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުތައް
ގުނުމުގައި، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުންތަކާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި
ހޭދަވާ ވަގުތެއް ނުހިމެނޭނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 140 ވަނަ މާއްދާ އެހެންއޮތްނަމަވެސް، އެންމެ ލަސްވެގެން ޝަރީޢަތް
ފެށެންވާނެ ކަމަށް އެ މާއްދާގައި ބަޔާންވެގެންވާ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުން އެދިއްޖެނަމަ، އެއީ ޢަދުލުއިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ މަޞްލަޙަތު އޮތްކަމެއް
ކަމަށް ކޯޓަށް ފެންނަ ޙާލަތުގައި، އެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
ޢަދުލުވެރިކަމާއެކު އަދި 142. (ހ) ޖިނާއީ ކޮންމެ މައްސަލައެއްގެވެސް ޝަރީޢަތް ހިންގަންވާނީ، ޢަދުލުވެރިކަމާއެކު، ވަކި
މެދުކެނޑުމެއް ނެތި ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ހާމަކަމާއެކުގައެވެ.
ޝަރީޢަތް ހިންގުން
(ށ) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލުމަށްފަހު، މެދުކެނޑުމެއްނެތި އެ މައްސަލައިގެ
ޝަރީޢަތް ހިންގަންވާނެއެވެ.
134

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި މެދުކެނޑުމެއް ނެތި ޝަރީޢަތް ހިންގުން ކަމަށް
ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލޭ ހިސާބުން ފެށިގެން އެ
މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމި ޙުކުމް ކޮށް، އަދަބު ކަނޑައެޅުމާ ހަމައަށް ހިނގާ
މަރުޙަލާތައް، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ
ގޮތަށް ބާރުއަޅައި، އެކަށީގެންނުވާ ލަސްވުމަކާ ނުލައި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށެވެ. އަދި
އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތަކުގެ ދެމެދުގައި ގިނަ ދުވަސްތަކެއް
ނުހިނގާނެ ގޮތުގެމަތިން އެ އަޑުއެހުންތައް ތާވަލުކުރެވި، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް
ކުރިއަށްގެންދިއުމަށެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ނ) ގެ މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި ޝަރީޢަތުގެ
އަޑުއެހުންތަކުގެ ދެމެދުގައި ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ނުހިނގާނެ ގޮތުގެމަތިން އެ އަޑުއެހުންތައް
ތާވަލުކުރެވި، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް 143. (ހ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތައް ފިޔަވައި އެހެން ޙާލަތްތަކުގައި، ޖިނާއީ
ޢާންމުކޮށް މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތުގެ ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއްވެސް ކުރިއަށްގެންދަންވާނީ ޢާންމުކޮށް
ހުޅުވާލައިގެން ބޭއްވުން ހުޅުވާލައިގެންނެވެ.
(ށ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތެއް، ނުވަތަ ޝަރީޢަތުން
ބައެއް ބާއްވަންވާނީ ޢާންމުކޮށް ހުޅުވާލެވިފައިނުވާ މަޖިލީހެއްގައެވެ.
(1) ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކުރެވޭ ދަޢުވާއެއްގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި؛
(2) އެއީ ކުށުގެ ޢަމަލުން އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި
ބޭނުންތެރި ކަމެއް ކަމަށްވާ ޙާލަތުގައި؛
(3) އެއީ މުޖުތަމަޢުގެ އަޚްލާޤީ އުސޫލުތައް ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ
އަމަންއަމާންކަން ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންތެރި ކަމެއް ކަމަށްވާ ޙާލަތުގައި؛
(4) އެއީ ޤައުމީ ސަލާމަތަށް ބުރޫއެރިޔަނުދިނުމަށްޓަކައި ބޭނުންތެރި ކަމެއް ކަމަށްވާ
ޙާލަތުގައި؛
135

(5) ޢާންމުކޮށް ހުޅުވާލައިގެން ޝަރީޢަތް ހިންގައިފިނަމަ، ޢަދުލު އިންޞާފު
ޤާއިމުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ހުރަހަކުން މިންޖުވުމަށްޓަކައި އެއީ ބޭނުންތެރި ކަމެއް
ކަމުގައިވާ އެނޫންވެސް ޙާލަތެއްގައި.
ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން 144. (ހ) ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ފަނޑިޔާރު ފަށަންވާނީ، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ފެށުނުކަން
ފެށުމާއި، ދަޢުވާއާއި އިޢުލާންކުރުމާ އެކުގައެވެ. އަދި އެ އަޑުއެހުން ބޭއްވެނީ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް
ދިފާޢު ހުށަހެޅުން ކޮށްފައިވާ ދަޢުވާއަށް އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި އިންކާރުކޮށްފައިވާތީކަން، ނުވަތަ
އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމަށް އޭނާ ހާޒިރުވެފައިނުވާތީކަން ފަނޑިޔާރު ހާމަކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ފަށާނީ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ހުށަހަޅާ ދަޢުވާ،
ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުމުންނެވެ.
(ނ) ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާ ހުށަހަޅާއިރު، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހެކި، އެ
ދަޢުވާއާއެކު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވާ
ހެކީންގެ ހެކިބަސް ނަގާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ނަވާރަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން، ހެކީން ހާޒިރުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައެވެ.
(ރ) ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ނިމުމުން، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އޭނާގެ ދިފާޢު
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ބ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުން ދެން އޮންނާނީ، ހެކީން ހާޒިރުކޮށް ހެކިބަސް
ނެގުމުގެ މަރުޙަލާއެވެ.
ޝަރީޢަތުގެ 144-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 138 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުން ނިންމައި ޝަރީޢަތަށް
މަރުޙަލާގައި ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއްގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާއި، ކުށުގެ ދަޢުވާ
އިޢުތިރާފުގެ އުފުލިފައިވާ މީހާ، އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވާން ބޭނުންނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 150
އެއްބަސްވުމެއްވުން ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޚުލާޞާ ބަޔާން ހުށަހެޅުމުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް ފެށުމުގެ
ކުރިން، އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވުމަށް އެދި، އެ ފަރާތްތަކުން ކޯޓަށް
ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
136

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހުށަހެޅުމުން، އެކަމުގައި މަޝްވަރާކޮށް ގޮތެއް
ނިންމުމަށް، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ފުރުޞަތެއް ދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު މައްސަލަ ބަލާ
ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މިފަދައިން ކޮންމެ މައްސަލައެއްގައިވެސް މަޝްވަރާކޮށް
ގޮތެއް ނިންމުމަށް ފުރުޞަތު ދެވޭނީ އެއް ފަހަރުއެވެ. އެ ފުރުޞަތު ނުދޭން ފަނޑިޔާރު
ނިންމައިފިނަމަ، އެ ނިންމުމަކީ އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ ނިންމުމެއް ނޫނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ އެއްބަސްވުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް
އެއްބަސްވެވިދާނެއެވެ.
(1) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާތަކުގެ ތެރެއިން ހުރިހާ
ދަޢުވާތަކަކަށް ނުވަތަ ބައެއް ދަޢުވާތަކަށް އިޢުތިރާފުވުން؛
(2) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ ފަރާތުން، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައެއްގައި
ހިމެނޭ އެހެން ބައެއްގެ މައްޗަށް ހެކިބަސް ދިނުމަށް، ނުވަތަ ކުށް ކޮށްފައިވާ
ގޮތާބެހޭ އިތުރު މަޢުލޫމާތު، ނުވަތަ ހެކި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަށް ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(3) މި ޤާނޫނުގެ 104 ވަނަ މާއްދާގެ)ޅ(ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ
ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާތަކުގެ ތެރެއިން
ބައެއް ދަޢުވާތައް އަނބުރާ ގެންދިއުން؛
(4) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާއަށް ދެވޭނެ އަދަބާ ބެހޭގޮތުން އެއްބަސްވުން.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން އެއްބަސްވުމެއް ވުމުގެ ކުރިން، މި ޤާނޫނުގެ 104 ވަނަ
މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ވެވޭ އެއްބަސްވުމެއް ބަލައިގަތުމަށް ކޯޓުން ނިންމައިފިނަމަ، އެ
އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރުމަށް މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ހުރިހާ
ފަރާތްތަކަށް ލާޒިމުވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ އެއްބަސްވުމެއް ބަލައިގަތުމަށް ނުވަތަ ބަލައިނުގަތުމަށް
ނިންމާ ނިންމުމަކީ، އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅޭނެ ނިންމުމެއް ނޫނެވެ. އަދި އެފަދަ
އެއްބަސްވުމަކާމެދު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފަނޑިޔާރު ފާޅުކުރި ޚިޔާލެއްގެ ސަބަބުން،
137

ނުވަތަ ދެއްކި ވާހަކައެއްގެ ސަބަބުން ހަމައެކަނި އެކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ
ފަނޑިޔާރުގެ ސުލޫކީ މައްސަލައެއް އުފަންކޮށް ހުށަހަޅައިގެންނުވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ އެއްބަސްވުމަކީ، އެހާތަނަށް މައްސަލައިގައި ލިބިފައިވާ
ހެއްކަށް ބަލާއިރު، ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު،
މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ މުހިންމު ކަންކަމަށް އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއްނެތި
ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްނަމަ، އެ އެއްބަސްވުމާމެދު އަލުން ވިސްނުމަށް އެންގުމުގެ،
ނުވަތަ އެއްބަސްވުން ބަލައިނުގަތުމަށް ނިންމުމުގެ ބާރު، މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ އެއްބަސްވުން ބަލައިނުގަތުމަށް ފަނޑިޔާރު ނިންމައިފިނަމަ، މި
ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޝަރީޢަތުން އެ މައްސަލައެއް ކުރިއަށްގެންގޮސް އެ
މައްސަލައާމެދު ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.
އަށާރަވަނަ ބާބު
ހެކި ހުށަހެޅުމާއި ޤަބޫލުކުރުން
ޝަރީޢަތަށް 145. (ހ) ދައުލަތުން ދަޢުވާ ހުށަހަޅާއިރު، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ހެކި ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
ޤަބޫލުކުރެވޭނެ ހެކި
(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އޭނާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅާއިރު، އެ ދިފާޢު ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ހެކި
ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގެ ދަށުން ހެކި ހުށަހެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރާނީ ހެއްކާބެހޭ
ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ރ) މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާ ހެއްކަކީ ޝަރީޢަތަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭނެ ހެއްކެއް ނޫން ކަމަށްބުނެ، އެ ހެކި ހުށަނޭޅޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް
އެދި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އަނެއް ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް
އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ ކުރިން އެ ހުށަހެޅުމާމެދު ފަނޑިޔާރު ގޮތެއް
ނިންމަންވާނެއެވެ.
138

ޚަޞްމުން ޝަރީޢަތަށް 146. (ހ) މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ޚަޞްމުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާ ހެކި ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް
ހުށަހަޅާ ހެކި ފިޔަވައި ހެއްކެއް ފަނޑިޔާރު ޤަބޫލުކޮށްގެންނުވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ
އެހެން ހެކި ފަރާތްތަކުން ޚަބީރުން ހާޒިރުކުރާ ޙާލަތުގައި، އެކަމުގައި އިތުރު ރަޢުޔެއް ހޯދުން މުހިންމު
ޤަބޫލުނުކުރުން ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ފެނިއްޖެނަމަ، ފަނޑިޔާރުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމަކަށް ޚަބީރުން
ހާޒިރުކޮށް، އެ މީހުންގެ ހެކިބަސް ނެގުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(ށ) ކޯޓުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގައި ހާޒިރުކުރާ ޚަބީރުންނާ ސުވާލުކުރުމުގެ ޙައްޤު،
ދައުލަތަށާއި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ނަވާރަވަނަ ބާބު
ހެކިބަސް ނެގުން
ހެކިބަސް ނެގުން 147. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު،
ޖިނާއީ ކޮންމެ މައްސަލައެއްގައިވެސް ހެކީންގެ ހެކިބަސް ނަގަންވާނީ، ޢާންމުކޮށް،
ހުޅުވާލެވިފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހެއްގައި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް އެ މީހުން
ހާޒިރުކޮށް، ހުވައި މަތީގައި އެ މީހުންނާ ސުވާލުކޮށްގެންނެވެ.
(ށ) ފުރަތަމަ ހެކިބަސް ދޭނީ ދައުލަތުން ހާޒިރުކުރާ ހެކީންނެވެ. ދައުލަތުން ހާޒިރުކުރާ
ހެކީންނާ ދައުލަތުން ސުވާލުކޮށް ނިމުމުން، އެ ހެކީން ކްރޮސް-އެގްޒެމިންކުރުމުގެ ޙައްޤު،
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ހެކީން ކްރޮސް- އެގްޒެމިންކުރުމުގެ ގޮތުން ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުން އެ ހެކީންނާ ސުވާލުކުރާއިރު، ސުވާލުކުރެވޭނީ، އެ ހެކީން ދިން ހެކިބަހުގައި
ހިމެނުނު ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން އެކަންޏެވެ. އޭގެ ބޭރުން އެއްވެސް ސުވާލެއް
ނުކުރެވޭނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ހެކީން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ކްރޮސް-
އެގްޒެމިންކޮށް ނިމުމުން، އެ މީހުން ރީ- އެގްޒެމިންކުރުމުގެ ޙައްޤު، ދައުލަތަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
139

(ބ) ދައުލަތުން ހާޒިރުކުރާ ހެކީންގެ ހެކިބަސް ނަގާ ނިމުމުން، އަދި އެ ހެކީން ދަޢުވާ ލިބޭ
ފަރާތުން ކްރޮސް -އެގްޒެމިންކޮށް ނިމުމުން، ދެން ހާޒިރުކުރާނީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން
ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވާ ހެކީންނެވެ.
(ޅ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ބޭނުންނަމަ، އޭނާގެ އަމިއްލަ ހެކިބަސްވެސް ޝަރީޢަތަށް
ދެވިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އޭނާ ބޭނުންނުވާނަމަ، އޭނާގެ ހެކިބަސް ދިނުމަށް
އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލާޒިމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އޭނާ ހެކިބަސް ނުދިނުމަކުން އޭނާ
ހެކިބަސް ނުދިނުމަށް އިންކާރުކުރި ކުރުމާމެދު ދައުލަތަށް އެއްޗެއް ނުބުނެވޭނެއެވެ. އަދި
އޭނާ ހެކިބަސް ދޭން އިންކާރުކުރި ކުރުމަށް ފަނޑިޔާރު އެއްވެސް ބުރަދަނެއް
ދީގެންނުވާނެއެވެ.
(ކ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން ހެކިބަސްދޭން ނިންމައިފިނަމަ، އޭނާ
ހެކިބަސް ދޭނީ، ހުވައި މަތީގައި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައެވެ. އަދި އޭނާގެ ހެކިބަސް
ނެގުމުގައި ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކުރެވޭ އެހެން ހެކީންގެ ހެކިބަސް ނެގުމުގައި ޢަމަލުކުރެވޭނެ
އުސޫލުތައް ކަމުގައި މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތައް ހިނގާނެއެވެ.
(އ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހާޒިރުކުރާ އެންމެހައި ހެކީންނާ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ސުވާލުކޮށް
ނިމުމުން، އެ ހެކީން ކްރޮސް-އެގްޒެމިންކުރުމުގެ ޙައްޤު ދައުލަތަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހެކިބަސް ދޭ ޙާލަތުގައި، އޭނާ ކްރޮސް-އެގްޒެމިންކުރުމުގެ
ޙައްޤުވެސް ދައުލަތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (އ) ގެ ދަށުން ހެކީން ކްރޮސް-އެގްޒެމިންކުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުން އެ
ހެކީންނާ ސުވާލުކުރާއިރު، ސުވާލުކުރެވޭނީ، އެ ހެކީން ދިން ހެކިބަހުގައި ހިމެނުނު
ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން އެކަންޏެވެ. އޭގެ ބޭރުން އެއްވެސް ސުވާލެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.
(މ) މި މާއްދާގެ (އ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ ހެކީން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ކްރޮސް-
އެގްޒެމިންކޮށް ނިމުމުން، އެ މީހުން ރީ-އެގްޒެމިންކުރުމުގެ ޙައްޤު، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
އޯ ޑިއޯ ނުވަތަ ވީޑިއޯ 148. (ހ) ހެކީންގެ ހެކިބަސް ނަގަންވާނީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހެކީން ހާޒިރުކޮށްގެން ކަމަށް މި
ކޮންފަރެންސް ޤާނޫނުގެ 147 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، ހެކިބަސްދޭ މީހާ
މެދުވެރިކޮށް ހެކިބަސް ހުރީ ޝަރީޢަތް ހިނގަމުންދާ ރަށްނޫން އެހެން ރަށެއްގައި ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ނެގުން އެމްބަސީއެއް ނުވަތަ ހައިކޮމިޝަނެއް ޤާއިމުވެފައިވާ ބިދޭސީ ޤައު މެއްގައި ކަމަށްވެފައި،
140

އޭނާ ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުވުމަށް ދިގުމުއްދަތެއް ނެގުމުގެ ސަބަބުން، ޢަދުލު އިންޞާފު
ޤާއިމުކުރުމަށް ހުރަސް އެޅޭކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެމީހަކީ
ކާކުކަން ޔަޤީންކުރުމަށްފަހު އޭނާގެ ހެކިބަސް، އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސް
މެދުވެރިކޮށް ނެގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) ހެކިބަސްދޭ މީހާ ހުރީ ޝަރީޢަތް ހިނގަމުންދާ ރަށްނޫން އެހެން ރަށެއްގައި ކަމަށްވާނަމަ،
މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ފަދައިން އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސް މެދުވެރިކޮށް
ހެކިބަސް ނަގަންވާނީ އެ ރަށެއްގެ ކޯޓަށް އެމީހާ ހާޒިރުކޮށް، އެމީހަކީ ކާކުކަން
ޔަޤީންކުރުމަށްފަހު ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމަތީގައި ހުވައިކުރުމަށްފަހުއެވެ. އެމީހަކު ހުރީ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެމްބަސީއެއް ނުވަތަ ހައިކޮމިޝަނެއް ޤާއިމުވެފައިވާ ޤައުމެއްގައިނަމަ،
އެމީހަކު އެތަނަކަށް ހާޒިރުކޮށް އެމީހަކީ ކާކުކަން ޔަޤީންކުރުމަށްފަހު އެމްބަސީ ނުވަތަ
ހައިކޮމިޝަންގެ ފަސްޓް ސެކްރަޓަރީގެ މަޤާމަށްވުރެ މަތީ މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހެއްގެ
ކުރިމަތީގައި ހުވަ އިކުރުމަށްފަހުއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސް
މެދުވެރިކޮށް ހެކިބަސް ނަގާއިރުވެސް، ޢަމަލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 147 ވަނަ
މާއްދާގެ (ށ) އިން ފެށިގެން (މ) ގެ ނިޔަލަށް ހުރި އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސް
މެދުވެރިކޮށް ހެކިބަސް ނަގަންވާނީ އެކަމަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާއިމުވެފައިވާ ޙާލަތުގައި އެކަންޏެވެ.
ހެކިބަސްދޭ މީހާ 149. (ހ) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގައި ހިންގޭ ޝަރީޢަތެއްގައި ހެކިބަސްދޭ މީހަކީ މި މާއްދާގެ (ށ)
ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ ގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބަށްޓަކައި ޙިމާޔަތް ލިބިދޭންޖެހޭ މީހެއް ކަމަށް ދައުލަތަށް
އަމުރަށް އެދުން ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، ހެކިބަސްދޭ މީހާ ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ދައުލަތުން ކޯޓަށް
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހެކިބަސްދޭ މީހާ ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ކޯޓަށް
ހުށަހެޅޭނީ، އޭނާ ހެކިބަސްދޭ ދިނުމުގެ ސަބަބުން އޭނާގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް
ކުރިމަތިވުމުގެ އިޙްތިމާލު އޮތްކަމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބުރަވެ
ޤަބޫލުކުރެވޭނަމައެވެ.
141

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ހެކިބަސްދޭ މީހާގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް
ކުރިމަތިވުމުގެ އިޙްތިމާލެއް އޮތުމުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ ހަށިގަނޑަށް ނުވަތަ ފުރާނައަށް
ނުވަތަ މުދަލަށް ނުވަތަ އޭނާގެ ޢާއިލާގެ މީހެއްގެ ހަށިގަނޑަށް ނުވަތަ ފުރާނައަށް ނުވަތަ
މުދަލަށް ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެ ޙާލަތްތައް ހިމެނެއެވެ.
(ރ) ހެކިބަސްދޭ މީހަކީ ޙިމާޔަތްދޭންޖެހޭ މީހެއް ކަމަށް ބަޔާންކޮށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ
ދަށުން ދައުލަތުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު، އެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބު
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) ހެކިބަސްދޭ މީހާ ހެކިބަސްދޭ ދިނުމުގެ ސަބަބުން އޭނާގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް
ކުރިމަތިވުމުގެ އިޙްތިމާލު އޮތްކަމުގައި އޭނާއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އޭނާއަކީ
ޙިމާޔަތްދޭންޖެހޭ މީހެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމަށް ދައުލަތުގެ
ކިބައިން އެދުމުގެ ޙައްޤު، ހެކިބަސްދޭ މީހާއަށްވެސް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)5(ވަނަ ނަންބަރު އެހެން އޮތްނަމަވެސް،
ހެކިބަސްދޭ މީހަކީ ޙިމާޔަތްދޭންޖެހޭ މީހެއް ކަމަށް ދެނެގަނެވުނީ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް
ފެށުމުގެ ފަހުން ކަމުގައިވާނަމަ، އެފަދަ ހުށަހެޅުމެއް، ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ފަހުން
ހުށަހެޅުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(ކ) ހެކިބަސްދޭ މީހަކު ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދެނީ، މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން
ކަމުގައިވާނަމަ، އެފަދަ ހުށަހެޅުމެއް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާއިރު، އެ ހުށަހެޅުން ޝަރީޢަތް
ފެށުމުގެ ފަހުން ހުށަހެޅި ސަބަބު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ހެކިބަސްދޭ މީހާ 149-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދައުލަތުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް
ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރު ބެލުމަށްފަހު، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ހެކިބަސްދޭ
މީހާއަކީ ޙިމާޔަތް ލިބިދޭންޖެހޭ މީހެއް ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި،
އޭނާއަށް ޙިމާޔަތްދޭންޖެހޭ މިންވަރު ދަރަޖަކޮށް، އޭނާ ޙިމާޔަތްކުރުމަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ
ޚިދުމަތުގެ މައްޗަށާއި ކަމާ ގުޅުންހުރި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގެ މައްޗަށް އަމުރު ނެރުމުގެ
ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހެކިބަސްދޭ މީހަކު ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރެއް
ނެރެދިނުމުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
142

(1) މި ޤާނޫނުގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ)ށ(ގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން،
ހެކިބަސްދޭ މީހާއަށް ޙިމާޔަތްދޭންޖެހޭ ސަބަބު ކަމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ
ސަބަބުތަކާއި އޭގެ ތަފްޞީލު؛
(2) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ކުރި ކުށުގެ ތަޙްޤީޤު ހިންގި ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން؛
(3) ހެކިބަސްދޭ މީހާއަށް ޙިމާޔަތްދިނުމުން، އޭނާ ހެކިބަސްދޭ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް
އިންޞާފުވެރިކަމާއެކު ހިންގުމަށް އެހީތެރިވެދޭނެ މިންވަރު؛
(4) ހެކިބަސްދޭ މީހާގެ ހެކިބަސް، އެ ހެކިބަސްދޭ މައްސަލައަކަށް މުހިންމުވާ
މިންވަރު؛
(5) ހެކިބަސްދޭ މީހާގެ ހެކިބަސް ދިނުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ މައްސަލައިގެ ބާވަތުން
ޢާންމު މަޞްލަޙަތަށް އަސަރުކުރާނެ މިންވަރު.
(ނ) ހެކިބަސްދޭ މީހާ ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރާނީ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކާ
ގުޅިގެން، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުންނެވެ.
(ރ) ހެކިބަސްދޭ މީހަކު ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރެއް މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުން ކުރާ ޙާލަތުގައި،
މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމުގައި،
އެ މީހާއަށް ޙިމާޔަތްދޭންޖެހޭ މިންވަރާއި ދަރަޖަ ކަނޑައެޅުމާބެހޭ އުސޫލުތަކާއި،
އެނޫންވެސް އެ މީހަކަށް ޙިމާޔަތްދިނުމާގުޅޭ ތަފްޞީލީ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
އެ ޚިދުމަތުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދު މި ޤާނޫނު
ތަޞްދީޤުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.
ޙިމާޔަތްކުރެވޭ ހެކީންގެ 149-2. (ހ) ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ހެކިބަސް ނަގަންވާނީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހެކީން
ހެކިބަސް ނެގުން ހާޒިރުކޮށްގެން ކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 147 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، ހެކިބަސްދޭ މީހާ ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރެއް މި ޤާނޫނުގެ 149-
1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ޙާލަތުގައި، އެފަދަ ފަރާތެއްގެ ހެކިބަސް
ނަގަންވާނީ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ހެކިބަސްދޭ މީހާ ޙިމާޔަތްކޮށް،
ރައްކާތެރިކުރެވޭނެ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.
(ށ) ހެކިބަސްދޭ މީހަކީ މި ޤާނޫނުގެ 149-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޙިމާޔަތްދިނުމަށް
އަމުރުކޮށްފައިވާ މީހެއްނަމަ، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ހާޒިރުގައި ނުވަތަ ކުށުގެ
ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއަށް ހެކިބަސްދޭ ފަރާތަކީ ކާކުކަން އެނގިދާނެފަދަ ގޮތަކަށް ޝަރީޢަތުގެ
143

މަޖިލީހުގައި ހެކިބަސްދޭ މީހާއާ އެއްވެސް ސުވާލެއް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ފަނޑިޔާރު
ދީގެންނުވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ އުސޫލު އެއްގޮތަށް ދެމެހެއްޓުމަށްޓަކައި، މި
ޤާނޫނުގެ 149-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޙިމާޔަތްކުރުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވާ
މީހުންގެ ހެކިބަސް ނެގުމުގައި، އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ
ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ހެކިބަސްދޭ މީހާއަކީ ކާކުކަން ހާމަނުވާގޮތަށް އޭނާގެ އަޑު ބަދަލުކުރުމަށްފަހު
އޯޑިއޯ ނުވަތަ އަޑު ފޮނުވައިދޭ ވަސީލަތެއްގެ ޒަރީއާއިން އޭނާއާ ސުވާލުކޮށް،
އޭނާގެ ހެކިބަސް ނެގުން؛
(2) އެ މީހަކީ ކާކުކަން ހާމަނުވާގޮތަށް މަންޒަރު ބަދަލުކުރުމަށްފަހު ވީޑިއޯގެ
ޒަރީއާއިން އޭނާއާ ސުވާލުކޮށް، އޭނާގެ ހެކިބަސް ނެގުން؛
(3) ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ނަގާފައިވާ ހެކިބަސް ކޯޓަށް އިއްވުން ؛
(4) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާއާ އެއް ހާޒިރެއްގައި ނޫން ގޮތަކަށް ހެކިބަސް ނެގުން.
(ރ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ނުވަތަ އޭނާގެ ވަކީލު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޙިމާޔަތްދޭން ކޯޓުން
އަމުރުކޮށްފައިވާ ހެކިބަސްދޭ މީހަކާ ކުރާ ސުވާލުތަކުގެ ތެރޭގައި އޭނާއަކީ ކާކުކަން
ހާމަވެދާނެ ސުވާލެއް ހިމެނޭނަމަ، އެފަދަ ސުވާލުތަކަށް އޭނާ ޖަވާބުދޭންނުޖެހޭ ކަމަށް
ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ބ) ހެކިބަސްދޭ މީހާއަކީ ކާކުކަން އެނގޭނެ މަޢުލޫމާތާއި އަދި އޭނާއަށް ޙިމާޔަތްދިނުމުގެ
ގޮތުން އޭނާ ވަކި ތަނެއްގައި ބެހެއްޓިފައިވާނަމަ، އެ ތަނެއްގެ މަޢުލޫމާތު، އޭނާ
ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ އަމުރު ނެރުނު ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅާ ބަޔަކަށް ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް
ފަރާތަކަށް ހާމަކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(ޅ) ހެކިބަސްދޭ މީހާއަކީ ކާކުކަން ހާމަނުކުރުމަށް އޭނާއާ ގުޅޭގޮތުން ސިއްރުކުރާ މަޢުލޫމާތު،
ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައިވެސް، އަދި ދަޢުވާކުރުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގައިވެސް
ސިއްރުގެ ގޮތުގައި ދަމަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި މައްސަލަ ނިމުމަށްފަހުގައިވެސް އެ
މަޢުލޫމާތު ސިއްރުގެ ގޮތުގައި ދަމަހައްޓަންވާނެއެވެ.
144

ވިހިވަނަ ބާބު
ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ނިންމާލުން
ޚުލާޞާ ބަޔާން 150. (ހ) ދައުލަތުން އަދި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހާޒިރުކުރާ ހެކީން ހާޒިރުކޮށް ނިމުމުން، އަދި
ހުށަހެޅުން ފަނޑިޔާރު ޚަބީރަކު ހާޒިރުކުރާ ޙާލަތުގައި އެ ޚަބީރެއްގެ ހެކިބަސް ނަގާ ނިމުމުން ދެން
އޮންނާނީ، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެ ފަރާތުން ޚުލާޞާ ބަޔާން ހުށަހެޅުމެވެ.
(ށ) ފުރަތަމަ ޚުލާޞާ ބަޔާން ހުށަހަޅާނީ ދައުލަތުންނެވެ. އެއަށްފަހު ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުންނެވެ.
ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން 151. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 150 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދެ ފަރާތުން ޚުލާޞާ ބަޔާން ހުށަހަޅާ ނިމުމާއެކު
ނިންމުން ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ފަނޑިޔާރު ނިންމާލަންވާނެއެވެ. އަދި އެކަން، އެ މަޖިލީހުގައި
ފަނޑިޔާރު އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 152 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައި
ފިޔަވައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލައެއްގެ އަޑުއެހުން ނިންމާލުމަށްފަހު، އެ
މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުންތައް ފަނޑިޔާރު އަލުން ހުޅުވާލައިގެންނުވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލައެއްގެ އަޑުއެހުންތައް ނިންމާލުމަށްފަހު ދެން އެ
މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުންތައް އަލުން ހުޅުވާލެވޭނީ، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުރިން
ލިބިފައިނުވާ އާ ހެކި ލިބިފައިވާ ޙާލަތުގައި، އަދި އެ ހެކި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމަކީ
ޢަދުލުއިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙާލަތެއްގައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލައެއްގެ އަޑުއެހުން ނިންމާލުމާއެކު، އެ މައްސަލައިގެ
ޙުކުމްކުރުމުގެ މަޖިލިސް އޮންނާނެ ތާރީޚެއް ފަނޑިޔާރު އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލައެއްގެ އަޑުއެހުން ނިންމާލުމަށްފަހު، އެ
މައްސަލައިގެ ޙުކުމްކުރުމުގެ މަޖިލިސް، އެންމެ ލަސްވެގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި ބާއްވަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ރ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ނިންމާލުމަށްފަހު،
އެ މައްސަލައިގެ ޙުކުމްކުރުމުގެ ކުރިން، އެ މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން ކޮންމެހެން
145

ސާފުކުރުން މުހިންމު ކަމެއްވާނަމަ، އެކަމެއް ސާފުކުރުމަށްޓަކައި އިތުރު އެއް އަޑުއެހުން
ބޭއްވުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެފަދައިން ބާއްވާ
އަޑުއެހުން، މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ކުރިން ބާއްވަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން ބާއްވާ އަޑުއެހުމުގައި އޮންނާނީ ހަމައެކަނި ފަނޑިޔާރު
ސާފުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ސާފުކުރުމެވެ. އެ އަޑުއެހުމުގައި އިތުރު ކަންކަން ނުވަތަ ހެކި
ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބިގެނެއްނުވެއެވެ.
ފަނޑިޔާރަށް ޝަރީޢަތް 152. ޝަރީޢަތް ހިނގަމުން ދަނިކޮށް ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ނިމި، ޙުކުމް އިއްވަންވެފައި ވަނިކޮށް
ކުރިއަށްނުގެންދެވޭނެ ފަނޑިޔާރު ބަލިވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ފަނޑިޔާރުގެ މަޤާމުގެ ދައުރު ހަމަވެއްޖެނަމަ
ޙާލަތެއް މެދުވެރިވުން ނުވަތަ އެ ޝަރީޢަތެއް ފެށުމުގެ ކުރިން މެދުވެރިވެފައިނުވާ ނުވަތަ އެނގިފައިނުވާ، އެ ފަނޑިޔާރެއްގެ
މަޞްލަޙަތު ފުށުއަރާ ކަމެއް މެދުވެރިވުމުގެ ސަބަބުން އެ ޝަރީޢަތެއް ހިންގުމަށް ފަނޑިޔާރަކު
ނުކުޅެދިއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އެ ޝަރީޢަތެއް ހިންގުމަށް އެނޫންވެސް ގޮތަކުން ނުކުޅެދިއްޖެނަމަ، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އަންނަނިވި
ދެގޮތުންކުރެ ގޮތަކަށް އެ މައްސަލައިގައި ކޯޓަ ށް ޢަމަލުކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި އެގޮތުން ކަނޑައަޅާ
ގޮތް، ސަބަބާއެކު މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެ ފަރާތަށް، އެ ކޯޓު ހިންގުމާ ޙަވާލުވެހުރި ފަނޑިޔާރަކު
އަންގަންވާނެއެވެ.
(ހ) އެހެން ފަނޑިޔާރަކު އެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ކަނޑައެޅުން؛
ނުވަތަ
(ށ) އެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް އަލުން ބޭއްވުމަށް ކަނޑައެޅުން.
އެކާވީސްވަނަ ބާބު
ޙުކުމްކުރުން
ޙުކުމްކުރުމުގެ މަޖިލިސް 153. ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅާ ޙާލަތުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް
ލަސްނުކޮށް ބޭއްވުން ޙުކުމްކުރުމަށް ބާއްވަންޖެހޭ މަޖިލިސް ލަސްނުކޮށް ބާއްވަންވާނެއެވެ.
ޙުކުމްކުރުން 154. ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއްގައި ފަނޑިޔާރު ޙުކުމްކުރަންވާނީ، ހުށަހެޅިފައިވާ
ދަޢުވާއަށާއި، ދިފާޢުތަކަށާއި، ހުށަހެޅުނު ހެއްކަށާއި، ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކުރެވުނު ހެކީންގެ ހެކިބަހަށް
ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށެވެ.
(ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުނުވާކަމަށް ކަނޑައެޅުން؛ ނުވަތަ
146

(ށ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް އެ މައްސަލައިގައި ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަން ނުޖެހޭކަމަށް
ކަނޑައެޅުން؛ ނުވަތަ
(ނ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅުން.
ކުށް ސާބިތު ނުވާކަމަށް 155. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން
ކަނޑައެޅުން ގޮތަށް ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، ހަމަ އެ މަޖިލީހުގައި އެ ޙުކުމް އިއްވަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޙުކުމް އިއްވާއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ:
(1) ދެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެއްކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގާފައިވާ
ގޮތާ ގުޅޭގޮތުން ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން؛
(2) ފަނޑިޔާރު ނިންމީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުނުވާކަމަށް
ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރި ކަންކަމާއި އެ
ނިންމުން އެފަދައިން ނިންމި ސަބަބުތައް؛
(3) ފަނޑިޔާރު ނިންމީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް އެ މައްސަލައިގައި ޖިނާއީ
މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަން ނުޖެހޭކަމަށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެކަން
ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ނަގާފައިވާ ދިފާޢެއް އޭނާއަށް
ސާބިތުކޮށްދެވުނު ކަމަށް ފަނޑިޔާރު ނިންމި ސަބަބުތައް.
ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް 156. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރު ނިންމީ ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް
ކަނޑައެޅުން ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެފަދައިން އޭނާގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޙުކުމެއް އިއްވާއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން އެ ޙުކުމުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ:
(1) ދެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެއްކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގާފައިވާ
ގޮތާ ގުޅޭގޮތުން ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން؛
(2) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދިފާޢެއް ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، އެ ދިފާޢު އޭނާއަށް
ސާބިތުކޮށްނުދެވުނު ކަމަށް ފަނޑިޔާރު ނިންމި ސަބަބުތައް؛
(3) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ނިންމުމުގައި ފަނޑިޔާރު
ރިޢާޔަތްކުރި ކަންކަމާއި އެ ނިންމުން އެފަދައިން ނިންމި ސަބަބުތައް؛
(4) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެފައިވާނަމަ އެކަން؛
147

(5) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅޭ އަދަބު؛
(6) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި، އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ
އަސާސީ މިންގަނޑު ޠަޠުބީޤުކޮށްފައިވާ ގޮތް؛
(7) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހަކީ މި ޤާނޫނުގެ 104 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިޢުތިރާފުގެ
އެއްބަސްވުމެއް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާއެކު ވެފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވާ
ޙާލަތުގައި އެ އެއްބަސްވުން ކޯޓުން ބަލައިގަތްނަމަ، އެކަން ؛
(8) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅޭ އަދަބު، މި ޤާނޫނުގެ 104 ވަނަ
މާއްދާ ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 144-1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
އެއްބަސްވުމެއްގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ލުއިކޮށްދޭނަމަ، އެކަން؛
(9) ކުށުގެ އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދޭންޖެހޭނަމަ އެކަމާއި،
ބަދަލު ދޭންޖެހޭ ގޮތާއި، އެގޮތުން ދޭންޖެހޭ ބަދަލުގެ ޢަދަދު؛
(10) ދައުލަތަށް ނަގަންޖެހޭ ފައިސާއެއް ނުވަތަ މުދަލެއްވާނަމަ، އެ ފައިސާ ނުވަތަ
މުދާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކުރާ އަމުރު.
(ނ) ފަނޑިޔާރު ޙުކުމް އިއްވަންވާނީ އަނގަބަހުންނެވެ. އަދި ފަނޑިޔާރު އަނގަބަހުން
އިއްވާގޮތަށް، އަކުރުން އަކުރަށް ޙުކުމް ލިޔެފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި ޙުކުމް
އިއްވުމަށްފަހު ފަނޑިޔާރު އެ ވަގުތު އެ ޙުކުމުގައި ސޮއިކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ޙުކުމް އިއްވާ ވަގުތު ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާއާއި އޭނާގެ ވަކީލު
ހުންނަންވާނީ ކޮޅަށް ތެދުވެއެވެ.
ޙުކުމަށް 157. ފަނޑިޔާރު މި ޤާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޙުކުމް އިއްވުމަށްފަހު، ހިސާބު ޖެހުމުގައި
ބަދަލުނުގެނައުން އަރާފައިއޮތް އޮޅުމެއް ނުވަތަ ލިޔުމުގައިވާ ޢިމްލާކުށެއް ނުވަތަ ހާމަކަންބޮޑު ގޮތެއްގައި އޮޅިގެން
އުނިވެފައިވާ ތަނެއް އިޞްލާޙުކުރުން ފިޔަވައި ޙުކުމަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ގެނެސްގެންނުވާނެއެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ 158. ފަނޑިޔާރު ކަނޑައެޅި ޙުކުމާމެދު ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ
ފުރުޞަތު އޮތްކަން ނަވާވީސްވަނަ ބާބުގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާ ކަމާއި، އެ
އެންގުން މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އޭނާއަށް ލިބޭނެ މުއްދަތު، ފަނޑިޔާރު އޭނާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
148

ބާވީސްވަނަ ބާބު
އަދަބު ކަނޑައެޅުން
އަދަބު ކަނޑައެޅުން 159. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅާ ޙާލަތުގައި،
ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް އަދަބު ކަނޑައަޅަންވާނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014
(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ، އެ ޤާނޫނުގެ
ތިންވަނަ ބައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އެނޫން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކުރާ
ކުށަކާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ، އެ ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ށ) އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ ކުރިން ފަނޑިޔާރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގައި
ނުވަތަ ކުށް ކަނޑައަޅާ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ބަލައި،
ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ކުށުގެ ޒިންމާ އުފުލުމުގެ އަސާސްތައް ފުރިހަމަވެފައިވާ މިންވަރު ؛
(2) ކުށުގެ ރުކުންތައް ފުރިހަމަވެފައިވާ މިންވަރު.
އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށް 160. ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކުރާ މަޖިލީހުގައިވެސް،
ވަކި މަޖިލީހެއް ނުވަތަ އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށް ވަކިން ބާއްވާ މަޖިލީހެއްގައިވެސް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަދަބު
ބޭއްވުން ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ މަޖިލިސް ވަކިން ބާއްވާނަމަ، އެފަދައިން
ބާއްވާ މަޖިލިސް، މައްސަލައިގެ ޙުކުމްކުރާތާ އެންމެ ލަސްވެގެން 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި
ބާއްވަންވާނެއެވެ.
އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ 161. ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވާނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014
އުސޫލާ އެއްގޮތަށް (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ، އެ ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ
ޢަމަލުކުރުން ބައިގައި ބަޔާންވެގެންވާ އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އަސާސީ މިންގަނޑާއި، އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކުށަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު
9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގައި ހިމެނޭ ކުށެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެ ކުށަށް އަދަބު
ކަނޑައެޅުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންވާނީ، އެ ކުށް ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލަށެވެ.
149

ތޭވީސްވަނަ ބާބު
އަވަސްނިޔާއިން މައްސަލަ ބެލުން
ކުށަށް 162. (ހ) އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތް
އިޢުތިރާފުވެފައިވާ ހިންގަންވާނީ މި ބާބުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަވަސްނިޔާއިންނެވެ.
މީހުންގެ މައްސަލަ
އަވަސްނިޔާއިން ބެލުން
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަވަސްނިޔާއިން ބެލޭ މައްސަލަތަކުގައި،
ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ފަށަންވާނީ އެއީ އަވަސްނިޔާއިން ބެލުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ
މައްސަލައެއްކަން ފަނޑިޔާރު އިޢުލާންކުރުމާއެކުގައެވެ. އަދި އެ މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ
ލިބޭ ފަރާތަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެ މައްސަލަ އަވަސްނިޔާއިން ބެލުމަށް ތާވަލުކުރެވިފައިވަނީ
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާއަށް
އިޢުތިރާފުވުމުން ކަމުގައިވެސް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ވެފައިވަނީ ޞައްޙަ އިޢުތިރާފެއްކަން
ފަނޑިޔާރު ޔަޤީންކުރުމަށްފަހު، އޭނާ އިޢުތިރާފުވި ކުށް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް
ކަނޑައަޅައި، ފަނޑިޔާރު ޙުކުމްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ހަމަ އެމަޖިލީހުގައި އޭނާގެ މައްޗަށް
އަދަބު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ރ) ޤާނޫނު ނަންބަރު: 21/2022 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނު(އަށް 4 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު(އިން 162 ވަނަ މާއްދާގެ)ރ(
އުވާލާފައިވާއިރު، އެ ޤާނޫނުން އުވާލާ މާއްދާ ނުވަތަ އަކުރާ ގުޅިގެން ނަންބަރު
ތަރުތީބުކުރަން ބުނާ މާއްދާ ހިމެނިފައިނުވާތީ، މި އިޞްލާޙާއި ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގެ
މާއްދާތަކާއި އަކުރުތަކުގެ ނަންބަރު ތަރުތީބުކުރެވިފައިނުވާނެ.
(ބ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 104 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލްއާއެކު އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، ނުވަތަ
އިޢުތިރާފުވެ އެއްބަސްވުން ބަލައިނުގަތުމަށް އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުމުގައި ފަނޑިޔާރު
ނިންމާފައިވާނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައެޅި ކުށަށް ޤާނޫނުގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބު، ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
150

ސައުވީސްވަނަ ބާބު
ޝަރީޢަތާގުޅޭ ޢާންމު އުސޫލު
މެދުކެނޑުމެއް ނެތި 163. (ހ) ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ފެށުމަށްފަހު، މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ޝަރީޢަތުގެ ފަދައިން، މެދުކެނޑުމެއްނެތި އެ ޝަރީޢަތް ހިންގޭނެ އިންތިޒާމު، މައްސަލަ ބަލާ
އަޑުއެހުންތައް ފަނޑިޔާރު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.
ކުރިއަށްގެންދިއުން
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ޝަރީޢަތެއް މެދުކަނޑާލުމަކީ ޢަދުލުއިންޞާފު
ޤާއިމުކުރުމުގެ މަޞްލަޙަތުގައި އޮތްކަމެއް ކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ
ޝަރީޢަތެއް ކުރު މުއްދަތަކަށް މެދުކަނޑާލެވިދާނެއެވެ.
އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ 163-1. (ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ މައްސަލަތަކުގެ
ކޮންފަރެންސިންގ އަޑުއެހުންތަކާއި، އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުންތަކާއި، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ
މެދުވެރިކޮށް ޝަރީޢަތް ހުށަހެޅުންތަކުގެ އަޑުއެހުންތަކާއި، ޝަރީޢަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދަންވާނީ އެ ކުށުގެ
ހިންގުން ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތް ނުވަތަ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތާއި، ހައްޔަރުކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ ދަޢުވާކުރާ
ފަރާތާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ވަކީލުންނާއި، އަދި އެނޫނަސް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް
ހާޒިރުވާންޖެހޭ މީހުންކަމަށް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅާ މީހުންނާއި، މައްސަލަ
ބަލާ ފަނޑިޔާރާ އެއް ހާޒިރެއްގައި އަދި އެއް މަޖިލީހެއްގައި ތިބެގެންނެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލަކީ ޢާންމު އުސޫލުކަމުގައި ވީނަމަވެސް،
ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅާ ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައި، ޢަދުލު އިންޞާފުގެ ހަމަތައް ނުގެއްލޭނެ
ގޮތުގެމަތިން، އަޑުއެހުންތަކާއި ޝަރީޢަތްތައް ހިންގާ ކޯޓުގެ މާލަމާއި، މައްސަލައިގައި
ހިމެނޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތައް ތިބޭ މާލަންތައް، އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ
މެދުވެރިކޮށް ގުޅުވާލައިގެން އަޑުއެހުންތަކާއި ޝަރީޢަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ
އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މިގޮތުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކަކީ
ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކެއްކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(1) ޤާނޫނުއަސާސީން ނުވަތަ ޤާނޫނަކުން ބާރު ލިބިގެން އިޢުލާންކޮށްފައިވާ ކުއްލި
ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތެއް ނުވަތަ ކާރިސާގެ ޙާލަތެއްގެ ސަބަބުން ޝަރީޢަތުގެ
މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވުމުގައި ރައްކާތެރިކަމެއް ނެތުން ؛
151

(2) ޖޯގުރަފީ ގޮތުން ރަށްތަކާއި ސަރަޙައްދުތައް އެތުރިފައިވާ ގޮތުގެ ސަބަބުން
ދަތުރުފަތުރު ކުރުމަށް، މޫސުމީ ގޮތުންނާއި ޚަރަދުގެ ގޮތުންނާއި ނުވަތަ ޖިނާއީ
ޢަދުލުގެ ނިޒާމު ހިންގުމުގެ އިންތިޒާމުތައް އެ ރަށެއްގައި ނުވަތަ އެ
ސަރަޙައްދެއްގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ގޮތްތަކަށް އެވަގުތަކު އޮތް ހުރަސްތަކާއި
ގޮންޖެހުންތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމާއެކު، އަދި ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއް
ނިންމުމަށް ލަސްވުން މެދުވެރިވެ، ޢަދުލު އިންޞާފު ޤާއިމުކުރުމަށް
ބުރޫއަރާފާނެ ޙާލަތެއް އޮތުން.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚާއްޞަ ޙާލަތެއްގައިވެސް އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ
ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް
ނިންމުމުގެ މައްސަލަތަކުގެ އަޑުއެހުންތަކާއި، އިބްތިދާއީ އަޑުއެހުންތައް ފިޔަވައި،
ޝަރީޢަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނީ އެގޮތަށް އެކަން ކުރުމަށް ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތް
ނުވަތަ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް އިޢުތިރާޟުނުކުރާނަމައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައި އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ
ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް ކޯޓުގެ އަޑުއެހުންތަކާއި ޝަރީޢަތްތައް ކުރިއަށް
ގެންދިއުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވީ ނަމަވެސް، އަދި މި މާއްދާގެ (ނ)
ގައިވާ ގޮތަށް ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތް ނުވަތަ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް
އިޢުތިރާޟުނުކުރާނަމަވެސް، ސިކުނޑީގެ ބައްޔެއް ނުވަތަ ނުކުޅެދުމެއް ނުވަތަ ނަފްސާނީ
ބައްޔެއް ހުރި ފަރާތްތަކާއި، ކުށަށް އިޢުތިރާފުވެފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޝަރީޢަތްތައް އޯޑިއޯ
އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް ކުރިއަށް ގެންގޮސްގެންނުވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތުގެމަތިން، އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ
ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް ކޯޓުގެ އަޑުއެހުންތަކާއި ޝަރީޢަތްތައް
ކުރިއަށްގެންދިއުމާބެހޭ ގަވާއިދު، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 1
(އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ. އަދި އެ
ގަވާއިދުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި
ބައިވެރިވާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކުން ވާންޖެހޭ ތައްޔާރީތައް؛
152

(2) ކޯޓުގެ މާލަމުގައި، އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް
ގުޅާލެވިގެން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބައިވެރިވާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކުން
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ އުސޫލުތައް؛
(3) އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ ހެދުމަށް ހޯދަންޖެހޭ ތަކެއްޗާއި
ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ ވަސީލަތްތައް؛
(4) އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ ތަންތަން؛
(5) ޓްރާންސްމިޝަން ސްޕީޑާއި ބޭންޑްވިތްގެ މިންގަނޑުތައް؛
(6) ދިމާވާ ޓެކްނިކަލް މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ؛
(7) ރާއްޖެއިން ބޭރުގައިވާ ފަރާތެއް ހިމެނޭ މައްސަލައެއްނަމަ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް
ބާއްވާ ވަގުތާއި އެ ފަރާތެއް ހުރި ޤައުމެއްގެ ވަގުތާ ދެމެދުގައިވާ ފަރަގު
ބޮޑުވާނަމަ ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް؛
(8) ތަރުޖަމާނަކު ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ޙާލަތުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް؛ އަދި
(9) އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް
ކުރިއަށް ގެންދިއުމާގުޅޭ މިނޫންވެސް އެންމެހައި އުސޫލުތައް.
(ޅ) އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް ކުރިއަށްގެންދާ ޝަރީޢަތްތަކުގެ
މަޖިލިސްތަކުގެ ރެކޯޑިންގ، އެ މައްސަލައެއް ނިމޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން 25
(ފަންސަވީސް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ރައްކާތެރިކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، ޑްރަގް ކޯޓުގައި ކުރިއަށްގެންދާ
ޝަރީޢަތްތައް އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަކަށް
މި މާއްދާ ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
ޝަރީޢަތް 164. (ހ) ޝަރީޢަތެއް ކުޑަ ވަގުތުކޮޅަކަށް މެދުކަނޑާލާނަމަ، އެކަން، ފަނޑިޔާރު
މެދުކަނޑާލުމާއި އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އަލުން ފަށާއިރު ފަށާކަން އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ.
ފަސްކުރުން
(ށ) ޝަރީޢަތެއް މެދުކަނޑާލަނީ އެހެން ތާރީޚެއްގައި ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށްނަމަ، އެކަން،
ސަބަބު ބަޔާންކޮށް، ފަނޑިޔާރު އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ޝަރީޢަތުގެ އެ އަޑުއެހުމުގެ
ބާކީ ބައި ކުރިއަށްގެންދާނެ ތާރީޚަކާއި ގަޑި އެ މަޖިލީހުގައި ފަނޑިޔާރު
އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ.
153

އިޢުތިރާޟްކުރުން 165. (ހ) ޝަރީޢަތެއް ކުރިއަށްދާއިރު ޝަރީޢަތުގެ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ
ފަރާތަކުން ޢަމަލުކުރަމުންދާކަމަށް މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އަނެއް ފަރާތަށް ފެންނަނަމަ،
އެކަމަށް އިޢުތިރާޟްކުރެވިދާނެއެވެ. އިޢުތިރާޟުކުރާނީ، "އިޢުތިރާޟުކުރަން" އެފަދައިން
ބަޔާންކުރުމަށްފަހު ތެދުވެހުރެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކުން އިޢުތިރާޟްކުރާކަން
ހާމަކުރުމާއެކު، އޭނާ އިޢުތިރާޟްކުރާ ސަބަބު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން،
އިޢުތިރާޟްކުރެވޭނީ އަންނަނިވި ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް އޮވެގެންނެވެ.
(1) ޝަރީޢަތަށް ހުށަނޭޅޭނެ ހެކި ބަހެއް ހުށަހަޅަން މަސައްކަތްކުރާ ޙާލަތުގައި؛
(2) ހެކިބަސް ދޭ މީހާއާ ލީޑިންގ ސުވާލުކުރާ ޙާލަތުގައި؛
(3) ހެކިބަސް ދޭ މީހާއަށް ފުރައްސާރަކުރާ ޙާލަތުގައި.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތަކުން އިޢުތިރާޟެއް ކޮށްފިނަމަ،
އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ފަނޑިޔާރު ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އިޢުތިރާޟް ބަލައިގަތުން؛
(2) އިޢުތިރާޟް ޤަބޫލުނުކުރުން.
(ރ) އިޢުތިރާޟެއް ބަލައިގެންފި ކަމަށް މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން
ފަނޑިޔާރު އެންގުމުން، އަނެއް ފަރާތުން ކުރަމުންދިޔަ ކަމެއް ވަގުތުން
ހުއްޓާލަންވާނެއެވެ.
(ބ) އިޢުތިރާޟެއް ޤަބޫލުނުކުރާ ކަމަށް މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން
ފަނޑިޔާރު އެންގުމުން، އަނެއް ފަރާތުން ކުރަމުންދިޔަ ކަމެއް ކުރިއަށްގެންދެވިދާނެއެވެ.
ޝަރީޢަތް ކުރާ ބަސް 166. (ހ) ޝަރީޢަތުގެ އެންމެހައި މަރުޙަލާއެއް ކުރިއަށް ގެންދަންވާނީ، އަދި އެންމެހައި
ލިޔެކިޔުންތަކާއި ރެކޯޑުތައް ބަލަހައްޓަންވާނީ ދިވެހި ބަހުންނެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތް ނަމަވެސް، އިނގިރޭސި ބަހާއި އަރަބި ބަހުން ހުންނަ
ޑޮކިއުމެންޓްތައް، އޭގެ ދިވެހި ތަރުޖަމާ ހުށަނޭޅުނުކަމުގައިވިޔަސް ކޯޓުތަކުން ބަލައިގަނެ،
މައްސަލަތައް ކުރިޔަށް ގެންދަންވާނެއެވެ. އަދި އިނގިރޭސި ބަހާއި އަރަބި ބަސް ނޫން
154

ބަސްބަހުން ލިޔެފައިވާ ޑޮކިއުމެންޓްތައް ކޯޓުތަކަށް ހުށަހަޅަންވާނީ އިނގިރޭސި، ދިވެހި
ނުވަތަ އަރަބި ބަހުންކުރެ ބަހަކުން ތަރުޖަމާ ކޮށްގެންނެވެ.
ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ 167. (ހ) ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހަކީ، ދިވެހި ބަހުން ލިޔަންކިޔަން ނުދަންނަ މީހެއްނަމަ،
މީހާއަށް ދިވެހިބަސް އަދި އޭނާ ވަނީ ޤާނޫނީ ވަކީލަކު ޢައްޔަންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލާފައިނަމަ، އޭނާއާ
ނޭނގުން ނުވަތަ ދެކޮޅަށް ހިންގޭ ޝަރީޢަތެއްގައި ބަދަލުކުރެވޭ ލިޔެކިޔުމާއި، ނެގޭ ބަޔާންތަކާއި،
ލިޔަންކިޔަން ނޭނގުން މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި އެހެނިހެން ލިޔުންތަކުގައިވާ އެއްޗެއް އޭގައިވާ ގޮތަށް އެ މީހަކަށް
ވިސްނިފައިވާކަން ފަނޑިޔާރު ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހަކީ ދިވެހި ބަސް ނޭނގޭ މީހެއްނަމަ، ނުވަތަ ދިވެހި ބަހުން
ރަނގަޅަށް ވާހަކަދައްކައި، ދިވެހި ބަހުން ލިޔަންކިޔަން ނުދަންނަ މީހަކުނަމަ، އެ މީހެއްގެ
ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް ގެންދަންވާނީ އެ މީހަކަށް ރަނގަޅަށް ވާހަކަދައްކަން އެނގޭ ބަހަކުން
ވާހަކަދައްކަން ދަންނަ ތަރުޖަމާނެއްގެ އެހީގައެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން އެ
މީހަކު އަމިއްލައަށް ތަރުޖަމާނަކު ހަމަޖައްސާފައިނުވާ ޙާލަތުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޭނާއަށް ކޯޓުން ތަރުޖަމާނަކު ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެ އެވެ.
(ނ) ދިވެހިބަސް ނޭނގޭ މީހަކު ކޯޓުގެ ފަރާތުން ހަމަޖައްސައިދޭ ތަރުޖަމާނެއްގެ އެހީ
ބޭނުންވާނަމަ، ކަނޑައެޅިފައިވާ ފޯމު މެދުވެރިކޮށް ހުށަހަޅާނީ ކޯޓަށެވެ.
(ރ) ދިވެހިބަސް ނޭނގޭ މީހަކު އަމިއްލައަށް ތަރުޖަމާނަކު ހަމަޖައްސަން ބޭނުންވާނަމަ،
ކަނޑައެޅިފައިވާ ފޯމު މެދުވެރިކޮށް ހުށަހަޅާނީ ކޯޓަށެވެ.
ރެކޯޑު ބެލެހެއްޓުން 168. (ހ) ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ އެންމެހައި ޖިނާއީ ދަޢުވާތަކާ ގުޅިގެން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތާއި
ލިޔެކިޔުން ކޯޓުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
(1) ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއާއި ދަޢުވާއާގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުން؛
(2) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ނެގޭ ހެކިބަސް؛
(3) ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ އަޑު ނުވަތަ އަޑާއި މަންޒަރު
ރެކޯޑު ކުރެވިފައިވާނަމަ އެ ރެކޯޑިންތަކާއި، އެ ރެކޯޑިންތަކަށް އުނިއިތުރެއް
ނުގެނެސް ލިޔާ ބަޔާންތައް؛
(4) ހެކިބަހުގެ ގޮތުގައި ފަހުން ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި، ދޭ ނުވަތަ ރެކޯޑުކުރެވޭ
ބަޔާން؛
155

(5) ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އެއްވެސް ލިޔުމެއްގައި ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ ޙައްޤެއް
ދޫކޮށްލިކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ޙާލަތުތަކުގައި، އެ ޙައްޤެއް ދޫކޮށްލިކަމަށް
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދޭ ބަޔާން؛
(6) ކޯޓުގެ އަމުރުތަކާއި، ޙުކުމްތަކާއި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުތައް؛ އަދި
(7) މިނޫންވެސް މައްސަލައާ ގުޅިގެން ބަލަހައްޓަންޖެހޭކަމަށް އެހެން ޤާނޫނެއްގައި
ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި ތަކެތި.
(ށ) ޖިނާއީ ބޮޑެތި ކުށްތަކުގެ ޝަރީޢަތްތަކުގައި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ޚަޞްމުންނާއި،
ހެކީންނާއި، ޚަބީރުން އަނގަބަހުން ދައްކާ ވާހަކަތަކުގެ އަޑު ނުވަތަ އަޑާއި މަންޒަރު
ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓާއެކު، އެ
ރިޕޯޓުގެ ބައެއްގެ ގޮތުގައި އެ ރެކޯޑިންގ ހިމަނާފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ޚަޞްމުންނާއި،
ހެކީންނާއި، ޚަބީރުން އަނގަބަހުން ދައްކާ ވާހަކަތަކުގެ ރެކޯޑެއް ލިޔުމުން ހޯދުމަށް
މައްސަލައިގެ ޚަޞްމަކު އެދިއްޖެނަމަ، އެކަމަށް އެދޭތާ ގިނަވެގެން 30 (ތިރީސް)
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ފަރާތަކަށް ލިޔުމުން އެ ރެކޯޑު ދޭންވާނެއެވެ. އަދި
އެކަމަށްޓަކައި އެކަށޭނަ ފީއެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަޑު ނުވަތަ އަޑާއި މަންޒަރު ރެކޯޑުކުރެވޭނެ
އިންތިޒާމު، މި ޤާނޫނު ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 6
(ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ކޯޓުތަކެއްގައި
ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.
މައްސަލައިގެ 169. (ހ) ޝަރީޢަތުގައި ހިނގަމުންދާ މައްސަލަތަކުގައި ދައުލަތުން ނުވަތަ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން
ރެކޯޑިންގ އަޑުއެހުމާއި އެދެފިނަމަ، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތަކުގެ ރެކޯޑިންގ އަޑުއެހުމުގެ އަދި/ނުވަތަ ބެލުމުގެ
ބަޔާންތައް ބެލުމުގެ ފުރުޞަތު އެ ފަރާތަކަށް ކޯޓުން ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެ ރެކޯޑިންގގެ ކޮޕީއެއް ހޯދުމަށް
ފުރުޞަތު އެއިން ފަރާތަކުން އެދިއްޖެނަމަ އެ ކޮޕީއެއް އެ ފަރާތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) ޢާންމުކޮށް ހުޅުވާލެވިގެން ބާއްވާ ޝަރީޢަތްތަކުގެ ތެރެއިން، ޙުކުމްކޮށް ނިމި، ޝަރީޢަތް
ނިމިފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކަށާއި، ޤާނޫނީ
ވަކީލުންނަށާއި، ދަރިވަރުންނަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔެކިޔުންތައް
ބަލައި، ކޮޕީ ހަދައި، ރެކޯޑިންގތައް އަޑުއެހުމުގެ ފުރުޞަތު ކޯޓުން ދޭންވާނެއެވެ. އަދި
އެކަމަށްޓަކައި އެކަށޭނަ ފީއެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
156

(ނ) ޢާންމުކޮށް ހުޅުވާލައިގެން ބާއްވާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސްތަކުގައި ނެރޭ ކޯޓު އަމުރުތަކާއި
ކުރާ ޙުކުމްތައް، އެ ތަކެތި ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭނެ އިންތިޒާމް ކޯޓުން
ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޝަރީޢަތުގެ ލިޔެކިޔުންތައް ބެލުމުގައާއި، ކޮޕީނެގުމުގައާއި،
ރެކޯޑިންގތައް އަޑުއެހުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
އެކުލަވާލާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ކޯޓުގެ ޙުރުމަތް 170. ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތެއްގެ އެއްވެސް މަރުޙަލާއެއްގައި އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކޯޓުގެ ޙުރުމަތް
ކެނޑުން ކެނޑޭފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގައިފިނަމަ، އެ ފަރާތަކާމެދު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010)ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު(ގެ ދަށުން ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
ފަންސަވީސްވަނަ ބާބު
ޝަރީޢަތަށް މީހުން ހާޒިރުކުރުން
ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ 171. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހުންނާއި ހެކީންނާއި އެނޫންވެސް އެކިއެކި ބޭނުންތަކަށް ކޯޓަށް
އަމުރު ހާޒިރުކުރަންޖެހޭ މީހުން ހާޒިރުކުރުމަށް ކޯޓު އަމުރު ފޮނުވުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް
ލިބިގެންވެއެވެ. މިގޮތުން ފޮނުވާ އަމުރުގައި ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު
ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) ހާޒިރުވާންވީ މީހާގެ ނަމާއި، ދާއިމީ އަދި ވަގުތީ އެޑްރެސް؛
(2) ހާޒިރުވާންވީ ތަނާއި ދުވަހާއި ގަޑި؛
(3) ހާޒިރުކުރެވެނީ ކޮން ދަޢުވާއަކާ ގުޅިގެންކަން؛
(4) ހާޒިރުކުރެވެނީ ޝަރީޢަތުގެ ކޮން މަރުޙަލާއަކަށްކަން؛
(5) ހާޒިރުކުރެވޭ ހައިސިއްޔަތު؛
(6) ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅު؛
(7) އެ އަމުރުގައި ހިމަނަން ކޯޓަށް ފެންނަ އެހެނިހެން މަޢުލޫމާތު؛
(8) ހުއްދަކުރާ ފަނޑިޔާރުގެ ސޮއި އަދި ކޯޓުގެ ތައްގަނޑު.
157

(ށ) ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރެއް ފޮނުވެނީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާއާމެދު
ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ޚުލާޞާއެއް އަމުރުގައި ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(ނ) ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް އަންގާ އަމުރުގެ ނުފުށުގައި، ހާޒިރުވާ މީހުން ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭ
ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
އަމުރު ރައްދުކުރުން 172. (ހ) ކޯޓަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭ މީހާއަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު ރައްދުކުރެވެން އޮތްނަމަ، ހާޒިރުވުމުގެ
އަމުރު އެ މީހާއާ ޙަވާލުކުރުމުން އަމުރު ރައްދުކުރެވުނީއެވެ. ކޯޓަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭ މީހާއާ
ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު ޙަވާލުނުކުރެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ ދިރިއުޅޭ ގޭގައި އުޅޭ
ތަޞައްރަފު ފުދިފައިވާ މީހަކާ އަމުރު ޙަވާލުކުރުމުން، އަމުރު ރައްދުކުރެވުނީކަމަށް
ބެލެވޭނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު ޙަވާލުކުރެވިފައި ވަނިކޮށް، އަމުރު
ލިބެންވާ ފަރާތުން އަމުރު ލިބުނު ކަމަށް އިންކާރުކުރާ ޙާލަތުގައި، ކޯޓުގެ ފަރާތުން އަމުރު
ޙަވާލުކުރަން ދިޔަ ފަރާތުން، އަމުރު ޙަވާލުކުރި ކަމަށްބުނެ ދޭ ހެކިބަހަކީ، ހާޒިރުވުމުގެ
އަމުރު ރައްދުވިކަމުގެ ފުރިހަމަ ހެކިބަހެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
އަމުރު ރައްދުކުރާ 173. (ހ) ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު ޢާންމު ގޮތެއްގައި ކޯޓުގެ މުވައްޒަފުން ރައްދުކުރާ ގޮތަށް އޮތްކަމުގައި
ފަރާތް ވީނަމަވެސް، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޙާލަތްތަކުގައި، ރަޖިސްޓަރީ ޕޯސްޓްގެ ޒަރީއާއިން ނުވަތަ
ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ އެހެން ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު
ރައްދުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޕޯސްޓްގެ ޒަރީއާއިން ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު
ރައްދުކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި، އެ މީހަކު ދިރިއުޅޭ އެޑްރެހަކަށް އަމުރު ރައްދުކުރިކަމަށް
ސޮއިކުރުވާފައި، ޕޯސްޓް އޮފީހުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ސްލިޕް ބެލެވޭނީ، ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު
ރައްދުވިކަމުގެ ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައެވެ.
(ނ) އަމުރު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ކުންފުންޏެއް ނުވަތަ ޖަމްޢިއްޔާއެއްނަމަ، އެ ކުންފުންޏެއް
ނުވަތަ ޖަމްޢިއްޔާއެއް ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ އޮފީހެއްގެ އެޑްރެހަށް އަމުރު ރައްދުކުރިކަމަށް
ސޮއިކުރުވާފައި، ޕޯސްޓް އޮފީހުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ސްލިޕް ބެލެވޭނީ، އެ ފަރާތަށް އަމުރު
ރައްދުވިކަމުގެ ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައެވެ.
158

ކޯޓަށް ހާޒިރުވުން 174. (ހ) ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު ލިބޭ ކޮންމެ މީހަކު އެ އަމުރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ތާރީޚުގައި،
އެ އަމުރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގަޑިއަށް ކޯޓަށް ހާޒިރުވާންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު ރައްދުވެ،
މަޤްބޫލު ޢުޛުރެއް ނެތި އަމުރުގައިވާ ގަޑިއަށް ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އަމުރު
ބަލައިނުގެންފިނަމަ، ކޯޓުގެ އަމުރަށް ނުކިޔަމަންތެރިވީ ކަމަށް ބަލައި، އޭނާއާމެދު
ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ހާޒިރުނުވި މީހަކީ ނުވަތަ އަމުރު
ބަލައިނުގަތް މީހަކީ، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން
ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރުވެސް ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް އަމުރު ރައްދުވެ،
މަޤްބޫލު ޢުޛުރެއްނެތި ގަޑިއަށް ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެއްޖެނަމަ، އެ މީހަކު މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖޫރިމަނާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(ރ) ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު ލިބިފައިވަނިކޮށް، މަޤްބޫލު ޢުޛުރެއް ދިމާވެގެން ކޯޓަށް
ހާޒިރުވެވެން ނެތްނަމަ، ސަބަބު ބަޔާންކޮށް، އަމުރުގައިވާ ގަޑީގެ 1 (އެކެއް) ގަޑިއިރު
ކުރިން، އެކަން ކޯޓަށް އަންގަންވާނެއެވެ. މަޤްބޫލު ޢުޛުރެއް ކަމަށް ބަލާނީ ތިރީގައިވާ
ޙާލަތްތަކުންކުރެ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވުމެވެ.
(1) ހާޒިރުވާންޖެހޭ މީހާ ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެވޭފަދަ ބައްޔެއްވުން؛
(2) މޫސުން ގޯސްވުމުގެ ސަބަބުން ކަނޑު ދަތުރާއި، އެއްގަމު ދަތުރު ކުރެވޭގޮތް
ނުވުން؛
(3) ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެހެން ޢުޛުރެއް މެދުވެރިވުން.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެވުނު ސަބަބަކީ
ބަލިވުން ކަމަށްވާނަމަ، ކޯޓުން ދޫކުރާ މެޑިކަލް ފޯމު ފުރުމަށްފަހު ސަރުކާރު ބަންދުނޫން
2 (ދޭއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެފަދަ ތަނަކުން ފުރިހަމަކޮށްގެން
ގެންނަ ލިޔުމެއްގެ ތެދު ދޮގު ސާބިތުކުރަންޖެހޭފަދަ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، އެ
ފޯމުގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ ފަރާތްތައް ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރެވިދާނެއެވެ.
159

އެހެން ރަށެއްގައި 175. (ހ) ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވާ މީހާ ހުރީ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ހިންގާ ކޯޓު ހުރި ރަށް
ނުވަތަ ޤައުމެއްގައި ނޫން އެހެން ރަށެއްގައި ކަމަށްވާނަމަ، އެ މީހަކު ހާޒިރުކޮށްދިނުމުގެ އަމުރު
ހުރި މީހަކަށް އަމުރު ރައްދުކޮށްދިނުމަށް އެދޭނީ އެ މީހަކު ހުރި ރަށެއްގެ ކޯޓުގައެވެ. އެ މީހަކު ހުރި ރަށުގައި
ރައްދުކުރުން ކޯޓެއް ނެތްނަމަ، އެ އަމުރު ރައްދުކުރާނީ އެ މީހަކު ހުރި ރަށާ އެންމެ ކައިރީގައިވާ
ރަށެއްގެ ރަށު ކޯޓުންނެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ޙާލަތުގައި އެ މީހަކަށް ރައްދުކުރާނީ އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ރަށެއްގެ ކޯޓުން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އަމުރެކެވެ. ނަމަވެސް އެ އަމުރަކަށް ހާޒިރުނުވެގެން
އަޅަންޖެހޭ އެންމެހައި ފިޔަވަޅުތައް އަޅާނީ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ހިންގާ ކޯޓުންނެވެ.
(ނ) ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވާ މީހާ ހުރީ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ކަމަށްވާނަމަ، އެ
މީހަކު ހާޒިރުކޮށްދިނުމުގެ އަމުރު ރައްދުކޮށްދިނުމަށް އެދޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެ ޤައުމެއްގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތެއްގައެވެ.
މީހުން ހާޒިރުކުރުމާބެހޭ 176. ޝަރީޢަތަށް މީހުން ހާޒިރުކުރުމާއި، ހާޒިރުކުރުމުގެ އަމުރު ނެރުމާއި އަމުރު ރައްދުކުރުމާބެހޭ
ގަވާއިދު އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ހެކީން ހާޒިރުކުރުމުގައި 177. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވާ މީހަކު ހުރީ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ހިންގާ
ހިނގާ ޚަރަދު ކޯޓު ހުރި ރަށް ނޫން އެހެން ރަށެއްގައި ނުވަތަ ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ކަމަށްވާނަމަ،
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވާ މީހާގެ ދަތުރު ޚަރަދާއި، އެ މީހަކު އެ
ރަށުގައި ހުރުމަށް ހިނގާނެ ޚަރަދު އުފުލާނީ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުންނެވެ.
(ށ) ދައުލަތުން ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވާ ހެއްކަކު ހުރީ ޝަރީޢަތް ހިންގާ ކޯޓު ހުރި ރަށް ނޫން
އެހެން ރަށެއްގައި ނުވަތަ ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ކަމަށްވާނަމަ، ދައުލަތުން ހާޒިރުކުރަން
ބޭނުންވާ މީހާގެ ދަތުރު ޚަރަދާއި، އެ މީހަކު އެ ރަށުގައި ހުރުމަށް ހިނގާނެ ޚަރަދު
އުފުލާނީ ދައުލަތުންނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގެ ދަށުން ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތާއި ދައުލަތުން އުފުލަންޖެހޭ
ޚަރަދުތައް އުފުލާނެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
160

ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުން 178. ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރަން ބޭނުންވާ މީހަކީ ބަންދުގައި ހުރި މީހެއްނަމަ، އޭނާ ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމަށް ނެރޭ
ކޯޓަށް ހާޒިރު ކުރުން އަމުރު، އޭނާ ބަންދުކޮށްފައި ހުރި ތަނުގެ އިދާރާއަށް ފޮނުވުމުން، އެ އަމުރު އެ މީހާއަށް
ރައްދުކޮށް، އެ އަމުރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގަޑިއަށް އެ އިދާރާއިން އޭނާ ހާޒިރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
ކޯޓަށް ހާޒިރުވާ 179. ކޯޓަށް ހާޒިރުވާ މީހުން ކޯޓަށް ހާޒިރުވާންވާނީ ކޯޓުގެ ޙުރުމަތާ އެކަށީގެންވާ ހެދުމެއް އަޅައިގެންނެވެ.
މީހުންގެ ހެދުން ކޯޓަށް ހާޒިރުވާއިރު ހެދުން އެޅުމުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ސައްބީސްވަނަ ބާބު
ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު
ކޮންމެ 180. ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކުން ހިންގާ ޝަރީޢަތެއްގައި، ޙުކުމްކޮށް، އަދަބުކަނޑައަޅާ
މައްސަލައެއްގައި ނިމުމުން، އެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓެއް މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރު
ޝަރީޢަތް ނިމުނު ތައްޔާރުކުރަންވާނެއެވެ.
ގޮތުގެ ރިޕޯޓެއް އޮތުން
ރިޕޯޓުގައި ހިމެނެންޖެހޭ 181. (ހ) ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ތިރީގައިވާ މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
ކަންތައްތައް
(1) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތު؛
(2) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ ޢުމުރު ނުވަތަ އުފަން ތާރީޚް؛
(3) މައްސަލަ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ތާރީޚާއި ނިމުނު ތާރީޚް؛
(4) ދައުލަތުން ކުރާ ދަޢުވާގެ ބާވަތާއި ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ؛
(5) ދަޢުވާއާގުޅޭ ލިޔުންތައް؛
(6) މި ޤާނޫނުގެ 155 ވަނަ މާއްދާގެ)ށ(ގައި ނުވަތަ 156 ވަނަ މާއްދާގެ
(ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭގޮތުން، އެ މައްސަލައިގައި ކޮށްފައިވާ
ޙުކުމް؛
(7) ރިޕޯޓުގައި ހިމެނުމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިތުރު
މަޢުލޫމާތު.
(ށ) ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރު ސޮއިކޮށް، ކޯޓުގެ
ތައްގަނޑު ޖަހަންވާނެއެވެ.
161

މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި 182. މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކުން ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ހޯދުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، މި
ފަރާތްތަކުން ރިޕޯޓު ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ރިޕޯޓުގެ އަސްލާ އެއްގޮތްކަމުގެ
ހޯދުމަށް އެދުން ކޮޕީއެއް، ވީއެންމެ އަވަހަކަށް އެ ފަރާތަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.
ހަވަނަ ބައި
ޝަރީޢަތުގެ ފަހުގެ މަރުޙަލާ
ހަތާވީސްވަނަ ބާބު
ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން
ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ 183. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކޯޓުން ކުރި ޙުކުމްގައިވާ އަދަބަކީ
އަމުރު ޖަލުގައި ނުވަތަ އެނޫންވެސް ތަނެއްގައި ބަންދުކުރުން ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އަދަބެއް
ތަންފީޛުކުރުމަށް، އަދަބު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި، ކޯޓުން
ޙުކުމް އިއްވާފައިވާ މީހާއާ ޙަވާލުވުމަށް، އަދަބު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް ކޯޓުން
އެންގުމާއެކު އެ އިދާރާއިން ވަގުތުން އެމީހަކާ ޙަވާލުވާންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ އަމުރެއް
ކޯޓުން ކުރީ އަދަބު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާ ޤާއިމުވެފައިނެތް ރަށެއްގައިނަމަ، ކޯޓުން ޙުކުމް
އިއްވާފައިވާ މީހާއާ ޙަވާލުވުމަށް ފުލުހުންނަށް ކޯޓުން އެންގުމާއެކު، ފުލުހުން އެމީހަކާ
ވަގުތުން ޙަވާލުވެ، ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އަދަބު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއާ އެމީހަކު
ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.
ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ 184. ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ 183 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަދަބު ތަންފީޛުކުރާ
އަމުރުގައި ހިމަނަންޖެހޭ އިދާރާއަށް ކޯޓުން ފޮނުވާ އަމުރުގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
ކަންކަން
(ހ) ކުށްވެރިޔާގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތު؛
(ށ) ކުށްވެރިޔާގެ ޢުމުރު ނުވަތަ އުފަން ތާރީޚް ؛
(ނ) ކުށްވެރިޔާ ހުރީ ބަންދުގައިނަމަ، އޭނާ ބަންދުގައި ހުރި ތަނަކާއި ބަންދުގައި ހުރި ގޮތް؛
(ރ) ސާބިތުވި ކުށް؛
(ބ) ތަންފީޛުކުރަންޖެހޭ އަދަބު؛
(ޅ) ޙުކުމްކުރި ކޯޓާއި ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު؛
162

(ކ) ޙުކުމްކުރި ތާރީޚް ؛
(އ) ޙުކުމްކުރަންދެން ބަންދުގައި ހުރިނަމަ ބަންދުގައި ހުރި މުއްދަތު.
އެއް ޙުކުމަށްވުރެ ގިނަ 185. މީހެއްގެ މައްޗަށް އެއް ޙުކުމަށްވުރެ ގިނަ ޙުކުމް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙާލަތެއްގައި، ޙުކުމް
ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ތަންފީޛުކުރާނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ބަންދުގައި ހުރި 186. ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ޝަރީޢަތުން ޙުކުމްކުރަންދެން ދަޢުވާ
މުއްދަތު ޙުކުމުގެ ލިބޭ މީހާ ބަންދުގައި ހުންނަ ޙާލަތުގައި، ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވެގެން ކޯޓުން
މުއްދަތުން ކެނޑުން އޭނާގެ މައްޗަށް ކުރި ޙުކުމުގައިވާ އަދަބަކީ ބަންދުކުރުން ކަމުގައިވާނަމަ، ޙުކުމްކުރަންދެން ބަންދުގައި
ހުރި މުއްދަތު، ޙުކުމުގެ މުއްދަތުން ކަނޑަންވާނެއެވެ.
ކުށުގެ ރެކޯޑު 187. (ހ) މަރުކަޒީކޮށް ކުށުގެ ރެކޯޑު ބަލަހައްޓާނެ އިދާރާއެއް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ
ބެލެހެއްޓުން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެޓަރނީ ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މަރުކަޒީކޮށް ކުށުގެ ރެކޯޑު ބަލަހައްޓާނެ އިދާރާއެއް
ކަނޑައަޅާތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މަރުކަޒީކޮށް ކުށުގެ ރެކޯޑު ބެލެހެއްޓޭނެ
ނިޒާމެއް، އެ އިދާރާއިން ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ނިޒާމަކީ، ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގައި ހިމެނޭ
އެންމެހައި އިދާރާތަކަށް ވާސިލުވެވޭނެ ނިޒާމެއް ކަމުގައިވާންވާނެއެވެ.
(ރ) މަރުކަޒީކޮށް ކުށުގެ ރެކޯޑު ބެލެހެއްޓުމާގުޅޭ އެންމެހައި އުސޫލުތައް، މި މާއްދާގެ (ހ)
ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ އިދާރާއިން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ޖޫރިމަނާ ދެއްކުން 188. (ހ) ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވެގެން ކޯޓުން އޭނާގެ މައްޗަށް ކުރި ޙުކުމުގައިވާ
އަދަބަކީ ޖޫރިމަނާކުރުން ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ޙުކުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ
ތެރޭގައި މޯލްޑިވްސް އިންލަންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީއަށް އެ މީހަކު އެ ޖޫރިމަނާ
ދައްކަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ޖޫރިމަނާކުރިކަން އަންގައިދޭ ލިޔުމެއް މައްސަލަ ބަލައި
ޙުކުމްކުރި ކޯޓުން ތައްޔާރުކޮށް ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާއަށް ވަގުތުން ދޭންވާނެއެވެ. އެ ލިޔުމުގައި
ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު ހިމެނެންވާނެއެވެ.
163

(1) ކުށްވެރިޔާގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތު؛
(2) ކުށްވެރިޔާގެ ބައްޕަ ނުވަތަ މަންމަގެ ފުރިހަމަ ނަން؛
(3) ކުށްވެރިޔާގެ ޢުމުރު ނުވަތަ އުފަން ތާރީޚް ؛
(4) ސާބިތުވި ކުށް؛
(5) ޖޫރިމަނާ ދައްކަންވީ ގޮތާއި ޢަދަދު؛
(6) ޙުކުމްކުރި ކޯޓާއި ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު؛
(7) ޙުކުމްކުރި ތާރީޚް.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖޫރިމަނާ ކުރިކަން އަންގައިދޭ ލިޔުމުގެ އަސްލާ
އެއްގޮތް ކޮޕީއެއް އަދަބު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށާއި، މޯލްޑިވްސް އިންލަންޑް ރެވެނިއު
އޮތޯރިޓީއަށާއި، މަރުކަޒީކޮށް ކުށުގެ ރެކޯޑު ބަލަހައްޓަން ހަމަޖެހިފައިވާ އިދާރާއަށް
ފޮނުވަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖޫރިމަނާ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް
ނުދައްކައިފިނަމަ، ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ނުދެއްކުމުން އެ ފައިސާ ހޯދުމަށް
ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތުން ޢަމަލުކުރާ އުސޫލުން އެ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނަގަންވާނެއެވެ.
ދަރަނި ސާބިތުވިކަން 189. (ހ) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ނިމި ޙުކުމްކުރިއިރު އެ ކުށުގެ ސަބަބުން ގެއްލުންވި
އެންގުމާއި ދަރަނި ފަރާތަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދޭން ނިންމާފައިވާނަމަ، އެފަދަ ގެއްލުމުގެ ބަދަލަކީ
ދެއްކުން ކުށް ސާބިތުވި މީހާ، އެ ފަރާތަށް ދައްކަންޖެހޭ ދަރަންޏެކެވެ. ޙުކުމުގައި ބުނެފައިވާ
ގޮތަށް އެ ދަރަނި އޭނާ އަދާކޮށް ނިންމަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ދަރަނި ދައްކަންޖެހޭނީ މަދަނީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ
އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ އިބްތިދާއީ ކޯޓަށެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ފަދައިން މައްސަލަ ނިމުމުން ދަރަނި ސާބިތުވީކަން
އަންގައިދޭ ލިޔުމެއް، ކުށް ސާބިތުވި މީހާއަށާއި ދަރަނި ލިބެންޖެހޭ މީހާއަށް ކޯޓުން
ދޭންވާނެއެވެ. އެ ލިޔުމުގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމެނެންވާނެއެވެ.
(1) ކުށްވެރިވި މީހާގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މަޢުލޫމާތު؛
(2) ކުށްވެރިވި މީހާގެ ޢުމުރު ނުވަތަ އުފަން ތާރީޚް ؛
(3) ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ ޢަދަދު؛
(4) ޙުކުމްކުރި ކޯޓާއި ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު؛
(5) ޙުކުމްކުރި ތާރީޚް ؛
(6) ދަރަނި ލިބެންޖެހޭ ފަރާތް.
164

ދަރަނީގެ މަޢުލޫމާތު 190. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 189 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ލިޔުމުގެ އަސްލާ އެއްގޮތް
ބެލެހެއްޓުން ކޮޕީއެއް، ދަރަންޏާބެހޭ މަޢުލޫމާތު ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒީ އިދާރާއަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ. އަދި
ދަރަންޏާބެހޭ މަޢުލޫމާތު މަރުކަޒީކޮށް ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި މަދަނީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ
އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ އިބްތިދާއީ ކޯޓުގެ ފައިސާއާބެހޭ ސެކްޝަނަށް އެ ލިޔުމުގެ ކޮޕީ
ފޮނުވަންވާނެއެވެ.
(ށ) ދަރަނި ދައްކަންޖެހޭ ފަރާތުން މި ޤާނޫނުގެ 189 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބުނެފައިވާ
ކޯޓަށް ދަރަނި ދެއްކުމުން، ވީއެންމެ އަވަހަކަށް ދަރަނި ލިބެންވާ ފަރާތަށް އެ ފައިސާ
ރައްދުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ދަރަނީގެ މަޢުލޫމާތު މަރުކަޒީކޮށް ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި އެ
ދަރަނި ދައްކާ ނިންމިކަން ވީއެންމެ އަވަހަކަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އިދާރާއަށް ލިޔުމަކުން އަންގަންވާނެއެވެ.
ކުށް ސާބިތުނުވާ 191. ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުނުވާކަމަށް ކޯޓުން ޙުކުމްކުރާއިރު ، އެމީހަކީ ބަންދުގައި
ޙާލަތުގައި ބަންދުން ހުރި މީހެއްނަމަ، އެމީހަކު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި ހުރި ތަނުގެ
ދޫކުރުން އިދާރާއަށް ކޯޓުން ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި އެމީހަކީ، ޕާސްޕޯޓު ނުވަތަ ދަތުރުފަތުރުކުރުމަށް
ގެންގުޅޭ އެނޫންވެސް ރަސްމީ ލިޔުމެއް ހިފެހެއްޓިފައިވާ މީހެއްނަމަ، އެ އެއްޗެއް ދޫކުރުމަށް އެ
އެއްޗެއް ހިފަހައްޓާފައިވާ އިދާރާއަށް ކޯޓުން ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.
އަށާވީސްވަނަ ބާބު
ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުން
ކުށްކޮށްގެން ހޯދާ 192. ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ކުރި ކުށުގެ ސަބަބުން، އެ ފަރާތަށް އެއްވެސް މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް
މުދަލާއި ފައިސާ ލިބިފައިވާކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާ ޙާލަތުގައި، އެ މުދަލާއި ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް
ދައުލަތަށް ނެގުން ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާނަމަ، އެގޮތަށް އެކަން ކުރުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ
މުދަލާއި ފައިސާ ބޭނުންކޮށްގެން އިތުރު މުދަލާއި ފައިސާ ހޯދާފައިވާ ކަމަށް ޝަރީޢަތަށް
ސާބިތުވެފައިވާނަމަ، އެ ފައިސާއާއި މުދާވެސް ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
165

މުދަލާއި ތަކެތި 193. ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ކުރި ކުށުގެ ސަބަބުން، އެ ފަރާތަށް އެއްވެސް މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް
ދައުލަތުން ނެގުމަކީ ލިބިފައިވާކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާ ޙާލަތުގައި ، އެ މުދަލާއި ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން
އަދަބުގެ ބައެއް ކުރާ އަމުރަކީ އެ ކުށަކަށް ކަނޑައަޅާ އަދަބުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެއް ނޫނެވެ.
ނޫންކަން
ފަހުން ފެންނަ މުދާ 194. ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރި ފަހުން ހަމައެފަދަ
ނުވަތަ ފައިސާ އެހެން މުދާތަކެއް ނުވަތަ ފައިސާތަކެއް ފެނިގެން އެ ފައިސާ ނުވަތަ އެ މުދާ ކުރިން ކޮށްފައިވާ
އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާގެ ތެރޭގައި ހިމެނުމަށް، ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ
ހުށަހެޅުމަކަށް ބިނާކޮށް، އިތުރު އަމުރެއް ނެރުމުގެ ނުވަތަ ކުރިން ކޮށްފައިވާ އަމުރު
އިޞްލާޙުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ދައުލަތަށް ނެގުމަށް 195. ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ކުރާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ނުކޮށް ދޫކޮށްލާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން އަންނަނިވި
އަމުރުކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފައިވާ މުދާ
މުދަލެއް ނުވަތަ ނުވަތަ ފައިސާގެ ބަދަލުގައި އެ މުދަލުގެ ނުވަތަ ފައިސާގެ އަގާ އެއްވަރު މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް
ފައިސާއެއްގެ ބަދަލުގައި ނެގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ދައުލަތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އެހެން މުދަލެއް ނުވަތަ
ފައިސާއެއް ދައުލަތަށް
ނެގުން
(ހ) އެ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ތިންވަނަ ފަރާތަކަށް ވިއްކާލާފައިވުން ނުވަތަ ދީފައިވުން؛
(ށ) އެ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތުގެ ބާރު ނުހިނގާ ހިސާބަކަށް ގެންގޮސްފައިވުން؛
(ނ) އެ މުދަލުގެ ނުވަތަ ފައިސާގެ އަގު އެކަށީގެންނުވާ މިންވަރަކަށް ދަށަށް ގޮސްފައިވުން؛
(ރ) އެ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ފަސޭހައިން ވަކިނުކުރެވޭ ގޮތަށް އެހެން މުދަލަކާ ނުވަތަ
ފައިސާއަކާ އެއްކޮށްލާފައިވުން.
ތިންވަނަ ފަރާތެއްގެ 196. ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާނަމަ، ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފައިވާ
ޙައްޤެއް އޮތުން ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާގައި ތިންވަނަ ފަރާތެއްގެ ޙައްޤެއް އޮތްކަމަށްވާނަމަ، އެ
ޙައްޤު ހޯދުމަށްޓަކައި ކަމާބެހޭ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އެ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
މުދަލާއި ފައިސާ 197. ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ އަމުރަކާ ގުޅިގެން
ދައުލަތަށް ނެގުމުގެ ދައުލަތުން ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކަށް އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރެވިދާނެއެވެ.
އަމުރު ތަންފީޛުކުރުން
166

(ހ) ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާގެ ތެރެއިން ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން
އަމުރުކޮށްފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ އަތުލުން؛
(ށ) ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާގެ ތެރެއިން ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން
އަމުރުކޮށްފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ ހޯދައި ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ހޯދަންޖެހޭ ހޯދުންތަކާއި
ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކޯޓުން ޤަބޫލުކުރާ ގޮތަކަށް ކުރުން؛
(ނ) ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި ފައިސާ ދައުލަތަށް ނަގާއިރު ތިންވަނަ ފަރާތެއްގެ
ޙައްޤަކާ ބެހޭގޮތުން ކޯޓު އަމުރަކުން ނުވަތަ އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ވަކިގޮތަކަށް ކަމެއް
ކުރުން ލާޒިމުކުރާނަމަ އެކަން އެގޮތަށް ކުރުން.
ނަވާވީސްވަނަ ބާބު
އިސްތިއުނާފުކުރުން
އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް 198. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް
ހުށަހެޅުން ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، ޖިނާއީ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ
ކޯޓަކުން ނިންމާ އަންނަނިވި ނިންމުންތައް، އެ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް
ކަނޑައަޅާފައިވާ މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓަކަށް މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(1) ޙުކުމްތައް؛
(2) ކޯޓު އަމުރު ؛
(3) ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ނިންމާ ނިންމުންތައް.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)3(ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ނިންމާ
"
ނިންމުން ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދަޢުވާއެއް މަދަނީ މިންގަނޑުން ކުރިއަށް
ނުގެންދެވޭނެކަމަށް ނިންމާ ނިންމުންތަކާއި، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކާ
ގުޅިގެން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙުކުމް ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރު ނުވަތަ ނިންމުން
ނިސްބަތްވާ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަށް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ފަދައިން އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
167

އިސްތިއުނާފުކުރުމުން 198-1. (ހ) ދަށު ކޯޓެއްގެ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުނު ކަމުގައިވީ ނަމަވެސް،
ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން އެ ޙުކުމެއްގެ ޤާނޫނީ ނަތީޖާ ނުވަތަ އެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްވެގެނެއްނުދާނެއެވެ.
ފަސްނުވުން
(ށ) ދަށު ކޯޓެއްގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރަން ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ އެދޭނަމަ، އެ ޙުކުމް
ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމަށް، އޭނާ ވަކިން ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރެވިދާނެ 198-2. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 198 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނިންމުންތަކުގެ ތެރެއިން
ޙާލަތްތައް ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭނީ، އެ ނިންމުމެއް ޤާނޫނުއަސާސީއާ، ނުވަތަ
ޤާނޫނަކާ، ނުވަތަ ޝަރުޢީ އުސޫލަކާ ޚިލާފުވެގެން ނުވަތަ އެ ނިންމުމެއްގައި ކޯޓުން
ޤާނޫނު މާނަކޮށްފައިވަނީ ނުވަތަ ޤާނޫނު ތަޠުބީޤުކޮށްފައިވަނީ ރަނގަޅަށް
ނޫންކަމަށްވެފައި، އެކަމުގެ ސަބަބުން މައްސަލައިގެ ނިންމުމަށް އަސަރުކޮށްފައިވާނަމައެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
އިޖުރާއަތާ ޚިލާފަށް ހިނގާފައިވާ ކަމެއް އެ ކޯޓުގައި ހިނގިއިރު މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ
ފަރާތަކުން އެކަން ފާހަގަކުރުމަށްފަހުގައިވެސް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިއިރު އެކަމަށް
ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާނަމަ، އަދި އެކަމެއްގެ ސަބަބުން ސީދާ މައްސަލައިގެ ނިންމުމަށް
އަސަރުކޮށްފައިވާކަމަށް މައްސަލައި ގެ ޚަޞްމަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ މަތީ މަރުޙަލާގެ
ކޯޓެއްގައި އެ މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
ހައިކޯޓަށް 198-3. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 198 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، ދަށު ކޯޓަކުން
އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއް، ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭނީ އެ ޙުކުމްކުރާ ތާރީޚުން
މުއްދަތުތައް ފެށިގެން ގިނަވެގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު
ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ
ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޙަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ
ޚުލާޞާއަށް ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފުކުރުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވާއިރު
ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން
އެކަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ލިޔުމުން ހައިކޯޓަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
168

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވާއިރު، އެ
މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައި ނުވަނީ އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރުވޭފަދަ ސަބަބެއް
މެދުވެރިވެގެންނަމަ، އަދި އެކަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދީފިނަމަ، އަދި
ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުން ނިންމި ތާރީޚުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 198 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރު ނުވަތަ)3(ވަނަ
ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކޯޓު އަމުރެއް ނުވަތަ ކޯޓުގެ ނިންމުމެއް، އެ އަމުރެއް ނެރޭ،
ނުވަތަ އެ ނިންމުމެއް ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 10(ދިހައެއް) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި އެފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ 198ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރު ނުވަތަ ( )3 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކޯޓު
އަމުރެއް ނުވަތަ ކޯޓުގެ ނިންމުމެއް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރާނަމަ، އެ
އަމުރެއް ނުވަތަ ނިންމުމެއް ނެރޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން ރަސްމީ މަސައްކަތު 10 (ދިހައެއް)
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ އަމުރެއް އިސްތިއުނާފުކުރަންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ނުވަތަ (ކ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއްގެ އިދާރީ ކަންކަން
ފުރިހަމަކޮށް، އެ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ލިބޭތާ 48 (ސާޅީސްއަށެއް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި
މައްސަލަ ރަޖިސްޓަރީކުރުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ނުވަތަ (ކ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޯޓު އަމުރެއް ނުވަތަ ކޯޓުގެ
ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، އެފަދައިން އިސްތިއުނާފުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން
ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ އަމުރާމެދު ނުވަތަ އެ ނިންމުމާމެދު
ހައިކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(މ) މި މާއްދާގެ (ވ) ގައި ބަޔާންކުރާ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ގުނާނީ، މައްސަލަ
ރަޖިސްޓަރީކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ. އަދި އެ މުއްދަތު ގުނާނީ، ރަސްމީ ބަންދު
ދުވަސްތައް ހިމަނައިގެންނެވެ.
169

ސުޕްރީމް ކޯޓަށް 198-4. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 198 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، ހައިކޯޓުން
އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ކޮށްފައިވާ ޙުކުމެއް، ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭނީ އެ ޙުކުމްކުރާ
މުއްދަތުތައް ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު
ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ
ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޙަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ޚުލާޞާއަށް
ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފުކުރުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވާއިރު
ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން
އެކަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ލިޔުމުން ސުޕްރީމް ކޯޓަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވާއިރު، އެ
މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައި ނުވަނީ އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރުވޭފަދަ ސަބަބެއް
މެދުވެރިވެގެންނަމަ، އަދި އެކަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދީފިނަމަ، އަދި
ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުން ނިންމި ތާރީޚުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، އެ މައްސަލައެއް ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި
އިސްތިއުނާފުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 198 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރު ނުވަތަ)3(ވަނަ
ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކޯޓު އަމުރެއް ނުވަތަ ކޯޓުގެ ނިންމުމެއް، އެ އަމުރެއް ނެރޭ،
ނުވަތަ އެ ނިންމުމެއް ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 10(ދިހައެއް) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި އެފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ 198ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރު ނުވަތަ ( )3 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކޯޓު
އަމުރެއް ނުވަތަ ކޯޓުގެ ނިންމުމެއް، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރާނަމަ، އެ
އަމުރެއް ނުވަތަ ނިންމުމެއް ނެރޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން ރަސްމީ މަސައްކަތު 7 (ހަތެއް)
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފުކުރަންވާނެއެވެ.
170

(އ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ނުވަތަ (ކ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއްގެ އިދާރީ ކަންކަން
ފުރިހަމަކޮށް، އެ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ލިބޭތާ ގިނަވެގެން 48 (ސާޅީސްއަށެއް) ގަޑިއިރުގެ
ތެރޭގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓަރީކުރުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ .
(ވ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ނުވަތަ (ކ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޯޓު އަމުރެއް ނުވަތަ ކޯޓުގެ
ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ
އަމުރާމެދު ނުވަތަ އެ ނިންމުމާމެދު ސުޕްރީމް ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(މ) މި މާއްދާގެ (ވ) ގައި ބަޔާންކުރާ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ގުނާނީ، މައްސަލަ
ރަޖިސްޓަރީކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ. އަދި އެ މުއްދަތު ގުނާނީ، ރަސްމީ ބަންދު
ދުވަސްތައް ހިމަނައިގެންނެވެ.
އިސްތިއުނާފު 198-5. (ހ) ކޯޓަށް މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާނީ، އެކަމަށްޓަކައި އިސްތިއުނާފީ
ހުށަހެޅުން ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ފޯމެއް މެދުވެރިކޮށް އިސްތިއުނާފީ ކޯޓަށެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުށަހެޅުމުގައި، އިސްތިއުނާފު ބިނާކޮށްފައިވާ
ނުކުތާތަކާއި، އޭގެ ޤާނޫނީ ސަބަބުތަކާއި، އެ ފަރާތުން އެދެނީ ޙުކުމް ނުވަތަ ނިންމުން
ބާޠިލުކުރަންކަން ނުވަތަ އިޞްލާޙުކުރަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި، މައްސަލަ ބެލި
ކޯޓުގެ ނަމާއި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކާއި، ޙުކުމް ކުރެވުނު ތާރީޚު
ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ނ) އިސްތިއުނާފުކުރަން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާއެކު، ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއެއް
ހުށަހެޅުން ލާޒިމެއް ނޫނެވެ.
(ރ) އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅަންވާނީ، މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ
މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިންނެވެ.
އިސްތިއުނާފު 198-6. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 198 -5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް
ބަލައިގަތުން ހުށަހެޅުމާއެކު، އެ މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތުމާ ބެހޭގޮތުން ގިނަވެގެން 14
(ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިފައިވާ ކޯޓުން ވަކި ގޮތެއް
ނިންމަންވާނެއެވެ .
171

(ށ) ކޯޓުން އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑަނާޅާހާ ހިނދަކު، އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ މައްސަލައެއް
ބަލައިގަތުމާ ބެހޭގޮތުން ގޮތެއް ނިންމާނީ، އަޑުއެހުމަކާ ނުލައެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފާ ގުޅޭގޮތުން ނިންމާ ނިންމުން،
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ލިޔުމުން އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިފައިވާ ކޯޓުގެ ރަޖިސްޓްރާރ
އަންގަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނިންމާ ނިންމުމަކީ އިސްތިއުނާފު ބަލައިނުގަތުން
ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ނިންމުމެއް ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ)
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ނިންމުން އަލުން މުރާޖަޢާކޮށްދިނުން އެދި އެ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ
ޙައްޤު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ .
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުމާމެދު ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުން
ގޮތެއް ނިންމުމުގައި އެ މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުމެއް ބޭއްވުން ލާޒިމެއް ނޫނެވެ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޑުއެހުމެއް ބޭއްވުމަށްފަހު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު
ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ބަހެއް ހޯދައިގެން މެނުވީ އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމާމެދު
އިންޞާފުވެރި ގޮތެއް ނިންމިދާނެކަމަށް ފަނޑިޔާރުންނަށް ޤަބޫލުނުކުރެވޭ ޙާލަތުގައި
އެފަދަ އަޑުއެހުމެއް ބޭއްވުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(ޅ) އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތުމާ ބެހޭގޮތުން އަޑުއެހުމެއް ބާއްވާނަމަ، އެކަން މައްސަލައިގައި
ހިމެނޭ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި އަޑުއެހުން ތާވަލުކުރެވޭ ވަގުތާއި
ތާރީޚު އަންގަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން އަޑުއެހުމެއް ބާއްވާނަމަ، އެ އަޑުއެހުމަށްފަހު، ގިނަވެގެން
14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތުމާމެދު ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުން
ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.
(އ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވަނީ
ހައިކޯޓަށް ކަމަށްވާނަމަ، އަދި މި މާއްދާގެ (ކ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަރުޙަލާއަށް ފަހުގައި
އިސްތިއުނާފު ބަލައިނުގަތުމަށް ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުން ނިންމައިފިނަމަ، އެ
ނިންމުން ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ނިންމުން
ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
172

(ވ) ކޯޓުން އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތުމަށް ނިންމައިފިނަމަ، އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލަ
ކުރިއަށްގެންދާއިރު، ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު
ރައްދުވާ ފަރާތުން ވާހަކަ ދައްކަންވީ ނުކުތާތަކެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިތުރުން، އެ އަޑުއެހުން
ކުރިއަށްގެންދާނެ ގޮތާމެދު ކޯޓުން އިތުރު ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(މ) މި މާއްދާގެ (ވ) ގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތުމަށް ކޯޓުން ނިންމުމަށްފަހު،
އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފޯމަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނެވޭނީ ކޯޓުގެ ހުއްދަ
ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ .
ކުށް ސާބިތުނުވާކަމަށް 199. (ހ) ކުށް ސާބިތުނުވާކަމަށް ނުވަތަ ދަޢުވާ ލިބޭ މީހާ ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު
ކުރި ޙުކުމް އުފުލަންނުޖެހޭކަމަށް މައްސަލަ ބެލި ކޯޓުން ކުރާ ޙުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
އިސްތިއުނާފުކުރުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފުކުރާއިރު، ކުށުގެ ދަޢުވާ ލިބުނު މީހާގެ މައްޗަށް
ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށަކީ މި ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ ބޮޑު
ކުށެއް ކަމަށްވެފައި، އަންނަނިވި ޙާލަތްތައް ވުޖޫދުގައިވާނަމަ، އަންނަނިވި އަމުރުތަކުގެ
ތެރެއިން އަމުރަކަށް އެދި ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މި މާއްދާގެ)ނ(ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު
ނުވަތަ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް
މެދުވެރިވެދާނެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު
މަރުޙަލާ ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހެޅުން؛
(2) އޭނާ ފުރުން މަނާނުކޮށްފިނަމަ މި މާއްދާގެ)ނ(ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔަންކޮށްފައިވާ ޙާލަތު މެދުވެރިވެދާނެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކުގެ
މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ
މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާ ނިމެންދެން އޭނާ ފުރުން މަނާކުރުމުގެ
އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހެޅުން.
173

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅިގެން އެ
ހުށަހެޅުން ނިސްބަތްވާ މީހާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ހައިކޯޓުން ނިންމަންވާނީ، އޭނާއާމެދު
ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރެއްޖެ
ޙާލަތެއްގައި، އަދި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން
ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެދާނެ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ޙާލަތެއްގައެވެ.
(1) އޭނާއާމެދު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށުގެ މައްސަލައިގެ ހެކި ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ އެ
މައްސަލައިގައި ހެކިބަސް ދޭން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒެއް ފޯރުވުމަށް އޭނާ
މަސައްކަތްކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ؛
(2) އޭނާ ފިލައިފާނެ ކަމަށް ބެލެވުން؛ ނުވަތަ
(3) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް
ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް ބެލެވުން.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާމެދު ކޯޓުން
ގޮތެއް ނިންމުމުގައި، އެ ހުށަހެޅުން ނިސްބަތްވާ މީހާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް
އޭނާ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައި ނެތްނަމަ، އަދި މި މާއްދާގެ
(ނ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރު ނުވަތަ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ އެއްވެސް
ސަބަބެއް ނެތްނަމަ، ދަޢުވާ ލިބުނު ފަރާތް ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން
ނެރެގެންނުވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ހުށަހަޅާ
ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅިގެން، އެ ހުށަހެޅުން ނިސްބަތްވާ މީހާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް މި
މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޯޓުން ނިންމައިފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 201-1 ވަނަ
މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްދިނުމަށް އެ ކޯޓުގައި އެދުމުގެ
އިޚްތިޔާރު އެ ހުށަހެޅުން ނިސްބަތްވާ މީހާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅިގެން އެ
ހުށަހެޅުން ނިސްބަތްވާ މީހާ ފުރުން މަނާކުރުމަށް ހައިކޯޓުން ނިންމަންވާނީ، އޭނާ
ފިލައިފާނެ ކަމުގެ ހެކި ހުރިކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ޙާލަތެއްގައެވެ.
174

(ކ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މީހަކު ފުރުން މަނާކުރުމުގެ އަމުރެއް
ފަނޑިޔާރު ނެރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
އިޖުރާއަތާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް 200. މީހެއްގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ދަށު ކޯޓަކުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން
ކުރި ޙުކުމް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
އިސްތިއުނާފުކުރުން
ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބު 201. މައްސަލަ ބެލި ކޯޓުން އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމަށް
އިސްތިއުނާފުކުރުން ފެނިއްޖެނަމަ، މައްސަލަ ބެލި ކޯޓުން ކަނޑައެޅި އަދަބު އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ދައުލަތަށާއި
ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
އިސްތިއުނާފު 201-1. (ހ) އަންނަނިވި ޙާލަތުގައި، ދަށު ކޯޓަކުން ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވާކަމަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވާ
ނިމެންދެން ކަފާލާތުގެ މީހަކަށް ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްދިނުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅޭ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ
ދަށުން ދޫކުރުން ޙައްޤު އެ މީހަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ .
(1) އޭނާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވެ، އެ ކުށަށް އޭނާގެ މައްޗަށް ޖަލުގައި
ބަންދުކުރުމުގެ އަދަބެއް ކަނޑައެޅިފައިވުން؛ އަދި
(2) އޭނާގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ދަށު ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ނުވަތަ
އެ ކުށަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބު އޭނާ އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އޭނާއަކީ މި ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާ ޖިނާއީ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ކޯޓަށް ސާބިތުވެ، ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމަށް
ޙުކުމްކުރެވިފައިވާ މީހެއްނަމަ، މި މާއްދާގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާގައި އޭނާ
ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދުލެއްނުކުރެވޭނެއެވެ.
(ނ) ކުށް ސާބިތުވެފައިވާ މީހަކު މި މާއްދާގެ ދަށުން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރެވޭނީ އޭނާ
އަންނަނިވި ކަންކަން ކޯޓަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމުންނެވެ.
(1) އޭނާ ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފަކީ އެކަށީގެންވާ އަސާސެއްގެ މައްޗަށް
ބިނާކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފެއްކަން؛
175

(2) އޭނާ ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރާއިރު ކަނޑައެޅޭ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރާނެކަން؛
(3) އޭނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ޙާޞިލުވާނެ ޢާންމު މަޞްލަޙަތެއް
ނެތްކަން.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލަން އެދޭ މީހަކީ، ހަމައެކަނި އޭނާގެ
މައްޗަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބު އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ފަރާތެއްނަމަ، މި މާއްދާގެ (ނ)
ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަކީ އެކަށީގެންނުވާ
ބުރައެއް އޭނާ އުފުލަން މެދުވެރިވާނެ ޙާލަތެއްކަން އޭނާ ކޯޓަށް ސާބިތުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ބ) ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުވާކަމަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވާ މީހަކު މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން
އިސްތިއުނާފު ނިމެންދެން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކޮށްދިނުމަށް ކޯޓުގައި އެދިއްޖެ
ހިނދެއްގައި، އޭނާ އެފަދައިން ހުށަހެޅިކަން އަންގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ކޯޓުން ނޯޓިސް
ދޭންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގައި ކޯޓުން ޢަމަލުކުރާނީ، މި ޤާނޫނުގެ
ހަތްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކުގެ ދަށުންނެވެ.
މުދަލާއި ފައިސާ 202. މި ޤާނޫނުގެ އަށާވީސްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުށްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދަލާއި
ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް
ކުރާ އަމުރު ލިބިގެންވެއެވެ.
އިސްތިއުނާފްކުރުން
203. ޤާނޫނު ނަންބަރު: 34/2024 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އަށް
5 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު(އިން 203 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރެވިފައި ވީނަމަވެސް، އެ
ޤާނޫނުން އުވާލާ މާއްދާ ނުވަތަ އަކުރާ ގުޅިގެން ނަންބަރު ތަރުތީބުކުރަން ބުނާ މާއްދާ
ހިމެނިފައިނުވާތީ، މި މާއްދާގެ އަކުރުތަކުގެ ނަންބަރު ތަރުތީބުކުރެވިފައިނުވާނެ.
176

ހަތްވަނަ ބައި
އެހެނިހެން
ނަވާވީސް - 1 ވަނަ ބާބު
ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތުތައް
ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ 203-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް،
ޙާލަތެއްގައި ނުވަތަ ޤާނޫނުއަސާސީން ނުވަތަ ޤާނޫނަކުން ބާރުލިބިގެން ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތެއް ނުވަތަ
ކާރިސާއެއްގައި ޚާއްޞަ ކާރިސާގެ ޙާލަތެއް އިޢުލާންކޮށް، އަދި އެ ޙާލަތު ދެމިއޮތުމުގެ ސަބަބުން، އަދި އެ ޙާލަތު
އުސޫލުތައް ހިނގުން އިޢުލާންކޮށްފައިވާ ރަށާއި ސަރަޙައްދުގައި ރައްކާތެރިކަން އޮތް މިންވަރަށާއި ނުވަތަ އެ
ޙާލަތުގައި ކަންކަން މަނާކުރެވިފައިވާ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ޤާނޫނެއްގައި ނުވަތަ
ޤާނޫނަކުން ބާރުލިބިދީފައިވާ ގަވާއިދެއްގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތައް ހިންގެން ނެތްނަމަ،
މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތުތަކަށް، މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން
ޢަމަލުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގެ
މުއްދަތުތަކާމެދު ޢަމަލުކުރާނީ އަންނަނިވި އުސޫލާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(1) މި ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި، ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކޮށް ދަޢުވާ އުފުލުމަށް
މުއްދަތުތަކެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި، ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކޮށް ދަޢުވާ
އުފުލުމުގައި ބޮޑެތި ހުރަސްތައް ކުރިމަތިވެފައިވާކަމަށް، ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް
ބިނާކޮށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައެޅުމުން، އެ މައްސަލަތަކުގެ ތަޙްޤީޤު
ފުރިހަމަކޮށް ދަޢުވާ އުފުލުމަށް އިތުރު 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(2) މި ޤާނޫނުގެ 118 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ
ކުރިން ހުށަހަޅާ އެންމެހައި ހުށަހެޅުމެއް، ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ 30 (ތިރީސް)
ދުވަހުގެ ކުރިން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
177

އެހެނިހެން މުއްދަތުތައް، މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރު ނިންމާ ގޮތެއްގެމަތިން
ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(3) ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014)ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު(ގެ 61 ވަނަ
މާއްދާގައި ޖިނާޔަތުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކުށްކުށުގައި، އެ ކުށްކުރި ވަގުތުން
ފެށިގެން 8 (އަށެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތު ފަހަނައަޅާ ދިއުމުން ދަޢުވާ
ނުއުފުލޭނެ މައްސަލަތަކުގައާއި، ޖުނަޙުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކުށްކުށުގައި، އެ
ކުށްކުރި ވަގުތުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތު ފަހަނައަޅާ
ދިއުމުން ދަޢުވާ ނުއުފުލޭނެ މައްސަލަތަކުގައި، އެ މުއްދަތު ފަހަނައަޅާ ދިޔައިރު
ދަޢުވާ އުފުލިފައިނުވާނަމަ، އެ ދަޢުވާއެއް އުފުލުމަށް އެ މުއްދަތު ހަމަވި
ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހަށްވުރެ ދިގު ނޫން މުއްދަތެއް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(4) ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010)ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު
އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު(ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
މީހެއްގެ މައްޗަށް ގިނަވެގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ އުފުލަންވާނެއެވެ. އަދި ދަޢުވާ އުފުލި ތާރީޚުން
ފެށިގެން ގިނަވެގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޯޓުން
ޙުކުމްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ މުއްދަތު ކޮންމެހެން އިތުރުކުރަން ޖެހިއްޖެ
ޙާލަތެއްގައި، އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ އެންމެ ކުރު މުއްދަތަކަށް މުއްދަތު
އިތުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(5) ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010)ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު
އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު(ގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން،
މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޮންމެ ކޯޓެއްގައި މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ
މުއްދަތަކީ، އެ މައްސަލައިގެ ޙުކުމުގެ ލިޔުން ލިބޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން ރަސްމީ
ބަންދު ދުވަސްތައް ނުހިމެނޭ ގޮތުން، 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.
178

(6) ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015)ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު(ގެ 28-1
ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން، 60
(ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެ މައްސަލައެއް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ހުށަހަޅާތާ 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ އުފުލަންވާނެއެވެ.
(7) މި މާއްދާގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ،
ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގެ
ތެރެއިން، ނުވަތަ އެނޫންވެސް މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ތަޙްޤީޤު
ފުރިހަމަކޮށް ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ވަކި މުއްދަތުތަކެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ
މައްސަލަތަކުގައި، ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށާއި ދަޢުވާ އުފުލުމުގައި ބޮޑެތި
ހުރަސްތައް ކުރިމަތިވެފައިވާކަމަށް، ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅާ މައްސަލަތަކުގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅާ މުއްދަތެއްގައި، ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކޮށް ދަޢުވާ އުފުލުމަށް
ނިންމުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(8) މި މާއްދާގެ އެހެން އަކުރެއްގައި ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ވަކި މުއްދަތެއް
ކަނޑައަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް ފިޔަވައި، އެހެން މައްސަލަތަކުގައި
އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ މުއްދަތަކީ، އެ މައްސަލައެއްގެ ޙުކުމުގެ ލިޔުން ލިބޭ
ތާރީޚުން ފެށިގެން، ރަސްމީ ބަންދު ދުވަސްތައް ނުހިމެނޭ ގޮތުން، 30
(ތިރީސް) ދުވަހެވެ.
(ނ) މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތުތަކަށް ޢަމަލުކުރެވޭއިރު، އެބައެއްގެ މައްޗަށް
ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމު ހިންގޭ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތައް، މި
ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލަކުން އެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިދެވެންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތެއްގައި ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި މި ބާބުގައި
ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށް ނިންމައި، އެކަން ކޯޓުތަކަށް އަންގާނީ
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުންނެވެ.
179

(ބ) ތަޙްޤީޤުކުރުމާއި ދަޢުވާ އުފުލުމުގައި އަދި ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި މި ބާބުގައި ބުނެފައިވާ
އުސޫލުތަކަށް ޢަމަލުކުރަން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ނިންމާ ނިންމުން އަދި ޑިޕާޓްމަންޓް
އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން ނިންމާ ނިންމުން ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި
ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް،
މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތެއްގައި، ޢަމަލުކުރުމުގައި އިސްކަންދޭންވާނީ
މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކަށެވެ.
ހައްޔަރުކުރުމާއި 203 -2. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 203 -1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތެއް އޮތުމާއެކު، އަދި
ބަންދުކުރުމާބެހޭ އެ ޙާލަތުގައި އިތުރަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް
ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތުތައް ރިޢާޔަތްކުރާހިނދު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހަކު ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމަށް
ނުވާގޮތަށް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ މީހަކު، ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކަށް
ހާޒިރުކުރެވޭނެފަދަ ޙާލަތެއް ނެތްނަމަ، މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް ކަނޑައަޅާ
ތަނަކަށް، ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕޮލިސް ރޭންކުން ފެށިގެން މަތީ ރޭންކެއްގެ
އޮފިސަރެއްގެ ހުއްދައާއެކު އެމީހަކު ގެންދެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތުގައިވެސް،
މި ޤާނޫނުގައި ހައްޔަރުކުރުމާއި ބަންދުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ބަޔާންކުރާ އެހެން ޤާނޫނީ
އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 203 -1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތެއް އޮތުމާއެކު، އަދި
އެ ޙާލަތުގައި އިތުރަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް
ރިޢާޔަތްކުރާހިނދު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހަކު މި ޤާނޫނުގެ 52 ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ޖަލެއްގައި ހައްޔަރުކުރެވެން ނެތްނަމަ، މިނިސްޓަރ
އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް ކަނޑައަޅައި ޢާންމުކުރާ ޚާއްޞަ ތަނެއްގައި އެމީހަކު
ބަންދުކުރެވިދާނެއެވެ.
180

ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައި 203-3. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 203 -1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް
ކޯޓު އަމުރު ދޫކުރުން މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 204 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކޯޓު އަމުރުތަކާއި
އަދި މިނޫންވެސް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކޯޓުން ނެރޭ އަމުރުތަކުގެ އަސްލު، އަމުރަށް
އެދުނު ފަރާތަށް ފޮނުވުމުގެ ބަދަލުގައި، އެ އަމުރުތައް އިލެކްޓްރޯނިކް ޒަރީއާއެއް
މެދުވެރިކޮށް އަމުރަށް އެދުނު ފަރާތަށް ފޮނުވުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 203-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން
ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 204 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ރ) ގައި
ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކަށް، ޢަމަލުކުރުން ވަގުތީގޮތުން ހުއްޓާލައި، ކޯޓުގެ އިސް ފަނޑިޔާރު
ނުވަތަ އިސް ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކެއްގެ މަތިން ކޯޓު އަމުރުތައް ދޫކުރަމުން
ގެންދިއުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓުތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ޚާއްޞަ ޙާލަތުގައި 203 -4. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 203 -1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތެއް އޮތުމާއެކު، އަދި
ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ އެ ޙާލަތުގައި އިތުރަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް
ލިބިގަތުން ރިޢާޔަތްކުރާހިނދު، ކުށުގެ ތުހުމަތެއްގައި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ނުވަތަ
ހައްޔަރުގައިވާ ފަރާތަކަށް އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލާ ޢާންމު އުސޫލުން ބައްދަލުކުރުމުގެ
އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސެން ނެތްނަމަ، އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ މެދުވެރިކޮށް
އޭނާގެ ވަކީލާ މުޢާމަލާތްކުރެވޭނެ އިންތިޒާމު ، އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ފަރާތުން
ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދައިން އޯޑިއޯ އަދި ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ
މެދުވެރިކޮށް، ހައްޔަރުގައިވާ ފަރާތާއި އޭނާގެ ވަކީލާ ދެމެދު މައްސަލައާ ގުޅިގެން ކުރާ
މުޢާމަލާތަކީ އެހެން އިތުރު ފަރާތަކަށް އަޑުއިވިގެން ނުވާނެހެން، ޙުރުމަތް ލިބިގެންވާ
މުޢާމަލާތެއްކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް އަޅަންޖެހޭ އެންމެހައި ފިޔަވަޅުތައް، އޭނާ
ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ފަރާތުން އަޅަންވާނެއެވެ.
181

ތިރީސްވަނަ ބާބު
ޢާންމު މާއްދާތައް
ކޯޓު އަމުރު ދޫކުރުމުގެ 204. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ހޯދައިގެން މެނުވީ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް
އުސޫލު ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގައި، އެ އަމުރު ދޫކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ
ގަވާއިދެއް، އަންނަނިވި އުސޫލުތައް އެކުލެވޭގޮތަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދައި،
ޢާންމުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ޖިނާއީ މައްސަލަ ބެލުމުގެ ނުވަތަ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ އިޚްތިޞާޞް
ލިބިގެންވާ ކޮންމެ ކޯޓަކުން، ކޯޓު އަމުރު ދޫކުރަންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެ
ކޯޓެއްގެ ވަކި ފަނޑިޔާރަކަށް ނުވަތަ ވަކި ފަނޑިޔާރުންތަކަކަށް
ޚާއްޞަވެގެންނުވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ކޯޓެއްގެ ކޮންމެ ފަނޑިޔާރަކަށް، ކޯޓު
އަމުރު ދޫކުރުމުގެ ބާރުލިބިދޭ އިންތިޒާމެއް ހަމަޖެއްސުން؛ އަދި މިގޮތުން
އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓެއްގައި، ވަކި ފަނޑިޔާރަކު ނުވަތަ ވަކި
ފަނޑިޔާރުންތަކެއް ބަލާ މައްސަލައެއް ނަމަ، ކޯޓު އަމުރު ދޫކުރަންވާނީ އެ
ފަނޑިޔާރު ނުވަތަ އެ ފަނޑިޔާރުންކަން؛
(2) އެއިން ފަނޑިޔާރަކު ކޯޓު އަމުރު ދޫކުރުމަށް ހަފްތާއެއްގެ ތެރޭގައި
ޚާއްޞަވާންޖެހޭ ދުވަސް ކަނޑައެޅުން؛
(3) ވިދިވިދިގެން ދެ ދުވަހު އެއް ފަނޑިޔާރަކު ކޯޓު އަމުރު ދޫނުކުރެވޭނެ ގޮތްވުން ؛
(4) ކޯޓު އަމުރު ދޫކުރުމުގައި ފަނޑިޔާރުން ދައުރުވާ އުސޫލަކުން ކޯޓު އަމުރު
ދޫކުރުމުގެ އުސޫލު ހަމަޖެހުން؛
(5) އެ ފަނޑިޔާރަކު ދޫކުރާ ކޯޓު އަމުރަކީ، އެ ފަނޑިޔާރަކު ނިސްބަތްވާ ކޯޓަކުން
ދޫކުރާ ކޯޓު އަމުރެއްކަމުގައި ބެލުން؛
(6) ކޯޓު އަމުރު ދޫކުރުމަކީ، ފަނޑިޔާރަކު ހުންނަ ތަނަކަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
އިދާރާގެ އޮފިސަރުން ގޮސް، އެކަމާގުޅޭ ލިޔުން ހުށަހެޅުމުން، އެ އަމުރު
182

ދޫކުރުމާއި ދޫނުކުރުމާމެދު އެ ވަގުތު ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭގޮތަށް
އޮންނަކަމަކަށްވުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދު އެކުލަވާލާނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުންނެވެ.
(ނ) ކޯޓެއްގައި ހުރީ އެންމެ ފަނޑިޔާރެއް ނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރާއި،
(3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާ އުސޫލުތައް އެ ކޯޓަކަށް
ނުހިނގާނެއެވެ.
(ރ) އެއް ފަނޑިޔާރަށްވުރެ ގިނަ ފަނޑިޔާރުން މަސައްކަތްކުރާ ކޯޓެއް ނަމަ، ހައްޔަރު އަމުރެއް
ނެރުނު ފަނޑިޔާރު، އެ އަމުރަކާ ގުޅިގެން ހައްޔަރުކުރެވުނު މީހެއްގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް
ކަނޑައެޅުމުގެ މައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވެގެންނުވާނެއެވެ.
ކުޑަކުއްޖެއް ނުވަތަ 205. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަކީ ކުޑަކުއްޖެއް ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން
ނަފްސާނީގޮތުން ނުވަތަ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާ މީހެއް ނުވަތަ ލޮލަށް ފެނުމުގައި ނުވަތަ ކަންފަތަށް އަޑުއިވުމުގައި
ޖިސްމާނީގޮތުން ނުވަތަ ވާހަކަ ދެއްކުމުގައި އެކަށީގެންވާ ވަރަށްވުރެ ބޮޑަށް އުނިކަމެއް ހުރި މީހެއް ނުވަތަ
އުނިކަމެއް ލިބިފައިވާ ލިޔަންކިޔަން ނުދަންނަ މީހެއް ކަމުގައި، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ
މީހުންނާމެދު ނުވަތަ އެ ފަރާތަށް އެފަދަ މަޢުލޫމަތެއް ލިބިފައިވާނަމަ، އެކަމާ ދެކޮޅަށް ހެކި
ޢަމަލުކުރެވޭ އުސޫލު ލިބިފައިނުވާހާ ހިނދަކު، އެ މީހަކާމެދު ޢަމަލުކުރަންވާނީ އެފަދަ ސިފައެއް ހުރި މީހެއްގެ
ގޮތުގައި ބަލައިގެންނެވެ.
(ށ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަކީ ކުޑަކުއްޖެއްނަމަ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން
ގެއްލުން ލިބިފައިވާ މީހެއްނަމަ، އަދި އެ ކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ އެ ކުއްޖެއްގެ
މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހަކު، ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާ
މީހަކާ ޙަވާލުވެގެން ހުންނަ މީހަކު ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހަކު
ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތުން ހާޒިރުކުރަންޖެހިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަމަކީ އޭނާ
ހާޒިރުވުމުގެ މަޤްޞަދުކަން އަނގަބަހުންނާއި ލިޔުމުން އެ މީހަކަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(1) ކުޑަކުއްޖާއަށް ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުން ލިބިފައިވާ މީހާއަށް
ލަފާދިނުމަށް؛
(2) ކުޑަކުއްޖާއާމެދު ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުން ލިބިފައިވާ މީހާއާމެދު
ޢަމަލުކުރެވެނީ ޢަދުލުވެރި އަދި ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންތޯ ބެލުމަށް؛
183

(3) ކުޑަކުއްޖާ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުން ލިބިފައިވާ މީހާ ބުނަން ބޭނުންވާ
ވާހަކައެއް ބުނުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަށާއި، އެ ކުއްޖާއާ ނުވަތަ އެ މީހާއާ
މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުމަށް.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިއެއް ނުވަތަ އެ ކުއްޖެއްގެ މަޞްލަޙަތު
ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހެއް ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާ މީހަކާ ޙަވާލުވެގެން
ހުންނަ މީހެއް ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހަކު، އެ ކުއްޖަކަށް
ނުވަތަ އެ މީހަކަށް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދުމަށް އެދެފިނަމަ، އެއީ އެ ކުއްޖެއް
ނުވަތަ އެ މީހަކު ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދުމަށް އެދުނީ ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.
(ރ) ކުޑަކުއްޖަކު ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާ މީހަކު ހައްޔަރުގައި ނުވަތަ
ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ކުރިން، އެ ކުއްޖަކު ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ
ޙާލަތާއި، އެ ކުއްޖަކު ނުވަތަ އެ މީހަކު ހައްޔަރުގައި ނުވަތަ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުން
ކޮށްފާނެ ނޭދެވޭ އަސަރުތަކާއި ، އެކަމުގައި އެ މީހަކަށް ފެންނަ އެންމެ ރަނގަޅުގޮތް
ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު، އެ ކުއްޖަކާ ނުވަތަ އެ މީހަކާ ޙަވާލުވެގެންހުރި މީހާއަށް ނުވަތަ
އެ ކުއްޖެއްގެ ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހާއަށް ދޭންވާނެއެވެ.
ނަފްސާނީ ނުވަތަ 206. (ހ) ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައާއި ޝަރީޢަތުގެ ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއްގައިވެސް، ނަފްސާނީ ނުވަތަ
ޖިސްމާނީ އުނިކަމެއް ޖިސްމާނީ އުނިކަމެއް ހުރުމުގެ ސަބަބުން އެ މީހެއްގެ އަމިއްލަ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުނުކުރެވޭ
ލިބިފައިވާ މީހުންގެ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ޙައްޤުތައް
(1) ތަޙްޤީޤުގައި އެ މީހަކާ ސުވާލުކޮށް ނުވަތަ ބަޔާން ނަގައި ނުވަތަ އެނޫން
ގޮތަކަށްވެސް ތަޙްޤީޤުގައި އޭނާއާ މުޢާމަލާތްކުރަންވާނީ އޭނާއާ ޙަވާލުވެގެން
ހުންނަ މީހެއްގެ ނުވަތަ އޭނާގެ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހެއްގެ
ހާޒިރުގައެވެ.
(2) އެ މީހަކާމެދު ކުރެވޭ ތުހުމަތުތަކާއި، ތަޙްޤީޤުގައި އޭނާއާ ކުރެވޭ ސުވާލުތަކާއި،
އޭނާ ދީފައިވާ ބަޔާންތަކާއި އެހެނިހެން ލިޔެކިޔުންތައް ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް އެ
މީހަކަށް ވިސްނިފައިވާކަން ޔަޤީންކުރުމަކީ ތަޙްޤީޤުކުރާ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ.
(3) އޭނާ ހައްޔަރުކުރާނަމަ ނުވަތަ ބަންދުކުރާނަމަ ، އޭނާގެ ނަފްސާނީ އަދި
ޖިސްމާނީ ޙާލަތަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ ހައްޔަރުކުރުމުގައި
ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމުގައި އޭނާގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި ކުރަން
184

ދަތި ޟަރޫރީ ކަންކަން ކުރެވޭނެ އިންތިޒާމް އޭނާ ހައްޔަރުކުރާ ނުވަތަ
ބަންދުކުރާ ފަރާތުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.
(4) ޖިނާއީ އެއްވެސް އިޖުރާއަތެއް އެފަދަ މީހެއްގެ މައްޗަށް ހިންގުމުގައި، އެ
މީހެއްގެ ނަފްސާނީ ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ޙާލަތާ އެކަށީގެންނުވާ ބުރައެއް އެ މީހަކާ
ކުރިމަތިކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
(5) ބަންދުގައި ތިބޭ އެހެން މީހުންގެ ފަރާތުން އޭނާއަށް އަނިޔާއެއް ނުލިބޭނެ ނުވަތަ
ގޯނާއެއް ނުވާނެފަދަ ގޮތަކަށް އޭނާ ބަންދުކޮށްފައި ބަހައްޓާ ފަރާތުން ކަންކަން
އިންތިޒާމްކުރަންވާނެއެވެ.
(6) އޭނާއަކީ ލޮލަށް ފެނުމުގައި އުނިކަމެއް ލިބިފައިވާ މީހެއްނަމަ ނުވަތަ
ލިޔަންކިޔަން ނޭނގޭ މީހެއްނަމަ، އޭނާ ދީފައިވާ ބަޔާނުގައި ސޮއިކުރުވުމުގެ
ކުރިން، އެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ނުވަތަ ޝަރީޢަތްކުރުމުގައި
ބައިވެރިނުވާ މީހަކު މެދުވެރިކޮށް އޭނާ ދީފައިވާ ބަޔާން އޭނާއަށް
އިއްވަންވާނެއެވެ.
(7) އޭނާއަކީ ކަންފަތަށް އަޑުއިވުމުގައި އުނިކަމެއް ލިބިފައިވާ މީހެއްނަމަ ނުވަތަ
ވާހަކަނުދެއްކޭ މީހެއްނަމަ، އޭނާއާމެދު ކުރެވޭ ތަޙްޤީގުގައި ނުވަތަ
ޝަރީޢަތުގައި އޭނާއަށް އެހީތެރިވެދިނުމަށްޓަކައި، އެފަދަ މީހަކާ
މުޢާމަލާތްކުރަން އެނގޭ މީހަކު ވީއެންމެ އަވަސް ފުރުޞަތެއްގައި ތަޙްޤީޤުކުރާ
ފަރާތުން ނުވަތަ ކޯޓުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާ މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، އެ މީހަކާ
ޙަވާލުވެގެން ހުންނަ މީހެއް ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހެއްގެ
ހާޒިރުގައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެފަދަ މީހެއްގެ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހަކު ނެތް
ޙާލަތެއްގައިވެސް، އެފަދަ މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުމަކީ މައްސަލައިގެ އެންމެހައި
ޙާލަތުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްކަމަށް ތަޙްޤީޤުކުރާ ފަރާތުގެ
އޮފިސަރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާ
ގޮތެއްގެމަތިން އެފަދަ މީހެއްގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައި އެކަން ކުރުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއް
ނާޅައެވެ.
185

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާ މީހެއްގެ މަޞްލަޙަތު
ދިފާޢުކުރެވޭނެ މީހަކު ނެތް ޙާލަތެއްގައި އެފަދަ މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ،
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރެއްނަމަ، ސަބް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕޮލިސްގެ
ރޭންކަށްވުރެ މަތީ ރޭންކެއްގެ ވެރިއެއްގެ ހުއްދަ ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ. އެނޫން އިދާރާއެއްގެ
އޮފިސަރެއްނަމަ، އެ އިދާރާއެއްގެ ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ވެރިއެއްގެ ހުއްދަ
ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރާ ކޮންމެ ފަހަރަކު، އެކަން އެގޮތަށް
ކުރި ސަބަބު ބަޔާންކޮށް، ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ލިޔުމުގައި އެ މީހަކު
ބަލައި ފާސްކުރި އޮފިސަރާއި، އެކަމަށް ހުއްދަ ދިން ވެރިއެއްގެ ސޮއިކޮށްފައި
އޮންނަންވާނެއެވެ.
ހޭބިއަސް ކޯޕަސް 207. (ހ) މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، އޭނާ ހައްޔަރުން ދޫކޮށްލުމަށް
ރިޓަކަށް އެދުން އެދި، އޭނާއަށް ނުވަތަ އޭނާގެ ބަދަލުގައި އެހެން ފަރާތަކަށް ހޭބިއަސް ކޯޕަސް ރިޓަކަށް
އެދި ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހޭބިއަސް ކޯޕަސް ރިޓަކަށް އެދި ހުށަހަޅާއިރު، އަންނަނިވި
މަޢުލޫމާތު އެކުލެވޭ ބަޔާނެއް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(1) ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކުރި ތާރީޚާއި އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވާ ތަން؛
(2) ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކުރި ފަރާތް؛
(3) ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކުރި ސަބަބު ކަމަށް ބެލެވޭ ނުވަތަ ޤަބޫލުކުރެވޭ
ސަބަބުތައް.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަޔާނަކީ، ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ދީފައިވާ،
އަދި އޭނާ ސޮއިކޮށްފައިވާ ތެދު ބަޔާނެއް ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ހައްޔަރުގައި ހުރުމުގެ
ސަބަބުން އޭނާ އަމިއްލައަށް މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބަޔާން ދެވެން ނެތްކަމަށް
ކޯޓަށް ސާބިތުކޮށްދެވޭނަމަ، އޭނާގެ ފަރާތުން އެހެން މީހަކު އެ ބަޔާން ދިނުމަކަށް މި
މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
186

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓަށް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅަނީ، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން
ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކާ ގުޅޭގޮތުން ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ
މައްސަލައާއެކު އެ އަމުރެއްގެ ކޮޕީއެއްވެސް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަމުރުގެ ކޮޕީ ވާންވާނީ، ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރު
ނެރުނު ފަރާތުގެ ސޮއި އަދި/ނުވަތަ ސިއްކައެއް ހިމެނޭ ކޮޕީއަކަށެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަމުރުގެ ކޮޕީއެއް، ހައްޔަރުކުރި ފަރާތުގައި
އެދުމުންވެސް ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާއަށް އެ ފަރާތުން ފޯރުކޮށްދީފައިނުވާނަމަ، އެ
އަމުރުގެ ކޮޕީއަކަށް އެ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ކަމާއި، ހައްޔަރުކުރި ފަރާތުން އެ އަމުރުގެ
ކޮޕީއެއް ދިނުމަށް އިންކާރުކޮށްފައިވާ ކަން ބަޔާންކޮށް، ކޯޓަށް ބަޔާނެއް
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ 208. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 207 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހޭބިއަސް ކޯޕަސް ރިޓަކަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން،
ހާޒިރުކުރަން އެ މައްސަލަ ނިސްބަތްވާ މީހާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން
އަމުރުކުރުން ނުވަތަ ނޫންކަމާމެދު ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި، ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ކޯޓަށް
ހާޒިރުކުރުމަށް އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ފަރާތަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ކުރާ އަމުރާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން،
ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމަކީ، އޭނާ ހައްޔަރުކުރި ފަރާތުގެ މައްޗަށް
ލާޒިމު ކަމެކެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ކުރާ އަމުރާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާ ކޯޓަށް ހާޒިރުނުކޮށްފިނަމަ، ހައްޔަރުކުރާ ފަރާތުން ކޯޓުގެ ޙުރުމަތާ
ޚިލާފުވީ ކަމުގައި ބަލައި، އެ ފަރާތް ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް އަމުރުކޮށް، ކޯޓުގެ ޙުރުމަތާ
ޚިލާފުވާ ފަރާތްތަކާމެދު ޢަމަލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުން އެ ފަރާތާމެދު
ޢަމަލުކުރުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ބަންދުކޮށްފައިވަނީ 209. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 208 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓުން ކުރާ އަމުރާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ހައްޔަރުގައިވާ މީހާ ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުން، އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންކަން ނުވަތަ ގޮތުގެމަތިންކަން ސާބިތުކޮށްދޭނީ، އޭނާ ހައްޔަރުކުރި ފަރާތުންނެވެ.
ނޫންކަން ކަނޑައެޅުން
187

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ހައްޔަރުގައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން އޭނާ ހައްޔަރުކުރި ފަރާތަށް ސާބިތުކޮށްނުދެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ
ހައްޔަރުން ދޫކޮށްލުމަށް ކޯޓުން އަމުރު ކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ހައްޔަރުގައިވާ މީހާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން އޭނާ ހައްޔަރުކުރި ފަރާތަށް ސާބިތުކޮށްދެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ
ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން ކޯޓުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު 210. (ހ) މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްފައިހުރީ ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައިހުރީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ކޯޓަކުން
ހޯދުން ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، އޭނާއަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު، އޭނާ ބަންދުކުރި ފަރާތުގެ
ކިބައިން ލިބިދިނުން އެދި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ހުށަހަޅާނީ މަދަނީ
މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި، އެފަދަ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކަށެވެ.
ގަވާއިދު ހެދުން 211. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ
ގުޅޭގޮތުން ގަވާއިދު ހަދާނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކެވެ.
(1) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤުކުރުމާގުޅޭ ކަންކަމުގައި ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކުންނެވެ.
(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދަޢުވާ އުފުލުމާއި ދަޢުވާކުރުމާގުޅޭ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން
ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއެވެ.
(3) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ
ސުޕްރީމް ކޯޓުންނެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)3(ވަނަ ނަންބަރު އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ
ހިންގުމާ ގުޅޭގޮތުން ގަވާއިދު ހެދުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީން ކޯޓުތަކަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން
ވަކި ކޯޓަކުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދެއް ހެދުމަކަށް މި މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދުތައް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ
ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދައި ނިންމަންވާނެއެވެ.
188

ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން 212. (ހ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، 2 ޖުލައި 2017 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.
ފެށުން
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން
ޢަމަލުކުރެވެމުންދިޔަ ޢާންމު ޖިނާއީ އިޖުރާއަތާގުޅޭ އެންމެހައި އުސޫލުތައް ބާޠިލުވީއެވެ.
(ނ) ޖިނާއީ ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނެއްގައި ވަކި ކަމެއް ކުރުމުގެ ޚާއްޞަ
އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅައިދީފައިވާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން
ފެށުމަށްފަހު އަންނަނިވި ކަންކަމުގައި ޢަމަލުކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނެވެ.
(1) ކޯޓު އަމުރު ހޯދަންޖެހޭ ޙާލަތުގައި އެ އަމުރަށް އެދުމުގައި އަދި އެ އަމުރު
ކޯޓުން ނެރުމުގައި އަދި އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމުގައި؛
(2) މީހުން ހުއްޓުވުމާއި، ހިފެހެއްޓުމާއި، ހިފައި ހައްޔަރުކުރުމާއި ބަންދުކުރުމުގައި؛
(3) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ހިންގުމުގައި؛
(4) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލުމުގައި ނުވަތަ ދަޢުވާ ދޫކޮށްލުމުގައި ނުވަތަ
ދަޢުވާ އަނބުރާ ގެނައުމުގައި؛
(5) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި؛
(6) ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގައި؛
(7) މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޢާންމު ޖިނާއީ އިޖުރާއަތަކާ ގުޅޭގޮތުން.
މާނަކުރުން 213. މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހާހިނދަކު، އަންނަނިވި ލަފްޒުތަކާއި ޢިބާރާތްތަކަށް
ދީފައި އެވަނީ އެ ލަފްޒުތަކާއި ޢިބާރާތްތަކަށް ތިރީގައި ދީފައިވާ މާނައެވެ.
(ހ) "އެހެން ޤާނޫނެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ،
ޖިނާއީ ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނަކަށެވެ.
(ށ) "ޢާންމު ތަންތަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެންމެންނަށްމެ ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަށް އަބަދުމެ
ހުޅުވާލެވިފައިވާ މަގާއި ގޯއްޗާއި ބިމާއި ޢާންމު މައިދާންތަކާއި ޕާކްތަކާއި އަމިއްލަ
ތަންތަން ކަމަށް ނުބެލެވޭ ބިމާއި ގޯއްޗާއި ޢިމާރާތަށެވެ. ޢާންމުކޮށް މީހުންނަށް
ވަދެނިކުމެވޭގޮތަށް ހުޅުވިގެންވާ ފިހާރަތަކާއި ކެފޭތަކާއި ރެސްޓޯރަންޓްތަކާއި
ސައިހޮޓާތަކާއި އެފަދަ ތަންތަނުގެ ތެރެއިން ތަނެއްގައި ކުށެއް ހިނގައިފިކަމަށް ނުވަތަ
189

ކުށެއް ހިނގަމުންދާކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
ތުހުމަތުކުރެވޭހިނދު، އެތަނަކީވެސް ޢާންމު ތަނެއްގެ މާނައިގައި ހިމެނިގެންވާނެ ތަނެކެވެ.
(ނ) "އަމިއްލަ ތަންތަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މީހެއްގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިގެންވާ
ގޯއްޗާއި، ގެއާއި، ބިމާއި، ޢިމާރާތާއި، މީހުން ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންކުރާ ގޭގެއަށާއި
ގޭބިސީއަށާއި އޮފީހަށާއި، ވަކި އިދާރާއަކުން ވަކި އުސޫލަކުން ވަކި ބައެއް ބޭނުންކުރަން
ދޫކޮށްފައިވާ ގޯއްޗާއި ޢިމާރާތާއި ހޯލާއި މައިދާންތަ ކަށެވެ.
(ރ) "ކޯޓު އަމުރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޯޓު އަމުރެއް ހޯދައިގެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް
ކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަނޑިޔާރަކު ދޫކުރާ ހުއްދައަށެވެ. ނުވަތަ
ފަނޑިޔާރަކު ކުރާ އަމުރަށެވެ.
(ބ) "ފަނޑިޔާރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް
ލިބިގެންވާ ދަށު ކޯޓުތަކާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ
ފަނޑިޔާރުންނަށެވެ.
(ޅ) "ހައިކޯޓު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށެވެ.
(ކ) "ސުޕްރީމް ކޯޓު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށެވެ.
(އ) "ސާމްޕަލް ނެގުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މީހެއްގެ ލެއިން ނުވަތަ އިސްތަށިން ނުވަތަ
ނިޔަފަތީގެ ދަށުން، ނުވަތަ ދަލުން ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގެ އެނޫންވެސް ދިޔައެއް ނުވަތަ
ތެތްކަމެއް ހިމެނޭގޮތަށް، ހަށިގަނޑުގެ ތެރެއިންނާއި ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ސާމްޕަލެއް
ނެގުމަށެވެ.
" "ޑީ "
(ވ) "ޑީ.އެން.އޭ ނުވަތަ އޮކްސިރައިބޯ ނިއުކްލިކް އެސިޑް ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ،
ދިރޭތަކެތީގެ ހަށިގަނޑުގައި އެކުލެވޭ އެންމެ އަސާސީ ވިހުދަ ނުވަތަ ޔުނިޓު ނުވަތަ
ސެލްގެ ނިއުކްލިއަސްގެ ވިއުގަނޑެއް ފަދައިން ވަރަށް ފުރިހަމަ ތަރުތީބަކުން އެތުރި
ރައްކާކުރެވިފައިވާ ވިރާސީ ސިފަތަކާއި ނަސްލާއި ގުނަވަންތަކުގެ މަސައްކަތްތައް އޭގެ
މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ ވިރާސީ ބަހާއަށެވެ. މި ވިރާސީ ކުރެހުން، ނިބޫ ނުވަތަ
ގަރުބަގަތުމުގައި އެއް ޖިންސުގެ އެއް ކުއްޖަކަށްވުރެ ގިނަކުދިން ފިޔަވައި ތަފާތެވެ.
190

(މ) "ފުލުހުންގެ މަރުކަޒު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް އުފައްދައި
ހިންގައި ކޮންމެ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ މަރުކަޒަކަށެވެ.
(ފ) "ޖިނާއީ ކުށެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޖިނާއީ ކުށް
ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކޮންމެ ކުށަކަށެވެ.
(ދ) "ޖިނާއީ ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން ޖިނާއީ ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ
ޤާނޫނުތަކާއި، ވަކި ދާއިރާއެއް ނުވަތަ ކަމަކާގުޅޭ ޤާނޫނެއްގައި ޖިނާއީ ކުށްކުށާގުޅޭ
މާއްދާތައް އެކުލެވޭ ޤާނޫނުތައް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.
(ތ) "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ
ޤާނޫނުއަސާސީގެ 220 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތަށެވެ.
(ލ) "ކުށުގެ ވެށި" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކުށެއް ހިނގާ ހިނދު، އެ ކުށާ ގުޅުންހުރި
ވާޤިޢާއެއް ނުވަތަ މާއްދީ ހެއްކެއް ނުވަތަ އެއްޗެއް ހުރި ކޮންމެ ތަނަކަށެވެ.
(ގ) "ސަރވައިލްކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ ކުށެއް ކޮށްފައިވާ ކަމުގެ ނުވަތަ
ކުރަމުންދާކަމުގެ ނުވަތަ ކުރަންއުޅޭ ކަމުގެ ހެކި ހޯދުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ތުހުމަތުކުރެވޭ
ޖިނާއީ ޙަރަކާތެއްގެ އިންޓެލިޖެންސް އެއްކުރުމަށްޓަކައި، ކެމެރާ، މައިކްރޮފޯން، ޓޭޕް
ރެކޯޑަރ، ވަޔަރ ޓެޕްފަދަ އިލެޓްރޯނިކް ވަޞީލަތްތައް ބޭނުންކޮށްގެން މީހުންގެ
މުޢާމަލާތްތައް އަޑުއެހުމާއި، މީހުންގެ ޙަރަކާތްތައް މޮނިޓަރކުރުމާއި، މީހުންނާއި
ތަންތަން ބަލައި އޮބްޒަރވްކުރުމަށެވެ.
(ޏ) "ޑިޕްލޮމެޓިކް އިމްތިޔާޒު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޭރު ދައުލަތެއްގެ
ޢިއްޒަތްތެރިއެއްކަމުގައި ވުމުން، ނުވަތަ ބޭރު ޤައުމެއްގެ ސަފީރަކަށް ވުމުން، ނުވަތަ
ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާއެއްގެ ދަށުން ޑިޕްލޮމެޓިކް އިމްތިޔާޒު ދީފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
މުއައްސަސާއެއް ތަމްޞީލުކުރާ ފަރާތަކަށްވުމުން، ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާއެއްގެ
ދަށުން އިމްތިޔާޒު ލިބެންޖެހޭ ފަރާތަކަށްވުމުން، އެ ފަރާތަކަށް ދިވެހި ދައުލަތުގެ
ފަރާތުންދޭ އިމްތިޔާޒަށެވެ.
191

(ސ) "ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ހެއްކާބެހޭ
ޤާނޫނު(އަށް ޢަމަލުކުރެވެމުންދާހާ ހިނދަކު އެ ޤާނޫނާއި، ހެއްކާ ގުޅޭގޮތުން ޖިނާއީ
މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލުކުރާނެ މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތައް ބަޔާންކޮށް ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނުތަކާއި އެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތައްވެސް
ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.
(ޑ) "ހުއްޓުވުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ހައްޔަރަށްވެސް ބަންދަށްވެސް އަދި ބެލުމުގެ
ދަށަށް ގެނައުމަށްވެސް ނުވާގޮތަށް ސުވާލުކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ބަލައި
ފާސްކުރުމަށްޓަކައި މީހަކު ހުއްޓުވާ ހުއްޓުވުމަށެވެ. އެ ޙާލަތުގައި އޭނާގެ މިނިވަންކަން
ނިމުމަކަށް އައީ ކަމަށް ބަލައި، ޤާނޫނީ އިންޒާރުދީ، ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ދީ ހަދާކަށް
ލާޒިމެއްނޫނެވެ.
(ޒ))1("ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އަންނަނިވި ދެ
ޙާލަތުންކުރެ ޙާލަތެއްގައިވާ މީހާ ހުރި ޙާލަތަށް ނިސްބަތްކޮށެވެ.
i. ހައްޔަރަށް ނުވާގޮތަށް ނުވަތަ ބަންދުކުރުމަށް ނުވާގޮތަށް ކުށެއްގެ
ތުހުމަތުގައި ސުވާލުކުރުމަށްޓަކައި ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކަށް
ގެނައުމަށްފަހު ނުވަތަ ހާޒިރުކުރުމަށްފަހު ހިނގާ 4 (ހަތަރެއް)
ގަޑިއިރުގެ ވަގުތު އެތަނުގައި ހޭދަކުރާ ކުރުން؛ ނުވަތަ
ii. ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު ނުވަތަ ބަންދުކުރުމަށްފަހު ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ
ދަށުގައި ހައްޔަރުގައި ނުވަތަ ބަންދުގައި އޭނާ ހުންނަ ހުރުން.
(2) ކުށުގެ ތުހުމަތެއްގައި ނޫންގޮތަށް ސުވާލެއްކުރުމަށް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް
ސާފުކުރުމަށް ނުވަތަ ހެކިބަހެއް ހޯދުމަށްޓަކައި ފުލުހުންގެ މަރުކަޒަކަށް ހާޒިރުވާ
މީހާ އެހުރީ މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކަމަކަށް
ނުބެލެވޭނެއެވެ. ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމުގެ ޙާލަތުގައި، ޤާނޫނީ އިންޒާރުދީ
ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ދޭނެއެވެ.
(ޓ))1("ހައްޔަރުކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މީހެއްގެ މިނިވަންކަން ހުއްޓުމަކަށް
ގެނެސް، މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ އިންޒާރު
ދިނުމާއެކު، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް އޭނާ ގެނައުމަށެވެ.
192

(2) ފުލުހުންގެ ހައްޔަރުގައި މީހަކު ހުންނާނީ އޭނާ ފުލުހުންގެ ބަންދަށް ބަދަލުވުމާ
ހަމައަށެވެ. ފުލުހުންގެ ހައްޔަރުގައި ހުންނަ މީހާ ފުލުހުންގެ ބަންދަށް
ބަދަލުކުރެވޭނީ، އޭނާގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރާ ޑިޕާޓްމަންޓްގެ އިސްވެރިއެއް
އޭނާ ބަންދަށް ބަދަލުކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމުން ނުވަތަ ފަނޑިޔާރަކު އޭނާ
ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމުންނެވެ.
(3) ހައްޔަރުގައި މީހަކު ހުންނަ ވަގުތު، މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ޙައްޤުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ޔ) "ބަންދުކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު އޭނާ ފުލުހުންގެ
ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުންނަ ޙާލަތަށެވެ. ބަންދުގެ މުއްދަތުގައި އޭނާ ހުންނާނީ ފުލުހުންގެ
ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލެއްގައެވެ. ބަންދުގައި ހުންނަ ވަގުތު މި ޤާނޫނުގެ
44 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ޙައްޤުތައް
ބަންދުގައި ހުންނަ މީހާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ޕ) "ވެރިފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އަމިއްލަ ތަނަކާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ، އެތަނެއްގެ
ވެރިފަރާތަށެވެ. ކުއްޔަށްދީފައިވާ ތަނަކާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ، އެތަން ކުއްޔަށް ހިފާފައިވާ
ފަރާތަށެވެ. އެއްމެދު ޢިމާރާތެއްގެ ވަކި ޔުނިޓެއް ނުވަތަ ބައެއްނަމަ، އެ ޔުނިޓެއް ނުވަތަ
ބައެއްގެ ވެރިފަރާތަށެވެ. އަދި އެއިން އެއްވެސް ފަރާތެއް އެއިން ތަނެއްގައި ނެތް
ޙާލަތެއްގައިނަމަ ނުވަތަ އެނޫން ޙާލަތެއްގައިނަމަ، އެތަނެއްގައި ދިރިއުޅޭ ނުވަތަ އެތަނަކާ
އެ ވަގުތަކު ޙަވާލުވެހުރި ފަރާތްވެސް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.
(ޖ) "މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކޮށްދޭ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖިނާއީ ކުށަކާ ގުޅޭގޮތުން
ސުވާލުކުރެވެމުންދާ މީހާ ނުވަތަ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ މަޞްލަޙަތު
ޙިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެ ކަމަށް އޭނާ ކަނޑައަޅާ، ޢުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީގެ
ކޮންމެ މީހަކަށެވެ.
193